

มุทิตาสักการะ
พระราชวัชรบัณฑิต

วารสาร
โพธิยาลัย

๖๑

ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖๑ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖๑ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามที่มีประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ มีข้อความตอนหนึ่งว่า

"พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์พระราชาคณะ

พระเมธีวชิรโสภณ เป็น พระราชวัชรบัณฑิต สาธกธรรมวิจิตร มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นราช สถิต ณ วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๔ รูป คือ พระครูปลัด ๑ พระครูสังฆรักษ์ ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑"

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้แด่ท่านเจ้าคุณ พระราชวัชรบัณฑิต และวัดจากแดง นำความปลาบปลื้มใจอย่างเหลือล้นพ้นประมาณ แด่เหล่าเพื่อนสหธรรมิก โยมญาติมิตร และศิษยานุศิษย์ ทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งล้วนมีความประสงค์ที่จะแสดงมุทิตาสักการะในวาระในอันเป็นมงคลนี้อีกครั้งหนึ่ง แต่เนื่องจากการเลื่อนสมณศักดิ์ในครั้งนี้เป็นการเลื่อนที่ไม่คาดคิดมาก่อน กองบรรณาธิการจึงไม่สามารถที่จะปรับเนื้อหาให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบันในเวลาอันสั้น เพราะเราได้ใช้เวลานานพอสมควรในการจัดทำวารสารด้วยความละเอียดประณีตพิถีพิถัน หากจะปรับเปลี่ยนให้ตรงกับสถานะในปัจจุบันก็จะทำให้วารสารต้องล่าช้าออกไปอีก อย่างไรก็ตาม ทางคณะผู้จัดทำมีความเชื่อมั่นว่า หากท่านสาธุชนพุทธบริษัทได้อ่านวารสารโพธิยาลัยฉบับนี้อย่างทั่วถึง ก็จะพบว่าท่านเจ้าคุณ พระราชวัชรบัณฑิต เป็นสมณะที่สมควรอย่างยิ่งที่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ในวาระนี้

กองบรรณาธิการ

เปิดเล่ม

ฉบับที่ ๖๑
วารสาร โพธิยาลัย
เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

โพธิยาลัย ฉบับที่ ๖๑ ประจำเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับ "มุทิตาสักการะ พระเมธีวชิรโสภณ"

ในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่พระเดชพระคุณ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร บรรณาธิการ อำนวยการ วารสารโพธิยาลัย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ ในราชทินนามที่ "พระเมธีวชิรโสภณ" เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นำความปลาบปลื้มใจอย่างหาที่สุดมิได้มาให้แก่คณะผู้จัดทำวารสารโพธิยาลัย

ที่กล่าวเช่นนี้ มิได้เกินเลยจากความเป็นจริง ในบรรดาหมู่ศิษยานุศิษย์ ญาติโยม และผู้ร่วมงานกับท่านเจ้าคุณฯ ย่อมตระหนักดีว่า ท่านเจ้าคุณฯ มีคุณสมบัติแห่งความเป็นพระสุปฏิปันโน ผู้มีความขวนขวาย ขยันหมั่นเพียร อดทน สู้งานหนัก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเมตตากรุณา และความเป็นครูที่น่ายกย่อง เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พวกเรามาเป็นเวลาช้านาน สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการยกย่องให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย

ดังนั้น วารสารฉบับนี้ จึงจัดทำขึ้นเป็นพิเศษ เนื่องในวาระอันเป็นมหามงคลดังกล่าว อันจะเป็นอนุสรณ์อันยั่งยืนนานของพระภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งสละชีวิตของท่านทำคุณประโยชน์ให้แก่พระศาสนา

ในฉบับนี้ เราได้รวบรวมบทความต่างๆ จากพระมหาเถระ พระเถระ ที่ได้รู้จักท่านและที่เคยเป็นศิษย์ร่วมสำนัก ตลอดจนจากศิษยานุศิษย์เท่าที่จะรวบรวมได้ ในเวลาจำกัด

คำว่า มุทิตาสักการะ หมายถึง การแสดงความยินดี (Congratulations) แต่ผู้รู้บางท่านคือ นาวาเอก ทองย้อย แสงสินชัย (ป.ธ.๙) อดีตอนุศาสนาจารย์ เสนอคำว่า อภินนฺทน (อภินันทนะ) ในความหมายว่า Congratulations ซึ่งเป็นภาษาสากล ที่เห็นตรงกัน แต่ในประเทศไทยเรา นิยมใช้คำว่า มุทิตาสักการะ ซึ่งคณะผู้จัดทำเห็นว่ามีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า Congratulations และเป็นคำที่นิยมใช้กันมานาน เพราะฉะนั้น บทความส่วนหนึ่ง จึงใช้คำว่า มุทิตาสักการะ และก็จะมีบางบทความใช้คำว่า อภินนฺทน พึงเข้าใจว่า มีความหมายอย่างเดียวกัน ถือว่าเป็นทางเลือกใหม่ สำหรับคนที่สนุกกับการใช้ภาษา

เรื่องเด่นประจำฉบับ จะเป็นเรื่องราวชีวิตและผลงานของท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิรโสภณ เป็นเรื่องราวที่มีความสนุกสนาน น่าสนใจ น่าติดตาม และไม่ธรรมดาชนิดที่ไม่น่าจะได้ยินที่ไหนมาก่อน เพราะท่านได้ผ่านการศึกษาในทางพระปริยัติธรรมมาอย่างยวดยิ่ง ทั้งในประเทศไทย และสหภาพเมียนมาซึ่งท่านได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศนั้นนาน ๑๒ ปี ผ่านสงครามกลางเมืองที่ร้อนระอุ และน่าสะพรึงกลัวที่ท่านเรียกว่า นรกบนดิน ท่านยืนยันว่า หนักหนากว่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มากนัก แม้จะเผชิญความทุกข์ยากลำบากอย่างที่สุด ท่านก็ไม่คิดกลับเมืองไทยถ้ายังเรียนไม่จบ จนกระทั่ง ท่านสอบได้ชั้น ธัมมาจริยะ มีความรู้สมบูรณ์ทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ พร้อมที่จะนำความรู้ที่ได้มาเผยแผ่ต่อยอดในประเทศไทย เพื่อสร้างศาสนทายาทรุ่นต่อๆ ไป ท่านได้ดำเนินตามมโนปณิธานนั้นอย่างเข้มแข็ง จนกระทั่งวัดจากแดงได้รับความสำเร็จเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมดีเด่นแห่งจังหวัดสมุทรปราการ

ฉบับนี้ จะเป็นตอนจบของสารคดีประวัติศาสตร์ เรื่อง ตามรอยสถูปพระเจ้าอุทุมพร และผู้เขียนได้เตรียมต้นฉบับ เรื่อง พุทธสังเวชนียสถาน สำหรับวารสารฉบับหน้าไว้แล้ว

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ประธานผู้ก่อตั้ง : พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก อัคคมหาบัณฑิต บรรณาธิการอำนวยการ : พระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) บรรณาธิการบริหาร : พนิตา อังจันทรเพ็ญ panitaang@gmail.com รองบรรณาธิการ : พระมหากีรติ ธีรปญฺโญ ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พันธุ์รพี นพรัมภา Punrapee@gmail.com ประสานงาน : พระครูประคุณสรกิจ (พระมหาการุณย์ กุสลนนฺโท) pk.krun21@gmail.com กองบรรณาธิการ : คณะสงฆ์วัดจากแดง สำนักงาน : วัดจากแดง ๑๖ หมู่ ๖ ซ.เพชรหึงษ์ ๑๐ ถ.เพชรหึงษ์ ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒ พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กรกฎาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม ภาพปกและออกแบบปก : ศิลปิน บัญชา หนังสือ เครดิตภาพ : วัดจากแดงและสถาบันโพธิยาลัย ธีรปัญโญ, พระมหาณัฐพงศ์ วณฺณโสภโณ (ศรีแพร), ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์, กลุ่มเพื่อนธรรม เพื่อนทำ และขอขอบคุณเจ้าของภาพจาก Internet ทุกท่าน ศิลปกรรม : สหมิตรกรุ๊ปทีม อุปถัมภ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ : คุณพัชรพิมล ยังประภากร ประธานกรรมการ 'สุวิมล' จัดพิมพ์ : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง โทร. ๐๒ ๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

กว่าจะถึงวันนี้ ของพระเมธีวชิรโสภณ

ภูมิหลัง

พระเมธีวชิรโสภณ ต่อไปนี้ขอเรียกว่า ท่านเจ้าคุณ เป็นลูกหลานย่าโม โยมบิดามารดาเป็นเกษตรกร ที่ท่านพูดถึงว่า ทำไร่ทำนา มีพี่น้องร่วมบิดา ๑๐ คน (โปรดดูที่ประวัติ) เกิดที่บ้านมะเกลือ เลขที่ ๕๑ ตำบลถนนโพธิ์(ตำบลมะค่าในปัจจุบัน) อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ในวัยเด็กท่านได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนประชาบาลตามแบบเด็กชนบททั่วไป ท่านมีนิสัยแปลกอย่างหนึ่งคือ ชอบสวดมนต์ จนกระทั่งสามารถสวดมนต์ได้เกือบทั้งหมด และได้รับเลือกให้เป็นผู้นำสวดมนต์ในเย็นวันศุกร์ด้วย

นอกจากนั้น ท่านยังสนใจการศึกษาพระพุทธศาสนาอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพี่ชายได้บวชระยะหนึ่ง แม้ไม่ได้นานนัก แต่ก็ทำให้ท่านมีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามากขึ้น ในขณะที่สนใจพระพุทธศาสนา ท่านก็สนใจกีฬาชกมวยด้วย ท่านเคยขึ้นเวทีชกมวยตามงานวัด แม้จะเป็นเด็กตัวเล็กนิดเดียว ดำ ผอมเกร็ง แต่ท่านก็มีใจนักสู้ ไม่เคยย่นระย่อ หรือกลัวคู่ต่อสู้ที่ตัวโตกว่า การที่ท่านชอบกีฬาที่อันตรายอย่างนี้ แสดงว่าท่านเป็นคนกล้าหาญ ไม่กลัวภัยอันตรายต่างๆ ท่านอยู่ในเวทีชกมวยได้ไม่นาน ก็ตัดสินใจไปบวช บวชครั้งแรกพร้อมกับเณรอีก ๕๑ รูป รวมเป็น ๕๒ รูป เป็นการบวชหน้าไฟ ให้พระอุปัชฌาย์ที่มรณภาพ หลังจากนั้น เณร ๕๐ รูป ได้ลาสิกขา เหลือเพียงท่านกับสามเณรอีกรูปหนึ่ง ที่ยังไม่ลาสิกขา

จากนั้น ท่านก็คิดจะเรียนนักธรรมตรี แล้วท่านก็แสวงหาที่เรียนไปทั่วโคราช ๒ เดือนเต็ม เมื่อหาไม่ได้ กลับมาบ้าน มีคนแนะนำหนังสือให้ท่านอ่านเอง ท่านก็นำมาอ่านมาท่อง จนกระทั่งท่องนวโกวาทได้ทั้งเล่ม เมื่อถึงเวลาสอบก็ไปสอบ ผลปรากฏว่าสอบตก ท่านบอกว่า อาจจะเป็นเพราะท่านไม่รู้แนวคำตอบ เพราะไม่มีครู แม้จะท่องเนื้อหาได้ทั้งหมด

ต่อมา ท่านย้ายไปอยู่ที่วัดโนนเมือง ต.โนนเมือง อ.ขามสะแกแสง ท่านเจ้าอาวาส พระครูศีลวราภรณ์ สอนเอง ทั้งนักธรรม และพระอภิธรรม ท่านให้ดูโจทย์ปัญหาเก่าที่เคยออก เรียกว่า ปัญหาศก และทำแบบฝึกหัดทั้งหมด ทำให้นักเรียนสอบได้ยกชั้น ทุกชั้นที่สอน ตรี โท เอก เมื่อเรียนพระอภิธรรมถึงชั้นมัชฌิมตรี ต้องไปหาครูวัดอื่นสอน จึงได้ไปอยู่วัดเก่าโบราณ อยากสมัครเรียนบาลี พร้อมกันกับเรียนพระอภิธรรมชั้นมัชฌิมตรี แต่มาติดต่อช้าไป ๒ วัน เขาปิดรับเรียนบาลีแล้ว จึงได้เรียนแต่พระอภิธรรม เมื่อสอบพระอภิธรรมแล้ว ก็อยากเรียนบาลีน้อย เขาบอกว่า บาลีน้อยยาก จึงถามว่ายากกว่าบาลีน้อยมีไหม มีคำตอบว่า บาลีใหญ่ยากกว่าบาลีน้อย จึงคิดอยากเรียนบาลีใหญ่ อยากรู้ว่าจะยากแค่ไหน จึงได้ไปที่วัดท่ามะโอ โดยมี**พระอาจารย์สว่าง ติกฺขวีโร** มารับไป

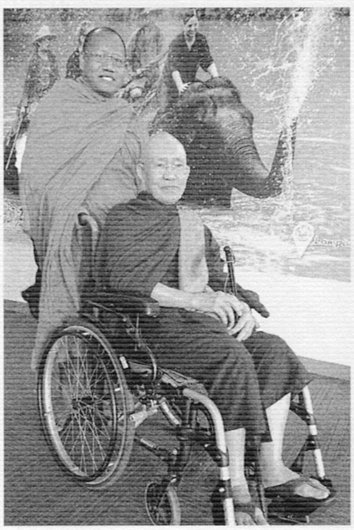
วัดท่ามะโอ

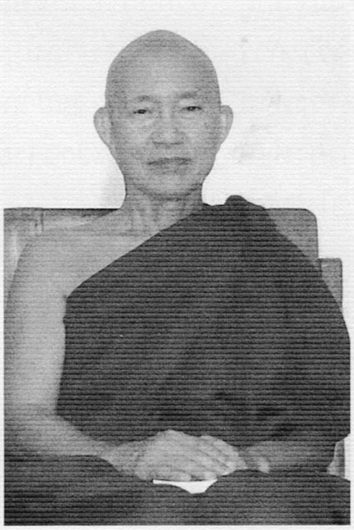
มาเรียนที่วัดท่ามะโอ

วัดท่ามะโอ เป็นวัดที่มีชื่อเสียงว่า เป็นวัดที่สอนบาลีใหญ่แห่งเดียวในประเทศไทย เจ้าอาวาส คือ พระภัททันตธัมมานันทมหาเถร อัครมหาบัณฑิต ท่านเป็นพระพม่าที่รัฐบาลไทยเชิญมาสอนพระปริยัติธรรม ครั้งแรกท่านมาสอนที่วัดโพธาราม จ.นครสวรรค์ ๒ ปี

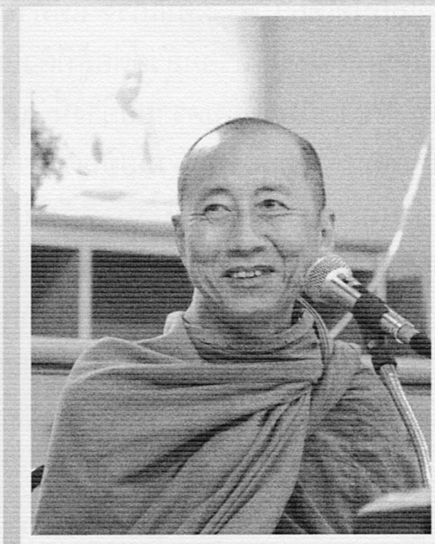
ต่อมา กรมการศาสนาแห่งสหภาพเมียนมาได้ขอนิมนต์ท่านให้เดินทางกลับไปทำคัมภีร์พจนานุกรมพระไตรปิฎก ฉบับบาลี–พม่า ท่านจึงเดินทางกลับไปประเทศพม่าเป็นเวลา ๑ ปี เมื่อเสร็จภารกิจแล้ว ท่านก็กลับมาที่วัดโพธาราม อีกครั้ง

เมื่อท่านสอนพระปริยัติธรรมได้ระยะหนึ่ง ปรากฏว่า เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอซึ่งเป็นพระพม่าชราภาพมาก จึงทำหนังสือแจ้งไปที่ประเทศสหภาพพม่า ขอให้หลวงพ่อธัมมานันทะมาเป็นเจ้าอาวาสสืบต่อไป ท่านจึงได้ย้ายมาที่วัดท่ามะโอ และรับตำแหน่งเจ้าอาวาส ท่านได้เปิดการสอนบาลีใหญ่ให้แก่พระภิกษุสามเณร ท่านเจ้าคุณก็ได้เป็นผู้หนึ่งที่ได้ไปสมัครเรียนบาลีใหญ่ ตามหลักสูตรของหลวงพ่อธัมมานันทะ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ซึ่งต้องเรียนคัมภีร์สำคัญ ๔ คัมภีร์ คือ คัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิ อภิธานัปปทีปิกา วุตโตทัย และสุโพธาลังการ ใช้เวลา ๓ ปี ท่านเจ้าคุณสามารถท่องกัจจายนะสูตรได้ภายในเดือนเดียว ต่อจากนั้น ท่านได้เรียนภาษาบาลีเบื้องต้น กับ **พระอาจารย์เหงียน วันทัน** (พระธัมมรักขิตะ) ชาวเวียดนาม แล้วเรียนภาษาพม่ากับ**พระอาจารย์อัครจิตตะ** เป็นชาวมาเลเซียผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ภายในเวลา ๒ - ๓ เดือน ก็สามารถพูดอ่านเขียนได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะอาจารย์ทั้งสองมีเทคนิคการสอนที่เข้าใจง่าย และเรียนได้เร็ว ท่านจึงได้พิจารณาว่า การเล่าเรียนศึกษาภาษาบาลี และพระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่องยาก หากครูผู้สอนรู้จักเทคนิควิธี ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และผู้เรียนก็มีเทคนิคการเรียนที่ดี ท่านมีความสนใจเรื่องวิธีการจดจำที่แม่นยำ ได้ไปหาซื้อหนังสือรีดเดอรส์ ไดเจสท์ (Reader’s Digest) ที่มีเนื้อหาแนะนำวิธีจำ ๑,๐๐๐ วิธี และสมัครเป็นสมาชิกของหนังสือ รีดเดอรส์ ไดเจสท์ ด้วย

พระอาจารย์เหงียน วันทัน (ธัมมรักขิตะ)

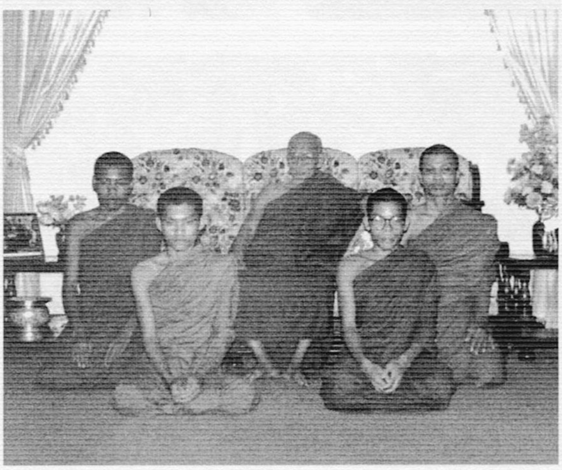

พระอาจารย์อัครจิตตะ (Āyasmā Aggacitta)

สี่ปีที่วัดท่ามะโอ

ท่านได้เรียนบาลีใหญ่จบพร้อมกับการสอบผ่านชั้นโสตุชนปันติ (ของวัดท่ามะโอ) สอบผ่านเปรียญธรรม ๓ และ ๔ ประโยค ตื่นตั้งแต่ ตี ๔ ขึ้นมาหุงข้าวยาคู (ข้าวต้ม) ถวายพระ ช่วงที่พระฉันก็นั่งรอเพื่อคอยปรนนิบัติพระ พร้อมกับทบทวนกัจจายนะสูตร เช้า ๑ จบ เพล ๑ จบ เป็นเวลา ๑ ปีเต็ม ปีต่อมา ท่องอภิธานฯ ในขณะบิณฑบาต โดยเขียนแปะฝาบาตรไปท่องวันละ ๒ คาถา ท่องในวัดอีก ๒ คาถา ฝึกเข้าเล่มหนังสือที่เรียกว่าเย็บกี่ เพื่อทำหนังสือที่ถ่ายเอกสารมาใช้ พร้อมกับทำปกหนังเพื่อใช้เอง และทำให้ห้องสมุดของวัด

หลังจากที่เรียนจบหลักสูตร ๓ ปีที่วัดท่ามะโอแล้ว ท่านได้อยู่ช่วยงานวัดต่ออีก ๑ ปี แล้วจึงมีความคิดว่า อยากจะไปเรียนต่อที่ประเทศสหภาพเมียนมา เมื่อได้ยินว่า หลวงพ่อพระพิมลธรรม [ต่อมาคือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ)] ได้ตั้งทุนการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรไปเรียนต่อที่ประเทศเมียนมา ท่านจึงเดินทางพร้อมกับเพื่อนพระเณรจากวัดท่ามะโอ ย้ายมาสังกัดอยู่วัดมหาธาตุฯ คณะ ๒๕ โดยมีพระครูวรปัญญาคุณ เจ้าคณะ ๒๕ เป็นผู้ดูแล

เมื่อครั้งไปเฝ้าสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ)

ครั้งนั้น หลวงพ่อพระพิมลธรรมได้ส่งภิกษุสามเณร ๔ รูป ไปเรียนที่ประเทศเมียนมา ซึ่งนอกจากท่านเจ้าคุณแล้ว ยังมี

๑. พระสว่าง ติกฺขวีโร [พระอาจารย์สว่าง ติกฺขวีโร, พระวิปัสสนาจารย์] เจ้าอาวาสวัดวิปัสสนาติกขวนาราม จ.นครราชสีมา

๒. สามเณรจำรูญ ธรรมดา [อาจารย์จำรูญ ธรรมดา เปรียญธรรม ๔ ประโยค, สาสนธชะ ธัมมาจริยะ (บาลี) (Myanmar)] ผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลี ภาษาเมียนมา

๓. สามเณรไพโรจน์ นิรัญรักษ์ [พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล เปรียญธรรม ๙ ประโยค, สาสนธชะ ธัมมาจริยะ, อุภโตวิภังคธระ, อุภโตวิภังคโกวิทะ, วินยปาฬิปารคู (Myanmar)] ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์, รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดมหาปิฎกธรรมาราม อ. พนัสนิคม จ. ชลบุรี

ทั้ง ๔ ท่านนี้ รู้จักกันในนาม **สามเณรใจสิงห์**

ในสมัยนั้น การทำวีซ่าไปพม่าเป็นเรื่องยากมาก แต่หลวงพ่อพระพิมลธรรมมีความคุ้นเคยกับเอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทยดี ปัญหาจึงได้รับการช่วยเหลือโดยตรงจากท่านทูตจนลุล่วงไป สามเณรทั้ง ๔ ได้เดินทางไปสหภาพเมียนมาอย่างปลอดภัย และได้เริ่มการศึกษาตามที่มุ่งหวัง

การศึกษาที่สหภาพเมียนมา

วัดมหาคันธาโยง ซึ่งตั้งอยู่ริมทะเลสาบตองตะมาน ใกล้สะพานอูเบ็ง และเป็นวิทยาลัยสงฆ์ที่ใหญ่ที่สุดของพม่า มีภิกษุและสามเณรมาศึกษาเล่าเรียนทางธรรมกว่า ๑,๒๐๐ รูป และมีพระภิกษุจาก ยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น ฯลฯ มาบวชเรียนด้วย วิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้เป็นสถานที่ศึกษาพระธรรมและรักษาพระธรรมวินัยมากที่สุด ด้วยวัตรปฏิบัติอันงดงามของภิกษุสงฆ์ในวัดมหาคันธาโยง

ทำให้มีชาวพม่าจำนวนมากส่งบุตรหลานมาศึกษาพุทธศาสนากันที่นี่ และทำให้มีผู้มีจิตศรัทธาจองคิวกันนำภัตตาหารมาถวายพระทั้ง ๑,๒๐๐ รูปไม่เว้นแต่ละวัน ทำให้วิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้ดำรงอยู่ได้แม้จะได้รับงบประมาณจากรัฐบาลพม่าไม่มากนัก

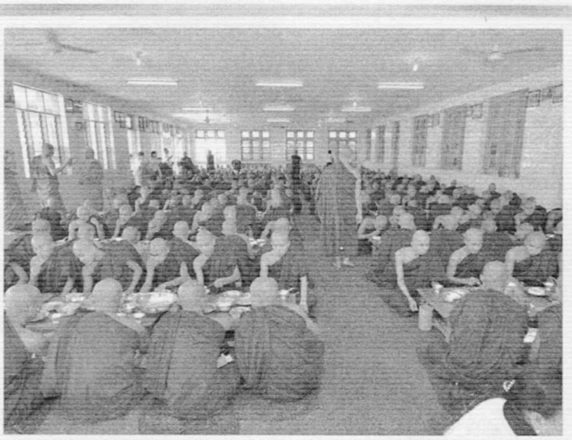
เมื่อเดินทางไปถึงพม่า ท่านเจ้าคุณฯ ได้มาเรียนพระปริยัติธรรมที่วัดมหาคันธาโยงแห่งนี้ ซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นอาจารย์ผู้รจนาคัมภีร์ภาสาฎีกานามว่า ชนกาภิวังสะ ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของพระผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่๔ นามว่า**พระภัททันตะสุมังคลาลังการ** ในขณะนั้น มีพระเณรประมาณ ๑,๐๐๐ รูป ท่านเล่าว่า พระเณรทุกรูปในวัดรู้จักกันหมด มีความพร้อมเพรียงสามัคคีกันเป็นอย่างดี ทุกรูปขยันหมั่นเพียรทั้งในการศึกษาเล่าเรียนและข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ไม่มีการเกี่ยงงาน หากพระเณรรูปใดได้รับมอบหมายให้ทำกิจวัตรอะไร เช่น ล้างห้องน้ำ กวาดลานวัด ทำความสะอาดเสนาสนะ พระเณรทั้งหมดต่างปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง ไม่มีผู้ใด

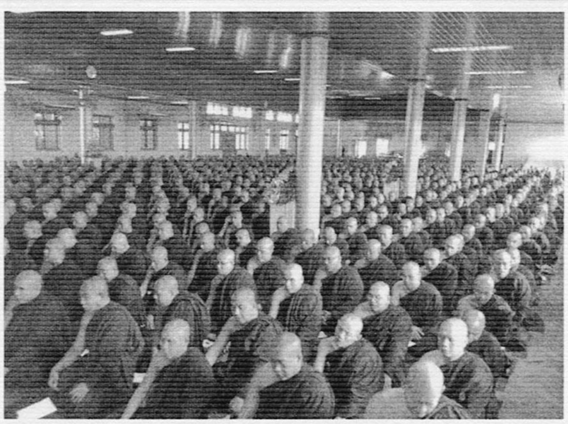

กุฏิที่ท่านเจ้าคุณฯ เคยพำนักอาศัย

วัดมหาคันธาโยง

พระสุมังคลาลังการ

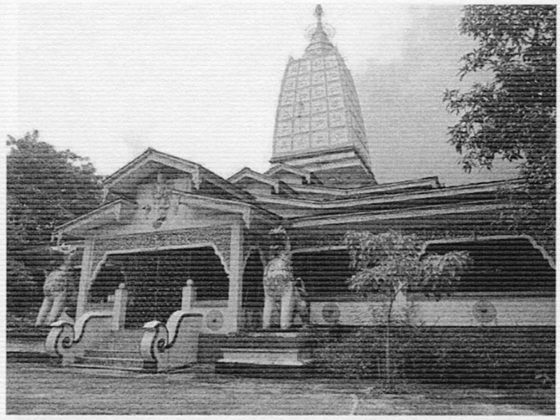
เกี่ยงงานเลย จนบางครั้งดูราวกับว่าแย่งงานกันทำด้วยซ้ำ เรื่องวัตรปฏิบัติที่เข้มแข็ง การศึกษาเล่าเรียนที่เข้มงวดทำให้วัดมหาคันธาโยงมีชื่อเสียงมาก ดังปรากฏในหนังสือประวัติของเจ้าอาวาสรูปหนึ่งชื่อ **ชนกาภิวังสะ** ข้อความในนั้นมีเรื่องเล่าว่า

ครั้งหนึ่ง พระภิกษุในพุทธศาสนามหายานจากประเทศเกาหลี ได้พาคณะมาเยี่ยมชมกิจการวัดมหาคันธาโยง ท่านได้เห็นความมีระเบียบเรียบร้อยของพระเณร การศึกษาเล่าเรียนที่มีระเบียบแบบแผนที่ดี เป็นที่ประทับใจแก่พระสังฆราชท่านนั้นอย่างมาก จนน้ำตาไหล แล้วพูดอุทานขึ้นว่า น่าเสียดายเหลือเกินที่เราไม่ได้เกิดที่ประเทศพม่าและได้มาบวชที่วัดนี้

แม้ฟังดูว่า วัดมหาคันธาโยง มีอะไรที่ดีเด่นอยู่มาก แต่เนื่องจากประเทศพม่าเป็นประเทศยากจน ความเป็นอยู่จึงไม่สะดวกสบายนัก ข้าวที่ฉันก็มีกรวดทราย ต้องเลือกออก และปริมาณสารอาหารก็ไม่เพียงพอแก่สุขภาพร่างกายของพระเณรที่อยู่ในวัยเจริญเติบโต ท่านเจ้าคุณฯ ในสมัยนั้น จึงมีร่างกายผอมมาก แต่จิตใจท่านเบิกบานด้วยได้รับการศึกษาเล่าเรียนเต็มที่ ท่านให้ความสนใจในการศึกษาเล่าเรียนอย่างมาก ในเวลาที่ทางวัดกำหนดให้เป็นเวลานอน ท่านจะนำผ้าจีวรมาคลุม เปิดไฟดวงเล็ก แอบท่องหนังสือเป็นประจำ เพราะเกรงว่าจะจำบทเรียนไม่ได้

ในด้านความเป็นอยู่ ท่านเล่าว่า ที่วัดขาดแคลนของใช้จำเป็นต่างๆ เช่น สบู่ ผงซักฟอกอัตคัดมาก ทางวัดจะแจกสบู่ก้อนยาวๆ เวลาใช้ก็เอามีดหั่นเป็นท่อนๆ แล้วแบ่งไปใช้ ส่วนหนึ่งใช้ซักผ้า ส่วนหนึ่งใช้อาบน้ำ ส่วนหนึ่งใช้ชำระล้างสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนก็ไม่เพียงพอ ต้องใช้สอยอย่างประหยัดที่สุด แม้จะลำบากถึงเพียงนี้ ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการเล่าเรียนของพระเณรแต่อย่างใด ทุกรูปก็ยังให้ความทุ่มเทเอาใจใส่ในการเล่าเรียนศึกษาเสมอเหมือนกันหมด

ยามประเทศประสบกับภัยสงครามกลางเมือง มีการรบราฆ่าฟันกันอยู่ทั่วทุกหัวระแหงทั้งประเทศ ไม่เว้นแม้แต่เมืองอมรปุระ ที่มีวัดใหญ่และสถานศึกษาที่สำคัญมากอย่างวัดมหาคันธาโยง เหตุการณ์ภาพนอกวัดก็มีเสียงปืน เสียงผู้คนหวีดร้องดังทั้งวัน เหมือนมีสนามรบอยู่นอกวัด ในยามค่ำคืน จะได้ยินเสียงหวีดร้อง คล้ายเสียงผีเปรตดังให้ได้ยินอยู่บ่อยครั้ง ด้านความเป็นอยู่ของพระขณะเกิดสงครามนั้น ก็พออยู่ได้ เพราะญาติโยมที่ศรัทธาแม้พวกเขาจะลำบาก ก็ยังนำอาหารมาส่งให้ทุกวัน ก็แสดงให้เห็นว่า ประชาชนชาวพม่ามีจิตศรัทธาและรักพระพุทธศาสนาอย่างมาก สามารถเสียสละได้ทุกอย่างเพื่อให้พระศาสนาดำรงอยู่ต่อไป

วัดปัญจนิกาย

หลังจากจบการศึกษาจากวัดมหาคันธาโยงแล้ว ท่านก็ได้เดินทางมาศึกษาชั้น ธัมมาจริยะ ที่วัดปัญจนิกาย ศาสนพิมาน ที่เมืองย่างกุ้ง ซึ่งพระอาจารย์สว่าง ติกฺขวีโร ที่เดินทางมาพม่าพร้อมกับท่าน ได้อยู่อาศัยศึกษาเล่าเรียนที่นี่ ซึ่งมีพระผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปที่ ๓ เป็นเจ้าอาวาส ชื่อ **อู โกสัลละ**

เรื่องตื่นเต้นที่ได้พบเห็นที่พม่า

วันหนึ่ง ขณะที่ปฏิบัติธรรมเดินจงกรมกับสามเณรรูปหนึ่งที่วัดมหาสีสาสนยิตตา สามเณรรูปนั้นลอยไปที่เจดีย์ชเวดากอง ถ้าจะมองว่าแปลกก็แปลก ท่านบอกว่า เป็นปีติชนิดหนึ่ง ที่เกิดจากการเดินจงกรม ญาติโยมบางคนก็คิดว่าสามเณรได้บรรลุธรรม แต่ในความเป็นจริง เป็นเพียงแค่สิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว สามเณรรูปนั้น ต่อมาก็ลาสิกขาไป แสดงว่าท่านไม่ได้บรรลุธรรม

อีกเรื่องหนึ่ง เวลาปิดเทอม ท่านจะใช้เวลาเข้ากรรมฐาน เข้าป่าเดินธุดงค์ ครั้งหนึ่งเข้าไปในป่าเป็นบริเวณวังโบราณของมอญ มีต้นไม้ประหลาดที่มีผลต่อเมื่อนำแผ่นทองคำเปลวไปปิดให้ทั่วลำต้น และเวลาเดินเข้าไปใกล้จะต้องถอดรองเท้า ถ้าไม่ทำเช่นนี้ ต้นไม้นั้นก็จะไม่ออกผล นับเป็นเรื่องแปลกประหลาด ยากที่ใครจะเคยพบเห็นมาก่อน

น้ำใจคนพม่า

ครั้งหนึ่ง ท่านเจ้าคุณฯ ต้องนั่งรถไฟลงมาจากมัณฑะเลย์ เพื่อมาต่อวีซ่าที่เมืองหลวงย่างกุ้ง ปรากฏว่า ระหว่างทาง เวลาเที่ยงคืนเกิดเหตุรถไฟชนกันที่สี่แยกกลางป่า ชนกัน ๒ ครั้ง จนรางขาด หัวรถจักรขบวนหนึ่งตกราง ท่านติดอยู่ในรถไฟที่มืดมาก ต้องรอจนใกล้สว่าง จึงลงมาดูสภาพแล้วเห็นว่า ไปต่อไม่ได้แน่ จึงต้องเดินไปขอความช่วยเหลือ ถ้าจะรอให้ทางการมาแก้ไขปัญหาคงยาก และต้องรออีกนาน เสบียงอาหารก็ไม่มีเหลือ พอเดินไปหาหมู่บ้าน เมื่อเจอแล้วร้านอาหารต่างๆ ก็ไม่มีอาหาร เพราะคนที่ตกขบวนรถไฟเช่นกันที่เดินมาก่อน สั่งอาหารมารับประทานไปหมดแล้ว ท่านก็ต้องเดินหาร้านอื่นต่อไป จนกระทั่งมาพบร้านอาหารแห่งหนึ่ง มีเหลือแต่ขนมชนิดหนึ่ง มีลักษณะกึ่งของคาวกึ่งของหวาน ทำด้วยแป้งยัดไส้ คล้ายๆ กะหรี่ปั๊บ ที่ชื่อว่า ซาโมซ่า จึงได้ฉันด้วยความเหนื่อยอ่อนและหิวโหย ปกติเขาทานกัน ๒ ชิ้นก็อิ่ม แต่ท่านฉันไป ๘ ชิ้น เจ้าของร้านสงสัยจึงมาสอบถาม เมื่อทราบว่า ท่านต้องนั่งรถไฟเดินทางต่อไปอีกไกล จึงได้ถวายซาโมซ่าเพิ่มให้อีก

เพื่อติดตัวไปโดยไม่คิดค่าอาหารทั้งหมด

อีกเรื่องหนึ่ง ในระหว่างเกิดสงคราม เพราะมีการปฏิวัติซ้อนปฏิวัติ รัฐบาลสั่งให้คนต่างชาติออกไปจากประเทศทั้งหมด เพราะไม่สามารถประกันความปลอดภัยได้ สถานทูตทุกแห่งปิดทำการ เจ้าหน้าที่อพยพกลับประเทศของตน ฉะนั้น คนต่างชาติก็ไม่มีเหลืออยู่เช่นกัน ท่านเจ้าคุณฯ เล่าว่า

"เขาก็มาบอกให้อาตมากลับประเทศไทย แต่อาตมาตัดสินใจไม่กลับ เพราะคิดว่า ถ้ากลับโอกาสจะกลับมาเรียนอีกคงยาก จึงตัดสินใจอยู่ต่อ แม้ว่าสถานการณ์จะมีความรุนแรง ความเป็นอยู่ก็ยากลำบากมาก

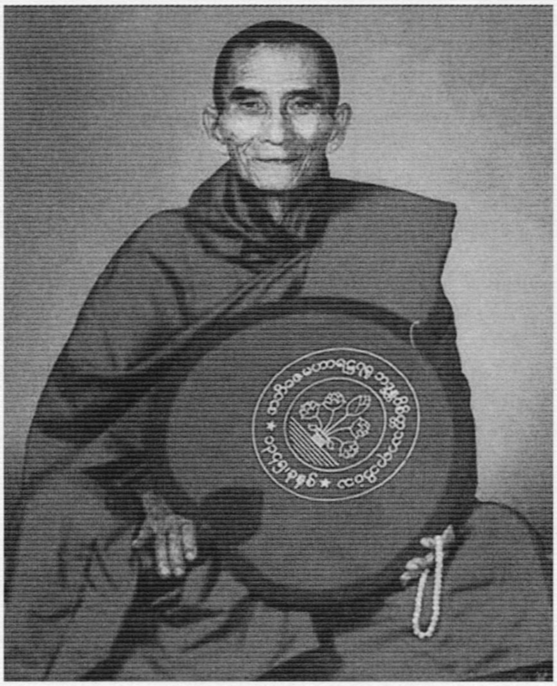
แต่อย่างไรก็ตาม การที่อาตมาจะอยู่ได้ อาตมาก็ต้องไปต่อวีซ่าด้วย แน่นอนว่า ทางการเขาก็ไม่ยอมต่อวีซ่าให้ ต้องการบีบให้เราอยู่ไม่ได้ต้องกลับประเทศ อาตมาจึงไปขอร้องพระเถระผู้ใหญ่ทุกรูปในมหาเถรสมาคม ซึ่งตอนนั้น อาตมาโชคดีได้พักหลบสงครามในที่ใกล้ที่ทำการมหาเถรสมาคมที่เมืองย่างกุ้ง (กาบาเอ้) ตอนนั้น อาตมาจะใช้เวลาท่องหนังสือบ่อยๆ เมื่อพระมหาเถระมาเห็นเข้าท่านก็เมตตาชื่นชมที่เราขยันท่องหนังสือ อาตมาจึงไปขอลายเซ็นจากพระมหาเถระเพื่อประกอบการขอวีซ่า"

"เมื่อไปขอต่อวีซ่า ปรากฏว่า จะต้องเสียค่าต่อวีซ่า ๕๐๐ จั๊ด แต่อาตมาไม่มีปัจจัยเลย อธิบดีกรมตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) เห็นอาตมานั่งรออยู่นาน จึงเข้ามาสอบถาม พอทราบว่าอาตมาไม่มีปัจจัยต่อวีซ่า เขาก็มีเมตตาช่วยออกค่าวีซ่าให้ แต่อธิบดีก็มีเงินเก็บไม่พอ ต้องไปขอยอมให้ทางราชการหักเงินเดือน เดือนละ ๔ รูปี เพื่อจ่ายเป็นค่าต่อวีซ่าให้อาตมา"

อีกเรื่องหนึ่งที่ท่านเจ้าคุณฯ มีความประทับใจมาก ระหว่างที่อยู่ย่างกุ้ง หลังสงครามสงบแล้ว ท่านบิณฑบาตสำรวจบริเวณไปทั่วทุกถนนในนครย่างกุ้ง ทำให้รู้จักญาติโยมและจำตรอกซอกซอยทุกแห่งได้ ญาติโยมทั้งหลายเห็นท่านก็จำได้ว่าเป็นพระต่างชาติที่พูดพม่าได้ ก็ได้นิมนต์ท่านไปฉันที่บ้าน พระเถระครูบาอาจารย์แทบทุกวัดก็รู้จักท่านดี มีความชื่นชมในความขยันหมั่นเพียรของท่าน กล่าวยกย่องอยู่เสมอ ในฐานะที่ท่านเป็นพระภิกษุชาวไทย ที่สามารถเรียนภาษาพม่า และ

คณะดูงานพระไตรปิฎกศึกษาเยี่ยมชมสถานที่

พระเม็งกวนสยาดอ

มีความรู้ท่องจำพระสูตรต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และอยากนิมนต์ท่านไปพักที่วัดเพื่อแนะนำท่านแก่พระเณรให้เห็นเป็นแบบอย่าง

มีโอกาสได้พบพระผู้ทรงพระไตรปิฎก

พระผู้ทรงพระไตรปิฎกรูปแรก คือ **พระภัททันตะวิจิตตสาราภิวังสะ เม็งกวนสยาดอ** ท่านเจ้าคุณฯ เล่าว่า พระเม็งกวนสยาดอ เป็นพระบ้านนอกมาจากต่างจังหวัดที่ห่างไกล มีอัธยาศัยแบบคนชนบท ใจดี ชอบสูบบุหรี่ที่ทำจากเปลือกข้าวโพด ชอบแจกขนมของใช้ ให้แก่พระเณรในวัดเสมอ นอกจากนั้นยังชอบอบรมสั่งสอนบทเรียนต่างๆ ให้แก่พระเณรอย่างไม่เบื่อหน่าย ผู้ใดติดขัดอะไร ก็มาสอบถามได้ตลอดเวลา ท่านจะอธิบายให้เข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งไปเลย ท่านเจ้าคุณฯ มีโอกาสพบปะพูดคุยด้วยหลายครั้ง รู้สึกมีความประทับใจตราบจนทุกวันนี้

บทบาททางสังคมก่อนกลับประเทศไทย

ภายหลังเมื่อสงครามสงบลงแล้ว บ้านเมืองเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ รัฐบาลกำลังจะเปิดประเทศรับชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน นักธุรกิจไทยหลายองค์กรก็สนใจจะไปลงทุนในประเทศเมียนมา แต่หาล่ามยากมาก เมื่อเขาทราบว่า ท่านเป็นพระไทยที่ยังหลงเหลืออยู่ ก็มาตามขอให้ช่วยเป็นล่าม ประสานงานการติดต่อต่างๆ จนกระทั่งเป็นที่ปรึกษาของนักธุรกิจทั้งชาวไทย และชาวเมียนมา แม้แต่ร้านอาหารที่จะเปิดใหม่ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ก็มาขอให้ท่านเจ้าคุณฯ ช่วยไปลองชิม แนะนำการปรับปรุงรสชาติอาหารให้ถูกปากคนไทย ช่วงเวลานั้น จึงมีงานเหล่านี้เข้ามามากทุกวัน ท่านเจ้าคุณฯ ก็ถือว่า ได้ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ทั้งสองประเทศ ทั้งประเทศที่ได้เข้ามาศึกษาเล่าเรียน ซึ่งสภาพทั่วไปก็ยัง อัตคัดขาดแคลน ยังล้าหลังในด้านความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเทคโนโลยี และประเทศบ้านเกิดคือประเทศไทย ที่อยากมาลงทุนในประเทศเมียนมา

๑๒ ปีในประเทศเมียนมา

สำหรับบางคน การศึกษาเล่าเรียนในต่างประเทศถึง ๑๒ ปี อาจเรียกได้ว่านาน แต่สำหรับท่านเจ้าคุณฯ ท่านบอกว่า ๑๒ ปีสำหรับท่านนั้น ไม่ได้เป็นเวลานานเลย เพราะประเทศเมียนมายังมีแหล่งความรู้และมีความน่าสนใจอีกมากมาย ที่ใช้เวลาทั้งชีวิตก็ไม่รู้จักหมดสิ้น ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังมีความรักและความผูกพันกับทั้งประเทศและประชาชนชาวเมียนมา ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งตลอดระยะเวลา ๑๒ ปีนั้น ท่านได้รับทั้งความรู้ ไมตรีจิต มิตรภาพอันอบอุ่นที่ไม่อาจลืมเลือนได้เลย

ภารกิจ ท่านเจ้าคุณฯ

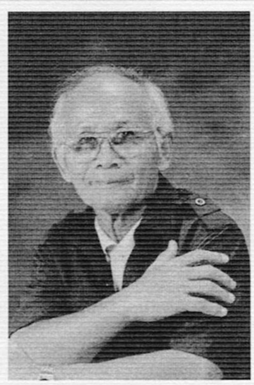
เป็นที่ทราบกันดีว่า พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร (เปรียญธรรม ๖ ประโยค) เจ้าอาวาสวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะ มีนามว่า **พระเมธีวชิรโสภณ** ตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่ผ่านมานั้น ท่านเจ้าคุณมีภารกิจมากมาย เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของประชาชน ในโอกาสที่กองบรรณาธิการวารสารโพธิยาลัย ได้เข้ากราบแสดงมุทิตาสักการะ เมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแสดงความยินดีกับพระอาจารย์ที่ได้รับสมณศักดิ์ พระอาจารย์ได้เมตตาให้สัมภาษณ์ และเล่าประสบการณ์ในการทำงาน ภาระงานที่ได้ทำ กำลังทำ และสิ่งที่อยากทำให้สำเร็จในอนาคต ล้วนเป็นงานเพื่อพระพุทธศาสนาที่พระอาจารย์ได้ทำมาตลอดอย่างไม่ลดละ ไม่เสียเวลาแม้เพียงวันเดียว ภารกิจจะมีอะไรบ้าง มาฟังพระอาจารย์เล่ากันค่ะ

สอนหนังสือพร้อมจัดรายการวิทยุ

"หลังจากที่ไปเล่าเรียนที่ประเทศพม่าเป็นเวลา ๑๒ ปี เมื่อกลับมาประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ได้เป็นอาจารย์สอนภาษาบาลีที่มหาธาตุวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ โดยสอนในตอนกลางวัน ส่วนในเวลากลางคืน ๒๔.๐๐ - ๐๒.๐๐ น. จัดรายการวิทยุ "ธรรมะร่วมสมัย" ร่วมกับ*พลตรี ดร.ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์* ทางวิทยุ อสมท FM ๑๐๐.๕ MHz ถามตอบปัญหาธรรมะทางโทรศัพท์ที่ผู้ฟังจะถามสดเข้ามาในรายการ พอถามมา อาตมาก็ตอบได้ทันที เรียกว่าตอบได้ถูกใจคนฟัง รายการวิทยุจึงมีคนฟังมากขึ้นๆ กระทั่ง *ดร.ระวี ภาวิไล* ตามมาขอพบอาตมาถึงวัดมหาธาตุฯ การตอบคำถามเป็นที่ถูกใจคนฟัง ปรากฏว่า มีคนโทรเข้ารายการรวมๆ กันแล้วกว่า ๒ ล้านหมายเลข หนึ่งในผู้ฟังนั้นคือ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่ทราบเพราะอาตมาได้กัณฑ์เทศน์จากในวังส่งมาให้ พระองค์ทรงให้เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง นำกระเช้าและปัจจัยพระราชทานมา ได้กัณฑ์เทศน์จากในหลวงรัชกาลที่ ๙ ถึง ๒ ครั้งๆ ละ ๓,๐๐๐ บาท

พลตรี ดร.ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์

ดร.ระวี ภาวิไล

คุณสุพจน์ รัศมีสวนสร้อย

เพราะตอบคำถามธรรมะได้ตรงได้ไว และใช้ภาษาง่ายๆ ญาติโยมเข้าใจ รายการวิทยุจากหนึ่งรายการตอนเที่ยงคืน ก็เพิ่มอีกหนึ่งรายการช่วง ๒๒.๐๐ - ๒๓.๐๐ น. ชื่อ รายการ**เติมสุข** จัดรายการร่วมกับ*คุณสุพจน์ รัศมีสวนสร้อย* รูปแบบรายการเป็นการถามสั้นๆ ตอบสั้นๆ เรื่อง ทาน ศีล ภาวนา รายการนี้ก็ฮิตติดใจผู้ฟังขึ้นมาอีก จากนั้น ได้นำรายการวิทยุที่เขาบันทึกเสียงไว้มารวบรวมทำแผ่นซีดีแจกญาติโยม เป็นซีดีธรรมะเรื่องทาน ศีล ภาวนา ที่อธิบายให้เข้าใจได้ง่ายๆ

ตัวอย่างปกซีดี ทาน ศีล ภาวนา

มีเรื่องชวนขำ คือ มีคืนหนึ่งหลังจบรายการวิทยุเวลาประมาณตีสอง มีสายโทรมาหาอาตมาโดยตรง บอกจะฆ่าตัวตายเพราะสุขภาพแย่ เมื่อก่อนเป็นที่พึ่งให้ครอบครัว แต่ตอนนี้เป็นภาระให้ครอบครัวเลยอยากตาย อาตมาก็เกลี้ยกล่อมคุยไปคุยมาบอกให้มีชีวิตอยู่ก่อนให้โอกาสคนที่บ้านได้ตอบแทนบุญคุณ เรื่องความตายอย่างไรก็ตายเองได้ ไม่ต้องทำร้ายตนเองหรอก แต่ตอนนี้คนที่จะต้องตายน่ะไม่ใช่โยม แต่เป็นอาตมา เพราะยังไม่ได้จำวัดเลย ตั้งแต่เช้าถึงตีสอง ง่วงจะตายอยู่แล้ว....

งานสอนหนังสือ อาตมาสอนบาลีจนมีคนเรียนล้นห้อง เพราะเน้นทำสื่อการสอน สมัยนั้นยังไม่มีอาจารย์สอนบาลีคนไหนทำกัน เช่น เขียนการ์ตูนประกอบ แยกประโยค แยกคำด้วยสี ทำให้เรียนเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้เรื่อง นักเรียนชอบ จึงเข้ามาเรียนกันจนล้นห้องไม่มีที่นั่ง ผู้สอนเดิมคงไม่พอใจเกรงว่าอาตมาจะยึดห้องเขา จึงมีคำสั่งให้ย้ายออกไปภายใน ๗ วัน ถ้าไม่ออกจะเรียกตำรวจมาจับ อาตมาจึงจำเป็นต้องหาที่สอนใหม่ เลยมาได้ที่วัดจากแดงนี่ เพราะสภาพวัดทรุดโทรมมาก หากเปิดสอนบาลีก็คงไม่มีคู่แข่ง คงไม่มีปัญหาอะไรกับใครอีก”

• งานพัฒนาวัดจากแดง •

“วัดจากแดงขณะนั้นมีสภาพทรุดโทรมมาก อาตมาจึงต้องพัฒนา เริ่มจากทางเข้าวัดมีแต่ฝุ่นและน้ำท่วม จึงปรับปรุงทำทางเข้าวัด โดยขอคอนกรีตตัวหนอนที่ทาง กทม. รื้อทางเท้าที่ไม่ใช้แล้วจะทิ้ง นำมาใช้ปูทำทางเข้าวัด ชาวบ้านที่อยู่รอบๆ วัดก็มีแต่พวกค้ายาบ้า เล่นการพนัน มั่วสุมที่โต๊ะสนุกเกอร์ ทำอาชีพค้าของเถื่อน (เพราะอยู่ใกล้ท่าเรือขนส่ง) เรือใหญ่ที่ขนสินค้าจะมีของหายในตอนกลางคืน แล้วก็จะมีตำรวจวิ่งไล่จับ**แมวน้ำ** (คนขโมยของจากเรือ) อีกกลุ่มก็วิ่งจับยาบ้า

อาตมาก็คิดวางแผนแก้ไขโดยขอเข้าไปเทศน์ที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล แล้วขอให้

นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ช่วยมาสอดส่องดูแลให้หน่อย ก็ได้รับความร่วมมือจากนายตำรวจเข้ามาช่วยแก้ไข ปรับปรุง และกวดขัน ทำให้เรื่องผิดกฎหมายลดลง จนเกือบหมดไปจากชุมชน

สำหรับญาติโยมที่เป็นแรงงานพม่าที่ศรัทธาเข้ามาทำบุญที่วัดจากแดงเป็นจำนวนมากนั้น เป็นเพราะตอนที่อาตมาอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ มีโยมชาวพม่ามาเลี้ยงเพล ทำให้ทราบว่า มีชาวพม่ามาเป็นแรงงานในไทยแยกย้ายอยู่ตามโรงงานต่างๆ โดยรอบวัดจากแดง อาตมาจึงขอเข้าไปเทศน์ในโรงงานเหล่านั้น เริ่มจาก CPF, CP All และบริษัทในเครือ CP ต่อมาก็มีโรงงานสยามสตีลย่านนี้มีกี่โรงงาน อาตมาก็ขอเข้าไปเทศน์หมดทุกโรงงาน เช่นโรงงานปลากระป๋อง โรงงานอาหารสัตว์ โรงเหล็ก โรงงานทอผ้า อาตมาเทศน์ได้สองภาษาทั้งไทยและพม่า พอคนงานรู้จักวัดก็ตามมาทำบุญที่วัดจากแดงกัน ด้วยศรัทธาญาติโยมจึงมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามมา เริ่มนิมนต์พระดังๆ จากพม่ามาเทศน์ นิมนต์พระผู้ทรงพระไตรปิฎกมาเทศน์ มีคนพม่ามาฟังกันเป็นหมื่นคน วัดจากแดงเองสถานที่ก็คับแคบ เดิมมีเนื้อที่แค่ ๘ ไร่ ต้องขยับขยายเพิ่มอาคารสถานที่เพื่อสอนพระอภิธรรมแก่พระเณรและฆราวาส ค่อยๆ เพิ่มเนื้อที่เป็น ๑๒ ไร่ ก็ไม่พอ เพิ่มเนื้อที่เป็น ๒๐ ไร่ก็ไม่พอ จนปัจจุบัน ๓๒ ไร่ วัดจากแดงจึงเป็นวัดที่เชื่อมสัมพันธไมตรีระหว่างชาวไทยและชาวพม่าได้เป็นอย่างดี

นอกจาก กิจกรรมทำบุญกับวัดแล้ว หากมีเหตุการณ์ภัยพิบัติ เช่น พายุนากีส ทำให้เกิดน้ำท่วมใหญ่ที่พม่า อาตมาก็ตั้งศูนย์รับของบริจาคส่งสิ่งของและปัจจัยไปช่วยเหลือ กรณีนี้อาตมาได้เดินทางไปพม่าโดยตรง ลาวประสบภัย ก็ส่งของไปช่วย เกิดภัยพิบัติใน ลาว พม่า เขมร อาตมาก็เป็นตัวกลางในการช่วยเหลือ

เมื่อทาง สปป. ลาว อยากฟื้นฟูเรื่องการศึกษาของพระสงฆ์ อาตมาก็ไปเป็นล่ามและส่งพระไทยไปช่วยที่ สปป. ลาวและทางลาวก็ส่งพระที่ดูแลเรื่องการศึกษา และรัฐมนตรีศึกษาลาวก็เดินทางมาศึกษาวัดจากแดงโมเดล เพื่อไปจัดระบบการศึกษาของพระสงฆ์ ให้พระเทศน์เป็น สอนเป็น บรรยายเป็น เรียนแล้วสามารถเอาไปใช้ได้จริง

สำหรับประเทศเวียดนาม ก็มีพระเวียดนามมาเรียนที่วัดจากแดง เมื่อพระรูปนั้นเรียนจบแล้วกลับไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เวียดนาม

ดังนั้น ในกลุ่มประเทศอาเซียน เราเชื่อมความสัมพันธ์กันด้วยพระพุทธศาสนา พระจากประเทศไหนจะมาเรียนก็ได้ จะมาสอนก็ได้ และหากเกิดภัยพิบัติ เราช่วยทันที ขณะนี้อาตมาก็เป็นที่ปรึกษาสมาคมมิตรภาพไทย-เมียนมา สมาคมมิตรภาพไทย-ลาว สมาคมมิตรภาพไทย-กัมพูชา ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีเหตุการณ์อะไร หรือต้องการ

จัดกิจกรรมอะไร อาตมาก็เป็นศูนย์กลางประสาน-งานให้”

ขุดทองจากกองขยะ เผยแพร่ไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

“ทราบกันดีว่า วัดจากแดงรับบริจาคขวดพลาสติก เพื่อนำมารีไซเคิลเป็นผ้า แล้วนำมาตัดเย็บเป็นจีวร หรือการจัดเก็บขยะแห้งนำมาปรับปรุงพัฒนาเป็นสิ่งของเครื่องใช้ใหม่ ขยะเปียกนำไปทำเป็นปุ๋ย ดังนั้นขยะทุกชิ้นจะมีค่า ซึ่งเป็นโครงการที่วัดจากแดงเสนอต่อชุมชนทุกแห่งให้ร่วมกันรณรงค์ลดขยะเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

โครงการนี้ทาง สปป. ลาว สนใจส่งคนมาศึกษาและเชิญอาตมาบรรยายให้คนลาวเข้าใจ ปรากฏว่าได้รับความสนใจอย่างล้นหลาม วัดจากแดงส่งอุปกรณ์เครื่องกำจัดขยะไปให้เพื่อให้โครงการดำเนินการต่อไปได้ รัฐบาลตกใจว่าทำไมพระพูดคนสนใจ ทั้งๆ ที่ทางการลาวก็พยายามรณรงค์กันอยู่แต่ไม่ได้ผล ทำให้รัฐบาลขอทำเอง ระงับกิจกรรมของทางวัดจากแดงไว้ก่อน

ส่วนสหภาพเมียนมา อาตมาไปบรรยายเรื่องการบริหารจัดการขยะ ทั้งพระทั้งโยม ทั้งคนในมหาวิทยาลัย ก็สนใจอยากทำกัน สั่งเครื่องทำปุ๋ยมาแล้ว ส่วนที่เมืองมุมไบ ประเทศอินเดีย อาตมาก็ไปพูดเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องขยะ เขาก็จะผลักดันให้อาตมาเป็นหัวหน้าเรื่องสิ่งแวดล้อมให้เขาเสียเลย คนที่เมืองมุมไบนี่ ชอบใจมาก เขาเอาคนวรรณะจัณฑาลมาเก็บขยะกัน

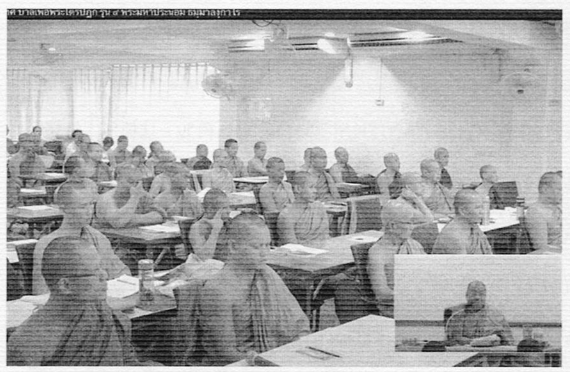
การคัดแยกขยะ การศึกษาธรรมะ ทางสหประชาชาติกำลังจะเข้ามาช่วย สำนักข่าวต่างประเทศ เช่น CNN, NHK ติดต่อมาขอสัมภาษณ์ แล้วโครงการทั้งหมดนี้ ก็ชะงักกันไปเพราะโควิดเข้ามา เลยจัดกิจกรรมต่อไปไม่ได้ ต้องรอไปก่อน”

การศึกษาของพระสงฆ์ไทย

“ระบบการศึกษาของพระสงฆ์ไทยตอนนี้น่าเห็นใจ เพราะขาดครูสอน ขาดตำรา ขาดไปทุกอย่าง การศึกษาของพระสงฆ์ไทย น่าสงสารที่สุด การศึกษาทางโลกกำลังถอยหลังเข้าคลองในบางเรื่อง แต่การศึกษาของพระสงฆ์ไทยกำลังจมอยู่ก้นคลอง

เมื่อตอนเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราษฎร์เอาอำนาจการปกครองสงฆ์ของพระราชาไป เอาอำนาจทางโลกไปบริหาร แต่การดูแลพระศาสนากลับทิ้งไว้ เมื่อก่อนพระราชาดูแลพระศาสนาทุกด้าน ถือว่าคณะราษฎร์ลอยแพพระศาสนา พระศาสนาเลยไม่มีที่พึ่ง พระราชาก็ไม่มีอำนาจสั่งการได้ ก็มีเพียงพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ในการให้ทุนเล่าเรียนหลวง แต่ที่จะสั่งการเป็นระบบเหมือนสมัยก่อน ทำไม่ได้ ถ้าการศึกษาพระไม่ถูกลอยแพ พระสงฆ์ไทยจะเก่งกว่านี้อีกมาก ระบบการศึกษาของสงฆ์ขาดไปเสียทุกสิ่ง งบประมาณไม่มา ความรู้ก็ไม่พอ ความคิดก็ไม่มี กฎหมายก็ไม่เสริม นโยบายก็ไม่เต็มที่ บุคลากรก็ไม่มี การทำตำราทางพระพุทธศาสนาก็น้อยมาก ใครใคร่ทำ พิมพ์เลย ข้อมูล ความรู้ถูกต้องหรือเปล่าไม่มีใครตรวจสอบ

ขอยกตัวอย่างที่พม่า จะมีหน่วยตรวจสอบและประเมิน หากหนังสือไม่ได้มาตรฐาน เขาไม่

อนุญาตให้พิมพ์ เขามีหน่วยคัดกรองก่อน ที่บ้านเราใครมีเงินก็พิมพ์ได้เลย คุณภาพ ข้อมูล ผิดๆ ถูกๆ เราไม่รู้เลย เราเน้นให้รูปปกดีๆ อ่านง่ายๆ เนื้อหาไม่ต้องดีหรอก ขายได้หมด ดังนั้น เนื้อหาธรรมะถือว่ายังไม่ได้มาตรฐาน เรื่องนี้จะแก้ไขกันอย่างไรดี วอนผู้รู้ผู้ดูแล ช่วยกันหาทางป้องกันด้วย”

ตุ๊เจ้าตาดี จูงศรัทธาตาบอด ตุ๊เจ้าไปบ่ฮอด ศรัทธาตาบอดจูงตุ๊เจ้าตาดี

“ภาษิตทางภาคเหนือที่สะท้อนความสัมพันธ์ของพระกับญาติโยมในปัจจุบันอย่างชัดเจน คือ ตุ๊เจ้าตาดี จูงศรัทธาตาบอด ตุ๊เจ้าไปบ่ฮอด ศรัทธาตาบอดจูงตุ๊เจ้าตาดี

ตุ๊เจ้าตาดี คือพระสงฆ์องค์เจ้าตาดี ตาดี คือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เพราะได้เรียนคำสอนของพระพุทธเจ้า ได้เรียนอรรถกถา ฎีกา พระไตรปิฎก ได้เรียนหมด บาลีน้อย บาลีใหญ่ เรียนแล้วเข้าใจหมด พระอย่างนี้คือผู้มีวิสัยทัศน์ มองเห็นประโยชน์โลกนี้ มองเห็นประโยชน์โลกหน้า มองเห็นประโยชน์สูงสุด นี้เรียกว่า ตุ๊เจ้าตาดี

ศรัทธาตาบอด คือศรัทธาญาติโยมรู้จักวิชาทำมาหากิน แต่วิชาในการดำรงชีวิตคือไตรสิกขา ญาติโยมไม่รู้ อุปมาเหมือนคนตาบอด ตุ๊เจ้าก็จะจูงว่า โยม...ทางนี้ไปนรก อย่าไปนะ โยม...ทางนี้ไปสู่สุคติ ไปได้ โยม...ทางนี้ไปนิพพาน ดีที่สุด อย่างนี้แหละตุ๊เจ้าตาดีจูงศรัทธาตาบอด

แต่ตอนนี้ **ตุ๊เจ้าไปบ่ฮอด** พระสงฆ์องค์เจ้าไปไม่รอด เพราะ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ก็ไม่ได้เรียน มานั่งเถียงกันไปเถียงกันมา ไม่จบไม่สิ้น แต่ถ้าเรียนแล้วก็ไม่ต้องมานั่งเถียงกัน เมื่อตุ๊เจ้าไปบ่ฮอด **ศรัทธาตาบอดจูงตุ๊เจ้าตาดี** คือศรัทธาญาติโยมซึ่งเปรียบเสมือนคนตาบอดก็จะจูงพระว่า ท่าน...คนไม่เข้าวัด ท่านต้องออกเหรียญสิ เอ้า...ออกเหรียญก็ออก ท่าน...คนไม่เข้าวัด ท่านต้องเอาโลงศพให้คนนอน เอ้า...โลงศพให้คนนอนได้เงินด้วย ท่าน...คนไม่เข้าวัด รดน้ำมนต์สิ เอ้า...ก็รดน้ำมนต์ ท่าน...คนไม่เข้าวัด บอกใบ้ให้หวยสิ เอ้า...บอกใบ้ให้หวย

ดูหมอ สะเดาะเคราะห์ รดน้ำมนต์ พ่นน้ำหมาก คือโยมแนะนำ พระท่านไม่รู้จะทำอะไรอยู่เฝ้าวัด เมื่อญาติโยมเข้าวัดแล้วไม่ได้อะไรคนก็ไม่เข้า ถ้าเข้าวัดแล้วกำลังมีทุกข์ ไม่มีงาน วัดจัดการสอนงานให้ หางานให้ เข้าวัดเพราะอยากไปนิพพาน พระก็สอนให้ อยากไปสวรรค์ ก็สอนให้ อยากได้ประโยชน์ชาตินี้ก็สอนให้ได้ ประโยชน์ชาติหน้าก็สอนให้ได้ ถ้ามีอย่างนี้คนก็เข้าวัด

สังคมบ้านเราต้องสร้างพระดีๆ มีความรู้ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ไว้จูงศรัทธาญาติโยม ไม่ใช่สร้างพระไว้เฝ้าวัด อย่างที่เป็นกันอยู่ตอนนี้”

ฟื้นพระศาสนา ด้วยการสร้างพระพูดได้

เป้าหมายในการทำงานของพระอาจารย์ในตอนนี้ คือ

“ฟื้นฟูพระศาสนาด้วยการให้การศึกษากับพระสงฆ์ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ อย่างจริงจัง สร้างพระที่มีคุณภาพแบบไต้หวัน เมื่อก่อนคนไต้หวัน นับถือศาสนาพุทธ ๑๐๐% ต่อมาพระสงฆ์อ่อนแอ คนพุทธลดเหลือ ๒๐% มีคนนับถือคริสต์ ถึง ๘๐%

เพราะพระเทศน์ไม่ได้ สอนไม่เป็น ชาวพุทธไต้หวันเขาจึงรวมตัวกันรื้อระบบ จัดกลุ่มพระสงฆ์ใหม่เป็น ๔ กลุ่ม แยกกันตามความสนใจ ทำหน้าที่อย่างเต็มกำลัง กลุ่ม ๑ **พระกลุ่มเรียน** ก็ให้มีหน้าที่เรียนอย่างเดียว กลุ่ม ๒ **พระกลุ่มปฏิบัติ** ก็ให้โอกาสมีสถานที่ให้ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง กลุ่ม ๓ **พระกลุ่มสังคมสงเคราะห์** ก็ให้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ดูแลสังคม ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก และ กลุ่ม ๔ **กลุ่มเผยแพร่** มีหน้าที่เผยแพร่คำสอนของพระศาสนา

ทั้ง ๔ กลุ่ม ต่างคนต่างทำงานกันเต็มที่ ฟื้นพระพุทธศาสนาจากเดิมมีชาวพุทธไต้หวัน ๒๐% ก็เพิ่มเป็น ๘๐% โรงเรียนของวัดจากเดิมไม่มีคนสมัครเรียน ตอนนี้แย่งกันเข้า ไต้หวันมีพระที่มีคุณภาพอยู่ ๒๐,๐๐๐ รูป ใช้เวลาปฏิรูปกัน ๒๐ ปี วัดมีทุนสร้างมหาวิทยาลัย ใครใคร่เรียนเรียนให้เต็มที่ ใครจะพิมพ์หนังสือธรรมะดีๆ ไม่ต้องไปหาเงิน วัดมีทุนให้จัดพิมพ์ เรื่องการปฏิบัติ ก็จัดหาสถานที่ปฏิบัติอย่างดีให้คนเข้าปฏิบัติได้ทีละหมื่นคน ส่วนการเผยแพร่ศาสนา ก็มี หนังสือพิมพ์ วิทยุ ทีวี เป็นของตนเอง เพื่อเผยแพร่ธรรมะคำสอนของพระศาสดา และนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในหน้าหนังสือพิมพ์ไม่เพียงเสนอข่าวอาชญากรรมว่า มีเหตุการณ์เกิดขึ้น คนร้ายถูกจับ หนังสือพิมพ์ไทยเขามักจบแค่นี้ แต่ที่ไต้หวันหนังสือพิมพ์เขาจะวิเคราะห์ลึกไปอีกว่าเกิดอกุศลจิตดวงไหน ถ้าจะแก้ไขควรใช้ธรรมะหมวดไหน ข่าวครอบครัวสามีภรรยาทะเลาะกัน เกิดขึ้นเพราะอะไร คนเป็นสามีควรใช้ธรรมะหมวดไหน คนเป็นภรรยาควรมีธรรมะข้อใดช่วยกันแก้ไขปัญหาครอบครัว”

จากการที่ท่านอาจารย์ได้ไปเห็นการทำงานของพระที่ไต้หวันนี่เอง จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านอาจารย์นำรูปแบบเหล่านี้มาทำงานที่วัดจากแดง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโรงเรียนสอนพระอภิธรรม สอนภาษาบาลี สอนพระไตรปิฎก เพื่อสร้างพระเก่งเรียน ท่านอาจารย์รับเป็นวิทยากรสอนวิปัสสนากรรมฐานให้กับยุวพุทธิกสมาคม ทุกเดือน เพื่อสร้างพระนักปฏิบัติ ท่านอาจารย์ทำโครงการขุดทองจากกองขยะ การทำขยะให้เป็นปุ๋ย การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นมิตร เอาขวดพลาสติกมาทำเป็นผ้าจีวร สร้างพระนักสังคมสงเคราะห์ และสุดท้ายให้จัดพิมพ์วารสารโพธิยาลัย เพื่อเป็นกลุ่มเผยแพร่ธรรมะ เป็นกลุ่มที่เผยแพร่ข่าวสารธรรมะที่ถูกต้องสู่สังคม

การปฏิบัติงานของท่านอาจารย์ได้ทราบถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ทรงนิมนต์พระอาจารย์เข้าไปเทศน์เป็นการส่วนพระองค์ในพระราชวัง ทรงสนพระทัยในหัวข้อธรรมะต่างๆ สนพระทัยในการเรียนภาษาบาลี การสวดมนต์ที่ออกเสียงอย่างถูกต้องตามเสียงอักขระ จนเป็นที่มาของการพระราชทานสมณศักดิ์แต่งตั้งให้ท่านอาจารย์เป็นพระราชาคณะโดยมีราชทินนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ

อยากเห็นพระไทยเป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก

สิ่งที่พระอาจารย์กำลังเร่งรีบทำในขณะนี้ คือ เปิดการเรียนการสอนพระไตรปิฎก เพื่อต้องการสร้างคน แต่การจะสร้างคนได้ต้องมีอาคารสถานที่ พระอาจารย์จึงเริ่มสร้าง**อาคารติปิฏกสิกขาลัย** เพื่อรองรับการทำงานเพื่อสร้างคน

"อาตมาทำคนเดียวไม่ได้ ต้องมีแนวร่วม เลยพาพระไทย โยม และผู้บริหารโรงเรียนรุ่งอรุณ ไปดูงานที่พม่า ไปพบพระผู้ทรงพระไตรปิฎก ไปเห็นระบบการเรียนการสอนของพระ โยม แม่ชี การเรียนการสอนของพระในระบบมหาวิทยาลัย ไปเก็บข้อมูล แล้วก็ชวนกันมาทำ แต่พอดีเกิดโควิด ทีมงานที่อยู่นอกวัดยังทำไม่ได้ อาตมาก็ลุกขึ้นมาทำไปก่อน อาตมาต้องสอนหนังสือออนไลน์ ตอนนี้มีลูกศิษย์เรียนออนไลน์ กว่า ๓๐๐ คน มีทั้งสอนออนไลน์ภาษาบาลี สอนออนไลน์พระไตรปิฎก สอนกรรมฐาน นอกจากงานสอน อาตมาก็มีงานบริหาร เช่น ดูแลงบประมาณ ตรวจบัญชี งานโครงการเก็บขยะ ช่วงนี้ทำงานด้านอื่น รอเวลาที่โรคโควิด ๑๙ ผ่านพ้นไปก็จะได้ลุยกันเต็มที่"

มาจุดไฟแห่งการเรียนรู้ให้พระสงฆ์ไทยกันเถอะ

"พวกเราต้องช่วยกันสะกิด ช่วยกันจุดไฟแห่งการเรียนรู้ ต้องจุดให้ติด ถ้าไฟจุดติด พระสงฆ์ไทยจะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ทุกวันจะหาแต่ความรู้ เรียนแค่นี้ แต่ไปต่อยอดเอาเองได้ ไม่ใช่แค่สอบบาลีสนามหลวง ป.ธ.๙ ได้ แค่นี้ก็พอใจแล้ว กลับวัดจำวัด เฝ้าวัดรอญาติโยม พระสงฆ์ไทยต้องมี **อัตตสัมมาปณิธิ** ไฟแห่งการเรียนรู้ ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งจิตที่จะพัฒนาตนเอง การจะจุดไฟให้ติดได้ ต้องหา

แบบอย่าง ต้องหาแรงบันดาลใจ ต้องเรียนปริยัติและเอาพระไตรปิฎกมาเรียนกันอย่างจริงจัง

อาตมาอยากให้พระไทยเรียนพระไตรปิฎกแล้วสอบผู้ทรงพระไตรปิฎก เอาข้อสอบเดียวกับพระพม่ามาสอบ ส่งคำตอบไปตรวจที่พม่า เรื่องนี้อาตมาเตรียมการไว้บ้างแล้ว เอาคำถามมาจากย่างกุ้ง และจะจัดตั้งสำนักสอบ เอาจริงเอาจังกันเลย แต่มาติดโควิดกันเสียก่อน เลยต้องเลื่อนโครงการออกไป

อยากเห็นพระไทย มีไฟแห่งการเรียนรู้ จุดไฟแห่งการเรียนรู้ให้ได้ จะเกิดแสงสว่างขึ้นมาทันทีก็จะสามารถสืบต่อพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไป”

แม้การสัมภาษณ์จะจบลง แต่การทำงานของพระนักพัฒนาท่านนี้ ยังจะดำเนินต่อไป ไม่ว่าท่านจะได้สมณศักดิ์หรือไม่ ท่านก็ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีของพระภิกษุสงฆ์และฆราวาส ในการมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ไทยให้มีความรู้ในพระไตรปิฎกอย่างแตกฉาน การสร้างพระ ***ผู้ทรงพระไตรปิฎก*** *รูปแรกของประเทศไทยจะสัมฤทธิ์ผลเมื่อไร เป็นสิ่งที่ต้องรอดูกันต่อไป แต่วันนี้ พระเมธีวชิรโสภณ ได้เริ่มต้นก้าวแรกให้วงการพระสงฆ์ไทยแล้ว*

กาลานุกรมชีวประวัติ
พระเมธีวชิรโสภณ

ชื่อเดิม ประนอม เข็มสันเทียะ **ฉายา** ธมฺมาลงฺกาโร

ชื่อบิดา นายฟัก เข็มสันเทียะ **ชื่อมารดา** นางปุ่น เข็มสันเทียะ

เกิดเมื่อ วันพุธที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๘ เวลา ๑๗.๐๐ น.

สถานที่เกิด บ้านมะเกลือ เลขที่ ๕๑ ตำบลถนนโพธิ์ (ตำบลมะค่าในปัจจุบัน) อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

พี่น้องร่วมบิดามารดา

๑. นางแตง มาตา
๒. นายบุญส่ง เข็มสันเทียะ
๓. พระแจ้ เข็มสันเทียะ
๔. นางต่าง เข็มสันเทียะ
๕. นางติ้ม เข็มสันเทียะ
๖. นางปราณี เข็มสันเทียะ
๗. พระเมธีวชิรโสภณ
๘. นางลำไย โทรบี
๙. พระมหาธิติพงศ์ อุตฺตมปญฺโญ
๑๐. นายธวัชชัย เข็มสันเทียะ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๙	ประถม ๑-๔ โรงเรียนบ้านมะเกลือโกรกกระสัง
พ.ศ. ๒๕๒๐ บรรพชา	ณ วัดหนองดุม โดย **พระครูอนุทัยคณานุยุตต์** เป็นพระอุปัชฌาย์ จำพรรษา ณ วัดบ้านตะคร้อ ต.ด่านจาก อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๒๘ อุปสมบท	๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ เวลา ๙.๔๕ น. ที่วัดท่ามะโอ จ.ลำปาง โดย **พระธัมมานันทมหาเถระ** เป็นพระอุปัชฌาย์ตามพระธรรมวินัย
พ.ศ. ๒๕๒๙	วันที่ ๑ กรกฎาคม เวลา ๑๙.๔๐ น. สวดทัฬหีกรรม เพื่อออกหนังสือสุทธิตามกฎหมายคณะสงฆ์ไทย ณ วัดโนนไทย ต.โนนไทย อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา โดย **พระครูอนุวัตรชินวงศ์** เป็นพระอุปัชฌาย์

ประวัติการศึกษาทางปริยัติธรรม

พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๓	นักธรรมเอก จูฬอาภิธรรมิกะเอก จากวัดโนนเมือง อ.ขามสะแกแสง จ.นครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕	มัชฌิมอาภิธรรมิกะตรี จากวัดเก่าโบราณ ต.เหมือง อ.เมือง จ.ชลบุรี
พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๘	ประโยค ๑-๒ ถึงเปรียญธรรม ๔ และประกาศนียบัตรบาลีชั้นสูง (โสตุชนปันติ) วัดท่ามะโอ จ.ลำปาง
พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๐	เปรียญธรรม ๕ ถึง ๖ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๕	มูลตัน-ปฐมจีตัน จากวัดมหาคันธาโยง สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา
พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๔๐	อบรมกัมมัฏฐาน ที่สำนักมหาสีศาสนยิตตา ปีละครั้ง
พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๒	สาสนธชะ ธัมมาจริยะ วัดปัญจนิกาย ศาสนพิมาน เมืองย่างกุ้ง สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา
พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๗	กลับประเทศไทย พักที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ คณะ ๒๕

งานสอนพระปริยัติธรรม

: เปิดสอนบาลีครั้งแรกที่คณะ ๒๕ และการบรรยายธรรมทุกวันอาทิตย์
: บรรยายพิเศษประจำเดือน ที่สำนักงานกฤษฎีกา
: บรรยายอภิธรรม ทุกวันพุธสิ้นเดือน ที่คณะอภิธรรมบางปะแก้ว
: บรรยายอภิธรรม ทุกวันพฤหัสบดี ช่วงค่ำ ที่หมู่บ้านเดอะแกรนด์พระราม ๒

พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๒ บรรยายธรรมที่ชุมนุมพุทธธรรม โรงพยาบาลศิริราช

: มอบสาระธรรมแก่บุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วย ทุกวันพฤหัสบดี
: บรรยายธรรมในเทศกาลมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา และเทศกาลสงกรานต์ เช่น ที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพยาบาลศิริราช
: เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ สมเด็จย่า ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ทุกปีจนครบวาระ
: บรรยายธรรมช่วงเย็นวันพฤหัสบดี เดือนละครั้งที่ โรงพยาบาลรามาธิบดี

พ.ศ. ๒๕๔๘	ย้ายมาวัดจากแดง
พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑	บรรยายวิชาปรมัตถธรรม ๔ วิชาวิสุทธิมรรค แก่ นศ.ปริญญาโทสาขาวิปัสสนา รุ่นที่ ๑-๒ ที่วิทยาเขตศึกษาบาฬีพุทธโฆส จ.นครปฐม
พ.ศ. ๒๕๔๘ - ปัจจุบัน	นำปฏิบัติภาวนาที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘	บรรยายธรรมที่ CPF ทุกสาขา ที่ CPALL และ CPLAND ตามโอกาสอันควร
พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐	บรรยายธรรมช่วงเข้าพรรษา ณ โรงเรียนสยามสามไตร และนำทัศนศึกษาที่อินเดีย - เมียนมา
พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒	บรรยายธรรมนำปฏิบัติ เดือนละครั้งที่ โรงพยาบาลเทพธารินทร์
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒	บรรยายอภิธรรม-วิสุทธิมรรคทุกวันพุธ ๑๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. ที่ธนาคารแสตนดาร์ดชาร์เตอร์ด
๑๖ มกราคม ๒๕๖๒	ประชุมผู้ก่อการดี ประชุมเครือข่ายพระไตรปิฎกศึกษาเพื่อมนุษยชาติ
๗ มิถุนายน ๒๕๖๒	นำสู่ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และโครงการติปิฎกสิกขาลัย เกิดหลักสูตรแกนกลางธรรม
๒๘ มีนาคม ๒๕๖๓	ประกาศพุทธวิสัยทัศน์ ๒๖๐๐ เพื่อเกิดเอกปิฎกธร ฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลในหลวงรัชกาลที่ ๙ บุคคลสำคัญสากลโลก
๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓	เปิดการเรียนการสอนพระไตรปิฎกศึกษาเทอมแรก สอนทั้งระบบออนไลน์และเรียนในห้องเรียน จำนวน ๓๒๐ รูป/คน

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๖๓	ได้รับแต่งตั้งเป็น เจ้าอาวาสวัดจากแดง
๖ มีนาคม ๒๕๖๔	ได้รับสมณศักดิ์ที่ **พระเมธีวชิรโสภณ**
๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔	ได้รับสมณศักดิ์ที่ **พระราชวัชรบัณฑิต**

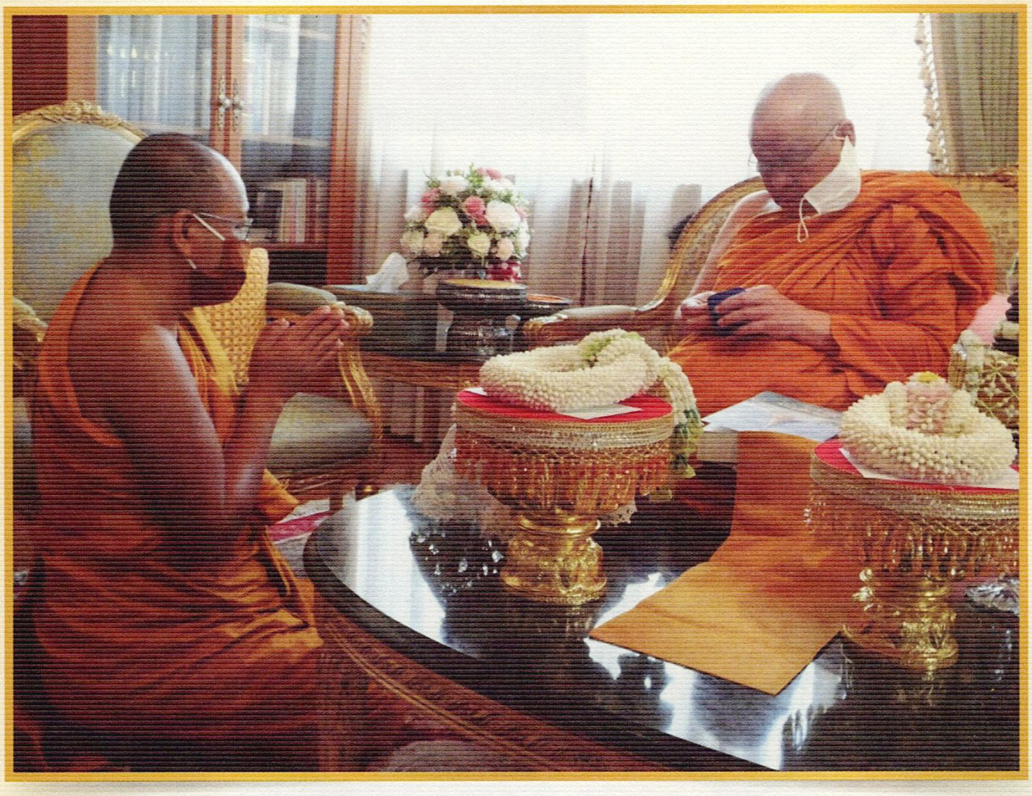
คติธรรม

ชีวิต คือ เดิมพัน ความขยัน คือ ต้นทุน
ชีวิตจักสมบูรณ์ หากเพิ่มพูน ความขยัน

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร

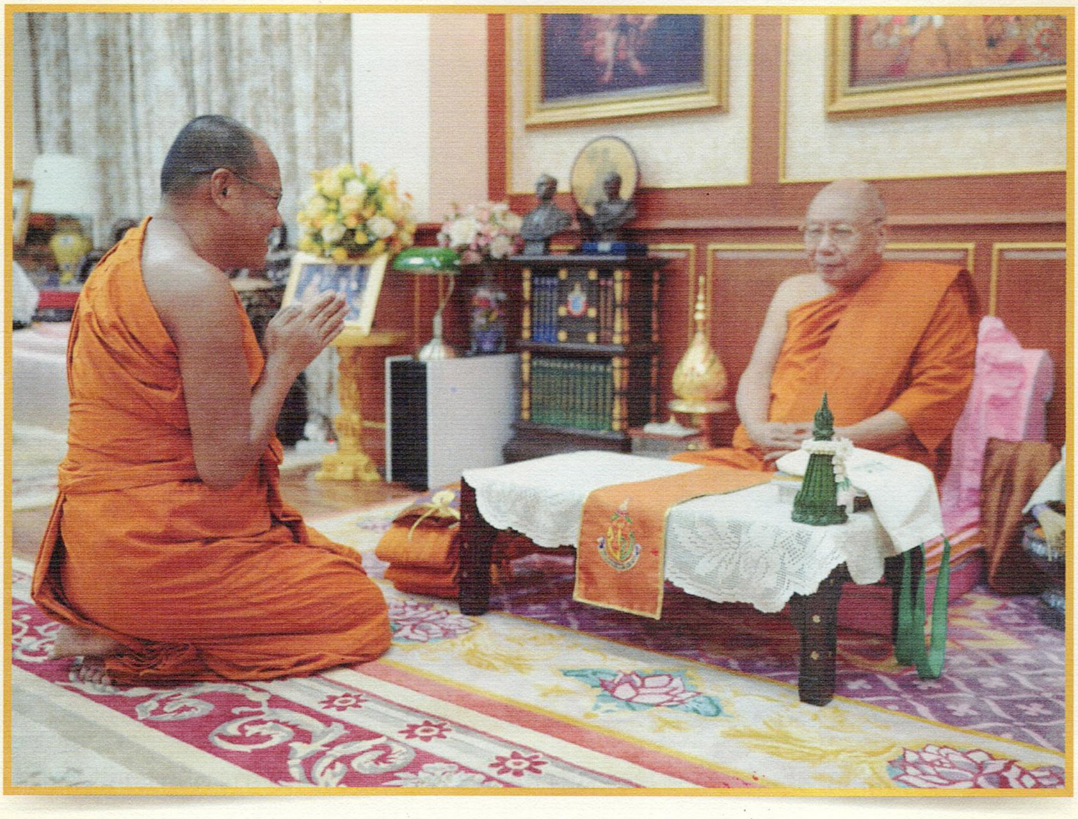
สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต) วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

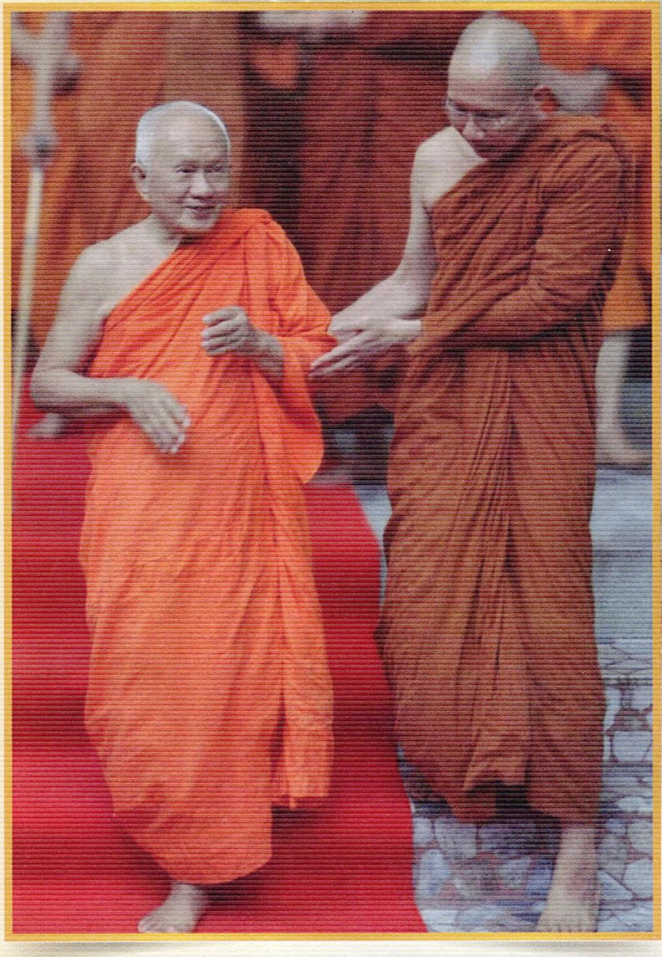

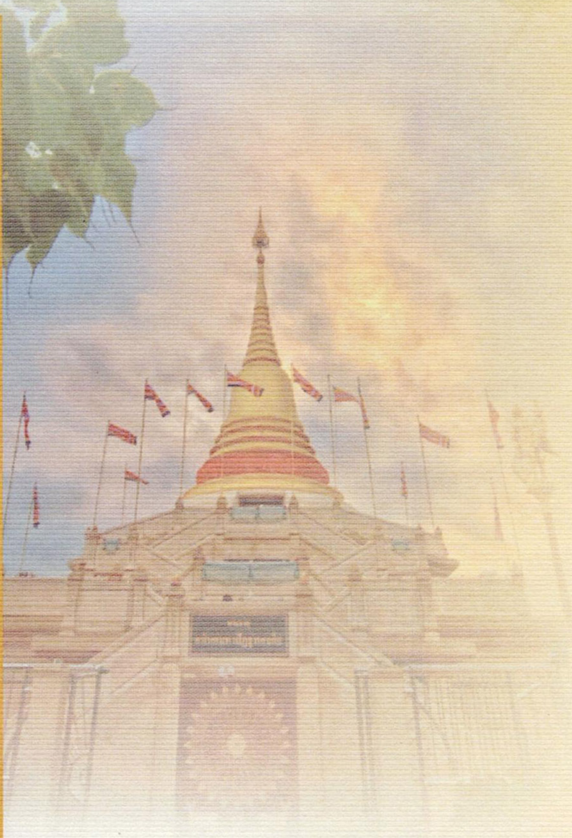
สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม) ป.ธ. ๙ อดีตเจ้าคณะใหญ่หนกลาง อดีตเจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม วรวิหาร

สมเด็จพระมหาธีราจารย์ (ประสิทธิ์ เขมงฺกโร) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพ

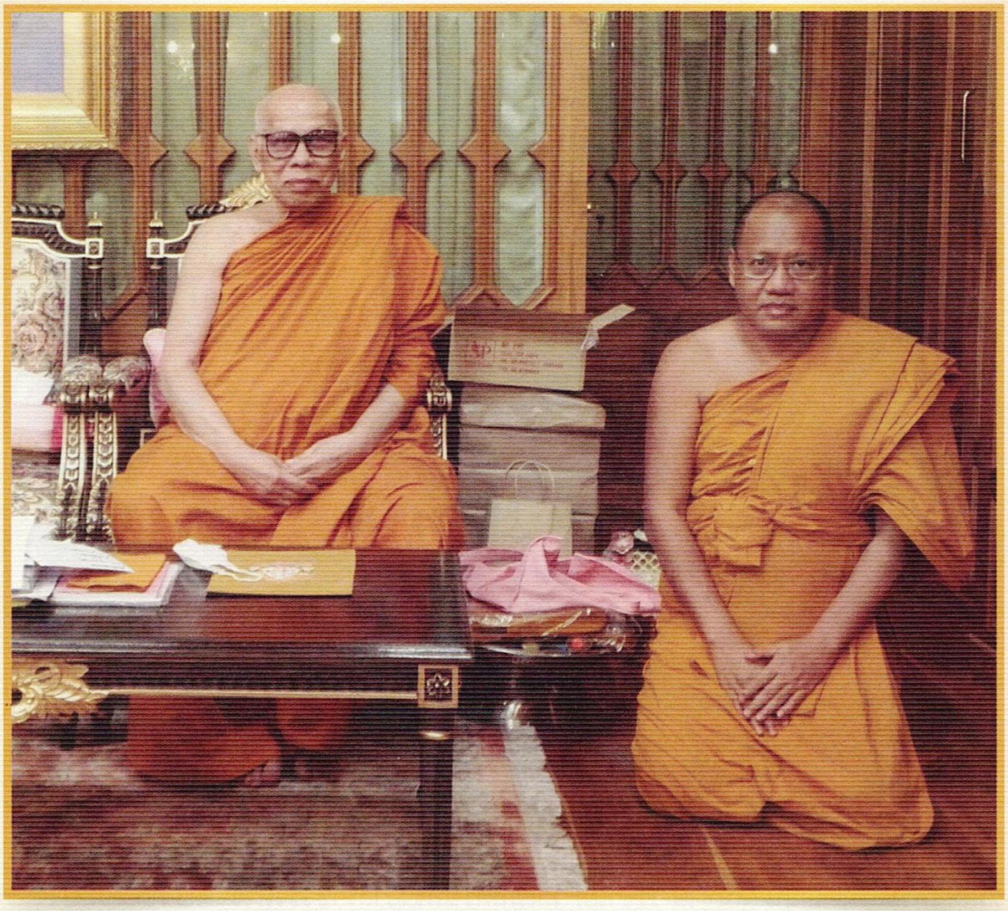

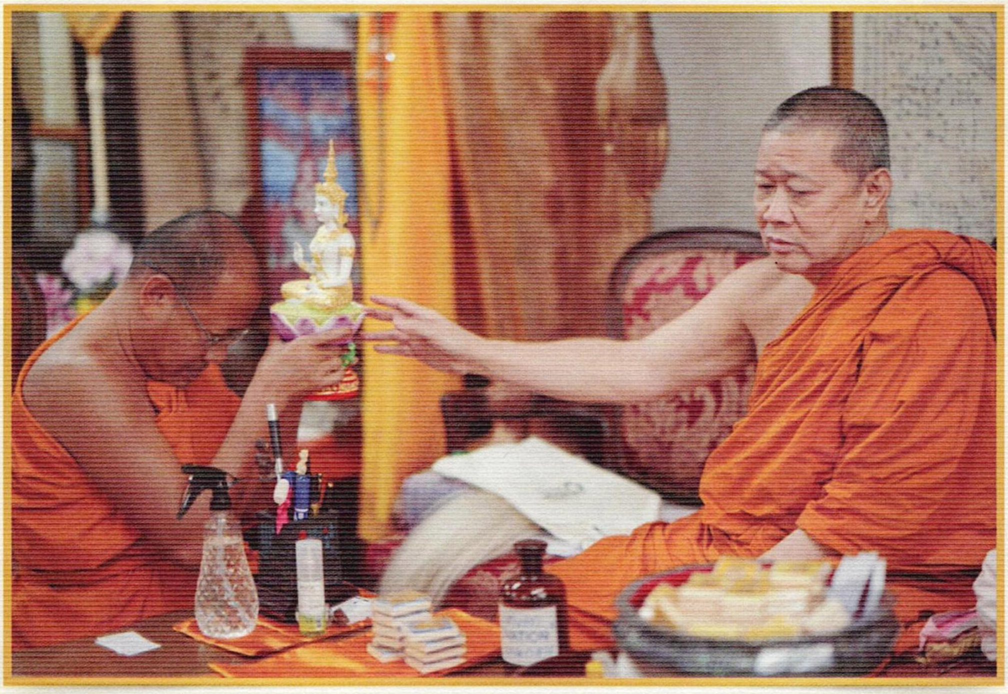
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต)
เยี่ยมวัดจากแดง พ.ศ. ๒๕๖๐

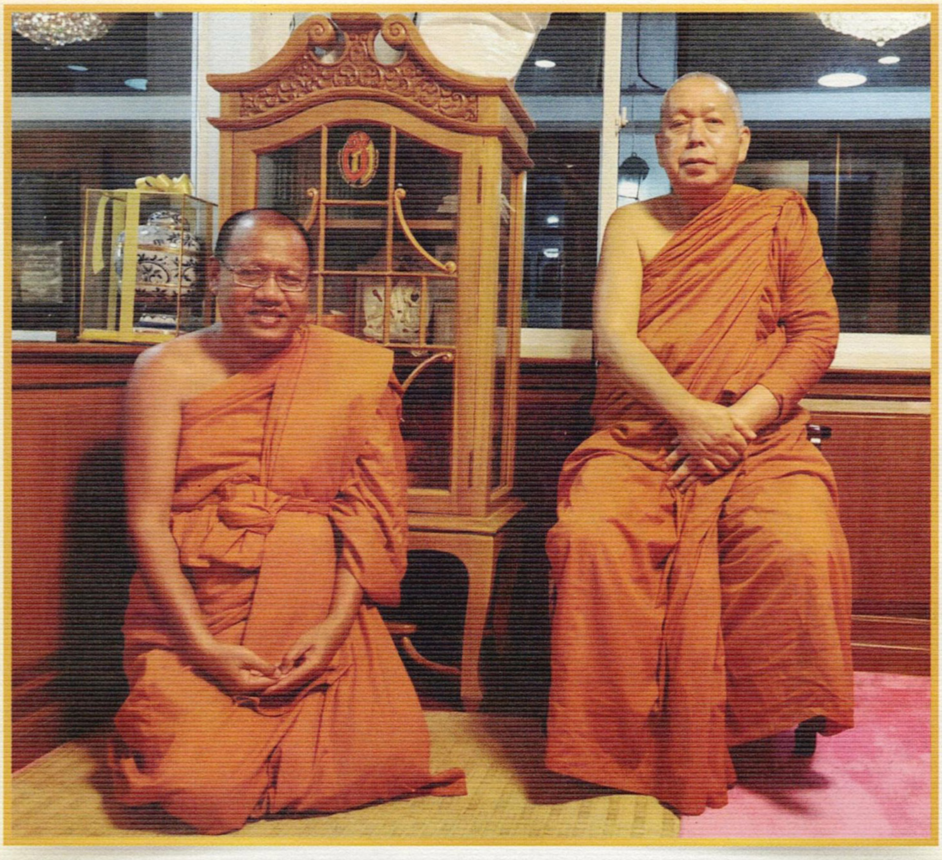
พระครูธรรมธรสุมนต์ (นนฺทิโก) อดีตเจ้าอาวาสวัดจากแดง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ อาจารย์พระมหาธิติพงศ์ (ต่วน)

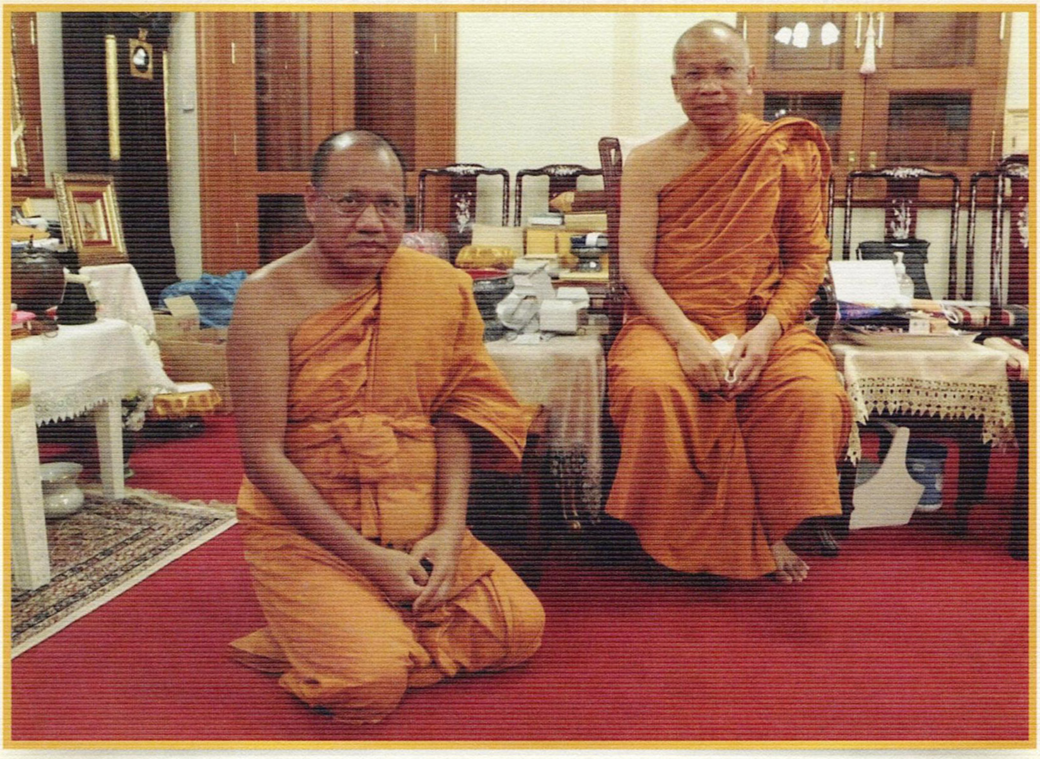
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปญฺโญ) วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร

สมเด็จพระมหารัชมงคลมุนี (ธงชัย ธมฺมธโช) วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สมชาย วรชาโย) วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๐

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (สุชิน อคฺคชิโน) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (พิจิตร ฐิตวณฺโณ ป.ธ.๙, ดร.) วัดโสมนัสราชวรวิหาร

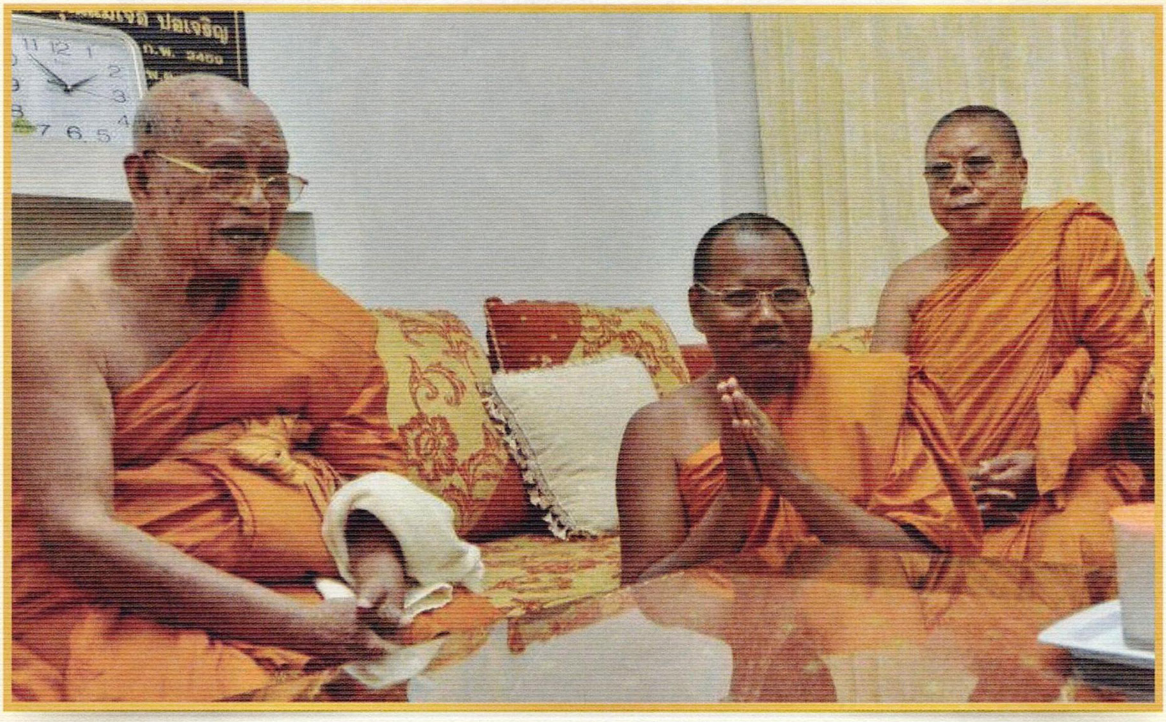
พระราชปฏิภาณโสภณ พระภัททันตะ อัคคญาณมหาเถระ พระครูธรรมธรสุมนต์ พระมานิต วัดสะพานสูง

พระภัททันตธัมมานันทมหาเถระ (หลวงพ่อวัดท่ามะโอ)

พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงปู่ทอง) ท่านเจ้าคุณฯ พระครูวรปัญญาคุณ

พระธรรมรัตนดิลก (สมเกียรติ โกวิโท ป.ธ.๙) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม

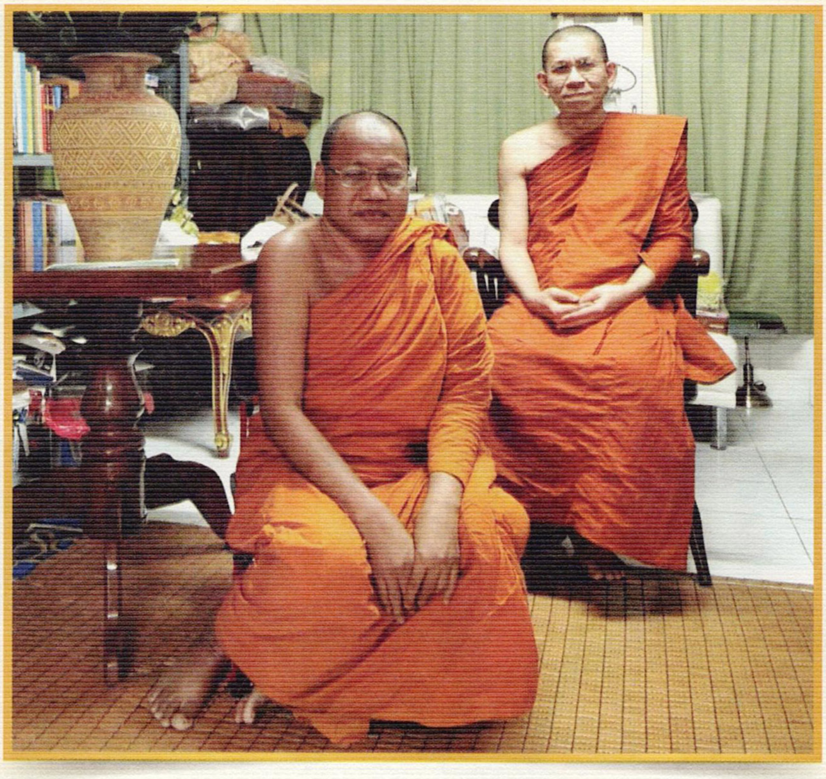
พระธรรมคุณาภรณ์ (เก็ง อาสโภ ป.ธ.๙) ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๘- ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยาราม

พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก อดีตเจ้าอาวาสวัดจากแดง

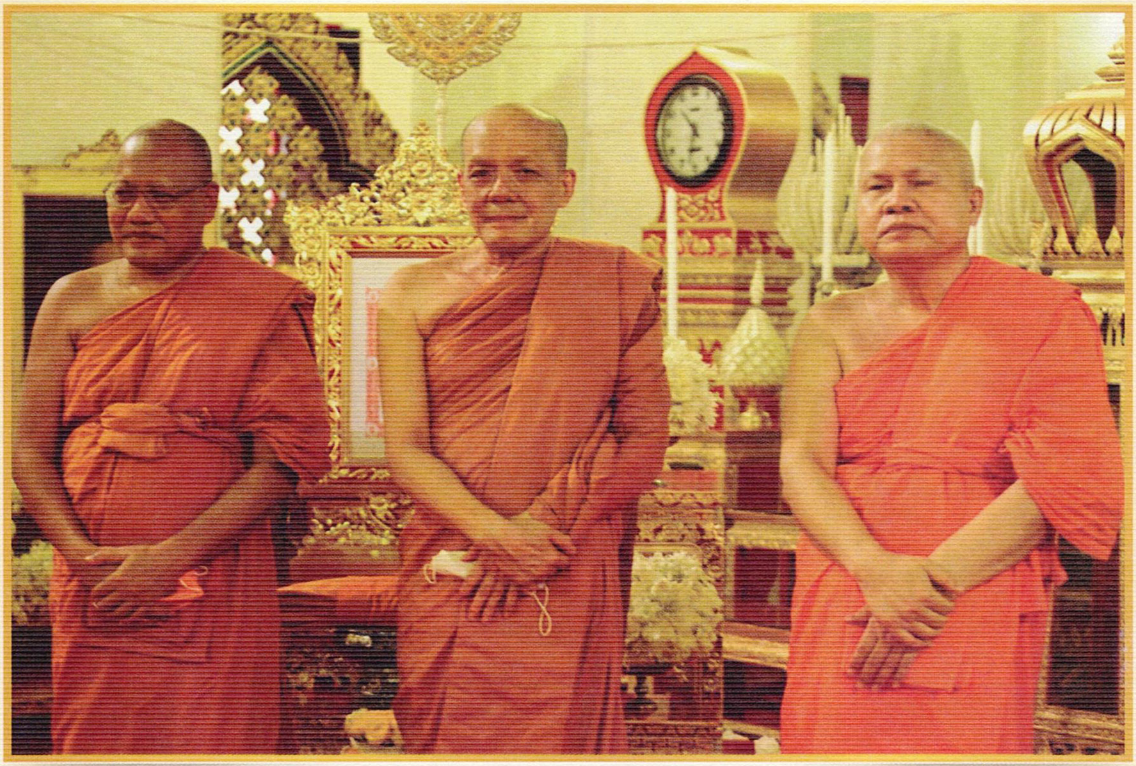
โยมแม่ และญาติโยมจากโคราช

พระเทพปริยัติมุนี เจ้าคณะภาค ๑ เจ้าอาวาสวัดหงส์รัตนาราม

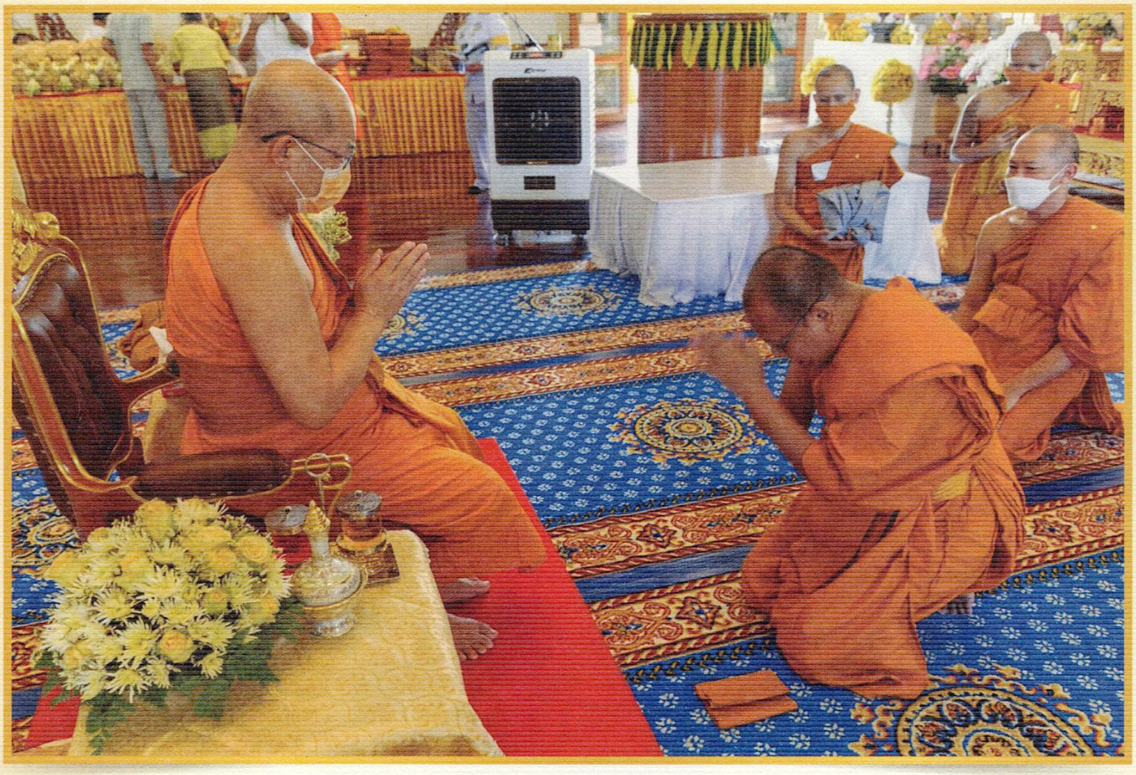
พระเทพสุวรรณเมธี (สุชาติ กิตฺติปญฺโญ) ป.ธ.๘ ,ดร.) และอาจารย์เวทย์ บรรณกรกุล

พระธรรมวชิรมุนี (บุญชิต ญาณสํวโร) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฏิ์

พระเทพปฏิภาณกวี (บุญมา อาคมปุญฺโญ ป.ธ.๘) วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

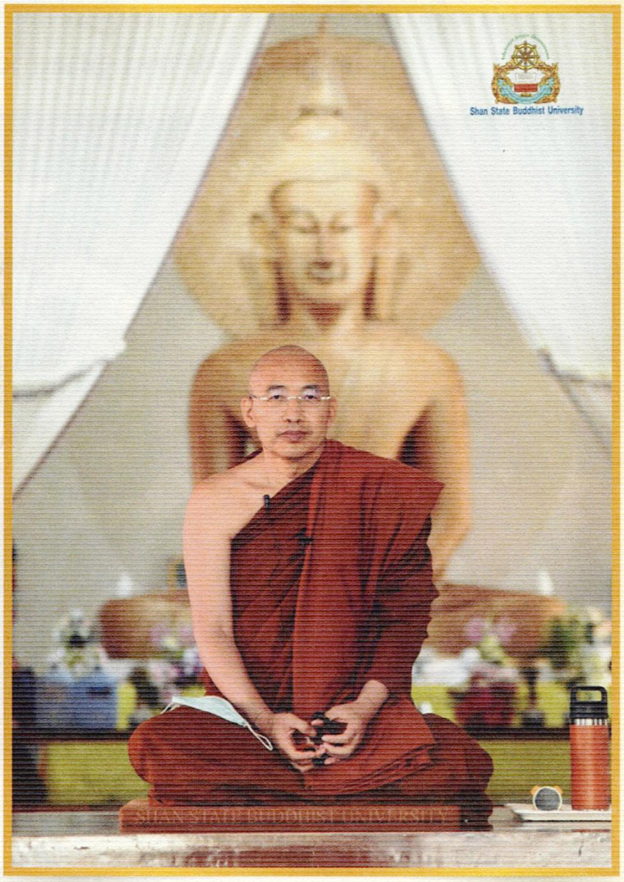
พระมงคลธีรคุณ รองเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน

พระครูวรปัญญาคุณ เจ้าคณะ ๒๕ ผจล.วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

พระสุมังคลาลังการ
พระผู้ทรงพระไตรปิฎก

ดร.พระอาจารย์คำหมาย ธรรมสามิ
อธิการบดี มหาวิทยาลัยพุทธศาสตร์
แห่งรัฐฉาน SSBU

พระผู้ทรงพระไตรปิฎกจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ๙ รูป มาเยือนประเทศไทย
ที่หอประชุมอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ๑ ก.พ. ๒๕๖๓

อนุโมทนากถา

เครื่องประดับสิ่งมีค่าต่างๆ เมื่อมาสวมใส่ประดับประดาส่วนต่างๆ ของร่างกายแล้ว ย่อมทำให้เกิดความสวยงาม เช่น แหวนเมื่อนำมาประดับนิ้วย่อมทำให้นิ้วงดงาม กำไลหรือนาฬิกาเมื่อนำมาประดับข้อมือย่อมทำให้ข้อมืองดงาม สร้อยเมื่อนำมาประดับคอย่อมทำให้คองดงามเป็นประกาย เป็นต้น เครื่องประดับเหล่านี้เป็นเครื่องประดับที่มีค่าทำให้เกิดความงดงามทางร่างกาย

แต่ยังมีความงดงามอีกประการหนึ่งที่สำคัญกว่าความงดงามทางร่างกาย ความงดงามทางจิตใจที่ต้องใช้สิ่งมีค่าที่เรียกว่าธรรมะเป็นเครื่องประดับ เมื่อมีธรรมะเป็นเครื่องประดับ จะทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนของตนได้ โดยพัฒนาจากปุถุชนคนธรรมดามาเป็นกัลยาณชน ที่มีความงดงามทางกาย ทางวาจาและทางใจ มีการกระทำ พูด และคิด เป็นไปในทางที่ชอบประกอบด้วยธรรม

เพชรนิลจินดาและอาภรณ์อันมีค่า มิใช่เครื่องประดับที่ทำให้บุคคลงดงามได้ครบทั้งทางกาย วาจาและใจ แต่ธรรมะเป็นเครื่องประดับที่สามารถทำให้มนุษย์งดงามในทุกกิริยาที่แสดงออกทางกาย วาจาและใจ และสามารถทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการเป็นเครื่องประดับ ย่อมทำให้สังคมเป็นสังคมที่งดงามและร่มเย็นเป็นสุข คือ

๑. ทาน การให้ เป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันวัตถุสิ่งของแก่ผู้อื่น

๒. ปิยวาจา วาจาอันเป็นที่รัก เป็นการพูดจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน สมานสามัคคี

๓. อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ เป็นการช่วยเหลือสังคมด้วยจิตใจที่มีเมตตากรุณา

๔. สมานัตตตา การวางตนให้เหมาะสม เป็นการวางตนให้ถูกต้องเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม

เมื่อบุคคลมีสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการเป็นเครื่องประดับแล้ว ย่อมทำให้เกิดความงดงามทางกาย วาจาและใจ ในการที่จะช่วยขับเคลื่อนโลกให้เจริญก้าวหน้าและมีความสุขสงบร่มเย็นยิ่งขึ้นไป สมดังพุทธสุภาษิตที่ว่า

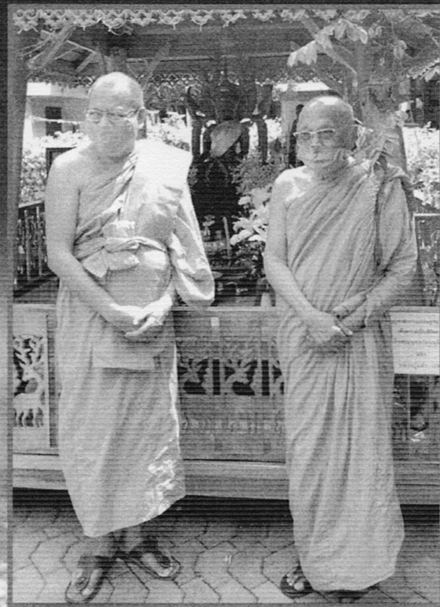
ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ อตฺถจริยา จ ยา อิธ
สมานตฺตตา จ ธมฺเมสุ ตตฺถ ตตฺถ ยถารหํ
เอเต โข สงฺคหา โลเก รถสฺสาณีว ยายโต ฯ

การให้ ๑ ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก ๑ ความประพฤติประโยชน์ในโลกนี้ ๑
ความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมนั้นๆ ตามสมควร ๑ ธรรมเหล่านั้นแล
เป็นเครื่องสงเคราะห์โลก ประดุจสลักเพลาควบคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้ ฉะนั้น

พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เจ้าอาวาสวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นผู้มีสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการเป็นเครื่องประดับอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตามนามฉายาของท่านที่ว่า **ธมฺมาลงฺกาโร ผู้มีธรรมเป็นเครื่องประดับ** เพราะเป็นพระนักพัฒนาชอบบริจาคแบ่งปันวัตถุสิ่งของแก่ผู้อื่น มีปิยวาจาสุภาพเรียบร้อยดีงาม ชอบช่วยเหลือสังคมและวางตนให้เหมาะสมแก่สมณสารูป จนเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาปสาทะของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย และเมื่อได้ทราบถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ให้เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ **พระเมธีวชิรโสภณ** เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและคุณความดีที่ **พระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ.๖)** ได้บำเพ็ญให้เป็นไป จงประทานพรชัยให้เจริญรุ่งเรืองด้วยสิริสวัสดิพิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผลด้วยจตุรพิธพรชัย อันประเสริฐ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ สามารถปฏิบัติศาสนกิจเผยแผ่พระพุทธศาสนา อำนวยให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลและสันติสุขแก่มหาชนยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดจิรัฐิติกาลเทอญ

สมเด็จพระมหาธีราจารย์
กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

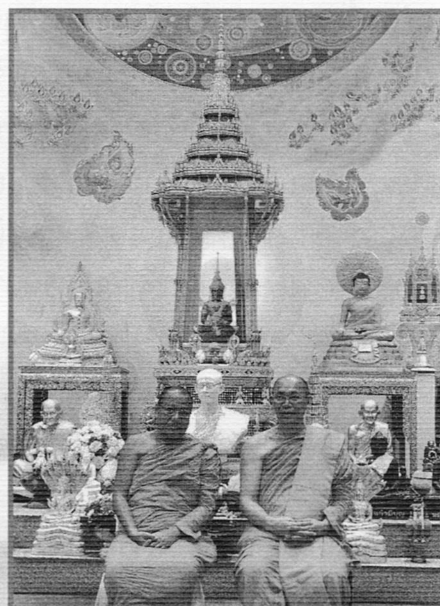

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานสมณศักดิ์
แด่พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ.๖
เจ้าอาวาสวัดจากแดง สมุทรปราการ
เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ “พระเมธีวชิรโสภณ”
ในมหามงคลวโรกาสอันสำคัญยิ่งนี้

พระธรรมบัณฑิต

เจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก กรรมการมหาเถรสมาคม และคณะสงฆ์
พร้อมด้วยอุบาสกอุบาสิกา ในนาม กองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท
ขอถวายมุทิตาสักการะแด่

“เพชรเมธีศรีสงฆ์ไทย”

เป็นเมธีองอาจ เป็นนักปราชญ์ไตรปิฎก
สอนธรรมสาธก อุบาสกอุบาสิกา ฯ
เป็นยอดนักคิดค้น อุทิศตนคนก้าวหน้า
พลาสติกพัฒนา เป็นกาสาวพัสตร์งาม ฯ
ชูธงให้สงฆ์ล้ำ เดินก้าวนำทั่วสยาม
สอน-ทำให้คนตาม งามน้ำใจไทยชื่นชม ฯ
ไม่ถอยไม่ท้อแท้ ไม่ยอมแพ้ไม่ขื่นขม
เป็นปราชญ์ราชนิยม “เพชรเมธีศรีสงฆ์ไทย” ฯ

ปิยโสภณ ผู้ประพันธ์
พระราชญาณกวี
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก

"ภักดีประนอม"

สำหรับอุบาสก อุบาสิกา ศิษยานุศิษย์ ที่เลื่อมใสศรัทธา และติดตามเรียนธรรมะบาลีกับท่านอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร โดยเฉพาะกลุ่มศิษย์คัมภีร์วิสุทธิมรรค คงทราบดีถึงเจตนาผู้กล่าวคำว่า **"ภักดีประนอม"** หมายถึง กลุ่มศิษย์ที่มีความศรัทธาเลื่อมใสอันสัมปยุตด้วยปัญญาในอาจารย์ แม้ท่านจะได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ ในราชทินนามว่า **"พระเมธีวชิรโสภณ"** แล้ว เมื่อพบศิษยานุศิษย์ มีคุณเสริมสุข คุณสุวรรณา เป็นต้น ดูเหมือนคำว่า "ภักดีประนอม" จะยังคงเป็นคำที่ผู้เขียนใช้เรียกขานแทนนามศิษยานุศิษย์คณะนี้ไปอีกนาน

โดยส่วนตัว ผู้เขียนจะเรียกท่านด้วยความสนิทใจ สนิทปากว่า "หลวงพี่พระมหาประนอม" เป็นคำเรียกตามพี่มหานิมิตร ศิษย์อุบาสกคนสำคัญของวัดท่ามะโอ และเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ พี่มหานิมิตร หรืออดีตพระมหานิมิตร ธมฺมสาโร (เสียชีวิตแล้วเมื่อ ๘ พ.ย. ๒๕๕๗) เป็นคนบ้านเดียวกันกับผู้เขียน ท่านบวชศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยคแล้ว ก็ไปศึกษาคัมภีร์บาลีชั้นสูงที่วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง เมื่อพี่มหานิมิตรกลับมาเยี่ยม ยามถามข่าวกัน ก็มักจะกล่าวถึงศิษย์วัดท่ามะโอหลายรูป หลายท่าน ผู้ที่พี่มหานิมิตรกล่าวถึงบ่อยๆ คือ หลวงพี่พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร คำว่า "หลวงพี่" จึงติดหูติดปาก เมื่อพบท่านซึ่งๆ หน้า ก็จะทักทายท่านเป็นกันเองว่า "หลวงพี่"

มีโอกาสฟังท่านบรรยายธรรมหลายครั้ง ขอยืนยันตามคำพี่มหานิมิตรเล่าให้ฟังว่า "หลวงพี่พระมหาประนอม นอกจากจะเก่งเชี่ยวชาญด้านภาษาบาลีแล้ว ท่านยังเก่งเชี่ยวชาญในการแสดงธรรม

ชนิดที่ตรึงผู้คนให้นั่งสดับได้นานนับชั่วโมง” เมื่อได้ทำงานร่วมกันกับท่าน เมื่อคราวตรวจชำระบาลีพระไตรปิฎก ฉบับเฉลิมพระเกียรติ การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดพิชัยญาติฯ เป็นประธานคณะทำงานตรวจชำระพระอภิธรรมปิฎก ณ วัดพิชัยญาติฯ เมื่อพบบทบาลีที่มีพิรุธคลาดเคลื่อนกับฉบับต่างๆ ก็ได้อาศัยกำลังสติปัญญากลุ่มศิษย์วัดท่ามะโอ หนึ่งในคณะทำงานที่ทำการวินิจฉัย คือ ท่านอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

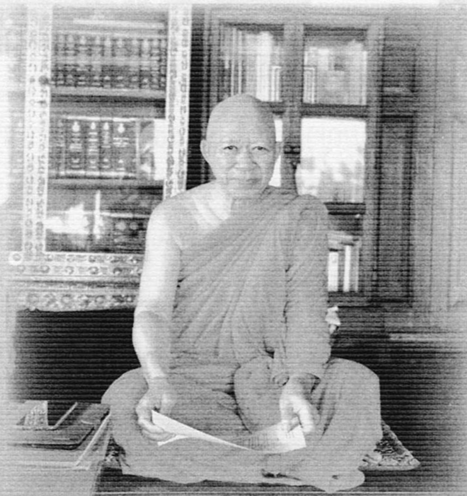
เคยฟังเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ เล่าถึงบรรยากาศ เมื่อครั้งท่านเป็น พระศรีสุทธิพงศ์ คณะ ๑๑ วัดชนะสงคราม (เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดพิชัยญาติฯ มรณภาพ ๒๘ มิ.ย. ๒๕๖๒) ไปศึกษาคัมภีร์บาลีชั้นสูง ณ วัดท่ามะโอ ภายในพรรษา ๒๕๒๘ ท่านเขียนไว้ในคำนำปทานุกรมพระไตรปิฎก ฉบับบาลี – ไทย ว่า

“ท่านได้ปรึกษาเรื่องการปริวรรตและแปลอภิธานติปิฎกฉบับบาลีภาษาพม่า ขณะนั้น เจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังไม่เชี่ยวชาญภาษาพม่ามากนัก พระอาจารย์ใหญ่พระธัมมานันทเถระ จึงมอบหน้าที่ให้สามเณรประนอม เข็มสันเทียะ ซึ่งกำลังเตรียมตัวไปเรียนบาลีพระไตรปิฎกที่ประเทศพม่า ให้เป็นผู้บอกภาษาพม่าขั้นพื้นฐานถวายพระศรีสุทธิพงศ์”

จากคำบอกเล่าของเจ้าประคุณสมเด็จฯ และจากคำนำหนังสือของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ที่กล่าวถึง สามเณรประนอม พระมหาประนอม และปัจจุบัน “พระเมธีวชิรโสภณ” ทำให้ทราบว่าท่านเป็นผู้สั่งสมในสุตะ เป็นพหูสูต ตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นสามเณร

ผลงานของท่านที่ปรากฏขณะนี้ มีมากมายทั้งทางวิชาการบาลีพระพุทธศาสนา และงานทางด้านสังคมสงเคราะห์พัฒนาต่อยอดความคิดอันทันสมัยหลายอย่าง ทุกท่านประจักษ์ชัดทราบอย่างดีแล้ว ไม่ใช่งานที่เกิดขึ้นโดยไร้เหตุปัจจัย แต่เป็นงานที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนอบรมตนอย่างหนัก เมื่อเรียนก็เต็มที่ เมื่อได้ทำหน้าที่ก็สุดความสามารถ ท่านนับเป็นปราชญ์ที่ไม่ใช่แค่พูดและเขียนให้คนคล้อยตาม แต่ท่านวางตัวและปฏิบัติตนตามหลักธรรม “ยถาวาที ตถาการี” พูดไว้อย่างไร ก็ทำได้อย่างนั้น

พระเทพปริยัติมุนี (มีชัย วีรปญฺโญ ป.ธ.๙, รศ.ดร.)
วัดหงส์รัตนาราม เจ้าคณะภาค ๑
รองอธิการบดี วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

มุทิตาพระเมธีวชิรโสภณ

ท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ เป็นพระเถระผู้คงแก่การเรียน บวชมาตั้งแต่เป็นสามเณร ศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนใหม่และแผนเก่า ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนมีความแตกฉานทั้งภาษาบาลีและพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ซึ่งหาได้ยากในประเทศไทย

หลังจากศึกษาเล่าเรียนจนแตกฉานแล้ว ก็ไม่ได้นิ่งดูดาย แจกจ่ายธรรมไปสู่ญาติโยมและพระภิกษุสามเณร สั่งสอนอบรมถ่ายทอดพระปริยัติธรรมที่เป็นรากแก้วของพระพุทธศาสนานี้ ส่งต่อให้แก่พระภิกษุสามเณรอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ทำด้วยความเสียสละ เหมือนที่บูรพาจารย์ท่านได้ทำสืบต่อๆ กันมา จนเมื่อรับภาระเป็นเจ้าอาวาสวัดจากแดง ก็ยิ่งทำมากขึ้น เป็นที่ประจักษ์และปรากฏเป็นที่ศรัทธาและอนุโมทนากันอย่างกว้างขวาง

จนความทราบถึงพระเนตร พระกรรณ ของพระบาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระปรเมนทรมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ ๑๐ จึงทรงพระราชศรัทธา ถวายสมณศักดิ์ที่ พระเมธีวชิรโสภณ ยกย่องให้ปรากฏ ทำให้เกิดปีติมุทิตาแก่เราบรรพชิตและคฤหัสถ์โดยทั่วไป

ขอให้พระเมธีวชิรโสภณจงงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนายิ่งๆ ขึ้นไป ช่วยอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัย คือพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและแพร่หลาย เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่พุทธบริษัท ทำให้พระปริยัติศาสนาซึ่งเป็นรากแก้วของพระพุทธศาสนามั่นคง เป็นอายุของพระพุทธศาสนาต่อไปชั่วกาลนาน

ด้วยมุทิตาจิตจาก

พระราชปฏิภาณโสภณ (มานพ ติกฺขญาโณ ป.ธ.๙)

วัดราชโอรสาราม

๓ พ.ค. ๒๕๖๔

คนแก่ชอบเล่าเรื่องเก่า

คำพูดประโยคนี้ไม่ทราบว่าใครพูดไว้ เมื่อสังเกตดูก็เป็นเช่นนั้นจริง ดังนั้น วันนี้จึงจะเล่าเรื่องเก่าเมื่อครั้งยังเป็นพระหนุ่มหล่ออยู่ ตามที่ผู้อ่านจะมีเวลาทนอ่านได้ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๖ ก็แล้วกัน ในปีนั้น ถ้านับตั้งแต่วันบวชเป็นพรรษาที่ ๑๐ ได้นำพาชีวิตของตนไปขออยู่วัดเล็กๆ วัดหนึ่งทางภาคเหนือ ชื่อวัดท่ามะโอ ซึ่งเงียบสงบจากเสียงเพลง และคำพูดเพ้อเจ้อ แต่เสียงธรรมของพระพุทธเจ้าดังกึกก้องทั้งวันทั้งคืน เสียงนั้นไม่ใช่เสียงจากเครื่องขยาย แต่เป็นเสียงของพระของเณรที่สวดสาธยายด้วยพลังแห่งศรัทธา ไม่ใช่มีศรัทธาในการศึกษาเล่าเรียนเพียงอย่างเดียว แม้ข้อวัตรมีการปัดกวาดเช็ดถูโบสถ์ วิหาร อาคารสถานที่ส่วนรวม และกุฏิที่อยู่ของตนๆ ทุกๆ รูปต่างก็ช่วงชิงที่จะทำก่อน ที่เป็นเช่นนั้น ก็เพราะหลวงพ่อเจ้าอาวาสได้พร่ำสอนอยู่เป็นประจำว่า **"กุศลคือความดี เราต้องทำก่อน เราจะต้องทำเป็นคนแรก"** ทุกรูป จึงมีสีลสามัญญตา คือมีศีลเหมือนๆ กัน มีทิฏฐิสามัญญตา คือมีความเห็นเหมือนๆ กัน แต่ในความเหมือนกันก็ยังมีความแตกต่างกัน

ดังนั้น วันนี้จะเล่าถึงความแตกต่างของสามเณรรูปหนึ่ง ถึงสำเนียงเสียงพูดเสียงท่องสาธยาย ผู้ที่ได้ยินเสียงของสามเณรรูปนี้แล้วจะคาดคะเนได้ว่า สามเณรรูปนี้มีถิ่นกำเนิดอยู่มุมใดมุมหนึ่งของโคราชแน่เลย และสามเณรมีเสียงก้องกังวานชัดเจน มีเสน่ห์น่าฟัง ท่องได้เร็ว ชอบฟังตอนเณรท่องทวนกัจจายนะสูตรได้เร็วมาก ใช้เวลาเพียง ๑๐ ถึง ๑๑ นาที หรือ เร่งสุดขีดอาจเพียง ๙ นาทีเท่านั้น พิเศษกว่านั้น เณรมีการขวนขวายศึกษาหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมต่างจากเณรอื่นๆ

ถามว่าทำไมถึงขยันจัง? เณรตอบว่า "เราต้องเตรียมข้อมูลไว้เทศน์ไว้สอนในวันหน้า"

อีกอย่างหนึ่ง เณรรูปนี้ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟังมา แล้วมักทดสอบทดลองให้ประจักษ์ด้วยตนเองเสมอ เป็นคนบากบั่นอย่างมั่นคง ไม่ย่อท้อกลางคัน เป็นคนมีสติปัญญา มีปฏิภาณไหวพริบดีเยี่ยม ไม่เคยได้ยินว่าอยากมีชีวิตฆราวาส กาลต่อมาเณรได้บวชเป็นพระไปเรียนพุทธศาสนาต่อยังต่างประเทศนานหลายปี จนมีความรู้แตกฉานในพระพุทธศาสนา ในกาลอันควรท่านได้กลับมายังประเทศเกิดได้เปิดสอนหลักสูตรบาลีใหญ่ และพระไตรปิฎก แก่พระเณรและญาติโยมผู้สนใจ และยังเป็นพระธรรมกถึกเทศนาสั่งสอนญาติโยม จนมีชื่อเสียงปรากฏไปทั่วประเทศ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป นี้เป็นผลของความปรารถนาที่จะทำงานรับใช้พระพุทธศาสนาอย่างเต็มกำลัง สาธุๆ ๆ

ปัจจุบันคนทั่วไปรู้จักท่านตามพระราชทินนามที่ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ โปรดพระราชทานว่า **"พระเมธีวชิรโสภณ"** เจ้าอาวาสวัดจากแดงรูปปัจจุบัน

พระราชปริยัติธาดา (สมโภชน์ กิจฺจสาโร ป.ธ.๕)
เจ้าอาวาสวัดหาดใหญ่สิตาราม

"พระ" ดี ศรีสงฆ์ ธำรงศาสน์
"เมธี" ชาติ มั่นคง ตรงวิถี
"วชิร" น้ำเอก เอนกมี
"โสภณ" ชี้ งดงาม ตามครรลอง

น้อมถวายมุทิตาประสามิตร เนื่องกาลกิจเจริญยศปรากฏเด่น
มีผลงานประจักษ์ถักทอเป็น ให้โลกเห็นจีวร "ขยะ" จากพระทำ
เน้นส่งเสริมบาลีพุทธศาสตร์ อย่างองอาจวับวามดูงามขำ
อภิธรรมปิฎกยกประจำ เพื่อเน้นย้ำธรรมะพระพุทธองค์
หมั่นฝึกฝนตนเองเพ่งเพียรสร้าง เป็นแบบอย่างพุทธบุตรสุดประสงค์
สิบสองปีแคว้นพม่าฝ่าไพรพง ด้วยมั่นคงศึกษาไร้พร่ามัว
เป็นพระดีที่ควรกราบทราบด้วยจิต กราบสนิทไร้คลื่นเหียนวิงเวียนหัว
สมควรแล้วแก่ยกย่องสิ้นหมองมัว ผองชนทั่วสาธุโชโมทนา

พระราชธรรมเมธี
(วิสูติ ปญฺญาทีโป ป.ธ.๙, ดร.)
รองเจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี เจ้าอาวาสวัดโค้งสนามเป้า

สุภาษิตสันสกฤตที่มีอิทธิพลต่อวรรณคดีบาลีประเภทนีติ

ขณะที่แปลสุภาษิตสันสกฤต คือ วยาสสุภาษิตัม วยาสการยะ และวยาการศตกัม บางโศลกได้เทียบดูกับคาถาในธรรมนีติ และโลกนีติซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกัน บางคาถาธรรมนีติและโลกนีติแปลสุภาษิตสันสกฤตถอดแบบคำต่อคำก็มี ปรับคำสอนของพราหมณ์ให้เป็นคำสอนในทางพระพุทธศาสนาก็มี เก็บความในสุภาษิตสันสกฤตมาเรียบเรียงใหม่ก็มี กล่าวได้ว่าธรรมนีติและโลกนีติ วรรณคดีบาลีประเภทนีติ ผู้แต่งต้องมีความรู้ภาษาสันสกฤตดีมาก ทั้งธรรมนีติและโลกนีติ คำสอนมีทั้งของพราหมณ์ พระพุทธศาสนา และเป็นคำสอนทั่วไปประจำโลก ผู้ที่มีความรู้ภาษาบาลีดี เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับฉบับสันสกฤตจะทำให้เรียนรู้ภาษาสันสกฤตได้ง่าย

สมัยผู้แปลเรียนภาษาสันสกฤต อยู่ที่อินเดีย ก็เรียนแปลเลย เพราะหลักสูตรบังคับ เพราะมีพื้นฐานภาษาบาลีดีพอสมควร จึงทำให้การเรียนภาษาสันสกฤตไม่ยาก ผู้แปลเรียนภาษาอังกฤษใหม่ๆ เมื่อไปอยู่อินเดีย กว่าจะคลำหาทางเจอก็พบอุปสรรคมาก เพราะไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษ อาจารย์ท่านรู้ว่า ผู้แปลมีความรู้ภาษาบาลีมาดีพอสมควร จึงแนะนำให้อ่านธรรมบทอรรถกถา แปลจากภาษาอังกฤษ เช่น จักขุบาลเถระ กีสาโคตมี เป็นต้น ธรรมบทอรรถกถาเคยเรียนมาตั้งแต่เป็นสามเณร และก็เคยสอนด้วย จึงทำให้การเรียนภาษาอังกฤษพัฒนาไปได้รวดเร็ว เพราะเนื้อเรื่องเรารู้แล้ว การเทียบเคียงภาษาบาลีกับภาษาอังกฤษก็ไม่ยาก แต่ภาษาอังกฤษต้องมีพื้นฐานพอสมควร ผู้แปลจึงนำเสนอคาถาธรรมนีติและโลกนีติบางคาถา ที่รับอิทธิพลมาจากสุภาษิตสันสกฤต เผื่อใครปรารถนาจะเรียนสุภาษิตสันสกฤตเทียบภาษาบาลี ธรรมนีติและโลกนีติทั้งบาลีและคำแปล เป็นฉบับราชบัณฑิตยสถาน ส่วนสุภาษิตสันสกฤตเป็นสำนวนของผู้แปลเอง

ขอถวายความรู้เล็กๆ น้อยๆ นี้แสดงเป็นมุทิตาจิตแด่ พระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) ที่ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะเป็นกรณีพิเศษ ขอให้ท่านเจ้าคุณฯ จงเป็นหลักชัยของพระพุทธศาสนาทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติสืบต่อไป

พระราชปริยัติมุนี (เทียบ สิริญาโณ ป.ธ.๙, รศ.ดร.)

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๙๒

ทุพฺภิกฺเข อนฺนปานญฺจ สุภิกฺเข จ หิรญฺญทํ
ภเย จาภยธาตารํ สพฺเพสํ ปรมํ วรํ.

ในยามข้าวยากหมากแพง การให้ข้าวให้น้ำประเสริฐที่สุด แต่ในยามข้าวปลาอาหารหาง่าย การให้เงินทองประเสริฐที่สุด ส่วนในยามเกิดภัย การให้ความปลอดภัยประเสริฐกว่าการให้ทั้งปวง.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๑๔

ทุรฺภิกฺเษ จานฺนทาตารํ สุภิกฺเษ จ หิรณฺยทมฺ /
ภเย จาภยทาตารํ สวรฺเค'ปิ พหุมนฺยเต //

ผู้ให้อาหาร ในคราวเกิดทุพภิกขภัย ๑ ผู้ให้เงินทอง ในคราวมีอาหารสมบูรณ์ ๑ ผู้ให้ความปลอดภัย ในคราวมีภัยพิบัติ ๑ (คน ๓ ประเภทนี้) ได้รับการนับถือมากแม้กระทั่งบนสวรรค์.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๓๔

พุเธหิ สาสมาโนปิ ขโฬ พหุตเกตเว
ฆํสิยมาโน ปงฺคาโร นีลมตฺตํ นิคจฺฉติ.

คนชั่วช้า แม้ผู้รู้ทั้งหลายจะพากันสั่งสอนสักเท่าใด ก็ยังคงเป็นคนคดโกงอยู่นั่นเอง เช่นเดียวกันกับถ่านไฟ ถึงจะขัดสีเท่าไรๆ ก็ยังคงมีสีดำอยู่นั่นเอง (คือจะทำให้ขาวไม่ได้).

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๒๐

ทุรฺชโน นิกฺฤติปฺรายะ เสวฺยมาโน พุไธรปิ /
ฆฺฤษฺยมาณ อิวาภฺคาโร นิรฺมลตฺวํ น คจฺฉติ //

คนชั่วแม้สมาคมกับนักปราชญ์ก็ยังเป็นคนต่ำทรามอยู่นั่นเอง ยังไม่นับว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เหมือนถ่านเพลิงถึงถูกขัดสี ก็ไม่ขาวไปได้.

โลกนีติ คาถาที่ ๒๓, ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๕

นตฺถิ วิชฺชาสมํ มิตฺตํ นตฺถิ พฺยาธิสโม ริปุ
นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ นตฺถิ กมฺมสมํ พลํ.

ไม่มีมิตรใดเสมอด้วยวิชาความรู้ ไม่มีศัตรูใดเสมอด้วยพยาธิความป่วยไข้ ไม่มีความรักใดเสมอด้วยความรักตัวเอง ไม่มีกำลังใดเสมอด้วยกำลังกรรม.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๒๑

นาสฺติ วิทฺยาสมํ มิตฺรํ นาสฺติ วฺยาธิสโม ริปุะ /
น จาปตฺยสมะ เสฺนโห น จ ไทวาตฺ ปรํ พลมฺ //

ไม่มีเพื่อนใดที่เสมอด้วยความรู้ ไม่มีศัตรูใดที่เสมอด้วยความเจ็บไข้ ไม่มีความรักใดที่เสมอด้วยบุตรหลาน และไม่มีพลังใดที่ยิ่งกว่าพลังโชคชะตา.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๔๑

ทุชฺชเนน หิ สํสคฺโค สตฺตุนาปิ น ยุชฺชติ
ตตฺโตว ฑยฺหตฺยงฺคาโร สนฺโต กาฬายเต กรํ.

การคลุกคลีกับคนชั่วและศัตรู ย่อมไม่สมควรอย่างแท้จริง เหมือนถ่านเพลิงที่ลุกโชน เมื่อจับเข้าก็ไหม้มือ ถึงดับสนิทแล้ว จับเข้าก็ยังดำติดมือ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๒๒

ทุรฺชไนสฺสห สํปรฺกะ ศตฺรุตาปิ น ยุชฺยเต /
คฺฤหีเต ทหฺยเต'งฺคาเร ศานฺเต กฺฤษฺณายเต กระ //

การสมาคมและแม้การเป็นศัตรูกับพวกคนชั่ว ไม่สมควรเลย เมื่อเอามือไปจับถ่านเพลิงก็ไหม้มือ เมื่อมอดดับลง (จับ) มือก็สกปรก.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๖๗

นมนฺติ ผลิโน รุกฺขา นมนฺเตว พุธา ชนา
สุกฺขกฏฺฐญฺจ มุโฬฺห ว เนว นมติ ภิชฺชเต.

ต้นไม้เมื่อมีผลดกย่อมมีกิ่งน้อมลง ผู้มีความรู้ก็อ่อนน้อมถ่อมตนเช่นกัน ไม้แห้งย่อมไม่อ่อน มีแต่จะหักไป เช่นเดียวกับคนโง่ที่ไม่รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๒๓

นมนฺติ ผลิตา วฺฤกฺษา นมนฺติ จ พุธา ชนาะ /
ศุษฺกกาษฺฐานิ มูรฺขาศฺจ ภิทฺยนฺเต น นมนฺติ จ //

ต้นไม้ที่มีผลดก (กิ่ง) ย่อมน้อมลง นักปราชญ์

ย่อมอ่อนน้อมถ่อมตน ท่อนไม้แห้ง (ดัดเข้า) มีแต่จะหักไป และคนโง่มักไม่อ่อนน้อมถ่อมตน.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๘๔

โพธยนฺติ น ยาจนฺติ เทหี' ติ ปจฺฉิมา ชนา
ปสฺส วตฺถุ อทานสฺส มา ภวตู' ติ อีทิโส.

คนรุ่นหลัง เมื่อรู้แจ่มแจ้งอยู่ จะไม่ร้องขอ (ต่อใครๆ) ว่า"จงให้ฉัน" เจ้าจงดูเรื่องราวของคนที่ไม่รู้จักให้ทานเถิด ลักษณะเช่นนี้จงอย่ามีแก่เจ้าเลย.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๓๒

ศิกฺษยนฺติ น ยาจนฺเต เทหีติ กฺฤปณา ชนาะ /
อทตฺตฺวา มาทฺฤโศ ภูยา ทตฺตฺวา ตฺวตฺสทฺฤโศ ภว //

พวกคนตระหนี่ไม่ร้องขอ (ต่อใครๆ) ว่า "จงให้เถิด" แต่ทำให้ (คนทั้งหลาย) สำเหนียกว่า "เพราะไม่รู้จักให้ ท่านจึงมีสภาพเป็นเหมือนกับข้าพเจ้า เพราะรู้จักให้ ท่านจึงเป็นเหมือนกับตัวท่านเอง".

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๔๒

ทุชฺชโน วชฺชนีโยว วิชฺชายาลงฺกโตปิ เจ
มณินาลงฺกโต สนฺโต สปฺโป กึ น ภยํกโร.

คนชั่วแม้จะมีความรู้วิเศษเพียงใดก็ตาม ควรหลีกเว้นให้ห่างไกล งูพิษถึงจะประดับด้วยแก้วมณีจะไม่เป็นภัยแก่ใครกระนั้นหรือ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๓๘

ทุรฺชนะ ปริหรฺต วฺโย วิทฺยาลํกฺฤโต'ปิ สนฺ /
มณินา ภูษิตสฺสรฺปะ กิมเสา น ภยํกระ //

คนชั่วถึงมีความรู้เป็นเครื่องประดับ ก็ควรถอยให้ห่างไกล งูที่เอาแก้วมณีมาประดับ มันจะไม่ทำอันตรายหรือ.

โลกนีติ คาถาที่ ๖๑

น วิสํ วิสมิจฺจาหุ ธนํ สงฺฆสฺส อุจฺจเต
วิสํ เอกํ ว หนติ สพฺพํ สงฺฆสฺส หนติ.

ผู้รู้ไม่เรียกยาพิษว่าเป็นยาพิษ แต่เรียกทรัพย์ของสงฆ์ว่าเป็นยาพิษ ยาพิษฆ่าคนให้ตายได้เพียงชาติเดียว (แต่)ทรัพย์ของสงฆ์ฆ่าคนให้ตายได้ทุกชาติ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๔๓

น วิษํ วิษมิตฺยาหุรฺ พฺรหฺมสฺวํ วิษมุจฺยเต /
วิษเมกากินํ หนฺติ พฺรหฺมสฺวํ ปุตฺรเปาตฺรกมฺ //

นักปราชญ์พากันกล่าวว่า "ยาพิษมิใช่ยาพิษ" แต่กล่าวถึงพรหมสวะ* (ทรัพย์สมบัติ) ว่าเป็นยาพิษ เพราะยาพิษฆ่าผู้ดื่มคนเดียวเท่านั้น แต่พรหมสวะฆ่าตลอดจนถึงลูกและหลาน.

***พรหมสวะ** สมบัติของพรหม (พราหมณ์) ถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ถ้าผู้ใดลักสมบัติของพรหมไป บาปมิได้ตกแก่ผู้ลักเท่านั้น แต่บาปยังตกไปถึงลูกและหลานของผู้ลักด้วย โลกนีติปรับเปลี่ยนคำสอนของพราหมณ์ให้เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๖๑

นตฺถีติ วจนํ ทุกฺขํ เทหีติ วจนํ ตถา
วากฺยํ นตฺถีติ เทหีติ มา ภเวยฺย ภวาภเว.

ผู้ถูกขอจะตอบว่า "ไม่มี" ก็ลำบากใจ ผู้ขอจะพูดว่า "จงให้ฉันเถิด" ก็ยาก ไม่ว่าจะเกิดในชาติใดภพใด ขออย่าได้พานพบคำทั้ง ๒ นี้เลย.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๔๔

เทหีติ วจนํ กษฺฏํ นาสฺตีติ วจนํ ตถา /
เทหิ นาสฺตีติ วจนํ มา ภูชฺชนฺมนิ ชนฺมนิ //

การจะพูดว่า "จงให้" เป็นการยากลำบาก และการจะพูดว่า "ไม่มี" ก็เหมือนกัน (เพราะฉะนั้น) คำว่า "จงให้" และ "ไม่มี" จงอย่าได้พานพบในการเกิดทุกชาติเลย.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๓๐

นิทฺธโนปิ จ กาเมติ ทุพฺพโล เวริกํ กโร
มนุทสตฺโถปิ วาทตฺถี ติวิธํ หีนลกฺขณํ.

ลักษณะ ๓ อย่างของคนเลว คือ
๑) ไร้ทรัพย์แต่อยากได้สารพัด ๒) อ่อนแอแต่ชอบสร้างศัตรู ๓) รู้น้อยแต่ชอบตีสำนวนโวหาร.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๔๖

นิรฺธนศฺจาปิ กามารฺถี
ทุรฺพละ กลหปฺริยะ /
มนฺทศาสฺโตฺร วิวาทารฺถี
ตฺริวิธํ มูรฺขลกฺษณมฺ //

ลักษณะคนโง่เขลามี ๓ ประเภท คือ
๑) ไม่มีทรัพย์แต่ชอบหมกมุ่นในกามคุณ
๒) มีกำลังน้อยแต่ชอบก่อการทะเลาะ
๓) มีความรู้น้อยแต่ชอบก่อวิวาท.

โลกนีติ คาถาที่ ๓๑

อนฺวหายํ คมยนฺโต อปุจฺฉา พหุภาสิโต
อตฺตคุณํ ปกาสนฺโต ติวิธํ หีนลกฺขณํ.

เขายังไม่เชื้อเชิญก็เข้าไปหา เขายังไม่ทันเอ่ยวาจาไต่ถามก็พูดพล่ามเสียแล้ว ชอบยกย่องคุณความดีของตนเอง ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นลักษณะที่ไม่ดี.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๓๑

อนฺวหายํ คมยนฺโต อปุจฺฉา พหุภาสโก
อตฺตคุณํ ปสํสนฺติ ติวิธํ หีนลกฺขณํ.

ลักษณะ ๓ อย่างของคนเลว (อีกนัยหนึ่ง) คือ
๑) เขายังไม่เชื้อเชิญก็เข้าไปหา
๒) เขายังไม่ทันเอ่ยวาจาไต่ถามก็พูดพล่ามเสียแล้ว
๓) ชอบยกย่องคุณความดีของตนเอง.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๔๗

อนาหูเต ปฺรเวศศฺจาปฺยฺ อปฤษฺเฏ พหุภาษณมฺ /
สฺตฺติศฺจ สฺวาตฺมวรฺณสฺย อิเตฺยวํ มูรฺขลกฺษณมฺ //

ลักษณะคนโง่ (๓ ประเภท) มีเหมือนกัน คือ
๑) เข้าไปบ้านคนอื่นทั้งๆ ที่ไม่มีใครเชื้อเชิญ
๒) เมื่อไม่มีใครถามก็พูดมาก
๓) ชอบสรรเสริญคุณความดีของตนเอง.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๔๖

คุณโทเสสุ เนเกน อตฺถิ โกจิ วิวชฺชิโต
สุขุมาลปทุมสฺส นหํ ภวติ กกฺขหํ.

ไม่มีใครเลยที่จะมีแต่ความดีหรือความชั่วเพียงอย่างเดียว แม้ดอกบัวที่มีกลีบงามละมุนก็ยังมีก้านที่ขรุขระ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๐

โทโษ’ปฺยสฺติ คุโณ’ปฺยสฺติ นิรฺโทโษ ไนว ชายเต /
สุกุมารสฺย ปทฺมสฺย นาโล ภวติ กรฺกศะ //

ข้อบกพร่องก็มี คุณความดีก็มี ไม่มีใครเกิดมาไม่มีข้อบกพร่องเลย ดอกบัวที่อ่อนนุ่ม ก็ยังมีก้านบัวที่แข็งได้เลย.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๖๐

ปรทารํ ชเนตฺตึว เลฑฺฑุํว ปรสนฺตกํ
อตฺตา ว สพฺพสตฺตานํ โย ปสฺสติ ส ปณฺฑิโต.

ผู้ใดเห็นภริยาผู้อื่นเหมือนแม่ของตน เห็นสมบัติผู้อื่นเหมือนก้อนดิน เห็นสรรพสัตว์เหมือนตัวเอง ผู้นั้นแลชื่อว่า บัณฑิต.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๒

มาตฺฤวตฺ ปรทาราํศฺจ ปรทฺรวฺยาณิ โลษฺฏวตฺ /
อาตฺมวตฺ สรฺวภูตานิ ยะ ปศฺยติ ส ปศฺยติ //

ผู้ใดมองเห็นภริยาหรือภรรยาของคนอื่นเหมือนมารดา (ของตน) มองทรัพย์ของคนอื่นเหมือนก้อนดิน และมองสรรพสัตว์ เหมือนตนเอง ผู้นั้นแลชื่อว่า มองเห็นจริง.

โลกนีติ คาถาที่ ๙๔

โกกิลานํ สทฺทํ รูปํ นารีรูปํ ปติพฺพตา
วิชฺชา รูปํ อรูปานํ ขมา รูปํ ตปสฺสินํ.

เสียงเป็นความงามของนกดุเหว่า
ความจงรักภักดีต่อสามีเป็นความงามของหญิง
วิชาความรู้เป็นความงามของคนขี้เหร่
ความอดกลั้นเป็นความงามของนักพรต.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๗๔

โกกิลานํ สทฺทํ รูปํ นารีรูปํ ปติพฺพตํ
วิชฺชา รูปํ อรูปานํ ขมา รูปํ ตปสฺสินํ.

เสียงเป็นความงามของนกดุเหว่า
ความจงรักภักดีในสามีเป็นความงามของภรรยา
วิชาความรู้เป็นความงามของคนขี้เหร่
ความอดกลั้นเป็นความงามของนักพรต.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๓

โกกิลานำ สฺวโร รูปํ นารีรูปํ ปติวฺรตมฺ /
วิทฺยา รูปํ กุรูปาณำ กฺษมา รูปํ ตปสฺวินามฺ //

เสียงไพเราะเป็นคุณสมบัติของพวกนกดุเหว่า ความซื่อสัตย์ต่อสามีเป็นคุณสมบัติของนารี ความรู้เป็นคุณสมบัติของพวกคนขี้เหร่ และความอดทนเป็นคุณสมบัติของบรรดานักพรต.

โลกนีติ คาถาที่ ๑๑๗

นฏฺโจ ยติ อสนฺตุฏฺโจ สนฺตุฏฺโจ จ มหีปติ
นฏฺจา ลชฺชา จ คณิกา นีลชฺชา กุลธีตโร.

นักบวช ถ้าไม่สันโดษ ก็เสีย พระเจ้าแผ่นดิน ถ้าทรงสันโดษ ก็เสีย หญิงแพศยา ถ้าอาย ก็เสีย กุลสตรี ถ้าไม่อาย ก็เสีย.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๘๐

อสนฺตุฏฺโจ ยติ นฏฺโจ สนฺตุฏฺโจปิ มหีปติ
สลชฺชา คณิกา นฏฺจา นิลฺลชฺชา สุกุลงฺคนา.

นักบวช ถ้าไม่สันโดษก็พินาศ
พระเจ้าแผ่นดิน ถ้าทรงสันโดษก็พินาศ
หญิงแพศยา ถ้าอายก็พินาศ
กุลสตรี ถ้าไม่อายก็พินาศ

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๔

อสํตุษฺฏา ทฺวิชา นษฺฏาะ สํตุษฺฏาศฺจ มหีภฺฤตะ /
สลชฺชา คณิกา นษฺฏา นิรฺลชฺชาศฺจ กุลางฺคนาะ //

พวกพราหมณ์ ถ้าไม่สันโดษก็เป็นที่เสื่อมศรัทธา (จากคุณความดี) พระราชา ถ้าทรงประพฤติสันโดษ (ราษฎร) ก็เสื่อมศรัทธา หญิงแพศยา ถ้ามีความละอายก็เสื่อมรายได้ และสตรีที่มีชาติตระกูลสูง ถ้าไร้ยางอายก็เสื่อมเสีย (จากวงศ์ตระกูล).

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๗๘

ราโค นาม มโนสลฺลํ คุณวรตฺถโจรโก
ราหุ วิชฺชาสสงฺกสฺส ตโปวนหุตาสโน.

ขึ้นชื่อว่าราคะย่อมเป็นศรปักใจ เป็นโจรปล้นทรัพย์คือคุณความดี เป็นราหูอมพระจันทร์คือวิชชา เป็นไฟเผาป่าคือตบะ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๖

ราโค นาม มนศฺศลฺยํ คุณทฺรวิณตสฺกระ /
ราหุรฺวิทฺยาศศางฺกสฺย ตโปวนหุตาศนะ //

ขึ้นชื่อว่าราคะเป็นลูกศรแทงใจ เป็นตัสกร (โจร) ปล้นทรัพย์คือคุณความดีเป็นราหูอมพระจันทร์คือความรู้ และเป็นไฟไหม้ป่าสำหรับบำเพ็ญเพียร (ของฤาษี).

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๓, โลกนีติ คาถาที่ ๓๖

รูปโยพฺพนสมฺปนฺนา วิสาลกุลสมฺภวา
วิชฺชาหีนา น โสภนฺติ นิคฺคนฺธา อิว กึสุกา.

คนที่มีรูปงามและยังหนุ่มแน่น ทั้งเกิดในตระกูลที่มั่งคั่ง หากไร้วิชาความรู้ก็ไม่งาม ดุจดังดอก

ทองกวาว ซึ่งไม่มีกลิ่น ฉะนั้น.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๗

รูปเยาวนสมฺปนฺนา วิศาลกุลสมฺภวาะ /
วิทฺยาหีนา น โศภนฺเต นิรฺคนฺธา อิว กึศุกาะ /

คนที่สมบูรณ์ด้วยรูปสมบัติและความหนุ่มแน่น ทั้งเกิดในชาติตระกูลที่มั่งคั่ง แต่ไร้ความรู้ย่อมไม่สง่างาม เหมือนดอกทองกวาว (ถึงจะสวยงาม) แต่ไร้กลิ่นหอม.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๖๕

สตฺถกพฺพวิจาเรน กาโล คจฺฉติ ธีมตํ
พฺยสเนน อสาธูนํ นิทฺทาย กลเหน วา.

นักปราชญ์ย่อมใช้เวลาให้หมดไปด้วยการพิจารณาไตร่ตรองศาสตร์ทั้งหลายและกวีนิพนธ์ ส่วนคนเขลา ย่อมใช้เวลาให้หมดไปด้วยการทำชั่วบ้าง นอนบ้าง ก่อการทะเลาะวิวาทบ้าง.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๘

ศาสฺตฺรกาวฺยวิโนเทน กาโล คจฺฉติ ธีมตามฺ /
วฺยสเนน จ มูรฺขาณำ นิทฺรยา กลเหน วา //

นักปราชญ์ทั้งหลายหมดเวลาไปด้วยการเพลิดเพลินในศาสตร์ต่างๆ และกวีนิพนธ์ แต่พวกคนโง่หมดเวลาไปด้วยการทำความชั่ว นอนหลับหรือก่อการทะเลาะวิวาท.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๑๔

ภุตฺวา นิสีทนํ ถูลํ ติฏฺฐนฺโต พลวฑฺฒโน
อายุมา จงฺกโม สิยา ธาวนฺโต โรควชฺชิโต.

คนที่กินแล้วนั่งจะอ้วน คนที่ยืนเสมอๆ จะเพิ่มพูนพลัง ถ้าจะให้มีอายุยืนควรเดินไปเดินมา ผู้วิ่งอยู่เสมอจะปราศจากโรค.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๕๙

ภุกฺตฺวา นิวิศตสฺเสฺถาลฺยํ ติษฺฐโต พลวรฺธนมฺ /
อายุศฺจ กฺรมโต นิตฺยํ มฺฤตฺยุรฺธาวติ ธาวตะ //

เมื่อรับประทานอาหารแล้วนั่งอยู่เฉยๆ จะกลายเป็นคนอ้วนพี เมื่อยืนอยู่เสมอจะมีกำลังเพิ่มขึ้น เมื่อเดินเคลื่อนไหวไปมาประจำ จะมีอายุยืนยาว เมื่อวิ่งออกกำลังเสมอ (มฤตยู) ก็จะหนีไป.

โลกนีติ คาถาที่ ๒๙

ปตฺถาวสทิสํ วากฺยํ สภาวสทิสํ ปิยํ
อตฺตสตฺติสมํ โกธํ โย ชานาติ ส ปณฺฑิโต.

ผู้ใดรู้จักพูดให้พอเหมาะกับภาวะของตน รู้จักรักให้พอเหมาะกับภาวะของตน รู้จักโกรธให้พอเหมาะกับภาวะของตน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นบัณฑิต.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๘

สภาวสทิสํ วากฺยํ สภาวสทิสํ ปิยํ
สภาวสทิสํ โกธํ โย ชานาติ ส ปณฺฑิโต.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๖๐

ปฺรสฺตาวสทฺฤศํ วากฺยํ สฺวภาวสทฺฤศํ ปฺริยมฺ /
อาตฺมศกฺติสมํ โกปํ โย ชานาติ ส ปณฺฑิตะ //

ผู้ใดรู้จักคำพูดที่เหมาะสมกับกาลเวลา ความรักที่เหมาะสมกับสภาวะตนเอง และความโกรธที่เหมาะสมกับกำลังของตน ผู้นั้นแลชื่อว่าเป็นบัณฑิต.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๙

ภูปาโล ปณฺฑิโต นิจฺจํ เนว ตุลฺย กุทาจนํ
สเทเส ปูชิโต ราชา พุโธ สพฺพตฺถ ปูชิโต.

พระมหากษัตริย์กับบัณฑิต เปรียบเทียบกันไม่ได้เลย ไม่ว่าในกาลใดๆ พระมหากษัตริย์ได้รับการบูชาเฉพาะในประเทศของพระองค์เท่านั้น แต่บัณฑิต ได้รับการบูชาทุกหนทุกแห่ง.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๖๒

วิทฺวตฺตฺวญฺจ นฺฤปตฺวญฺจ ไนว ตุลฺยํ กทาจน /
สฺวเทเศ ปูชฺยเต ราชา วิทฺวานฺสรฺวตฺรปูชฺยเต//

ไม่ว่ากาลไหนๆ ก็ตาม ความเป็นนักปราชญ์กับพระเจ้าแผ่นดินไม่เคยเสมอกัน พระเจ้าแผ่นดินมีคนยกย่องในประเทศของพระองค์เท่านั้น แต่นักปราชญ์มีคนยกย่องทุกแห่งหน.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๖๐

เทหีติ วจนทฺวารา　　เทหฏฺฐา ปญฺจ เทวตา
สชฺช นิยฺยนฺติ ธี กิตฺติ　　มติ หิริ สิรีปิ จ.

พอเอ่ยปากขอเขาเท่านั้น เทวดาประจำตัวทั้ง ๕ คือ ปัญญา เกียรติ ความรู้ ความละอายใจ และสิริมงคล ก็จะหนีไปหมดทันที.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๖๕

เทหีติ วจนทฺวารา เทหสฺถาะ ปญฺจ เทวตาะ /
สทฺโย นิรฺยานฺติ ตํ ตฺยกฺตฺวา หฺรีศฺรีธีธฺฤติกีรฺตยะ //

พอเอ่ยปากพูดว่า "ขอท่านจงให้เถิด" เทวดาประจำตัวทั้ง ๕ ตน คือ ความละอายใจ (หฺรี) สิ่งสรรพมงคล (ศฺรี) ความรอบรู้ (ธี) ความมั่นคง (ธฺฤติ) และเกียรติยศ (กีรฺติ) ต่างทอดทิ้งหนีเขาออกไปทันที.

โลกนีติ คาถาที่ ๔๒, ธรรมนีติ คาถาที่ ๔๓๕

จช ทุชฺชนสํสคฺคํ　　ภช สาธุสมาคมํ
กร ปุญฺญมโหรตฺตํ　　สร นิจฺจมนิจฺจตํ.

จงเลิกคลุกคลีกับคนชั่ว จงคบหาสมาคมกับคนดี จงทำความดีทั้งกลางวันและกลางคืน จงนึกถึงความไม่เที่ยงอยู่ตลอดเวลา.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๖๙

ตฺยช ทุรฺชนสํสรฺคํ　　ภช สาธุสมาคมมฺ /
กุรุ ปุณฺยมโหราตฺรํ　　สฺมร นิตฺยมนิตฺยตามฺ //

จงเลิกการสมาคมกับคนชั่ว จงคบค้าสมาคมกับคนดี จงทำบุญทั้งกลางวันและกลางคืน และจงระลึกถึงความไม่เที่ยงแท้อยู่เสมอ.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๙๗

กฺวาติภาโร สมตฺถานํ　　กึ ทูโร พฺยวหารินํ
โก วิเทโส สุวิชฺชานํ　　โก ปโร ปิยวาทินํ.

สำหรับคนที่มีความรู้ความสามารถ ภาระใดเล่าจะหนัก สำหรับขโมยที่วิ่งหนีเขา ทางไหนเล่าจะไกล สำหรับคนที่มีวิชาความรู้ดี ประเทศไหนเล่าจะแปลก สำหรับคนที่พูดจาไพเราะ ใครเล่าจะเห็นเป็นคนอื่น.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๗๒

โก'ติภาระ สมรฺถานำ　　กินฺทูรํ วฺยวสายินามฺ /
โก วิเทศสฺสวิทฺยานำ กะ ประ ปฺริยวาทินามฺ //

พวกคนที่มีความสามารถอะไรคือภาระหนัก ? พวกคนที่มีความเพียรพยายามอะไรคือสิ่งที่อยู่ไกล ? พวกคนที่มีความรู้อะไรคือต่างถิ่น ? พวกคนผู้พูดจาอ่อนหวาน ใครคือคนอื่น (คนแปลกหน้า) ?

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๖๗

อาจาโร กุลมกฺขาติ　　เทสมกฺขาติ ภาสิตํ
สมฺภโว เปมมกฺขาติ　　เทหมกฺขาติ โภชนํ.

กิริยามารยาทส่อตระกูล สำเนียงพูดส่อถิ่นฐาน การก่อกำเนิดส่อความรักใคร่ ร่างกายส่ออาหารการกิน.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๗๔

อาจาระ กุลมาขฺยาติ　　เทศมาขฺยาติ ภาษณมฺ /
สํภฺรมสฺเสฺนหมาขฺยาติ　　วปุราขฺยาติ โภชนมฺ //

มารยาทบ่งบอกชาติตระกูล ภาษาบ่งบอกประเทศถิ่นฐาน ความระแวงสงสัย (ความกลัว) บ่งบอกความเสน่หา ร่างกายบ่งบอกเรื่องอาหารการกิน.

โลกนีติ คาถาที่ ๑๔๓

นิทฺทาลโก ปมาโท จ　　สุขิโต โรควาลโส
อิจฺเฉนฺโต กมฺมราโม จ　สตฺเตเต สตฺถวชฺชิตา.

คน ๗ จำพวก คือ ๑. คนเห็นแก่นอน
๒. คนประมาท ๓. คนชอบสบาย ๔. คนขี้โรค
๕. คนเกียจคร้าน ๖. คนโลภมาก ๗. คนหมกมุ่น
ในการทำงานย่อมเรียนหนังสือไม่สำเร็จ.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๕๕

นิทฺทาลุโก ปมาโท จ　　สุขิโต โรควาลโส
นิจฺฉนฺโท จ กมฺมาราโม　สตฺเตเต สตฺถวชฺชิตา.

คน ๗ จำพวก คือ ๑. คนเห็นแก่นอน
๒. คนประมาท ๓. คนชอบสบาย
๔. คนขี้โรค ๕. คนเกียจคร้าน
๖. คนไม่มีความใฝ่รู้ ๗. คนต้องทำงานหนัก
ย่อมไม่มีโอกาสที่จะมีวิชาความรู้.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๗๕

อลโส มนฺทพุทฺธิศฺจ　　สุขิโต วฺยาธีปีฑิตะ /
นิทฺราลุะ กามุกศฺไจว　ษเฑเต ศาสฺตฺรวรฺชิตาะ //

คน ๖ ประเภทเหล่านี้ คือ ๑. คนเกียจคร้าน
๒. คนมีปัญญาน้อย ๓. คนเห็นแก่ความสุขส่วนตัว
๔. คนมีโรคภัยเบียดเบียน ๕. คนเห็นแก่นอน
๖. คนหมกมุ่นอยู่ในกาม เป็นคนห่างไกลจากศาสตร์ต่างๆ.

โลกนีติ คาถาที่ ๖๓

ธนมปฺปมฺปิ สาธูนํ　　กูเป วาริว นิสฺสโย
พหุํ อปิ อสาธูนํ　　น จ วาริว อณฺณเว.

ทรัพย์ของคนดี แม้มีน้อยก็พอพึ่งพาอาศัยได้
เหมือนน้ำในบ่อ (ที่ใช้ดื่มกินได้)
ส่วนทรัพย์ของคนชั่ว แม้มีมากแต่ก็พึ่งพาอาศัยไม่ได้ เหมือนน้ำในทะเล (ที่ใช้ดื่มกินไม่ได้).

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๖๙

อปฺปมฺปิ สาธูนํ ธนํ　　กูปวาริ ว นิสฺสโย
พหุกมฺปิ อสาธูนํ　　น จ วารี ว อณฺณเว.

ทรัพย์ของคนดีแม้มีน้อย
แต่ก็พึ่งได้เหมือนน้ำในบ่อ
ส่วนทรัพย์ของคนชั่วแม้มีมาก
แต่ก็พึ่งไม่ได้เหมือนน้ำในทะเล.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๘๑

สตำ สฺวลฺปมปิ ทฺรวฺยํ　　กูเป ชลมิวาศฺรเยตฺ /
ปฺรภูตมปฺยสาธูนำ　　ทฺรวฺยํ ชลมิวารฺณเว //

ทรัพย์ของคนดีแม้เพียงเล็กน้อยก็พึ่งพาอาศัยได้ ดุจน้ำในบ่อ (ดื่มกินได้) แต่ทรัพย์ของคนชั่วถึงแม้มีมาก (ก็พึ่งพาอาศัยไม่ได้) ดุจน้ำในทะเล (ดื่มกินไม่ได้).

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๓๐

อุสฺสาโห ริปุว มิตฺตํ　　อลโส มิตฺตํว ริปุ
วิสํ วิยามตํ วิชฺชา　　ปมาโทมตวา วิสํ.

ความอุตสาหะดูเหมือนจะเป็นข้าศึก แต่ที่จริงเป็นมิตร ความเกียจคร้านดูเหมือนจะเป็นมิตร แต่ที่จริงเป็นข้าศึก วิทยาดูเหมือนจะเป็นยาพิษ แต่ที่จริงเป็นน้ำอมฤต ความประมาทดูเหมือนจะเป็นน้ำอมฤต แต่ที่จริงเป็นยาพิษ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๘๕

อุตฺสาโห ริปุวนฺมิตฺรํ　　อาลสฺยํ มิตฺรวทฺริปุะ /
อมฺฤตํ วิษวทฺวิทฺยา　　วนิตา’มฺฤตวทฺวิษมฺ //

ความอุตสาหะที่ดูเหมือนเป็นศัตรู คือเพื่อน
ความเกียจคร้านที่ดูเหมือนเป็นเพื่อน คือศัตรู
ความรู้ที่ดูเหมือนเป็นยาพิษ คือน้ำอมฤต และ
หญิงสาวที่ดูเหมือนเป็นน้ำอมฤต คือยาพิษ.

โลกนีติ คาถาที่ ๖๙

สปฺโป ทุฏฺโจ ขโล ทุฏฺโจ สปฺปา ทุฏฺจตโร ขโล
มนุโตสเถหิ โส สปฺโป ขโล เกนุปสมฺมติ.

อสรพิษก็ร้ายกาจ คนชั่วก็ร้ายกาจ
แต่คนชั่วร้ายกาจกว่าอสรพิษ
อสรพิษใช้มนตร์และยาปราบได้
ส่วนคนชั่วจะใช้อะไรปราบเล่า.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๔๔

สรฺปะ กฺรูระ ขละ กฺรูระ สรฺปาตฺ กฺรูรตระ ขละ /
มนฺเตฺราษธิวศสฺสรฺปะ ขละ เกโนปศามฺยเต //

งูพิษก็ร้ายกาจ คนพาลก็ร้ายกาจ
แต่คนพาลยังร้ายกาจกว่างูพิษ
(เพราะ) งูพิษนั้นใช้เวทมนตร์และยาแก้ได้
แต่คนพาลจะใช้อะไรแก้ได้เล่า.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๘๖

งูก็น่ากลัว คนชั่วก็น่ากลัว แต่คนชั่วน่ากลัวกว่างู เพราะงูมีอำนาจมนตราและยารักษาให้สงบระงับได้ แต่คนชั่วไม่มีใครทำให้สงบลงได้เลย.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๕๖

พาลกฺโก เปตธูโม จ วุฑฺฒิตฺถิ ปลฺลโลทกํ
อายุกฺขยกรํ นิจฺจํ รตฺโต จ ทธิโภชนํ.

การผิงแดดอ่อน ๑ การสูดควันจากการเผาศพ ๑ การอยู่กินกับหญิงแก่ ๑ การดื่มน้ำขุ่น ๑ การบริโภคโภชนะเจือนมเปรี้ยวในเวลากลางคืน ๑ ทั้ง ๕ อย่างนี้ถ้าทำเป็นประจำ ล้วนเป็นเหตุให้อายุสั้น.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๘๗

พาลารฺกศฺศวธูมญฺจ วฺฤทฺธสฺตฺรี ปลฺวโลทกมฺ /
อายุรฺภยกรํ นิตฺยํ ราเตฺรา จ ทธิโภชนมฺ //

พระอาทิตย์ทอแสงอ่อนๆ ๑ ควันไฟพุ่งออกจากศพ (ที่กำลังถูกเผา) ๑ สตรีวัยชรา ๑ น้ำในสระเล็ก ๑ อายุ (ที่เพิ่มขึ้นตามวัย) ๑ การดื่มนมเปรี้ยวตอนกลางคืน ๑ (ทั้ง ๖ อย่างนี้) ก่อให้เกิดภัยอันตรายเสมอ.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๙๙

พาลิตฺถี มกฺขิกาตุณฺฑิ อิสีนญฺจ กมณฺฑลุ
เสตมฺพุผลํ ตมฺพุลํ โนจฺฉิฏฺฐมฺปชายเต.

สาวรุ่น ปากแมลงวัน คนโทน้ำของฤๅษี น้ำไหล ผลไม้ และใบพลู สิ่งเหล่านี้ ไม่นับว่าเป็นเดน.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๘๘

พาลสฺตฺรี มกฺษิกาตุณฺฑํ ฤษีณาญฺจ กมณฺฑลุะ /
โสฺรโต'มฺพุมฺขตามฺพูลํ โนจฺฉิษฺฏมฺปชายเต //

สตรีสาว ๑ ปากแมลงวัน ๑ คนโทน้ำของฤๅษี ๑ น้ำไหลตามกระแสลำธาร ๑ หมากพลูในปาก ๑ (ทั้ง ๕ อย่างนี้) ไม่เรียกว่าเป็นเดนใคร.

โลกนีติ คาถาที่ ๑๑๘

ปกฺขีนํ พลมากาโส มจฺฉานมุทกํ พลํ
ทุพฺพลสฺส พลํ ราชา กุมารานํ รุทํ พลํ.

อากาศเป็นกำลังของนก อุทกเป็นกำลังของปลา พระราชาเป็นกำลังของคนยากไร้ การร้องไห้เป็นกำลังของเด็ก.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๑๖๗

พลํ ปกฺขีนมากาโส มจฺฉานํ อุทกํ พลํ
ทุพฺพลสฺส พลํ ราชา กุมารานํ รุทํ พลํ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๙๐

ปกฺษิณำ พลมากาศํ มตฺสฺยานามุทกํ พลมฺ /
ทุรฺพลสฺย พลํ ราชา พาลานำ รุทิตํ พลมฺ //

ท้องฟ้าเป็นกำลังของฝูงนก น้ำเป็นกำลังของฝูงปลา พระราชาเป็นกำลังของคนอ่อนแอ และการร้องไห้เป็นกำลังของพวกเด็ก.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๓๘๖

สเตสุ ชายเต สูโร สหสฺเสสุ จ ปณฺฑิโต
วากฺยํ สตสหสฺเสสุ จาคี ภวติ วา น วา.

ในร้อยคนจะมีคนกล้าสักคนหนึ่ง ในพันคนจะมีบัณฑิตสักคนหนึ่ง แต่ไม่อาจพูดได้ว่า ในแสนคนจะมีคนที่เสียสละสักคนหนึ่งได้หรือไม่.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๙๒

ศเตษุ ชายเต ศูระ สหเสฺรษุ จ ปณฺฑิตะ /
วกฺตา ศตสหเสฺรษุ ทาตา ภวติ วา น วา //

ในร้อยคนจะมีคนกล้าหาญเกิดขึ้นสักหนึ่งคน ในพันคนจะมีนักปราชญ์เกิดขึ้นสักหนึ่งคน ในแสนคนจะมีนักพูดเกิดขึ้นสักหนึ่งคน แต่ผู้ให้ทานบางทีก็มี บางทีก็ไม่มีเลย.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๖๖

อติทีโฆ มหามูโฬฺห มชฺฌิโม จ วิจกฺขโณ
วาสุเทวํ ปุรกฺขิตฺวา สพฺเพ วามนกา สฐา.

คนร่างสูงเกินไป มักเป็นคนโง่มาก
คนร่างสันทัด มักเป็นคนเจ้าปัญญา
คนแคระทุกคนแม้อยู่ต่อหน้าพระวาสุเทพ
ก็ยังอดโอ้อวดไม่ได้.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๙๕

อติทีรฺโฆ มหามูรฺโข มธฺยมศฺจ วิจกฺษณะ /
วาสุเทวํ ปุรสฺกฺฤตฺย สรฺเว วามนกาศฺศฐาะ //

คนสูงเกินไปมักเป็นคนโง่มาก คนสูงระดับปานกลางมักเป็นคนฉลาดหลักแหลม (ข้าพเจ้ากล่าวว่า) คนแคระทุกคน เมื่ออยู่ต่อหน้าพระวาสุเทพ (พระวิษณุ) ก็กลายเป็นคนโอ้อวดไปได้.

ธรรมนีติ คาถาที่ ๒๑๓

อายุมา ปาจินํ มุขํ ธนวา ทกฺขิณํ ภเว
ปจฺฉิมํ ยสสี ภุญฺเช โน ภุญฺเช อุตฺตรํ มุขํ.

เวลากิน ถ้าอยากมีอายุยืนให้นั่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ถ้าอยากมีทรัพย์ ให้นั่งหันหน้าไปทางทิศใต้ ถ้าอยากมียศ ให้นั่งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แต่อย่านั่งรับประทานอาหารหันหน้าไปทางทิศเหนือ.

ดูเทียบ วยาสสุภาษิตัม โศลกที่ ๙๗

อายุษฺมานฺ ปฺราง฻มุโข ภุญฺชาตฺ ธนวานฺ ทกฺษิณามุขะ/
ปศฺจิเม ตุ ยศสฺวี สฺยานฺ น กทาจิทุทงฺมุขะ //

คนที่มีอายุยืน ควรรับประทานอาหารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก คนที่ต้องการทรัพย์สินควรรับประทานหันหน้าไปทางทิศใต้ ส่วนคนที่ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ควรนั่งรับประทานหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แต่ไม่ว่าในกาลใดๆ ไม่ควรนั่งรับประทานอาหารหันหน้าไปทางทิศเหนือ.

พระราชปริยัติมุนี รศ.ดร.
(เทียบ สิริญาโณ / มาลัย ป.ธ.๙ M.A., Ph.D.)
คณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย /
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ

บรรณานุกรม

พระราชปริยัติมุนี (เทียบ มาลัย สิริญาโณ). ผู้แปล. **วยาสสุภาษิตัม วยาสการยะ วยาการศตกัม**. นครปฐม : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๖๔ [ที่ระลึกอายุวัฒนมงคล ๖๐ ปี พระราชปริยัติมุนี (เทียบ มาลัย สิริญาโณ ป.ธ.๙ รศ. ดร.) ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔].

ราชบัณฑิตยสถาน. **ราชนีติ – ธรรมนีติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก, ๒๕๓๗. [ราชบัณฑิตยสถานจัดทำเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕].

___________. **โลกนีติ – สุตวัฑฒนนีติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐. [ราชบัณฑิตยสถานจัดทำเพื่อทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในมหามงคลวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙].

เรียนเชิญ

วารสารโพธิยาลัยขอเรียนเชิญท่านผู้อ่านและผู้สนใจในการเขียนบทความ หรือกวีนิพนธ์ธรรมะ ส่งบทความที่ท่านเขียนขึ้นเอง มาให้กองบรรณาธิการพิจารณาคัดเลือก เพื่อให้ได้รับการตีพิมพ์ต่อไป ทั้งนี้เป็นการแสวงหาเพชรเม็ดใหม่มาประดับวงการหนังสือธรรมะในยุคสมัยของเรา ซึ่งนักเขียนระดับคุณภาพหายากขึ้นทุกที นับเป็นเรื่องน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง วารสารโพธิยาลัยในฐานะที่เป็นสื่อที่มีเป้าหมายชัดเจนในการทำนุบำรุง รักษา ต่ออายุ พระพุทธศาสนาและรักษาคุณค่าอันงดงามในความเป็นไทย มีความตระหนักว่า เราควรเสาะหาบุคคลรุ่นใหม่มาทำหน้าที่อันมีความสำคัญยิ่งนี้

หากท่านสนใจ กรุณาส่งบทความ หรือกวีนิพนธ์ของท่าน กรณีเป็นบทความ ควรมีความยาวประมาณ ๑ – ๔ หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษรประมาณ ๑๖ – ๑๘ พ้อยท์ กรณีเป็นบทกวี หรือกวีนิพนธ์ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ความยาว ๕ - ๑๒ บท อาจสั้นหรือยาวสามารถยืดหยุ่นได้

โดยส่งบทความหรือกวีนิพนธ์ของท่านมาที่ **พระครูประคุณสรกิจ email : pk.krun21@gmail.com** หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ email ดังกล่าวได้เช่นกัน

โปรดอย่าลังเลที่จะเขียน ที่จะทดลอง เรามีผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำต่างๆ แก่ท่านได้ เพื่อพัฒนาการเขียนต่อไป เริ่มเขียนตั้งแต่วันนี้ วันหน้าท่านอาจเป็นนักเขียนที่ดีได้ ขอเพียงมีความพยายามและตั้งใจจริง

พระเมธีวชิรโสภณ

เหตุได้รู้จักพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ เพราะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้เรียนบาลีไวยากรณ์ วจีวิภาคเล่ม ๒ นามและอัพยยศัพท์ ที่ประพันธ์โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ถึงข้อ ๕๔ หน้า ๔๗ มีเชิงอรรถกล่าวถึงสูตรมูลกัจจายนะ แล้วเกิดความสงสัย จึงไปถามพระอาจารย์ที่สอน ท่านบอกว่าเป็นคัมภีร์สมัยก่อนที่เคยใช้เป็นหลักสูตร แต่ตอนนี้สูญหายไป

ต่อมาต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้มีโอกาสไปอบรมเป็นพระหน่วยพัฒนาการทางจิต ที่จิตตภาวันวิทยาลัย จ.ชลบุรี โดยวันหนึ่งมีพระวิทยากรคือ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระศรีสุทธิพงศ์ ซึ่งต่อมาก็คือท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ ท่านบรรยายชวนเรียนบาลีใหญ่ คัมภีร์กัจจายนะ ซึ่งมี ๒ แห่ง คือวัดท่ามะโอ จ.ลำปาง และที่วัดมหาสวัสดิ์ สถาบันบาฬีศึกษาพุทธโฆส ซึ่งต่อมาเป็นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตที่จังหวัดนครปฐม จึงได้ตั้งใจจะไปเรียนบาลีใหญ่ในปีนั้นนั่นเอง

ปลายปีเดินทางไปวัดท่ามะโอ จ.ลำปาง อาจารย์ใหญ่คือเจ้าอาวาส ให้เอาสูตรกัจจายนะไปอ่านให้ผู้ที่เรียนจบ ๔ คัมภีร์แล้ว ที่อยู่ในวัดฟัง สมัยนั้น ท่านสามเณรโอโรโน่ (จำชื่อจริงไม่ได้) ท่านเป็นองค์ทวน เพราะท่านเพิ่งจะสอบผ่านหลักสูตร ๔ คัมภีร์ของวัดท่ามะโอ และเป็นรุ่นสุดท้าย เพื่อแก้ไขให้อ่านได้ถูกต้อง แล้วจึงไปหาที่ท่องสูตร จบเมื่อไรค่อยมาเรียน

พอได้เรียนผ่านไปปีกว่า ก็มีพระรุ่นพี่ที่ไปเรียนต่อประเทศพม่ากลับมาเยี่ยมวัดท่ามะโอ ในจำนวนนั้นก็มีหลวงพี่พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร อยู่ด้วย ฟังท่านพูดถึงบาลีแล้วมีกำลังใจเรียนมากยิ่งขึ้น

การเรียนพระไตรปิฎกคือการปฏิบัติธรรม ท่านอาจารย์ใหญ่ เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอจะพูดเสมอ สมัยนั้นสงสัยว่าจะใช่หรือ เพราะถ้าถืออย่างนี้ ก็เท่ากับว่า การปฏิบัติธรรมก็คือการเรียน แต่พอพบข้อความในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่ว่า ตํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริญฺเญยฺยํ และได้ฟังการบรรยายของท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ วัดจากแดงแล้ว จึงเข้าใจชัด เพราะแนวที่ท่านบรรยาย คล้ายกับอาจารย์ใหญ่วัดท่ามะโอ ที่น่าประทับใจคือ ท่านสามารถยกเหตุการณ์ปัจจุบันขึ้นมา แล้วยกพระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาฎีกามาอธิบายประกอบได้อย่างลงตัว ตามที่เคยคิดในสมัยอยู่วัดท่ามะโอว่า ถ้าแตกฉานพระไตรปิฎก ก็สามารถหยิบยกเรื่องราวในปัจจุบันเข้าเทียบเคียงกันกับพระไตรปิฎกได้ และใช้ภาษาร่วมสมัยอธิบายให้ผู้ฟังรู้แจ้งเห็นจริงตามสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ได้โดยไม่ยาก ซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นข้อที่เคยประทับใจสมัยฟังอาจารย์ใหญ่วัดท่ามะโอ ปัจจุบัน ศิษย์ของท่านคือพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ วัดจากแดง สมุทรปราการก็สืบสานการแสดงธรรมแบบเข้าใจง่ายให้แก่พุทธบริษัทได้อย่างน่าชื่นใจ

ขออนุโมทนา
พระราชปริยัติสุธี (ชลอ ปิยาจาโร ป.ธ.๙)
รองเจ้าคณะภาค ๓ เจ้าอาวาสวัดธรรมามูลวรวิหาร

ธมฺมาลงฺกาโร

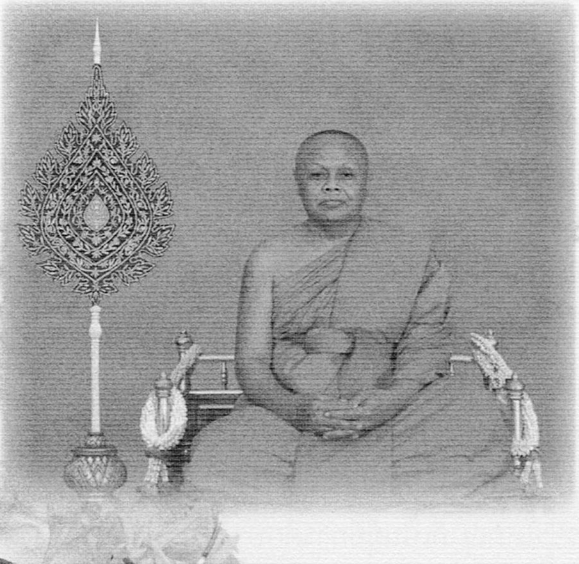
ขอร่วมแสดงมุทิตาจิต ในวาระอันเป็นมงคลยิ่งสำหรับชาวอำเภอพระประแดง ทั้งคณะสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา พุทธศาสนิกบริวารชนทั้งปวง ในการที่พระเดชพระคุณฯ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ

นับเป็นความงดงาม แข็งแกร่งประดุชเพชร ของนักปราชญ์ของคณะสงฆ์ไทย ในอันที่จะส่งเสริมการศึกษาทั้งแผนกธรรมและพระบาลี โครงการเปลี่ยนขยะให้เป็นประโยชน์ ช่วยให้ชุมชนมีงานทำ เป็นการเกื้อกูลประโยชน์ต่อชาวชุมชนวัดจากแดง

จึงขอแสดงมุทิตาด้วยพุทธศาสนสุภาษิตบทที่ว่า

เสฏฺจนฺทโท เสฏฺจมุเปติ ฐานํ

ผู้ให้สิ่งประเสริฐ ย่อมถึงฐานะที่ประเสริฐ

(พระราชพัฒนสุนทร)
เจ้าคณะอำเภอพระประแดง
เจ้าอาวาสวัดทรงธรรมวรวิหาร

มุทิตาสาร

ทันทีที่ทราบว่า อาจารย์พระมหาประนอม เจ้าอาวาสวัดจากแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ มีนามว่า **พระเมธีวชิรโสภณ** ทำให้รู้สึกอนุโมทนาและยินดีกับท่านอย่างมาก เพราะท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความรู้ดีในด้านภาษาบาลีอย่างโดดเด่นรูปหนึ่ง และมีความสามารถในการนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและพระพุทธศาสนาอย่างแพร่หลาย ทั้งในด้านการศึกษาปริยัติธรรม ในด้านการเผยแผ่ธรรม และในด้านการปฏิบัติธรรม

เนื่องจากคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคำสอนที่ใช้ภาษาบาลีในการถ่ายทอดและสื่อสาร ฉะนั้น ผู้ใดสนใจที่จะรู้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ครบทุกมิติ (ทุกแง่มุม) ผู้นั้น ก็จะต้องศึกษาภาษาบาลีให้แตกฉาน ซึ่งท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ ก็เป็นผู้มีการศึกษาภาษาบาลีมาอย่างดี

ทั้งบาลีใหญ่ คือ **คัมภีร์พื้นฐานเพื่อศึกษาพระไตรปิฎก ๔ คัมภีร์ "สัททาวิเสส"** (สำเร็จประกาศนียบัตรบาลีชั้นสูง "โสตุชนปันติ" วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง) กับทั้งบาลีสนามหลวง (สำเร็จเปรียญธรรม ๖ ประโยค สำนักเรียนวัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร) และสำเร็จการศึกษาด้านอภิธรรมอีกส่วนหนึ่งด้วย จึงทำให้ท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความรู้ดีและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ตอบสนองต่องานเผยแผ่และการปฏิบัติธรรม และเมื่อท่านได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ดังกล่าว จึงรู้สึกอนุโมทนาและยินดีด้วยกับท่านอย่างยิ่ง

คุณสมบัติที่โดดเด่นของท่านเจ้าคุณฯ นั้น ได้รับการสั่งสมด้วยความวิริยอุตสาหะมาอย่างยาวนานเพียงใด มิอาจระบุได้ เนื่องจากกระผมได้มาพบเจอและรู้จักท่านเจ้าคุณฯ เมื่อครั้งที่ท่านได้ใช้ความรู้ด้านภาษาบาลีนั้นสนองงานเจ้าประคุณ**สมเด็จพระพุทธชินวงศ์** ในยุคเริ่มต้นก่อตั้ง**สถาบันบาฬีศึกษาพุทธโฆส** (มจร. วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม) และในยุคนั้นก็ถือว่า เป็นยุคของการเปิดตัวนักศึกษาบาลีใหญ่ให้มีบทบาทรับใช้เจ้าประคุณสมเด็จฯ และรับใช้งานคณะสงฆ์ไทยด้านการศึกษาภาษาบาลีแบบดั้งเดิม (บาลีใหญ่) ที่มุ่งเน้นให้ผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกได้มีเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ

แน่นอน... บุคลากรที่สำคัญในยุคนั้น ก็มีหลายท่านหลายคน ซึ่งล้วนแต่ผ่านการศึกษาบาลีใหญ่มาทั้งจากวัดท่ามะโอ และจากประเทศพม่า มาร่วมบูรณาการความรู้ด้านภาษาบาลี จัดระบบการเรียนการสอนแบบวิชาการสมัยใหม่ ซึ่งบุคลากรนอกจากท่านเจ้าคุณฯ ก็มีบุคคลที่สำคัญท่านหนึ่ง ซึ่งอยู่ในฐานะรุ่นพี่ (ศิษย์ร่วมสำนักเรียนวัดชากมะกรูด จังหวัดระยอง) และอาจารย์ของกระผม นั่นคือ **อาจารย์นิมิตร โพธิ์พัฒน์** หรือ**พระมหานิมิตร ธมฺมสาโร** ท่านผู้นี้ตลอดระยะเวลาที่เป็นนักบวช ได้อุทิศตนให้กับการศึกษาด้านภาษาบาลีมาทั้งชีวิต เป็นพระสงฆ์ทรงปาฏิโมกข์ สำเร็จการศึกษาบาลี เปรียญธรรม ๙ ประโยค สำเร็จการศึกษาบาลีใหญ่จากวัดท่ามะโอ มีผลงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการแปลคัมภีร์อรรถกถาฎีกามากมาย (ดูผลงานได้จากเว็บไซต์ของท่าน) และรับใช้งานสถาบันบาลีศึกษาพุทธโฆส ตั้งแต่ต้นจนถึงยุคปัจจุบัน

ท่านอาจารย์นิมิตรมีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ เป็นอย่างดี เพราะเป็นคนประเภทคอเดียวกัน คือนิยมภาษาบาลีและสนองงานรับใช้เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ควบคู่มาด้วยกัน ย่อมรู้ดีว่า ท่านเจ้าคุณฯ เหนื่อยเมื่อยล้าแค่ไหน และรู้ดีว่า ท่านเจ้าคุณฯ เสียสละและอุทิศตนจริงจังกับภารกิจนี้อย่างเสมอต้นเสมอปลายเพียงใด พร้อมกับแบ่งปันสุขทุกข์นี้สู่กันและกันมาตลอด จวบจนพรากจากกันเพราะอายุขัยไม่เท่ากัน ซึ่งกระผมมั่นใจว่า ท่านอาจารย์นิมิตร ต้องอนุโมทนาชื่นชม ปีติยินดีอย่างมาก (ไม่ว่าอาจารย์นิมิตร จะมีชีวิตอยู่หรือหาไม่แล้วก็ตาม) กับท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ เพราะความดีและการปฏิบัติตนที่เป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคมของท่านเจ้าคุณฯ ได้แผ่ไพศาลออกไปสู่สังคมทุกระดับ ตั้งแต่สังคมระดับรากหญ้าจนถึงระดับสูง จวบจนเป็นที่ทรงทราบ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดังที่ปรากฏนั้น

อย่างไรก็ตาม บุคคลเหล่านี้ ได้อุทิศตนต่องานด้านการศึกษาภาษาบาลี ส่งผลให้การศึกษาภาษาบาลีพัฒนาไปสู่ชีวิตจิตใจของผู้คนได้จริง เพราะผู้สนใจศึกษาภาษาบาลี มักจะมีอัธยาศัยโน้มเอียงไป

ในทางสุภาพ สำรวม ถ่อมตน สงบ และเสียสละเพื่อผู้อื่น สอดคล้องกับข้อความที่ว่า

"มตฺตาสุขปริจฺจาคา ปสฺเส เจ วิปุลํ สุขํ
จเช มตฺตาสุขํ ธีโร สมฺปสฺสํ วิปุลํ สุขํ"

ข้อความที่ยกมากล่าวอ้างนี้ มีเนื้อหาสาระเป็นประการใด ก็ขอให้ผู้สนใจ ศึกษาดูชีวิตของเหล่าพุทธบุตรที่นิยมภาษาบาลี อย่างท่านอาจารย์นิมิตรและท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ ย่อมจะประจักษ์ดี เพราะชีวิตของท่านเหล่านี้ ได้สะท้อนถึงสัจจะของชีวิตของผู้อุทิศตนเพื่อภาษาบาลีนั้น ได้ทิ้งความสบายเล็กๆ น้อยๆ แล้วอุทิศตนรองรับความสุขความสำเร็จอันไพบูลย์ มากมายขนาดไหน? ซึ่งเรื่องแบบนี้ ในแวดวงวิชาการแล้ว จะนิยมเรียกว่า "ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ"

บัดนี้ ผลลัพธ์จากการศึกษาปริยัติธรรมโดยเฉพาะด้านภาษาบาลี ได้เบ่งบานขึ้นในจิตวิญญาณของนักบวช และแม้แต่ผู้ครองเรือน และมีแนวโน้มว่าได้รับการอุปถัมภ์และเอาใจใส่จากหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หันมาเหลียวแลและเอาใจใส่มากขึ้น เพราะมีการนำความรู้จากภาษาบาลีนั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริง (ศึกษาค้นคว้าคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นกระแสหลัก คือ ศีล สมาธิ และปัญญา) แล้วนำมาสู่การปฏิบัติตาม ส่งผลให้เกิดความสุภาพ สำรวม ถ่อมตน สงบ และเสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม ดังชีวิตของนักการศึกษาภาษาบาลีอย่างท่านเจ้าคุณฯ และท่านอื่นๆ แม้จะหมดอายุขัยแล้วอย่างท่านอาจารย์นิมิตร โพธิ์พัฒน์ ซึ่งได้ทิ้งมรดกคือ ผลงานด้านวิชาการเกี่ยวกับภาษาบาลีและงานแปลคัมภีร์ที่สำคัญๆ มากมาย และชีวิตแบบนี้ ในวิสัยของคนทั่วไปมักจะมองว่า เหนื่อยเปล่า หรือไม่คุ้มเหนื่อย แต่หารู้ไม่ว่า **"ใหญ่โต"** เพราะมันคือชีวิตของผู้รับใช้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ด้วยผลงานและการอุทิศตนเพื่อศาสนาและส่วนรวม ของเหล่านักการศึกษาภาษาบาลีและใช้ภาษาบาลีสนองงานศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยมิได้คาดหวังอามิสและขวัญกำลังใจใดๆ มาก่อน ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ แต่งตั้งสมณศักดิ์ให้เป็นท่านเจ้าคุณฯ แปรรูปเป็นขวัญและพลังใจอย่างลบล้น นำมาซึ่งความมุทิตาปีติยินดี จากมวลมิตรสพรหมจารี และศิษยานุศิษย์อย่างมาก และผันแปรเป็นแบบอย่างอันดีในการทำความดีเพื่อสุขอันไพบูลย์สืบไป

พระราชปัญญารังษี (วีระเวส สุวีโร ป.ธ.๗)
วัดชิโนรสารามวรวิหาร แขวงบ้านช่างหล่อ
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
เจ้าอาวาสวัดชิโนรสารามวรวิหาร /พระธรรมทูตสายต่างประเทศ /
เจ้าคณะเขตบางกอกใหญ่

คนฉลาดเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา

ขอร่วมแสดงความชื่นชมยินดีมุทิตาจิต ในวาระอันเป็นมงคลยิ่งสำหรับจังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะอำเภอพระประแดง ตลอดจนคณะสงฆ์และสาธุชน พุทธบริษัททั้งหลายทั้งปวง

ในการที่พระคุณท่าน ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญเปรียญที่ พระเมธีวชิรโสภณ

ท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณเป็นพระภิกษุผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ สนับสนุนให้คณะสงฆ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไป ได้มาศึกษาเล่าเรียนเพื่อเผยแผ่พระศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพระอภิธรรมทุกชั้นปีก็ดี พระปริยัติธรรมแผนกธรรมก็ดี พระปริยัติธรรมแผนกบาลีก็ดี ซึ่งในแผนกบาลีนี้ ทางวัดจากแดงโดยท่านเจ้าคุณฯ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในหลักสูตรของบาฬีใหญ่ ซึ่งเป็นการศึกษาพระบาลีที่เจาะลึกและมีความละเอียดอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้ที่ได้ศึกษาไม่ใช่แค่นำไปสอบ แต่เพื่อให้สามารถแปลพระไตรปิฎกอันเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาได้อย่างเข้าใจและลึกซึ้ง

ท่านเจ้าคุณฯ ยังทำงานทางด้านสิ่งแวดล้อม มีโครงการรีไซเคิลขยะให้นำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลายต่อหลายโครงการ อาทิเช่น เปิดศูนย์เรียนรู้ในการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ การนำขวดน้ำดื่มพลาสติกใสมาผ่านกระบวนการเพื่อผสมกับเส้นใยฝ้ายทอเป็นผ้า และนำมาตัดเป็นจีวรให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยนี้ ล้วนเป็นโครงการที่ท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณคิดและดำเนินการต่อยอดควบคู่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง

คนที่ปัญญางอกงามขึ้นมาได้ ก็ต้องพัฒนามาจากการคิดแก้ปัญหาทั้งนั้น เพราะปัญหานี่แหละเป็นทางของปัญญา ส่วนทุกข์ก็สามารถผันให้เป็นฐานของความเจริญก้าวหน้าได้ ปัญหานั้นเปลี่ยนพยัญชนะตัวเดียวก็กลายเป็นปัญญา ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า

ยทูนกํ ตํ สนฺติ ยํ ปูรํ สนฺตเมว ตํ

สิ่งใดพร่อง สิ่งนั้นดัง สิ่งใดเต็ม สิ่งนั้นเงียบ

พระครูปรีชาธรรมวิจิตร

(พระครูปรีชาธรรมวิจิตร ดร.)
เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพระประแดง
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดทรงธรรมวรวิหาร

ธัมมาลังการมุทิตาพจน์

ธรรม เป็นหลักความจริงที่มีอยู่ เป็นไปอยู่ตามธรรมดาของโลก อันสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบแล้วนำออกชี้แจงแสดงแก่โลก เมื่อผู้ใดได้ศึกษาและประพฤติปฏิบัติตามธรรมนั้นๆ ก็เป็นเหตุให้ผู้นั้น ได้รับผลตามควรแก่การปฏิบัติ กล่าวคือความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น ธรรมนั้นถือเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดและสำคัญที่สุดในโลก ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในอัคคัญญสูตรว่า "ธมฺโม หิ วาเสฏฺฐา เสฏฺโฐ ชเนตสฺมึ ทิฏฺเฐ เจว ธมฺเม อภิสมฺปรายญฺจ" แปลว่า ดูก่อนวาเสฏฐะทั้งหลาย ธรรมแล เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดในหมู่นรชน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

อนึ่ง บรรดาเครื่องประดับตกแต่งทั้งหลายที่มีปรากฏอยู่ในโลกนี้ เครื่องประดับคือ ธรรม จัดเป็นเครื่องประดับที่ประเสริฐที่สุด ไม่มีเครื่องประดับใดๆ จะเทียบได้ เพราะผู้ที่ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยธรรม หรือนำธรรมเป็นเครื่องประคับประคองชีวิต ย่อมทำให้เกิดความสง่างามตามฐานะ ซึ่งแตกต่างจากเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ต้องประดับให้ถูกตามวัยจึงจะทำให้เกิดความสง่างาม แต่เครื่องประดับคือธรรมหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะสามารถจะประดับผู้คนให้เกิดความสง่างามได้อย่างไม่จำกัด ดังคำกล่าวที่ว่า "อันอาภรณ์จะใช้ได้งามเหมาะ ก็จำเพาะถูกกาลอายุขัย แต่ธรรมช่วยปรับปรุงงามทุกวัย ไม่ว่าใครหากประดับรับรองงาม"

พระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) เจ้าอาวาสวัดจากแดง ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระมหาเถระรูปสำคัญ เป็นผู้ทรงภูมิความรู้เชี่ยวชาญชำนาญทั้งในส่วนของปริยัติและปฏิบัติ ท่านได้ศึกษาตามหลักสูตรของคณะสงฆ์ไทย

โดยสอบได้นักธรรมชั้นเอกและเปรียญธรรม ๖ ประโยค นอกจากนี้ได้ศึกษาหลักสูตรพระพุทธศาสนา สอบได้ชั้นมัชฌิมอาภิธรรมมิกะตรี สอบได้ประกาศนียบัตรบาลีชั้นสูง (โสตุชนปันตี) และสอบได้ชั้นสาสนธชธัมมาจริยะจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งล้วนเป็นเหตุสำคัญอันเป็นรากฐานที่มั่นคงด้านปริยัติ ส่งผลให้เกิดงานทางวิชาการพระพุทธศาสนาจำนวนมาก เช่น หนังสือปริวรรตและตรวจชำระคัมภีร์สัททนีติ สุตตมาลา ธรรมบทการ์ตูน คู่มือบาลีเรียนง่าย สนทนาบาลี-ไทย-อังกฤษ หรือ MP3 ชุดกฎแห่งกรรม ชุดวิสุทธิมรรค เป็นต้น

พระเดชพระคุณฯ เป็นพระมหาเถระผู้ใฝ่ใจในการศึกษาและปฏิบัติอย่างยิ่ง โดยยึดพระธรรมเป็นเรือนใจ ยึดพระวินัยเป็นเรือนกาย และเปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม ท่านได้จัดตั้งสถาบันโพธิยาลัย ซึ่งมุ่งส่งเสริมเรื่องการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก อรรถกถา ผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ผลิตสื่อการเรียนการสอน ตำรา และสื่อเผยแผ่ทางพระพุทธศาสนาต่างๆ พร้อมทั้งจัดโครงการและกิจกรรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และเผยแผ่ธรรมในรูปแบบต่างๆ มากมาย ทั้งภายในวัดและนอกสถานที่ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก

นอกจากนี้ ท่านได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง เพราะท่านเห็นว่า **“สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ถ้าเรารักษาดี แต่ก็เป็นสิ่งที่มีโทษถ้าเราปล่อยปละละเลย ไม่สนใจไม่ใส่ใจ”** การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้ จัดเข้าในส่วนของหลักสัปปายะแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การประพฤติปฏิบัติธรรมเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะโครงการขุดทองจากกองขยะนำขวดพลาสติกมาแปรรูปเป็นจีวร นับเป็นแบบอย่างสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อชีวิต สังคม และประเทศชาติ ทั้งหมดทั้งมวลที่ท่านได้บำเพ็ญมาตามฐานะและหน้าที่นั้นๆ ล้วนได้อาศัยธรรมเป็นเครื่องประดับ อาศัยธรรมเป็นเข็มทิศในชีวิต จึงสมกับฉายานามว่า **“ธมฺมาลงฺกาโร”** ผู้มีธรรมเป็นเครื่องประดับ

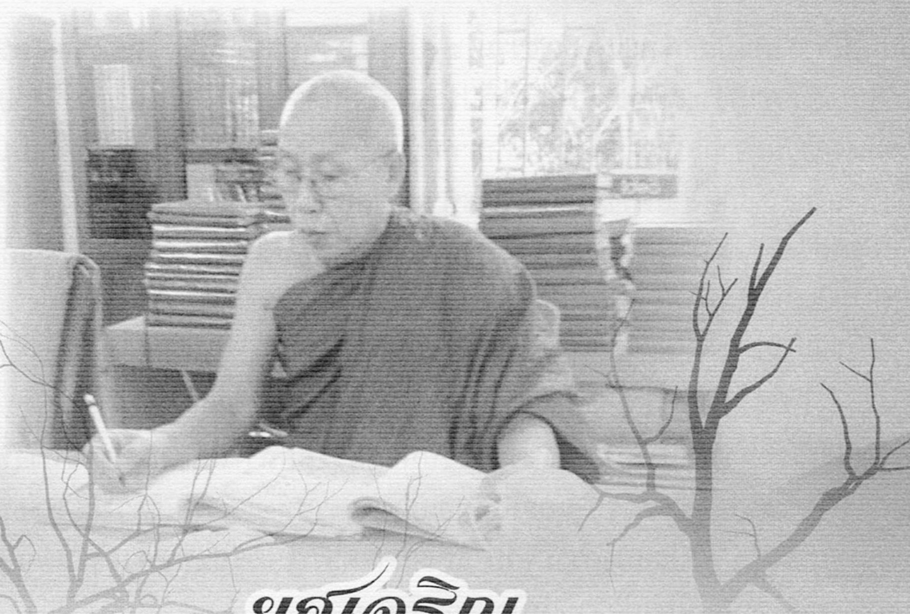
ในโอกาสมหามงคลที่พระเดชพระคุณฯ ได้รับพระราชทานถวายสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะในราชทินนามที่ **“พระเมธีวชิรโสภณ”** จึงขอน้อมถวายมุทิตาสักการะมา ณ โอกาสนี้ และขอเดชานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย โปรดอำนวยพรให้พระเดชพระคุณเจริญงอกงามไพบูลย์ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งๆ ขึ้นไป มีพลานามัยสมบูรณ์ เป็นที่พึ่งอาศัยของมวลศิษย์ และเป็นหลักชัยแห่งพระพุทธศาสนา ตลอดกาลเทอญ

ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

พระศรีสุทธิเวที

พระศรีสุทธิเวที (ขวัญ ถิรมโน ป.ธ.๙, ผศ. ดร.)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม
เลขานุการผู้รักษาการแทนเจ้าคณะภาค ๙
๒๘ เมษายน ๒๕๖๔

ยศเจริญ

คนเกิดมาในโลกนี้ จะมียศฐาบรรดาศักดิ์ เป็นเจ้าคนนายคนไม่ว่าจะเป็นทางโลกหรือทางธรรมก็ตาม ไม่ใช่ว่าจะได้มาแบบลอยๆ ต้องมีเหตุมีปัจจัย ต้องมีบุญเก่าบุญใหม่สนับสนุนด้วย ในทางพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเหตุให้ยศเจริญไว้ดังนี้

อุฏฺฐานวโต สติมโต สุจิกมฺมสฺส นิสฺสมฺมการิโน
สญฺญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒติ (กุมภโฆสก)
ธรรม ๗ ประการที่เป็นเหตุให้ยศเจริญ ๑. ความขยัน ๒. สติ ๓. การงานที่สะอาด
๔. ใคร่ครวญก่อนทำ ๕. ความสำรวม ๖. ความเป็นอยู่โดยธรรม ๗. ความไม่ประมาท

ใครก็ตามมีคุณธรรม ๗ ประการนี้ ก็จะเป็นผู้มีชื่อเสียงมีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ในโลกนี้และในโลกหน้าแล พ

พระอาจารย์มหาอุดร อนุตฺตโร
วัดบ้านนาดี เมืองนาทรายทอง
นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว

ราชาป่าบาลี

ผู้ที่มีความประสงค์อยากจะศึกษา อยากจะอ่านธรรมะ คือพระไตรปิฎกให้เข้าใจดีแบบลึกซึ้ง จำเป็นที่สุด คือจะต้องเรียนคัมภีร์ใหญ่อันเป็นพื้นฐานของพระไตรปิฎก ๔ คัมภีร์คือ

๑. ปทรูปสิทธิ ว่าด้วยระเบียบแบบแผนของบาลี มี ๖๘๔ สูตร ๒. อภิธานัปปทีปิกา ว่าด้วยการใช้ศัพท์แสงในพระไตรปิฎกมี ๑,๒๒๑ คาถา ๓. วุตโตทัย ว่าด้วยการแต่งคาถาแต่งฉันท์ต่างๆ มี ๑๖๓ คาถา ๔. สุโพธาลังการ ว่าด้วยความสละสลวยสวยงามของภาษาบาลีมี ๓๖๗ คาถา

ให้เข้าใจเสียก่อนไม่ต้องใจร้อนและไม่ต้องร้อนใจ แบบค่อยเป็นค่อยไป การเรียนคัมภีร์ใหญ่ทั้ง ๔ ให้เข้าใจนั้นต้องเรียนแบบโบราณคือ ๑. ต้องท่องจำสูตรและคาถาของคัมภีร์นั้นๆ ให้ได้ จนช่ำชองคล่องปากขึ้นใจไม่ลืม ๒. ต้องทำความเข้าใจแต่ละสูตรแต่ละคาถาอย่างละเอียดถี่ถ้วนถ่องแท้ แบบติดกระดูก ไม่เอาแบบติดกระดาษ ต้องสร้างอุปนิสัยให้เป็นคนกินน้อย นอนน้อย พูดน้อย ทำงานน้อย แต่เพิ่มพูนฉันทะความพอใจ วิริยะความขยัน จิตตะมีใจมุ่งมั่นไม่ทอดธุระ วิมังสาใช้ปัญญาหาเหตุผลให้มากๆ หลวงพ่อวัดท่ามะโอท่านจะให้โอวาทอยู่เสมอว่า เป็นพระเป็นเณรขี้เกียจไม่สมควรไม่เจริญ แสดงว่าต้องเป็นคนขยันหมั่นเพียรนั่นเอง

ถ้ายังไม่ได้ศึกษาคัมภีร์ใหญ่เหล่านี้ก่อน ไปอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจนั้นเป็นการยาก มีแต่จะทำให้เกิดความสงสัยทุกๆ บท ทุกๆ ตอน เหมือนช้างตาบอดเที่ยวไปในป่า ในที่สุดคงจะเบื่อหน่ายและเลิกไปในที่สุด แต่เมื่อได้ศึกษาคัมภีร์ทั้ง ๔ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว โดยเฉพาะปทรูปสิทธิ หรือเรียกว่าไวยากรณ์ใหญ่ รับรองว่า ท่านจะเป็นราชาป่าบาลีอย่างแน่นอน ดังคาถาที่หลวงพ่อนำมาเป็นโอวาท ให้กำลังใจอยู่บ่อยๆ ว่า

สุตฺตํ ธาตุ คโณ ณฺวาทิ　　นามลิงฺคานุสาสนํ
ยสฺส ติฏฺฐติ ชิวฺหคฺเค　　ส พฺยากรณเกสรี. (กวิทปฺปณนีติ)

สูตร ธาตุ ปทมาลา ปัจจัย นาม ลิงค์ และการวินิจฉัย ย่อมตั้งอยู่ที่ปลายลิ้นของผู้ใดผู้นั้นไซร้ คือราชาป่าบาลี

หลวงพ่อพูดเสมอว่า ถ้าอยากเป็นนักกวี นักบาลีตัวจริงเสียงจริง อยากแตกฉานในพระไตรปิฎกก็ต้องอดทนศึกษาเล่าเรียนบาลีไวยากรณ์ใหญ่ให้เข้าใจ อย่าท้อแท้ อย่าท้อถอย สักวันหนึ่งจะได้เป็นราชสีห์ในป่าบาลีไวยากรณ์อย่างแน่นอน การศึกษาไวยากรณ์ใหญ่นั้นยากสักหน่อยหนึ่ง และใช้เวลานานหลายปีกว่าจะเรียนจบ กว่าจะเข้าใจ แต่ถ้าเรียนจบแล้วจะคุ้มค่า คุ้มเวลาที่เสียไป เข้าทำนองที่ว่าช้าๆ ได้พร้าเล่มงาม หรือว่า ช้าแต่ชัวร์ ดังที่ท่าน ม.ล.ปิ่น มาลากุล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประพันธ์โคลงสี่สุภาพไว้ดังนี้

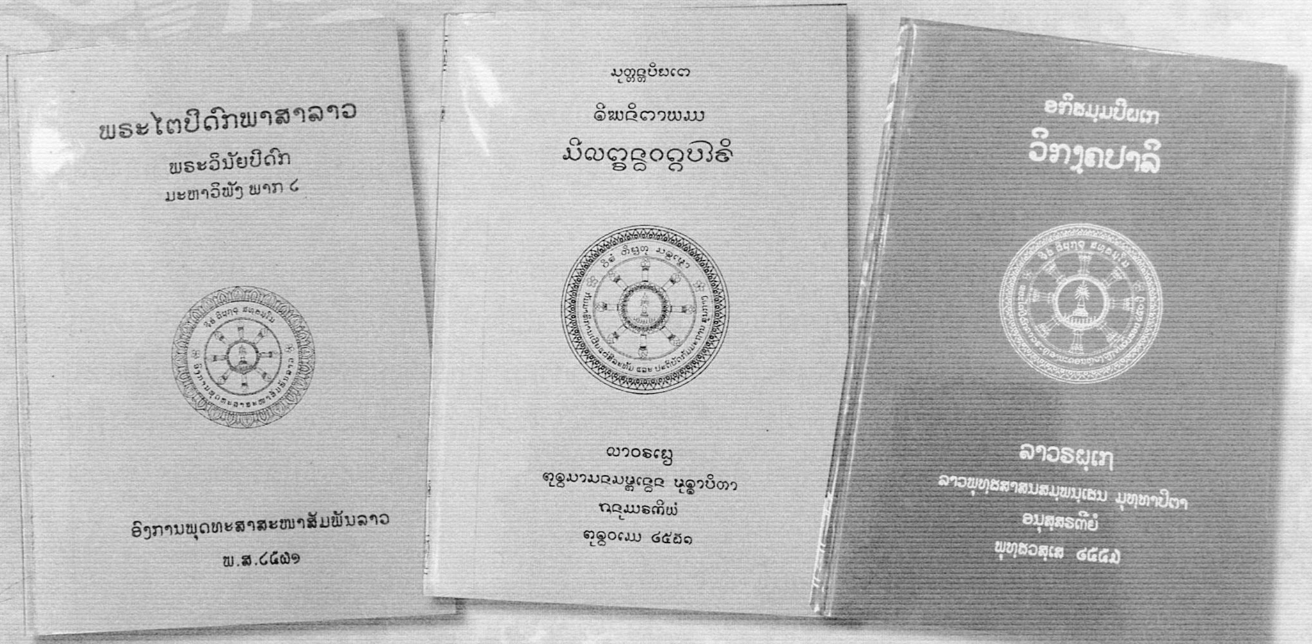
กล้วยไม้ออกดอกช้า　　ฉันใด
การศึกษา (บาลีใหญ่)　　เป็นไป เช่นนั้น
แต่ออกดอกคราใด　　งามเด่น
งานสั่งสอนปลูกปั้น　　เสร็จแล้ว แสนงาม.

ลูกศิษย์วัดท่ามะโอรุ่นก่อนๆ ที่เรียนบาลีใหญ่จบแล้ว เก่งๆ มีหลายท่านไปเรียนต่อที่ประเทศพม่า จบชั้นธัมมาจริยะ จนเป็นราชาป่าบาลี มีชื่อเสียงโด่งดังในปัจจุบันนี้

ผู้เขียนได้เคยไปเรียนบาลีใหญ่ที่วัดท่ามะโอเมื่อหลายปีที่ผ่านมา ตอนเรียนใหม่ๆ ยังไม่รู้อิโหน่อิเหน่อะไร ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าจะเรียนเอาไปทำอะไร ยังไม่เห็นประโยชน์ แต่ก็ได้เพียรพยายามตั้งใจเรียนจนจบ ตามครูอาจารย์แนะนำ ภายหลังได้ไปแปลบาลีสอบสนามหลวง และได้สอนบาลีจึงเข้าใจถึงบางอ้อทันที ยิ่งมีโอกาสได้ทำพระไตรปิฎกบาลีลาว บาลีธรรม ภาษาลาว ก็ยิ่งซาบซึ้งไปใหญ่ว่าถ้าเราไม่ได้เรียนบาลีใหญ่มาดี คงไปไม่รอดแน่ ทุกวันนี้ได้อุทานออกมาว่า โชคดีที่ได้เรียนบาลีใหญ่ แม้นไม่ได้เป็นถึงราชสีห์ในป่าบาลี ได้เป็นเพียงกระต่ายน้อยในทุ่งหญ้าก็พอใจแล้ว

น่าเสียดายการเรียนการสอนบาลีใหญ่ในปัจจุบันนี้ยังมีน้อยอยู่ ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร แม้มีครูบาอาจารย์หลายสำนักพยายามสืบทอดอยู่ก็ตาม ผู้เขียนขอเชิญชวนพุทธบริษัททั้งหมดทั้งมวลมาช่วยกันเรียน มาช่วยกันปกปักรักษาบาลีใหญ่ให้ดำรงคงอยู่คู่พระพุทธศาสนาไปชั่วกาลนานเทอญ สาธุๆ ๆ อนุโมทามิ

พระอาจารย์มหาอุดร อนุตฺตโร
วัดบ้านนาดี เมืองนาทรายทอง
นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว
ผู้รับผิดชอบการทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาลาว

พระเมธีวชิรโสภณ

จอมปราชญ์ผู้ถ้วนทั่ว เมธี
เรียงร้อยถ้อยวาที ซาบซึ้ง
เรืองโรจน์รุ่งกวี จำรัส
ใครเล่าจักเท่าครึ่ง เมธผู้ โสภณ

พระมหาสมปอง มุทิโต
ศูนย์วิปัสสนากรรมฐานวิหารธรรม
ต.โสมเยี่ยม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

~ ~ ◉ พระมหาประนอม ◉ ~ ~
(พระราชวัชรบัณฑิต)

๏ ด้วยความเพียร อันเลิศ ที่เกิดแล้ว
จึงเพริศแพร้ว แจ่มจิต นิมิตหมาย
ประดุจแสง สุริยะ ทอประกาย
จนเฉิดฉาย ทั่วฟ้า นภาลัย ฯ

๏ เป็นที่พึ่ง ปวงสัตว์ ตัดความโศก
อยู่กับโลก แห่งธรรม นำสมัย
ปฏิจจ- สมุปบาท ประกาศไกล
กฏกรรมไซร้ ให้คิด พินิจกันฯ

๏ ปริยัติ ปฏิบัติ ชัดวิเศษ
ปฏิเวธ เกิดดล ผลมหันต์
อักขระ แตกฉาน ประสานพลัน
แล้วแบ่งปัน ความรู้ สู่โลกา ฯ

๏ เป็นพระสงฆ์ คงแก่เรียน ความเพียรเลิศ
ประโยชน์เกิด จึงประกาศ ศาสนา
ไตรปิฎก ยกนำ เป็นตำรา
ใช้ปัญญา เป็นทาง เพื่อสร้างคน ฯ

๏ หลักบาลี ไวยากรณ์ สอนขั้นสูง
เพื่อชักจูง ศรัทธา พาสู่ผล
เพื่อรักษา บาลี นี้ให้ทน
เพื่อนำตน ผ่องผุด ตามพุทโธ

๏ วัดจากแดง แห่งนี้ ที่คุ้นหู
ท่านพักอยู่ ทำกิจ ฝึกสิสโส
ท่านประนอม ธัมมา ลังกาโร
คือนาโม ที่ได้ยิน คุ้นชินเอย ฯะ๏

....กราบนมัสการอาจารย์ พระมหาประนอม
(พระราชวัชรบัณฑิต)
ด้วยจิตที่เคารพ และศรัทธา
จากศิษย์หน้าจอ พัทลุง
กวีศิลป์
๑๓ ก.ค. ๒๕๖๔

A Personal Tribute

I write this short message to express my respectful and heartfelt appreciation, mudita, of the Venerable Phramaha Panom Dhammālaṅkāra, the abbot of Wat Jak Daeng on his being conferred on a royal monastic title Medhīvajirasobhaṇa. It is totally befitting that His Majesty the King has decided to confer on the Venerable this recognition for his decades of learning and the application of his wisdom to environmental and social problems of the day.

The Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa is one of the few highly learned monks in the eyes of both the educated Thai and Burmese Buddhists. He has studied in both Thailand, his native country, and also in Myanmar, formerly Burma, under many eminent teachers. For some years, he has been a bridge between the people of two Buddhist nations because he understands both cultures deeply and speaks the official languages of both countries.

When one listens to his teachings, there is no doubt that this is a scholar monk who keeps learning new ideas and interpretations from the vast literature of Pali Buddhist canon. He has all information at his finger's tips. He recalls it with authority, ease and in a manner most relevant to the occasion and the audience. It is quite rare these days to find a monk as competent as he is in the voluminous canonical work, its commentaries and sub-commentaries. I say this because I have been studying the Tripitaka as long as he has and speak both Thai and Burmese like him.

Besides, I have a reason or two to thank him personally. First, he has been very supportive of my effort in reviving Pali as a spoken language internationally between Theravada scholars. I started this in 2009 at Sitagu in Sagaing, Myanmar and at Wat Bovornives, Bangkok, Thailand. We have never stopped this endeavor. After the establishment of Shan State Buddhist University, SSBU, in Taunggyi in 2016, our work actually doubles. The Venerable

"อภินนฺทามิ"

อาตมาภาพขอส่งสารสั้นๆ นี้มาเพื่อแสดง "อภินนฺทน"* ต่อท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิรโสภณ เจ้าอาวาสวัดจากแดง ด้วยมุทิตาและความเคารพอย่างสูงจากใจจริง ในโอกาสที่ท่านเจ้าคุณฯ ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ในครั้งนี้ เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง ด้วยทรงรับทราบถึงปัญญา วิริยะ และอุตสาหะของท่านเจ้าคุณฯ ที่ได้พากเพียรนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหลายทั้งปวง มาตลอดกาลอันยาวนานนับหลายทศวรรษ จึงนับว่าเป็นเหตุอันสมควรแก่การยินดีเป็นที่ยิ่ง

ท่านเจ้าคุณฯ เป็นหนึ่งในพระภิกษุสงฆ์จำนวนน้อยที่มีภูมิความรู้ในระดับสูงมาก และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสายตาของพุทธศาสนิกชนที่มีการศึกษาดีทั้งชาวไทยและชาวพม่า ท่านเจ้าคุณฯ ได้รับการศึกษาทั้งจากประเทศไทยอันเป็นมาตุภูมิ และจากเมียนมา หรือที่เรียกกันว่าพม่าในยุคก่อน โดยได้เป็นศิษย์ของพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นปรมาจารย์ชั้นยอดเยี่ยมหลายองค์ ด้วยความสามารถในการใช้ภาษาทางการของไทยและของเมียนมาได้อย่างดี และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงวัฒนธรรมของทั้งสองชาติ ท่านเจ้าคุณฯ จึงได้เป็นเสมือนสะพานที่ได้เชื่อมประชาชนของสองประเทศเมืองพุทธนี้มาเป็นเวลาหลายปี

ไม่ว่าใครที่ได้ฟังธรรมจากท่านเจ้าคุณฯ ก็จะรู้ได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า ท่านผู้นี้แหละเป็นพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้พร้อมเปิดรับความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ และการตีความใหม่ๆ ของพระสูตรจำนวนมหาศาลในพระไตรปิฎก และท่านสามารถทรงข้อมูลความรู้สารพันอยู่ในสมองไว้ได้อย่างครบครัน พร้อมดึงความรู้ความเข้าใจออกมาใช้อย่างมั่นใจ และโดยง่ายดาย ในรูปแบบที่เหมาะสมอย่างที่สุดกับแต่ละบริบท โอกาส และผู้ฟัง ในปัจจุบันนี้ ไม่ง่ายเลยที่จะหาพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเทียบเท่าท่านเจ้าคุณฯ ได้ ในแง่ของข้อมูลอันมหาศาลของพระไตรปิฎก รวมทั้งอรรถกถาและฎีกาต่างๆ อีกจำนวนมาก ที่อาตมาภาพกล่าวเช่นนี้ เพราะเนื่องจากอาตมาภาพเองก็ได้ศึกษาพระไตรปิฎกมานานพอๆ กับท่านเจ้าคุณฯ และพูดภาษาไทยและภาษาพม่าได้เช่นเดียวกับท่าน

นอกจากนั้น อาตมาภาพยังมีสิ่งที่จะขอขอบพระคุณท่านเจ้าคุณฯ ในเรื่องส่วนตัวอยู่อีก ๒ ประการ

ประการแรกคือ ท่านเจ้าคุณฯ ได้ให้ความสนับสนุนอย่างแข็งขันต่อความพยายามของอาตมาภาพที่จะฟื้นฟูภาษาบาลีให้มาเป็นภาษาสากลสำหรับพูดจาสื่อสารกันในกลุ่มนักวิชาการด้านพุทธศาสนาเถรวาท อาตมาภาพได้ริเริ่มเรื่องนี้ขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ที่สิตะกู ในเมืองสะกายของเมียนมา และที่วัดบวรนิเวศวิหาร ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ซึ่งทั้งอาตมาภาพและท่านเจ้าคุณฯ ไม่เคยหยุดยั้งความมานะบากบั่นในเรื่องนี้เลย และหลังจากตั้งมหาวิทยาลัยพุทธศาสตร์แห่งรัฐฉาน (SSBU) ที่จังหวัดตองจีได้สำเร็จเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๖ แล้ว งานของเรากลับยิ่งทวีคูณ

---

* ดูบทความเรื่อง Congratulations พูดเป็นบาลีว่าอย่างไร นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย หน้า ๑๕๗

Medhīvajirasobhaṇa has presented Pali papers in many of those international gatherings I have organized. Only with consistent support from a recognized Pali scholar like the Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa, can such a daunting task of the revival of Pali as a communication among the Theravada scholars have a realistic chance of success. So, as a lifelong Pali student myself, I wish to record my heartfelt thanks to the Venerable abbot of Wat Jak Daeng and on his being conferred on a royal title.

The other reason I am indebted to him is his visit to SSBU in 2020 during the Kathina robe-offering ceremony together with the (then) Most Venerable Chaokhun Phra Dheppariyattamolī, abbot of a well-known Pali institute, Wat Molīlokyārama, Bangkok, who has since been promoted by His Majesty the King to a higher monastic rank of the Most Venerable Chaokhun Phra Dhammarājānuvata. Their presence in our campus gave a boost to the morale of all staff, both monastic and lay. For this, I am forever grateful to the Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa for his kindness. One of the many inspirations we received from him during that visit was the making of monks' robe with plastic wastes and his other recycling work. That inspiration has given us to aspire to follow suit in protecting the environment.

No wonder His Majesty has chosen the title best reflecting his work and philosophy: Phra Medhīvajirasobhaṇa for him; this Pali title can be loosely translated as a "scholar-monk dignified with the diamond of wisdom".

On behalf of SSBU faculty members and its student body, I take this opportunity to offer my sincere congratulations to the Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa, once again, on his being conferred on this royal title and we all wish him good health, long life and success

Venerable Prof. Khammai Dhammasami DPhil (Oxford)
Rector
Shan State Buddhist University
Republic of the Union of Myanmar

ในการประชุมระหว่างประเทศที่อาตมาภาพจัดขึ้นหลายครั้ง ท่านเจ้าคุณฯ ก็ได้เมตตานำผลงานเป็นภาษาบาลีมาเสนอในที่ประชุมอยู่หลายหน สำหรับภารกิจที่ต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างใหญ่หลวงเช่น การฟื้นฟูภาษาบาลีให้เป็นภาษาสากลของนักวิชาการพุทธศาสตร์นานาชาติเยี่ยงนี้ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงได้นั้น ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากปราศจากการสนับสนุนอย่างมั่นคงสม่ำเสมอจากปราชญ์แห่งภาษาบาลีผู้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ดั่งท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิรโสภณ

ด้วยเหตุนี้ ในฐานะที่อาตมาภาพเองเป็นนักศึกษาภาษาบาลีตลอดชีพ จึงขอแสดงความขอบคุณจากก้นบึ้งแห่งหัวใจ ต่อท่านเจ้าอาวาสวัดจากแดง ในโอกาสที่ท่านได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์ในครั้งนี้ มา ณ ที่นี้ด้วย

ประการต่อมาที่ทำให้อาตมาภาพรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิรโสภณอย่างมาก คือ เมื่อครั้งที่ท่านเจ้าคุณฯ ได้เมตตาไปเยี่ยมเยือนมหาวิทยาลัยพุทธศาสตร์แห่งรัฐฉาน เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ระหว่างงานกฐินสามัคคี โดยมาพร้อมกับท่านเจ้าคุณ **พระเทพปริยัติโมลี** (สมณศักดิ์ในขณะนั้น และต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น **พระธรรมราชานุวัตร**) เจ้าอาวาสวัดโมลีโลกยาราม กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีที่เข้มแข็งและมีชื่อเสียงโด่งดัง การมาเยือนมหาวิทยาลัยฯ ของพระเถระทั้งสองท่านในครั้งนั้น ได้ช่วยเสริมสร้างพลังใจให้กับคณะเจ้าหน้าที่ของเราเป็นอย่างยิ่ง ทั้งที่เป็นพระภิกษุและฆราวาส และเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้อาตมาภาพเกิดกตัญญูต่อเมตตาของพระเมธีวชิรโสภณอย่างไม่รู้ลืม

ในการเยือนครั้งนั้น เรายังได้รับแรงบันดาลใจมากมายจากท่านเจ้าคุณฯ อีกด้วย แรงบันดาลใจที่สำคัญมากในเรื่องหนึ่งคือ วิธีการทำผ้าจีวรจากขยะพลาสติก และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบต่างๆ ของท่านเจ้าคุณฯ แรงบันดาลใจในเรื่องนี้ทำให้พวกเราหวังจะได้ดำเนินรอยตามท่านในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย

จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจอะไรเลยว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานสมณศักดิ์ **“พระเมธีวชิรโสภณ”** อันเป็นฉายาที่สะท้อนให้เห็นถึงผลงานและปรัชญาแนวคิดของท่านเจ้าคุณฯ ได้อย่างแจ่มชัดที่สุด ด้วยเหตุที่ฉายา «พระเมธีวชิรโสภณ» ซึ่งเป็นภาษาบาลีนี้ แปลความได้ว่า «ภิกษุผู้เป็นปราชญ์ ผู้สง่างามด้วยเพชรแห่งปัญญา» นั่นเอง

ในฐานะตัวแทนของคณาจารย์และนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยพุทธศาสตร์แห่งรัฐฉาน อาตมาภาพขอถือโอกาสนี้ แสดง **“อภินนฺทน”** ต่อท่านเจ้าคุณ พระเมธีวชิรโสภณ อีกครั้งหนึ่ง ในโอกาสที่ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ และพวกเราทุกคนน้อมขอให้ท่านเจ้าคุณฯ มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนนาน และประสบความสำเร็จยิ่งๆ ขึ้นไป

ศาสตราจารย์ พระคำหมาย ธมฺมสามิ, ดร. (ออกซฟอร์ด)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยพุทธศาสตร์แห่งรัฐฉาน
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

คาถาถวายมุทิตาสักการะ

๑. ธมฺมาลงฺการนาเมน　　วิสุสุโต โย คุณากโร
อาคเม ภาวนายญฺจ　　พฺยตฺโต ปฏิพโล อหุ.
๒. ท่ามะโอ ปริเวณสฺมึ　　เขลางฺคนครฏฺฐิเต
อุคฺคณฺหิ ปริยตฺตึ โส　　ปฏฺฐาย ทหรกาลโต.
๓. มรมฺมรฏฺฐํ ตโต คนฺตฺวา　　วสํ พารสวสฺสิกํ
อลตฺถ อิสฺสราธีนํ　　“ธมฺมาจริย” อุปาธิกํ
ตถา เปรียญธรรม ๖ ประโยค　　อิจฺจาวฺเห วิชยํ ลภิ.
๔. ปริยตฺตึว มูลนฺติ　　วุจฺจเต ชินวาณิยา
ตมาคมฺม หิ สทฺธมฺโม　　จิรํ ติฏฺฐติ นิมฺมโล.
๕. ตสฺมา ตํ รกฺขิตุํ เถรา-　　สเภหิ สนฺตวุตฺติหิ
ปุราตเนหิ สา สมฺมา　　โคปิตา จานุรกฺขิตา.
๖. ตพากปาฬิยา ทฬฺหํ　　ฐิตาย ปทุมิโต สโร
สีตโลทกสมฺปุณฺโณ　　ปิโย โหติ สุโสภโณ.
๗. ตเถว ทฬฺหํ พุทฺธสฺส　　ฐิตาย ปริยตฺติยา
ปฏิปตฺติกรา สนฺตา　　ปฏิเวโธ จ โหนฺติ เว.
๘. อิจฺเจวํ จินฺตยํ เถโร　　ปธานํ ปริยตฺติกํ
กตฺวาน โชตยี สตฺถุ-　　สาสนํ ทฬฺหเจตโส
ปาฐเนน ตถา คนฺถ-　　กาเรน เทสนาย จ.
๙. สมุทรปราการ ปุเร เถโร　　จากแดง อารามสามิโก
พระเมธีวชิรโสภณ　　อิจฺจาวฺหราชลญฺฉนํ
อลตฺถ อิธ วสฺสสฺมึ　　คุณี คุณานมาสโย.
๑๐. กถายํ ปีติปาโมชฺชา-　　วหา ตมฺหิ ปสาทินํ
โหติ ทายกสิสฺสานํ　　เย เต เถรกตญฺญุโน.
๑๑. ทีฆายุโก ภวํ โหตุ　　สุขี นิรามโย สทา
โชเตตุ สาสนํ สมฺมา　　ภิยฺโยปิ ภารมาวหํ.

ปาฬิปาโมกข์ ประพันธ์

๑. พระเถระใดผู้เป็นบ่อเกิดแห่งคุณความดี ปรากฏนามว่า ธัมมาลังกาโร เป็นผู้ชำนาญมีความรู้ความสามารถในปริยัติและปฏิบัติ

๒. ท่านได้ศึกษาเล่าเรียนปริยัติ ณ วัดท่ามะโอ นครลำปาง ตั้งแต่ยังเป็นสามเณรน้อย

๓. หลังจากนั้นได้เดินทางไปประเทศสหภาพพม่า พำนักอยู่เป็นเวลา ๑๒ ปี สอบได้ชั้นธัมมาจริยะของรัฐบาล นอกจากนั้น ยังสอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยคอีกด้วย

๔. ปริยัติเท่านั้นกล่าวว่า เป็นมูลฐานของพระพุทธพจน์ เพราะพระสัทธรรมดำรงมั่นไร้มลทินได้โดยอาศัยปริยัตินั้น

๕. ดังนั้น เพื่อธำรงรักษ์ปริยัตินั้น พระเถระผู้ประเสริฐมีจริยาวัตรอันงดงามในกาลก่อน จึงคุ้มครองและตามรักษาปริยัตินั้นเป็นอย่างดี

๖. เมื่อขอบสระดำรงมั่น สระน้ำย่อมดารดาษด้วยปทุมชาติ เต็มเปี่ยมด้วยน้ำใสไหลเย็น งดงามน่าพึงใจ ฉันใด

๗. เมื่อปริยัติของพระพุทธเจ้าดำรงมั่น สัตบุรุษผู้บำเพ็ญปฏิบัติและปฏิเวธ ย่อมมีได้แน่แท้ ฉันนั้น

๘. พระเถระดำริอย่างนี้อยู่ จึงมีใจมุ่งมั่นเผยแผ่ศาสนาของพระศาสดาโดยเน้นปริยัติเป็นหลักสำคัญด้วยการสอน ประพันธ์คัมภีร์ และแสดงธรรม

๙. พระเถระผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ทรงคุณความดีและเป็นบ่อเกิดที่อาศัยแห่งคุณความดี ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์มีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ ในปีนี้

๑๐. ข่าวนี้นำความปีติปราโมทย์มาแก่เหล่าทายกทายิกาและคณะศิษยานุศิษย์ผู้เลื่อมใสในพระเถระนั้นผู้รู้อุปการคุณอันพระเถระบำเพ็ญไว้

๑๑. ขอพระเดชพระคุณจงเป็นผู้มีอายุยืน มีความสุขกายสุขใจ ปราศจากโรคาพาธเป็นนิตย์ ประกอบภารกิจให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เผยแผ่พระศาสนาให้สถิตสถาพรโดยชอบเทอญ

ปาฬิปาโมกข์ ประพันธ์

ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะ

ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะ เนื่องในวโรกาสได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ "พระเมธีวชิรโสภณ"

ด้วยท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระเมธีวชิรโสภณ เป็นผู้ที่มีจิตอันเปี่ยมล้นด้วยความเมตตาธรรม ด้วยการประกอบกิจอันยาวนานตลอดชีวิตของท่านเจ้าคุณ ด้วยความวิริยะอุตสาหะในการเผยแผ่พระสัทธรรมคำสั่งสอน อันเป็นพุทธประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกทั้งด้วยปณิธานความมุ่งมั่นอันแรงกล้า ในการนำพาพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ได้เจริญรอยตามแนวทางแห่งการปฏิบัติสู่ความพ้นทุกข์ และยังเจตนาในการเผยแผ่การเรียนรู้พระสัทธรรมคำสอนให้กว้างใหญ่ไพศาลยิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อยังประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลัง อันเป็นเหตุให้พระสัทธรรมตั้งมั่นและเจริญรุ่งเรืองวัฒนาสถาพรสืบต่อไป

ขอเดชะพระบารมีแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงมาเป็นฉัตรชัยกางกั้นอันตรายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก ให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ "พระเมธีวชิรโสภณ" ได้มีสุขภาพธาตุขันธ์อันแข็งแรงบริบูรณ์ มีความเจริญงอกงามไพบูลย์ ดำรงมั่นอยู่ในอัครสารธรรม เป็นผู้นำซึ่งโลกียประโยชน์ และโลกุตตรประโยชน์แก่ปวงชนทุกหมู่เหล่า และนำตนข้ามโคตรภูเข้าสู่ มรรค ผล พระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ ด้วยเทอญ

โตเสนฺโต มนุสฺสานํ โตเสนฺโต ธมฺมเทสปี
โตเสติ ทุฏฺฐจิตฺตานิ โตเสนฺตนฺตํ มนามิหํ

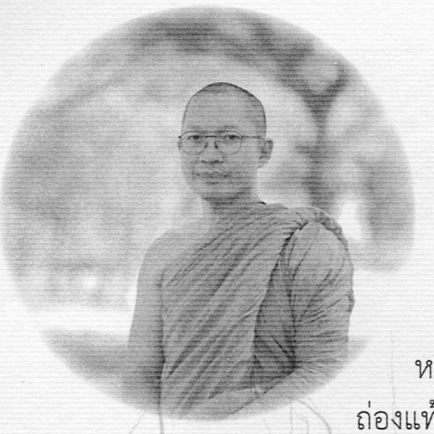
พระสงฆ์ใด ยังเทวดาและมนุษย์ให้ยินดีในกุศล แสดงธรรมนำให้เกิดความชื่นชมยินดี ปีติโสมนัสในปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ยังผู้มีใจต่ำ มีใจถูกโทษประทุษร้ายแล้ว ให้เป็นผู้มีใจสูงจนสามารถบรรเทาและกำจัดโทษนั้นๆ ได้ ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์นั้น ผู้ยังพุทธบริษัทให้ร่าเริงบันเทิงอยู่ในไตรสิกขา

สาสนํ สมฺปฏิจฺฉนฺนํ สาสนนฺตํ สิวํ รมฺมํ
สาสนํ อนุสาเสยฺย สาสนนฺตํ นมามิหํ

พระสงฆ์ใด น้อมรับไว้ด้วยดีซึ่งพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันเป็นคำสอนที่เป็นนิยยานิกธรรมนำสรรพสัตว์ให้รีบรัดตัดตรงเข้าไปสู่พระนิพพาน ซึ่งเป็นเอกันตบรมสุขอย่างแท้จริง และได้แนะนำ พร่ำสอนศาสนธรรมนั้นอยู่เนืองๆ ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์นั้น ผู้นำพระพุทธศาสนาสืบๆ มา จนเป็นอมตมรดกตกทอดมาถึงอนุชนรุ่นหลัง

พระครูสมุห์ทวี เกตุธมฺโม
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดอุบลวนาราม นนทบุรี
ผู้อำนวยการสำนักเรียนพระอภิธรรม วัดอุบลวนาราม

มุทิตาพจน์

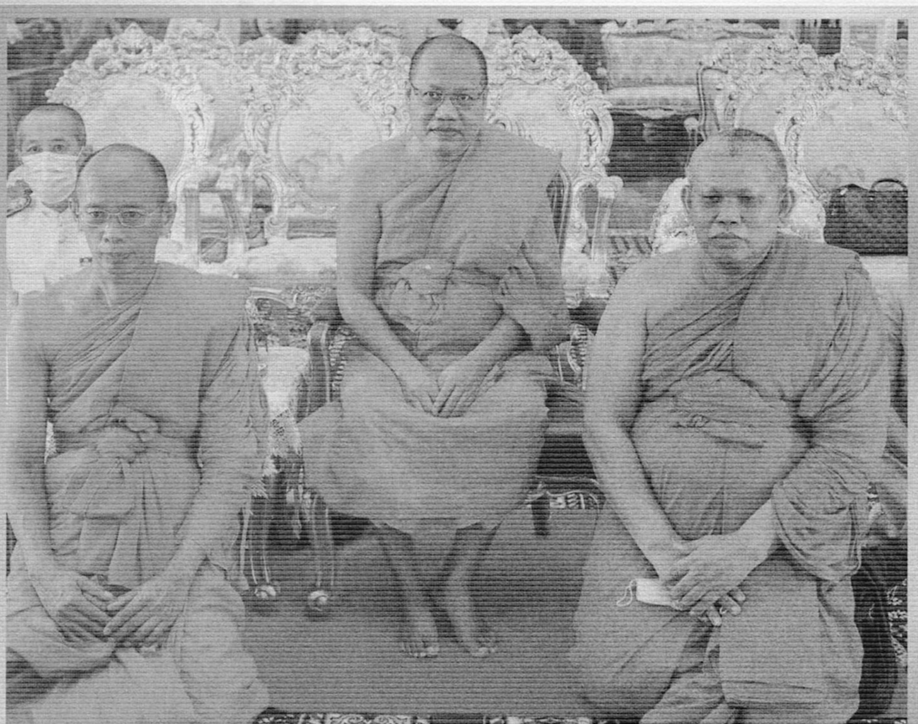
เมื่ออยู่ในโลกก็ต้องประสบโลกธรรม จนในหลายๆ โอกาสก็ได้ยินหลายคนร่ำๆ ว่าถูกโลกกระทำเอาเสียแล้ว อันที่จริงถ้าอยู่ในธรรมอย่างแท้จริง ก็ย่อมจะไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ไม่ว่าจะฝ่ายน่าพึงใจหรือไม่น่าพึงใจ แล้วทำอย่างไรเล่า จะอยู่ในธรรมได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ และมั่นคง หากมิใช่ด้วยการศึกษาเล่าเรียน ตามหน้าที่ของผู้เข้ามาบวชเรียนในพระธรรมวินัย ในที่สุดแล้ว ถ้ารู้ธรรม มั่นในธรรม ธรรมนี้แหละจะเป็นหนทางเดียวที่กระทำให้โลกที่จำต้องอยู่กันทุกคนนี้กลายเป็นโลกแห่งธรรม โดยไม่ต้องเดือดร้อนนอนทุกข์ หรือเริงสุขซู่ซ่าไปกับภาวะโลกกระทำเพราะโลกธรรม

จำได้ว่าสมัยที่เล่าเรียนประโยค ๑-๒ วิชาแปลมคธเป็นไทย ได้แปลหนังสือธัมมปทัฏฐกถา เรื่องพระจักขุบาล พระพุทธองค์ได้ตรัสบอกธุระหรือหน้าที่ของพระผู้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ๒ ประการดังเนื้อความว่า "ธุระนี้คือ การเรียนนิกายหนึ่งก็ดี สองนิกายก็ดี จบพุทธวจนะคือพระไตรปิฎกก็ดี ตามสมควรแก่ปัญญาของตนแล้วทรงไว้ กล่าวบอกพุทธวจนะนั้น ชื่อว่า คันถธุระ ส่วนการเริ่มตั้งความสิ้นและความเสื่อมไว้ในอัตภาพ ยังวิปัสสนาให้เจริญ ด้วยอำนาจแห่งการติดต่อแล้ว ถือเอาพระอรหัตของภิกษุผู้มีความประพฤติแคล่วคล่อง ยินดียิ่งแล้วในเสนาสนะอันสงัด ชื่อว่า วิปัสสนาธุระ"

วัดจากแดง โดยการนำของพระเดชพระคุณ พระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) ได้ดำเนินตามคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งในส่วนคันถธุระ และวิปัสสนาธุระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการศึกษาพระไตรปิฎก เพื่อความเข้าใจพระพุทธพจน์ และเข้าถึงพระพุทธประสงค์อย่างถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมต่อไป จัดการเรียนการสอนทั้งสำหรับพระภิกษุสามเณร และสำหรับประชาชนผู้สนใจทั่วไป นอกจากวิชาการทางพระพุทธศาสนาแล้ว วัดจากแดงยังเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอันเกื้อกูลแก่โลก เช่น การจัดการขยะ การรีไซเคิลพลาสติก เป็นต้น เรียกได้ว่า เป็นวัดอันเป็นแหล่งการพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ทั้งทางคดีโลกและคดีธรรม

ท่านเจ้าคุณฯ ได้มุ่งมั่นทำให้โลกนี้งดงามด้วยการศึกษาพระธรรม และผลแห่งการศึกษาพระธรรมนี้ช่วยเกื้อกูลให้โลกงดงามขึ้นตามลำดับ โลกธรรมฝ่ายอิฏฐารมณ์อันท่านได้รับ ณ วาระนี้ จึงเป็นที่ชื่นชมยินดีด้วยมุทิตาจิตจากเราทั้งหลายอย่างจริงใจ ขอกราบถวายสักการะและถวายกำลังใจให้ท่านเจ้าคุณ ฯ พรั่งพร้อมด้วยสรรพกำลังในอันที่จะกระทำให้โลกนี้วิจิตรอลงกรณ์ด้วยพระสัทธรรม สนับสนุนค้ำจุนความสำเร็จประโยชน์อันเป็นอัตตัตถะ และปรัตถะ โดยอุภยัตถะยิ่งๆ ขึ้นสืบไป

พระมหาไมตรี ปุญฺญามรินฺโท (ป.ธ.๙)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

(ผู้เขียนรูปขวามือ)

ปูชนียบุคคล

เมื่อนึกถึงปูชนียบุคคล บุคคลที่ควรยกย่องบูชา ทำให้นึกถึงท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ ท่านเป็นพระที่ดีครบถ้วน ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ เรียกได้ว่า ท่านเป็นเพชรเม็ดงามในพระพุทธศาสนาอีกรูปหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นศิษย์วัดท่ามะโอรุ่นหลังท่านเจ้าคุณ ตอนที่ข้าพเจ้าไปเรียนบาลีที่วัดท่ามะโอ ท่านเจ้าคุณไปศึกษาต่อที่ประเทศพม่าแล้ว แต่ก็ได้ทราบถึงจริยาวัตรของท่านเจ้าคุณ จากการบอกเล่าของศิษย์ในสำนักอยู่เป็นประจำ ท่านเจ้าคุณเป็นผู้มีวิริยอุตสาหะมาก ได้ทราบข่าวว่า ศิษย์รุ่นพี่ๆ มีความขยันมากๆ จนเรียกได้ว่า วัดท่ามะโอไม่มีเวลาหลับ มีพระเณรท่องหนังสือผลัดเปลี่ยนกันตลอดทั้งวันทั้งคืน แล้วแต่ว่าแต่ละรูปจะสะดวกเวลาไหน ซึ่งก็เข้าใจได้ว่ารุ่นท่านเจ้าคุณก็น่าจะมีบรรยากาศการเรียนแบบนั้น จึงไม่น่าแปลกใจในความแตกฉานเรื่องปริยัติของศิษย์รุ่นพี่ๆ ยิ่งท่านเจ้าคุณได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศพม่าอีก ก็ยิ่งทำให้ท่านเป็นพหูสูตอย่างยิ่ง

บางครั้งข้าพเจ้าสงสัยบาลีในบางเรื่องบางประโยค มีโอกาสเจอท่านเจ้าคุณก็ได้สอบถาม ท่านก็จะเมตตาตอบได้อย่างชัดเจนอย่างยิ่ง ท่านเจ้าคุณเป็นพระที่อธิบายสิ่งยากๆ ให้เข้าใจง่ายชัดเจนมากเมื่อใดได้สนทนาธรรมกับท่านเจ้าคุณท่านจะอธิบายให้ฟังได้ชัดเจนหายสงสัยได้เลย ทำให้ผู้ฟังได้เกิดศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้ง นับว่าเป็นความอัจฉริยะมากของท่านเจ้าคุณ แม้แต่บทธรรมต่างๆ ที่ท่านเจ้าคุณแสดงไว้ แล้วได้ปรากฏในยูทูป ก็มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

เคยมีพระมหารูปหนึ่งเล่าให้ฟังว่า ท่านเรียนบาลีจากยูทูปที่อาจารย์เจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณได้แสดงไว้ จนพระรูปนี้สอบได้เป็นมหาเปรียญ โดยที่ไม่ได้ไปเข้าเรียนที่สำนักไหนเลย ซึ่งขณะนี้ท่านก็สอบสนามหลวงจนผ่าน ป.ธ.๕ แล้ว นี่ก็แสดงให้เห็นว่าท่านเจ้าคุณอธิบายภาษาบาลีอย่างคม ชัด ลึก ได้เป็นอย่างดีมาก แม้แต่ฟังจากยูทูปก็เข้าใจได้

ท่านเจ้าคุณเป็นพระที่มีเมตตามาก ใครได้สนทนาด้วยจะมีความสุข สบายใจ แค่ได้พบหน้าครั้งแรก ได้เห็นรอยยิ้มแย้มด้วยความเมตตาของท่านก็มีความสุขแล้ว ยิ่งได้ฟังท่านแสดงธรรมะแล้ว เชื่อว่าหลายๆ ท่านจะเกิดความศรัทธารักในพระพุทธศาสนาขึ้นอีกมาก ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าได้พบท่าน จะเห็นรอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยเมตตาตลอด ไม่เคยเห็นท่านเจ้าคุณแสดงอาการหงุดหงิดแม้จะเหนื่อยแค่ไหน จนสงสัยว่าท่านเจ้าคุณโกรธใครเป็นหรือเปล่า ทราบว่าท่านเจ้าคุณทำงานเหนื่อยมาก แต่ท่านก็เมตตาต่อทุกๆ ท่านที่เข้าไปหา สนทนาธรรมวินัยกับผู้เข้าไปถามด้วยรอยยิ้มตลอดเวลา

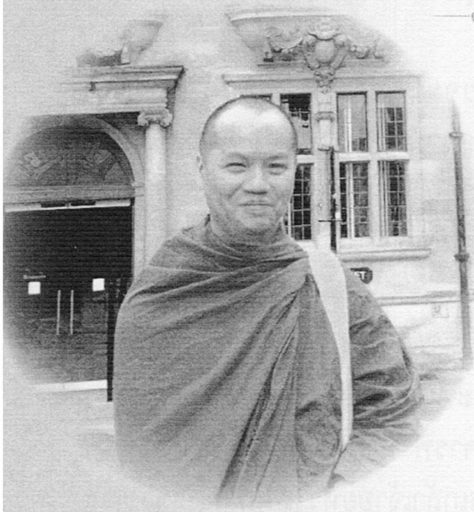
ท่านเจ้าคุณงดงามทั้งปริยัติ ปฏิบัติ อย่างมาก ท่านเป็นพระที่ทำงานให้พระศาสนาได้งดงาม ท่านเจ้าคุณสมบูรณ์ทั้งปริยัติและปฏิบัติ จึงถือได้ว่าเป็นพระดี น่าเคารพ น่ายกย่อง น่าบูชา ยิ่งท่านได้รับพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์จากพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระราชาคณะมีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ ทำให้ข้าพเจ้าที่มีความเคารพชื่นชมท่านเจ้าคุณมาตลอด ยิ่งปลื้มปีติยินดีกับความดีที่ท่านเจ้าคุณได้ทำคุณประโยชน์ให้กับพระศาสนาอย่างมากมาย จนได้รับการยกย่องเป็นพระราชาคณะจากพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

แม้ว่าข้าพเจ้าจะชื่นชมกับความดีของท่านเจ้าคุณตลอดมา แต่ก็ไม่ได้แสดงออก ดังนั้นเมื่อทราบว่า วารสารโพธิยาลัย ฉบับเดือนเมษายน ๒๕๖๔ จะเป็นฉบับมุทิตาสักการะท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ และทางคณะทำงานกองบรรณาธิการได้นิมนต์ให้เขียนบทความเกี่ยวกับท่านเจ้าคุณ ข้าพเจ้าก็มีความปลื้มปีติที่จะได้มีส่วนในการแสดงความชื่นชมอนุโมทนากับศิษย์รุ่นพี่ที่ข้าพเจ้าเคารพยกย่องบูชาอย่างยิ่งอีกรูปหนึ่ง

พระมหาวิทยาเชฏฐ์ วรธมฺโม
ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดโมลีโลกยาราม
กรุงเทพมหานคร

ขออนุโมทนาบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่

กราบถวายมุทิตาสักการะ พระเมธีวชิรโสภณ ที่เคารพอย่างสูง เนื่องในโอกาสที่ท่านได้รับตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **พระเมธีวชิรโสภณ** เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ศกนี้ พระเดชพระคุณเป็นผู้มีผลงานทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนาหลายประการ และเป็นผู้รณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณงามความดีและประโยชน์ต่างๆ ทั้งต่อพระพุทธศาสนาและโลกของเรา ที่ท่านได้ทำมานั้นมีมากมายหลายประการ ในที่นี้กระผมจะขอยกมากล่าวถึงสัก ๒ ประการ ดังต่อไปนี้

มหากุศลที่สืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่นาน

พระเดชพระคุณเป็นผู้ที่ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง มีผลงานทางวิชาการมากมาย เช่น เปิดให้ในวัดมีการเรียนการสอนพระอภิธรรมและบาลี การศึกษาพระปริยัติธรรมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนและมั่นคง ถ้าหากว่าขาดการศึกษาพระปริยัติธรรม พระพุทธศาสนาก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ต่อไป ตามที่ในมหาวิภังค์ ปฐมภาค เวรัญชกัณฑ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “พระผู้มีพระภาคพระนามวิปัสสี พระนามสิขี และพระนามเวสสภู ทรงท้อพระหฤทัยเพื่อจะทรงแสดงธรรมโดยพิสดารแก่สาวกทั้งหลาย อนึ่ง สุตตะ เคยยะ เวยยากรณะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัพภูตธรรม เวทัลละ ของพระผู้มีพระภาคทั้งสามพระองค์นั้นมีน้อย สิกขาบทก็มิได้ทรงบัญญัติ ปาติโมกข์ก็มิได้ทรงแสดงแก่สาวก เพราะอันตรธานแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้าเหล่านั้น เพราะอันตรธานแห่งสาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้าเหล่านั้น สาวกชั้นหลังที่ต่างชื่อกัน ต่างโคตรกัน ต่างชาติกัน ออกบวชจากตระกูลต่างกัน จึงยังพระศาสนานั้นให้อันตรธานโดยฉับพลัน” เพราะพระสงฆ์ในสมัยนั้น อยู่ในช่วงที่มนุษย์อายุยืน จึงทรงแสดงธรรมโดยย่อก็สามารถบรรลุอรหันต์ได้ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นจะทรงแสดงธรรมโดยพิสดาร หลังพระผู้มีพระภาคเจ้าและสาวกปรินิพพาน พระพุทธศาสนาก็สูญหายตามไปด้วย

หลังจากนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรื่องเหตุให้พระศาสนาดำรงอยู่นานว่า “พระผู้มีพระภาคพระนามกกุสันธะ พระนามโกนาคมนะ และพระนามกัสสปะ มิได้ทรงท้อพระหฤทัยเพื่อจะทรงแสดงธรรมโดยพิสดารแก่สาวกทั้งหลาย อนึ่ง สุตตะ เคยยะ เวยยากรณะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัพภูตธรรม เวทัลละ ของพระผู้มีพระภาคทั้งสามพระองค์นั้นมีมาก สิกขาบทก็ทรงบัญญัติ ปาติโมกข์ก็ทรงแสดงแก่สาวก แม้ว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าเหล่านั้น และสาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้าเหล่านั้นปรินิพพานไปก็ตาม จึงดำรงพระศาสนานั้นไว้ได้ตลอดระยะกาลยืนนาน” ในสมัยพระผู้มีพระภาคเจ้าดังกล่าว เป็นยุคสมัยที่มนุษย์อายุสั้น จะต้องอธิบายธรรมอย่างละเอียด พุทธบริษัทจึงจะสามารถ

บรรลุธรรม ดังนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงจำเป็นต้องทรงแสดงธรรมโดยพิสดาร ต่อมามีการศึกษาสืบต่อกันไป ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่นาน

ในประเทศตะวันตก พุทธศาสนิกชนในสหราชอาณาจักร รักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไปได้ในประเทศของเขา โดยมีการเขียนงานวิชาการทางพระพุทธศาสนาออกมามากมาย และเปิดการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง ชาวอังกฤษเริ่มเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าจากการปฏิบัติธรรม ต่อมา ได้ก่อตั้งสมาคมบาลีปกรณ์ (The Pali Text Society) แปลพระไตรปิฎกเป็นฉบับภาษาอังกฤษ และทำการเผยแพร่คำสอนพระพุทธองค์ จนเป็นหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ มีการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ตามข้อมูลของ UKABS (UK Association for Buddhist Studies) เขียนไว้ว่า ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร เปิดสอนสาขาวิชาพระพุทธศาสนาร่วมกันทั้งหมดมี ๒๒ มหาวิทยาลัย นี้คือความตั้งใจของชาวสหราชอาณาจักรเพื่อจะรักษาพระพุทธศาสนาไว้

มหากุศลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

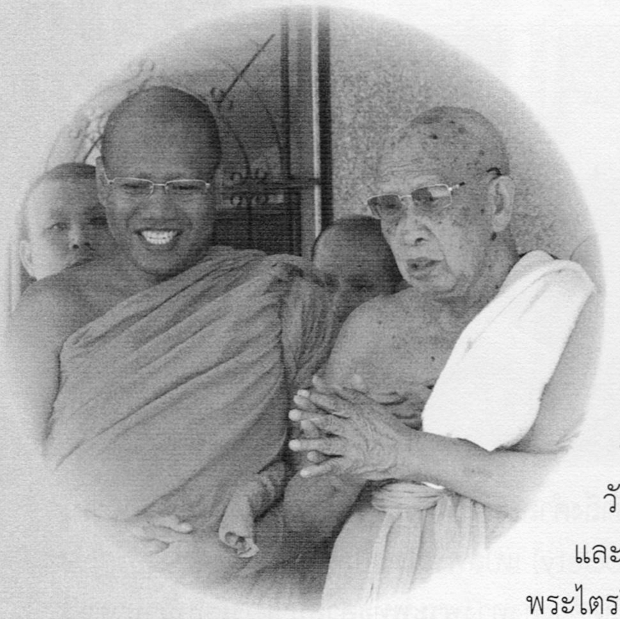
อีกประการหนึ่ง พระเดชพระคุณเป็นผู้มีเมตตา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงได้จัดการเรื่องขยะ เริ่มโครงการนำขวดพลาสติกมาแปรรูปเป็นผ้าจีวร เนื่องจากในปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือปัญหาระดับโลก ที่ชาวโลกกำลังได้รับผลกระทบจากขยะพลาสติก ดังต่อไปนี้ (๑) ทำให้เกิดขยะเป็นจำนวนมาก (๒) พลาสติกที่กำลังย่อยสลายสามารถปล่อยก๊าซเรือนกระจกชนิดใหม่ที่ทำลายชั้นบรรยากาศโลก (๓) ก่อให้เกิดก๊าซพิษที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ทำลายระบบนิเวศทั้งบนบกและในมหาสมุทร ส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในดินและน้ำ เกิดพายุ น้ำท่วม ภัยแล้ง เป็นต้น ดังนั้น ถือว่าเป็นปัญหาที่จะต้องร่วมกันแก้ไขโดยด่วน

เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๙ กระผม และคณะผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนารัฐฉาน (Shan State Buddhist University) ตองจี รัฐฉาน ได้แก่ พระจอมหาญ จันทิมา และพระโกวิทะ ได้เดินทางมาศึกษาดูงานโครงการจัดการขยะในวัดจากแดง ได้รับความรู้จากพระเดชพระคุณมากมาย ได้เรียนรู้วิธีกำจัดขยะ และแนวทางการจัดการศึกษาของวัด เพื่อจะนำเอาไปใช้ในอนาคต ดังนั้น พระเดชพระคุณท่านจึงเป็นแบบอย่างที่ดี ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่น่าชื่นชมยิ่ง

กราบนมัสการด้วยความเคารพ

พระกิตติสาระ

วัดพุทธวิหารออกซฟอร์ด สหราชอาณาจักร

มุทิตาเถระ

อาจารย์พระมหาประนอม ตามที่อาตมาภาพได้พบได้รู้จักมาก็เป็นเวลายี่สิบกว่าพรรษา อาตมาเป็นพระเลขาของ**พระพรหมมงคล** (หลวงปู่ทอง สิริมงฺคโล) เวลาหลวงปู่เดินทางเข้ามาทำกิจหรือรับนิมนต์ที่กรุงเทพฯ ทุกครั้ง ก็มาพักที่คณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ ซึ่งเป็นคณะที่พระมหาประนอมพัก และจัดเป็นห้องเรียนบาลีใหญ่ และพระสูตรต่างๆ จากพระไตรปิฎก มีนักเรียนมาเรียนมากมาย มีทั้งแพทย์ พยาบาล คหบดี และข้าราชการที่เกษียณอายุแล้ว มาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

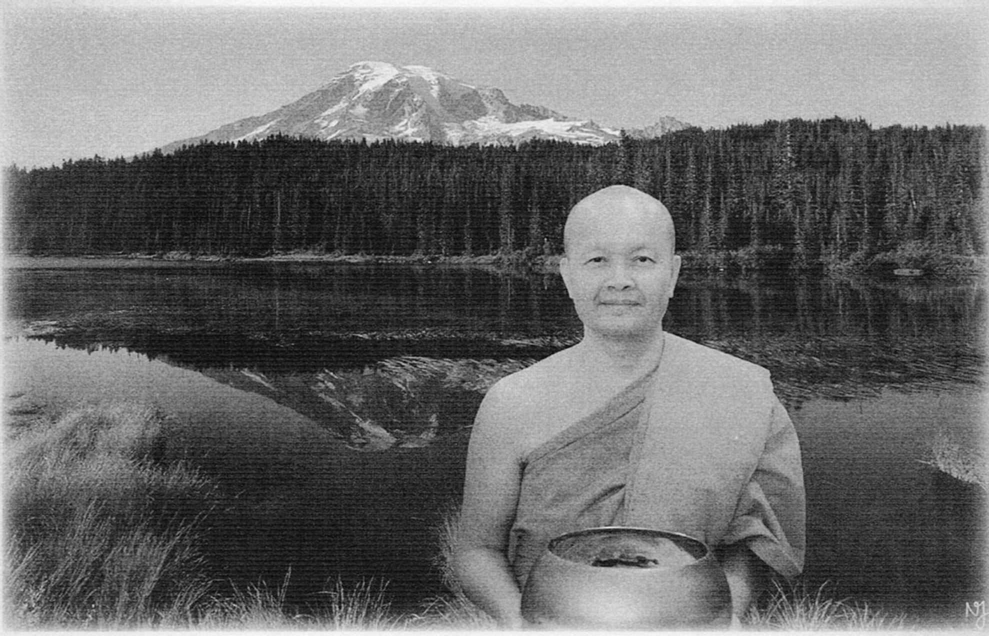
พระมหาประนอมนับว่าเป็นพระผู้ให้ เป็นปราชญ์ เป็นผู้รู้ทั้งภาษาบาลีและพม่า ท่านเป็นนักเขียน เป็นนักแปล เขียนหนังสือมาแล้วก็หลายเล่ม โดยพิมพ์เป็นหนังสือ ตำราเรียนให้กับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ให้นักศึกษาใช้ บางทีหลวงปู่ติดขัดตรงไหนก็ได้ถามท่าน ท่านก็ให้ความกระจ่าง เหมือนเป็นคลังหนังสือเคลื่อนที่ เช่น ทางวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร มีการจัดปริวาสกรรมทุกปี ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๘ ธันวาคม ทุกครั้งที่จัดงานจะต้องมีอาจารย์พระมหาประนอมเป็นผู้บรรยายพระวินัยให้ เมื่อท่านมาแล้ว ท่านจะไม่ยอมให้เสียเวลา จัดบรรยายให้วันละสามรอบ มีเช้า บ่าย และค่ำ ท่านบอกเสมอว่า มาแล้วจะให้ความรู้เต็มที่ โดยเฉพาะพระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านจะลงฟังการบรรยายด้วยทุกครั้งที่ท่านมาถวายความรู้ให้กับพระที่มาเข้าปริวาส

อาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เป็นพระสงฆ์ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนา เป็นนักเผยแผ่ สร้างบุคลากรที่มีคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ ท่านได้ทำให้พระสัทธรรมตั้งมั่นตลอดไป

ในโอกาสที่ท่านได้รับพระกรุณาโปรดตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **พระเมธีวชิรโสภณ** พวกเราคณะสงฆ์วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ขอมุทิตาแสดงความยินดี กับพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ ขอให้ท่านจงมีแต่ความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป พ

พระศรีศิลปาจารย์

ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร

ประทีปแห่งธรรมนำพุทธบริษัท

ท่านอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เป็นศิษย์รุ่นพี่แห่งสำนักเรียนวัดท่ามะโอ ในโอกาสที่ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์จากในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ ตามพระราชทินนามว่า "พระเมธีวชิรโสภณ" ตามที่พวกเราได้ทราบจากสื่อต่างๆ แล้วนั้น และท่านยังรับตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดจากแดงองค์ปัจจุบันด้วย นับว่าท่านเป็นศิษย์สำนักวัดท่ามะโออีกรูปหนึ่งที่หาได้ยาก และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านมีประสบการณ์ด้านการศึกษาภาษาบาฬี ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ทั้งในประเทศไทยและประเทศเมียนมาอย่างเอกอุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี ท่านเจ้าคุณฯ มีความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาประดุจเพชรที่ได้รับการเจียระไนแล้วเป็นอย่างดี เพราะท่านมีความรู้ทั้งในอรรถและพยัญชนะอย่างทะลุปรุโปร่ง และปราดเปรื่องเรื่องบาฬีใหญ่ พร้อมทั้งพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และคัมภีร์สัททาวิเสสด้วยนั่นเอง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหลังจากที่ท่านกลับจากประเทศสหภาพเมียนมาแล้ว ท่านก็มีศรัทธาความมุ่งมั่นและได้ตั้งปณิธานอย่างแน่วแน่ ที่จะทำหน้าที่เป็นพุทธบุตร ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการอบรมบ่มเพาะจริตนิสัย กิริยามารยาท แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดจากแดง และพุทธศาสนิกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้ได้รับการศึกษาภาษาบาฬีอย่างทั่วถึงและทั่วโลกอย่างที่ท่านได้รับการศึกษาเรียนรู้ และฝึกฝนอบรมมาอย่างเชี่ยวชาญ ด้วยการนำสื่อและอุปกรณ์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อกลางให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไร้พรมแดน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ท่านจะทำได้

นอกจากนั้น ท่านยังมีปณิธานอย่างแน่วแน่ ในอันที่จะสร้างพระภิกษุสามเณรให้เป็นศาสนทายาท ที่สำคัญ ในการทรงไว้ (ทรงจำ) ซึ่งพระไตรปิฎกแห่งแรกในประเทศไทยด้วย ซึ่งผู้เขียนมีความมั่นใจลึกๆ ว่า ท่านจะต้องทำได้ในอนาคตอันใกล้อย่างแน่นอน ผู้เขียนขอกราบอนุโมทนา สาธุการเป็นอย่างยิ่ง และขอยกย่องถวายมุทิตาสักการะแด่ท่านผู้เป็นภิกษุอาชาไนยรูปแรกของประเทศไทยในยุคปัจจุบันด้วย เพราะท่านเจ้าคุณมีพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และที่สำคัญท่านมีศรัทธามั่นคง กล้าหาญ เสียสละ ชีวิตเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแน่วแน่แท้จริงด้วย

ท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ เป็นคนชาติใด ศาสนาใด ศิษย์อาจารย์ผู้ใด อาจารย์ศิษย์ผู้ใด และ ลูกผู้ใด เป็นต้น ชาตินั้น ศาสนานั้น ศิษย์อาจารย์ผู้นั้น อาจารย์ศิษย์ผู้นั้น และพ่อแม่ผู้นั้น เป็นต้น ย่อมจะเบาใจ สบายใจ สุขใจ ปลื้มปีติใจ และเย็นใจเป็นอย่างยิ่งแน่นอน ฉะนั้น กระผมในฐานะลูกศิษย์ สำนักท่ามะโอเดียวกัน ขอกราบนมัสการ และขอถวายมุทิตาสักการะ ในโอกาสที่ท่านอาจารย์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ในราชทินนามที่ "พระเมธีวชิรโสภณ" ในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

พระมหาสมชาย คุณาลงฺกาโร (ศรีเลิศ)
พระธรรมทูตสายต่างประเทศ วัดอตัมมยตาราม
เมืองซีแอตเติล รัฐวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา

รำลึกถึงความหลัง

เมื่อได้ทราบพระบรมราชโองการโปรดตั้งพระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เป็นเจ้าคุณ จากราชกิจจานุเบกษา ข้าพเจ้าในนามศิษย์ร่วมสำนักและครูสอนของพระมหาประนอม ก็รู้สึกปีติยินดีในความสำเร็จที่ท่านได้รับมาด้วยความมุ่งมั่นในการบำเพ็ญศาสนกิจของท่านตลอดเวลาอันยาวนาน

หวนระลึกถึงอดีตที่ผ่านมา ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ ข้าพเจ้ายังเป็นสามเณร อายุได้ ๑๙ ปี มีสามเณรรุ่นน้องชื่อว่า สามเณรประนอม เข็มสันเทียะ เดินทางมาศึกษาร่วมสำนักเดียวกันในวัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง ท่านเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรดี แถมความจำก็ดี บางวันท่องคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกาได้ถึง ๑๐ คาถา จึงได้รับการชมเชยจากหลวงพ่อเป็นอย่างมาก หลังจากที่ท่านอยู่ที่วัดได้ปีกว่าๆ ก็เดินทางไปรับสามเณรน้องชายชื่อ **สามเณรธิติพงศ์** มาเรียนด้วยกันที่สำนักวัดท่ามะโอ ซึ่งสามเณรธิติพงศ์รูปนี้ ได้เป็นกำลังสำคัญของการสอนบาลีมหาไวยากรณ์ที่วัดสุทธาโภชน์ในปัจจุบัน

ต่อมาหลวงพ่อวัดท่ามะโอเห็นว่า พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร มีความรู้ดีเกี่ยวกับภาษาบาลีแล้ว จึงส่งไปเรียนต่อที่ประเทศสหภาพพม่าพร้อมกับสามเณรไพโรจน์ นิรัญรักษ์ เป็นต้น ซึ่งท่านได้เรียนจบหลักสูตรธัมมาจริยะของรัฐบาลพม่า สมดังความตั้งใจของหลวงพ่อวัดท่ามะโอ หลังจากกลับมาประเทศไทยแล้ว ก็เผยแผ่พระศาสนาด้วยการเทศน์และสอนปริยัติธรรม เป็นต้น ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ซึ่งเป็นการตอบแทนคุณแผ่นดินอย่างยิ่งใหญ่

ชื่อเสียงของท่านเป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไป ด้วยผลงานแห่งความดี อันเป็นการเผยแผ่พระศาสนาและตอบแทนคุณแผ่นดิน จึงได้รับพระกรุณาโปรดตั้งเป็นพระราชาคณะที่ **พระเมธีวชิรโสภณ** ข้าพเจ้าและศิษย์ร่วมสำนักรู้สึกปีติยินดีในข่าวที่ได้รับนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงหวนรำลึกถึงพุทธภาษิตในคัมภีร์ชาดกว่า

อตฺตนา กุรุเต ลกฺขึ อลกฺขึ กุรุเตตฺตนา
เนว ลกฺขึ อลกฺขึ วา อญฺโญ อญฺญสฺส การโก

"บุคคลทำสิริมงคลแก่ตนเอง และทำสิ่งที่มิใช่สิริมงคลแก่ตนเอง
ไม่มีใครทำสิริมงคลและสิ่งที่มิใช่สิริมงคลแก่ผู้อื่นได้"

พระมหาประวัติ ถาวรจิตฺโต
คณะ ๑๙ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร

วตฺตปฺปฏิวตฺตํ
วัตรน้อยและวัตรใหญ่

วตฺตปฺปฏิวตฺตนฺติ ขุทฺทกญฺเจว มหนฺตญฺจ วตฺตํ, ปุพฺเพ วา กตํ วตฺตํ, ปจฺฉา กตํ ปฏิวตฺตํ.

(วิภงฺคมูลฏีกา. หน้า ๓๒ ฉบับพม่า)

บทว่า **"วตฺตปฺปฏิวตฺตํ"** ได้แก่ ข้อวัตรเล็กและข้อวัตรใหญ่ หรือ ข้อวัตรที่ทำก่อน เรียกว่า วัตตะ ข้อวัตรที่ทำทีหลัง เรียกว่า ปฏิวัตตะ

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อคารโว อปฺปติสฺโส อสภาควุตฺติโก สพฺรหฺมจารีสุ อาภิสมาจาริกํ ธมฺมํ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, อาภิสมาจาริกํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา เสขํ ธมฺมํ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, เสขํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา สีลานิ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, สีลานิ อปริปูเรตฺวา สมฺมาทิฏฺฐึ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, สมฺมาทิฏฺฐึ อปริปูเรตฺวา สมฺมาสมาธึ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

(สุตฺตนฺต. ปฐมคารวสุตฺต. ปญฺจกนิปาต เล่ม ๒๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ภิกษุไม่มีความเคารพ ไม่มีความยำเกรง ไม่มีความประพฤติเสมอในเพื่อนร่วมพรหมจรรย์ จักบำเพ็ญธรรม คืออภิสมาจาริกวัตรให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่บำเพ็ญธรรม คืออภิสมาจาริกวัตรให้บริบูรณ์แล้วจักบำเพ็ญเสขธรรมให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่บำเพ็ญเสขธรรมให้บริบูรณ์แล้ว จักรักษาศีลให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่

จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่รักษาศีลให้บริบูรณ์แล้ว จักอบรมสัมมาทิฏฐิให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่อบรมสัมมาทิฏฐิให้บริบูรณ์แล้ว จักเจริญสัมมาสมาธิให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้

โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปาปมิตฺโต ปาปสหาโย ปาปสมฺปวงฺโก ปาปมิตฺเต เสวมาโน ภชมาโน ปยิรุปาสมาโน เตสญฺจ ทิฏฺฐานุคตึ อาปชฺชมาโน อาภิสมาจาริกํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา เสขํ ธมฺมํ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, อาภิสมาจาริกํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา เสกฺขํ ธมฺมํ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, เสขํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา สีลานิ ปริปูเรสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ, สีลานิ อปริปูเรตฺวา กามราคํ วา รูปราคํ วา อรูปราคํ วา ปชหิสฺสตีติ เนตํ ฐานํ วิชฺชติ.

(สุตฺตนฺต. มิตฺตสุตฺต. ฉกฺกนิปาต. เล่ม ๒๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ภิกษุผู้มีมิตรชั่ว มีสหายชั่ว มีจิตน้อมไปในคนชั่ว ซ่องเสพ คบหา เข้าไปนั่งใกล้มิตรชั่ว และประพฤติตามอย่างมิตรชั่วเหล่านั้นอยู่ จักบำเพ็ญธรรม คืออภิสมาจาริกวัตร ให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่บำเพ็ญธรรม คืออภิสมาจาริกวัตรให้บริบูรณ์แล้ว จักบำเพ็ญเสขธรรมให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่บำเพ็ญธรรมของเสขบุคคล ให้บริบูรณ์ได้ จักรักษาศีลให้บริบูรณ์ได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้ ข้อที่ภิกษุไม่รักษาศีลให้บริบูรณ์แล้ว จักละกามราคะ รูปราคะ หรืออรูปราคะได้นั้น มิใช่ฐานะที่จะมีได้

วุตฺตญฺเหตํ ภควตา "โส วต ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาภิสมาจาริกํ ธมฺมํ อปริปูเรตฺวา สีลานิ ปริปูเรสฺสตีติ, เนตํ ฐานํ วิชฺชตี" ติ. *(อ.นิ. ๕/๒๑)*

สมจริงดังพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้นแล ไม่บำเพ็ญอาภิสมาจาริกธรรม จักบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์ ดังนี้ นั่นไม่ใช่ฐานะที่จะมีอยู่เลย"

ข้อวัตรหรือกิจวัตร หรือปฏิปทาของพระอาจารย์ใหญ่วัดท่ามะโอ เริ่มต้นแต่ละวันเวลา ๐๔.๐๐ น. เปิดประตูห้อง เปิดไฟ เปิดตู้หนังสือพระบาลี เพื่อค้นคว้าตามที่จะนำมาสอนลูกศิษย์ หรือบางครั้งเพื่อจะตอบปัญหาของพระเถรานุเถระบ้าง อุบาสกอุบาสิกาบ้างที่สอบถาม ท่านจะหาหลักฐานเพื่อหาข้อยุติ และนำมาตอบปัญหาต่างๆ ตามหลักของบัณฑิตทั้งหลายที่ว่า ปัญหาทุกอย่างยุติด้วยหลักฐานที่ปรากฏตามอาคตสถานนั้นๆ เช่น พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และสัททาวิเสส เป็นต้น

สำหรับพระภิกษุสามเณรที่อยู่กุฏิหลังใหญ่ มีห้องตรงกันข้ามกับพระอาจารย์มี ๔ ห้องๆ ละ ๒ รูปบ้าง ๓ รูปบ้าง ก็ต้องตื่นลุกจากที่จำวัด ออกมาอ่านหนังสือ ท่องหนังสือข้างนอกห้อง บริเวณข้างหน้าที่ทำวัตรสวดมนต์

อรุณขึ้นจะมีสัญญาณของระฆังดังขึ้น เป็นเวลาฉันข้าวต้ม ซึ่งข้าวต้มนี้จะมีสามเณรผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่เป็นกุ๊ก หุงและปรุงรสตั้งแต่เวลา ๐๓.๐๐ น. ของทุกวันๆ ละ ๒ รูป และหลังจากฉันข้าวต้มเสร็จ พระภิกษุสามเณรก็เตรียมตัวออกบิณฑบาต

ช่วงเช้านี้พระอาจารย์จะอยู่วัด และช่วยดูแลความสะอาด พร้อมกับสามเณรที่ทำวาระหุงข้าวต้ม หลังจากล้างภาชนะอาหารเสร็จแล้ว จะมาช่วยกันปัดกวาดบริเวณวัดและเก็บขยะ พร้อมกับภิกษุและสามเณรบางรูปที่ไม่ได้ออกไปบิณฑบาต จะออกมาช่วยกัน ในเวลาเช้านี้จะมีผู้อยู่วัด

จำนวนน้อย เพราะฉะนั้นผู้อยู่วัดต้องช่วยกันทุกอย่าง จนกว่าจะเสร็จเรียบร้อย

ประมาณ ๐๗.๐๐ น. เศษ ของแต่ละวัน ฉันอาหารเช้า สำหรับพระอาจารย์ท่านยังไม่ฉัน จะรอฉันเพลทีเดียวเลย ในขณะที่ภิกษุฉันอาหาร สามเณรก็จะมาท่องหนังสือให้ภิกษุฟัง ทบทวนบทเรียนของตนเองไปด้วย

ประมาณ ๐๘.๐๐ น. เศษ ตีระฆังทำวัตรเช้า ทุกรูปต้องขึ้นทำวัตรโดยพร้อมเพรียงกัน ทำวัตรเช้าจะทำเพียงสั้นๆ เพื่อระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ

หลังจากนั้น ๐๘.๓๐ น. เริ่มเข้าเรียนหนังสือ จนถึงเวลา ๑๐.๓๐ น. หยุดพัก เพื่อเตรียมฉันเพล

ช่วงเวลาสายๆ ของแต่ละวัน พระอาจารย์ใหญ่จะนำแจกันดอกไม้บูชาพระพุทธเจ้าไปวางไว้ด้านหน้าที่ทำวัตร หรือบางวันหากมีญาติโยมนำจตุปัจจัยพร้อมกับดอกไม้มาถวายที่วัด ก็จะนำมาจัดใหม่ เปลี่ยนน้ำ ทำให้ดูสวยงามอยู่ทุกวัน แล้วท่านจึงนำขึ้นไปถวายแด่พระพุทธเจ้าเอง

เวลา ๑๐.๔๕ น. สัญญาณระฆังดังขึ้น ถึงเวลาฉันเพล พระภิกษุจะถือจานพร้อมช้อนส่วนตัวของแต่ละท่านมาเอง และฉันก่อน ส่วนสามเณรจะท่องหนังสือรอจนกว่าพระจะฉันเสร็จ แล้วจึงฉันต่อจากพระภิกษุ สำหรับสามเณรที่มีวาระ หลังจากฉันเสร็จก็จะเก็บถ้วยชามนำมาล้าง แล้วจึงจะได้พักเที่ยง

เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นเวลาเรียนสำหรับคาบกลางวัน ถ้ารูปไหนไม่มีคาบเรียน ก็จะท่องหนังสือบ้าง อ่านบ้าง ทบทวนบทเรียนบ้าง จนถึงเวลา ๑๖.๓๐ น. หยุดเรียน ช่วงเวลานี้พระอาจารย์ใหญ่ท่านจะค้นคว้าตำราต่างๆ เพื่อนำไปสอนบ้าง เขียนหนังสือบ้าง และหาข้อมูลเพื่อตอบปัญหาที่มีผู้สงสัยสอบถามมาบ้าง

หลังจากเลิกเรียนช่วงเย็นของแต่ละวัน ทุกรูปต้องลงมาช่วยทำกิจวัตร ทำความสะอาดบริเวณวัดทั้งหมด ไม่เว้นแม้แต่พระอาจารย์ผู้สอน จะลงมาช่วยกันปัดกวาดเช็ดถูทำความสะอาดบริเวณหน้าที่ทำวัตรกับศาลา จะมีสามเณรรับผิดชอบเป็นวาระๆ ในแต่ละวัน ฉะนั้นบริเวณวัด ศาลาแสดงธรรม และศาลาหอฉัน จึงสะอาดทุกวัน

การทำความสะอาดนี้ ถือเป็นเรื่องใหญ่สำหรับพระภิกษุสามเณรที่อยู่ที่วัดท่ามะโอในสมัยนั้น โดยพระอาจารย์จะให้โอวาทว่า

“สมฺมชฺชนวตฺตํ นาม สพฺพพุทฺเธหิ วณฺณิตํ”

ขึ้นชื่อว่าสัมมัชชนวัตร คือการปัดกวาดเช็ดถู พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงสรรเสริญ

แล้วท่านก็เล่าเรื่องของพระมหากัสสปเถระให้พระภิกษุสามเณรฟังที่ทำวัตรว่า “วันหนึ่งพระมหากัสสปเถระมีความประสงค์จะหลีกเร้นเข้านิโรธสมาบัติในป่า จึงเข้าป่าไป แล้วทำความสะอาดเฉพาะบริเวณที่ท่านนั่งเท่านั้น ส่วนอื่นๆ ไม่ได้ทำ ในวันนั้นพระพุทธองค์ทรงพิจารณาว่า พระมหากัสสปะผู้เป็นบุตรของเราวันนี้ทำอะไรอยู่ แล้วทรงเห็นว่า ท่านพระมหากัสสปะเข้านิโรธสมาบัติอยู่ในป่า พระพุทธองค์จึงเสด็จไปประทับรอยพระบาทไว้ แล้วเสด็จกลับ เมื่อพระมหากัสสปเถระออกจากนิโรธสมาบัติแล้วเห็นรอยพระบาทของพระพุทธเจ้า ก็ทราบว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมา และเกิดความละอายใจขึ้นว่า เราไม่ได้ทำความสะอาดบริเวณ และปูลาดอาสนะสำหรับพระพุทธเจ้าไว้ ตั้งแต่นั้นมาท่านก็ได้ตั้งใจไว้ว่า เมื่อจะเข้านิโรธสมาบัติอีกเมื่อไร ก็ต้องทำความสะอาด ปูลาดพุทธอาสน์ไว้ให้เรียบร้อยเสียก่อน เพื่อจะ

ไม่ให้เกิดเหตุการณ์อย่างนี้ขึ้นอีก" และในเวลาที่พระภิกษุสามเณรลงมาช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัด ท่านพระอาจารย์ใหญ่จะเดินตรวจความเรียบร้อย ถ้ายังไม่เรียบร้อยดี ท่านก็จะสั่งให้พระหรือเณรช่วยทำเพิ่มเติมอีก

ช่วงค่ำประมาณ ๑๘.๐๐ น. เศษ แล้วแต่ฤดู จะมีเสียงระฆังทำวัตรสวดมนต์เย็น ภิกษุสามเณรจะต้องมารอ ขณะที่รอทำวัตรจะมีการท่องหนังสือ ทบทวนหนังสือบทเรียนของแต่ละวัน เมื่อทำวัตรเย็นเสร็จลงในแต่ละวันที่มีการเรียนการสอนตามปกติ พระอาจารย์จะหันหลังกลับมายังภิกษุสามเณร แล้วสอบถามเนื้อหาที่เรียนว่า "วันนี้เรียนอะไร มีอะไรที่สำคัญที่ต้องจำ และจำได้หรือยัง" ส่วนใหญ่จะเป็นสามเณรที่ท่านจะถาม และให้ท่องให้ฟัง บางวันพระก็โดนแจ็กพอตบ้าง ถ้าตอบไม่ได้ก็จะโดนตำหนิ มากบ้าง น้อยบ้าง และนอกจากบทเรียนแล้ว คัมภีร์อื่นๆ ที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาพระไตรปิฎก เช่น อภิธานัปปทีปิกา วุตโตทัย สุโพธาลังการ "ท่องไปถึงไหนแล้ว" สอบถามทุกวันท่านจำแม่นมาก ว่าสามเณรรูปไหน "เมื่อวานท่องได้ถึงไหนแล้ว วันนี้ล่ะ ท่องได้เท่าไร กี่สูตร กี่คาถา" ซ้ำไม่ได้เลย ต้องท่องให้ท่านฟังต่อหน้าเพื่อนๆ ทั้งภิกษุและสามเณรทั้งวัดที่พำนักอยู่ที่วัด เป็นสาเหตุอีกอย่างหนึ่ง ที่ทำให้พระภิกษุสามเณรที่เรียนอยู่ในขณะนั้น มีการพัฒนาขึ้นในทุกๆ วัน เพราะท่านพระอาจารย์ท่านจี้ทุกรูป แม้แต่ขณะกวาดขยะบ้าง เดินบิณฑบาตบ้าง พระภิกษุสามเณรยังต้องจดข้อความที่ต้องการจำ นำไปท่องด้วย ว่างไม่ได้ ไม่เช่นนั้นเดี๋ยวพระอาจารย์ใหญ่ถามแล้ว ตอบไม่ได้ท่านจะดุเอา พระภิกษุสามเณรจะกลัวพระอาจารย์กันมาก เวลาท่านพูดเอาจริงเอาจัง เสียงน่าเกรงขามทำให้นั่งกันไม่ติด ต้องรีบขวนขวายอ่านบ้าง ท่องบ้าง เขียนบ้าง นี้ถือว่าเป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่ลูกศิษย์ที่เคยเรียนที่วัดท่ามะโอควรนำมาใช้กับการเรียนการสอน แต่อาจจะใช้เวลาอื่นๆ เช่น ขณะที่อยู่ในห้องเรียนเลยก็ได้ มีการสอบถามความจำ ความเข้าใจของนักเรียนเป็นรายบุคคลทุกรูป หรือแบบสุ่มแบบให้ทำแบบฝึกหัด ทำข้อสอบ เป็นต้น

สำหรับวันพระกับวันอาทิตย์ที่วัดท่ามะโอจะหยุดเรียน ให้เวลาพระภิกษุสามเณรได้มีเวลาไปทบทวนบทเรียนต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดดินพอกหางหมู ช่วงวันดังกล่าวหลังทำวัตรเย็น พระอาจารย์จะหาคำสอนของบัณฑิตต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาบ้าง การดำเนินชีวิตบ้าง หรือแม้แต่ปัญหาเกี่ยวกับพระธรรมวินัยที่มีผู้สอบถามมา ก็จะมาเล่าให้ฟัง เพื่อให้เกิดกำลังใจ เกิดศรัทธา เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหา เกิดแรงจูงใจในการอยู่ในร่มโพธิ์ผ้ากาสาวพัสตร์ หรือแรงจูงใจในการปกป้องคุ้มครองรักษาสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เช่น ท่านบอกว่า "ศาสนาจะดำรงอยู่ได้ ก็ด้วยอาศัยพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาผู้มีศรัทธาตั้งใจศึกษา นำไปเผยแพร่ต่อด้วยการสอน เทศน์ บรรยาย ถ้ายุคสมัยท่านทำได้เท่านี้ถ้ารุ่นลูกศิษย์ไม่ทำ ศาสนาก็สิ้นที่ลูกศิษย์ ถ้าทำได้เท่ากับที่ท่านทำไว้ ศาสนาก็ยังจะคงอยู่ แต่ถ้าทำได้ดีกว่า ศาสนาก็จะเจริญรุ่งเรือง" เป็นต้น

หลังจากทำวัตรเย็นเสร็จ ท่านจะค้นคว้าตำรับตำราของท่านต่อ จนถึงเวลาประมาณ ๔ ทุ่มตรงท่านจะปิดห้อง พระภิกษุสามเณรที่ประสงค์จะพัก ก็พักได้ ถ้าต้องการจะอ่าน หรือท่องหนังสือต่อก็ทำต่อไปได้

ที่เขียนเล่ามาทั้งหมดนี้ เป็นกิจวัตรประจำวันของพระอาจารย์ใหญ่ เป็นข้อวัตรปฏิบัติ

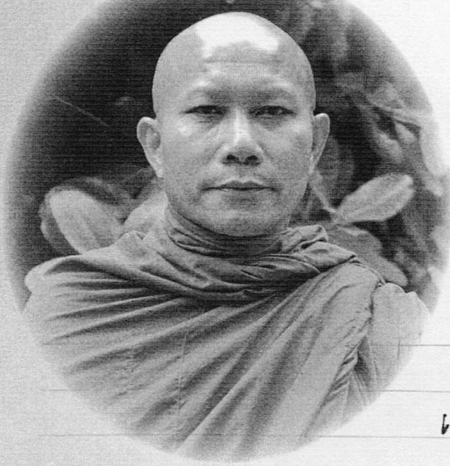
เป็นปฏิปทาของท่าน เป็นสิ่งที่ท่านทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่าง เป็นแม่พิมพ์ให้ลูกศิษย์ได้นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และใช้ในการทำงานเผยแผ่งานพระศาสนา ตามที่ได้ขึ้นหัวข้อไว้ พระอาจารย์ได้ทำทั้งข้อวัตรใหญ่และวัตรน้อย ข้อวัตรที่ควรทำก่อนทำหลัง **พระอาจารย์ได้ทำครบถ้วนสมบูรณ์ในแบบอย่างของพระโบราณในอุดมคติ**

ลูกศิษย์ที่อยู่กับท่านพระอาจารย์ใหญ่ บางท่านอยู่แค่ช่วงเวลาสั้นๆ บ้าง พอปานกลางบ้าง ระยะเวลาที่ยาวนานบ้าง ล้วนได้ซึมซับข้อวัตรปฏิบัติเหล่านี้ของพระอาจารย์ใหญ่ มากบ้าง น้อยบ้าง ตามสติปัญญาและบุญกรรมที่สั่งสมกันมา และที่กำลังทำการสั่งสมกันต่อไป ก็จะเห็นได้ตามลูกศิษย์แต่ละท่านที่ออกมาจากวัดท่ามะโอ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตมากบ้าง น้อยมาก ตามสมควรแก่สติปัญญาของแต่ละท่าน

หนึ่งในลูกศิษย์ของพระอาจารย์ใหญ่ที่ไปเรียนที่วัดท่ามะโอ และสามารถสอบผ่านหลักสูตรของวัดชั้น **"โสตุชนปันติ"** (ชั้นนักศึกษา) ได้ มีใบประกาศนียบัตรรับรองจากพระอาจารย์ใหญ่วัดท่ามะโอ พระเถระรูปนั้น ก็คือ **พระเมธีวชิรโสภณ** หรือ **พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร** ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดจากแดง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ ได้นำความรู้ที่ได้ศึกษา และข้อวัตรเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด เป็นต้น นำมาใช้ในการพัฒนาวัดดังกล่าว จนได้รับการยอมรับนับถือยกย่องจากพุทธศาสนิกชน และได้รับพระกรุณาโปรดตั้งเป็นพระราชาคณะจากพระมหากษัตริย์ดังที่กล่าวแล้ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลผลิตจากวัดท่ามะโออีกท่านหนึ่ง

ญาณาลงฺกาโร ภิกฺขุ

Date: ๓๐ เม.ย.๖๔
No.

เรารักโลก โลกรักเรา

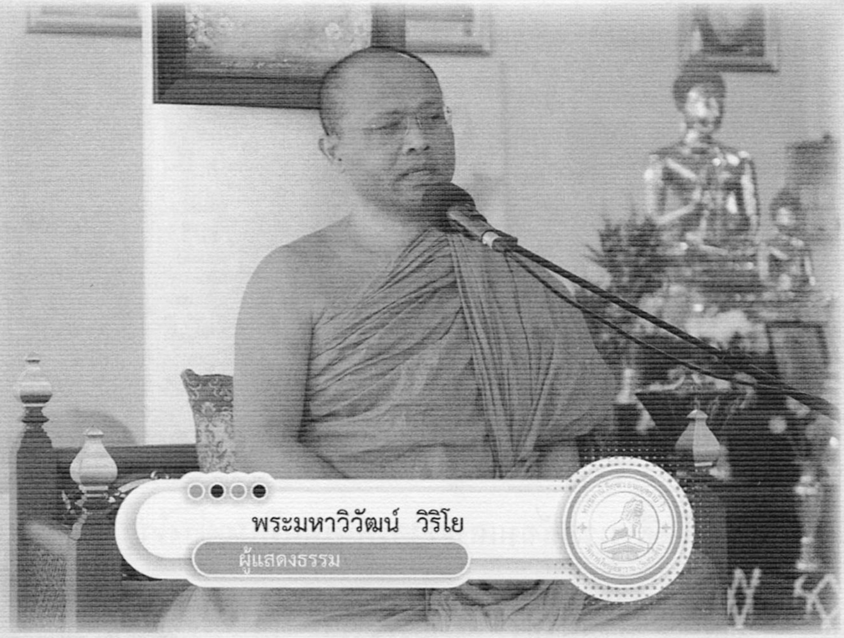
กิจกรรมหลายๆ กิจกรรมบนโลกนี้ ล้วนคำนึงถึงแต่ความสุขของมนุษย์เป็นหลัก โดยไม่ได้นึกถึงสิ่งแวดล้อมเลยว่าจะเกิดผลพิษอย่างไร ปัจจุบันเราก็เห็นแล้วว่าโลกถูกทำลายจากน้ำมือของมนุษย์เพียงไร จนทำให้หลายๆ สถานที่เสื่อมโทรมไม่น่าอยู่ พระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) ท่านได้เล็งเห็นความสำคัญตรงนี้ จึงได้คิดโครงการรักษาสิ่งแวดล้อมขึ้น โดยการนำเอาสิ่งของที่เป็นขยะที่คนทั่วไปไม่เห็นคุณค่าแล้วนำกลับมาแปรรูปเป็นจีวรสิ่งของต่างๆ เป็นต้น ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน สร้างงานสร้างเงินสร้างความสุขให้กับสังคม ให้กับโลก ซึ่งก็ถือว่าท่านเป็นทิฏฐานุคติ (เป็นแบบอย่าง) ที่ดีที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ให้โลกของเราลดความเสื่อมโทรมลงไปได้อย่างมาก

ในโอกาสนี้ เกล้าขออนุโมทนาและขอแสดงความยินดีกับท่านเจ้าคุณอาจารย์ที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์พัดยศอันสมควรยิ่งในครั้งนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

พระมหาสุกัน เตชสมฺโม

อาจารย์ใหญ่ / รองเจ้าอาวาสวัดไวกุลฐาราม

พระ เณร อย่าลืมบาลี

ข้าพเจ้าต้องใช้คำว่า **กิร** ได้ยินว่า เพราะข้าพเจ้าไม่ได้เรียนที่วัดท่ามะโอ แต่ข้าพเจ้าได้เรียนกับพระอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อวัดท่ามะโอ ถ้าจะให้พูดถึงหลวงพ่อวัดท่ามะโอแล้ว ข้าพเจ้าก็ต้องนึกถึงคัมภีร์ใหญ่ ๔ คัมภีร์ หรือคัมภีร์ที่มีสูตร คือ สูตรคัมภีร์กัจจายนะ สูตรคัมภีร์ฉันท์ สูตรคัมภีร์อลังการะ และสูตรคัมภีร์อภิธาน ส่วนคัมภีร์ไวยากรณ์ที่สำคัญคือ คัมภีร์ปทรูปสิทธิ ที่พระภิกษุสามเณรได้เรียนกัน ซึ่งใช้สูตรของคัมภีร์กัจจายนะ ผู้ที่จะเรียนคัมภีร์นี้จะต้องท่องกัจจายนสูตรให้ได้แม่นยำก่อน ทุกๆ คัมภีร์ล้วนเป็นคัมภีร์ที่มีสูตร มีเหตุ มีผล ในการอธิบายศัพท์ภาษามคธหรือภาษาบาลี ในพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา ซึ่งคัมภีร์เหล่านี้หลวงพ่อวัดท่ามะโอได้นำมาเปิดสอนที่ประเทศไทย ถ้าหลวงพ่อไม่นำมาเปิดสอนที่ประเทศไทย พระภิกษุสามเณรไทย คงไม่รู้จักคัมภีร์เหล่านี้จนถึงปัจจุบันนี้ เพราะว่าในประเทศไทยจะเรียนภาษาบาลีแบบไม่ต้องใช้สูตร ซึ่งรวบรวมมาจากคัมภีร์ที่มีสูตร ย่อให้เป็นสูตรแบบภาษาไทย บาลีสนามหลวงที่ใช้เรียนกันจนถึงปัจจุบันนี้ไม่ได้แต่งเอง แต่พระเถระได้รวบรวมมาจากคัมภีร์ที่มีสูตรนั่นแหละ เช่น คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์ปทรูปสิทธิ คัมภีร์สัททนีติ และคัมภีร์สัททาวิเสสอื่นๆ แต่ตัดสูตรภาษาบาลีออกไป พูดเขียนเป็นภาษาไทยอย่างเดียว

ข้าพเจ้าจึงเรียกว่าบาลีไวยากรณ์แบบมีสูตร มีคัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์ปทรูปสิทธิ เป็นต้น และเรียกบาลีที่สอบสนามหลวงประโยค ๑-๒ ถึง ประโยค ป.ธ.๙ ว่า บาลีไวยากรณ์แบบไม่มีสูตร ผู้เชี่ยวชาญทางคัมภีร์จะเรียกกันอย่างนี้ จะไม่มีการเรียกว่าบาลีเล็ก บาลีใหญ่ เพราะบาลีมีอย่างเดียว คือบาลี หรือบาฬี จะเขียนแบบบาลี (ล) หรือ บาฬี (ฬ) ได้ทั้งนั้นไม่ผิด ในคัมภีร์ปทรูปสิทธิก็บอกไว้ว่า ล และ ฬ ไม่แตกต่างกัน

อาจารย์ของข้าพเจ้าเล่าให้ฟังว่า หลวงพ่อวัดท่ามะโอบอกว่า ถ้าประเทศไหน หรือสถานที่ไหน มีจัดการสอบและเป็นที่ยอมรับของประเทศนั้นๆ ผู้เรียนบาลีอยู่สถานที่นั้น ควรที่จะไปสอบ ในเมืองไทย มีการจัดสอบบาลีตามลำดับชั้น ประโยค ๑-๒ ประโยค ป.ธ.๓ ถึง ประโยค ป.ธ.๙ ผู้ที่เรียนบาลีไวยากรณ์ ที่มีสูตรก็ควรไปสอบ หรือ ผู้ที่เรียนบาลีไวยากรณ์แบบไม่มีสูตรคือ สอบบาลีสนามหลวงมาตลอดก็ควร เรียนบาลีไวยากรณ์แบบมีสูตรด้วย บาลีไวยากรณ์ที่มีการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบันนี้ ต่างมีจุดมุ่งหมาย เดียวกัน คือผู้เรียนสามารถแปลภาษามคธ หรือภาษาบาลี มีพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา เป็นต้น มาเป็นภาษาของตนได้ เช่น คนไทยเรียนบาลีไวยากรณ์เข้าใจแล้ว ก็แปลจากภาษาบาลีมาเป็นภาษาไทย เพื่อเข้าใจคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถูกต้อง และเพื่ออนุเคราะห์แก่ผู้ที่ไม่ได้เรียนบาลีไวยากรณ์ เพราะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าบันทึกเป็นภาษามคธหรือภาษาบาลีทั้งหมด คนประเทศอื่นก็เหมือนกัน เมื่อเรียนบาลีไวยากรณ์เข้าใจแล้ว ก็แปลจากภาษาบาลีมาเป็นภาษาของแต่ละประเทศนั้นๆ และ ยังสามารถตรวจสอบความถูกต้องของภาษาบาลีที่จารึกเป็นตัวหนังสือหรือเป็นเสียงได้อย่างถูกต้อง ตามหลักของภาษาบาลี ทำให้พระไตรปิฎกยังคงดำรงอยู่อย่างถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนไป

ที่ข้าพเจ้าต้องพูดถึงหลวงพ่อวัดท่ามะโอ (พระภัททันตธัมมานันทมหาเถระ) เพราะว่าถ้าไม่มี หลวงพ่อวัดท่ามะโอ ข้าพเจ้าคงไม่รู้จักพระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ปัจจุบันได้รับโปรดเกล้า ที่ พระเมธีวชิรโสภณ ณ วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแน่ พระอาจารย์เป็นศิษย์ของ หลวงพ่อวัดท่ามะโอ เป็นพระมหาเถระรุ่นอาจารย์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ฟังจากพระอาจารย์สอนคัมภีร์ ปทรูปสิทธิ เป็นต้น เล่าให้ฟังว่า พระอาจารย์มหาประนอม ได้ไปเรียนที่วัดท่ามะโอตั้งแต่เป็นสามเณร สามารถท่องกัจจายนสูตร วุตโตทัย สุโพธาลังการะ อภิธาน ได้อย่างคล่องแคล่ว พอเรียนจบที่ท่ามะโอแล้ว หลวงพ่อวัดท่ามะโอได้ส่งไปเรียนต่อที่ประเทศเมียนมา ๑๒ ปี มีความรู้ทางด้านภาษาเมียนมา สามารถ พูดเขียนได้เป็นอย่างดี และสอบผ่านหลักสูตรชั้นธัมมาจริยะ ของประเทศเมียนมา หลักสูตรนี้จะมีความ แตกฉานในพระไตรปิฎกเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าได้ฟังแล้วก็จำไว้ และได้มาพบพระอาจารย์ ที่วัดมหาธาตุฯ คณะ ๒๕ ได้สนทนาและฟังโอวาทจากพระอาจารย์เกี่ยวกับภาษาบาลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับ พระอภิธรรม พระอาจารย์จะอธิบายถึงศัพท์บาลีและองค์ธรรมของศัพท์บาลีนั้นๆ จะเห็นได้ว่า พระอาจารย์ มีคุณูปการต่อการศึกษาบาลีเป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าเองต้องบอกเลยว่า ภาษาบาลีทำให้ข้าพเจ้าได้กัลยาณมิตรที่ดี ได้มีพระเมธีวชิรโสภณ เป็นครูบาอาจารย์ ถ้าไม่ได้เรียนบาลีคงไม่รู้จักครูบาอาจารย์ดีๆ และเพื่อนสหธรรมิกดีๆ แนะนำประโยชน์ ผลของการเรียนบาลีส่งผลเร็วมาก การเรียนบาลีสนามหลวง การเรียนบาลีแบบมีสูตรมีกัจจายนะ เป็นต้น สามารถเรียนควบคู่กันได้ไม่ขัดกัน มีแต่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน มีแต่ผลดีอย่างเดียวไม่มีผลเสียเลย ดังที่ครูบาอาจารย์หลายๆ รูปได้ปฏิบัติมา

พระมหาวิวัฒน์ วิริโย/โพธิ์คำ ป.ธ.๙
วัดหาดใหญ่สิตาราม สงขลา

วิหารพระพุทธเจ้าองค์ดำ
วัดหาดใหญ่สิตาราม

จากแดง... สู่โสภณ

อนุโลมวุตฺติโก เอส โย อฏฺฐี กุพฺพเต อุโภ
วินโย โย จ โย ธมฺโม สุปญฺญตฺโต สุเทสิโต

อันพระวินัยใด กระทั่งทั้งพระธรรมนั้น อันใด
อันองค์พระศาสดา บัญญัติไว้สำแดงไว้ดีแล้ว
ผู้ใดทำสิ่งทั้งสอง ให้เป็นครรลองดำเนินแนว
ผู้นั้นสมแล้ว ชื่อว่า ผู้ประพฤติประนีประนอม

ธมฺมํ สุณาติ สกฺกจฺจํ ปคุณํ กุรุเต สุตํ
เทเสติ ตํ อนูนญฺจ ธมฺมาลงฺการภูสิโต

ผู้ใด ใฝ่ฟังตั้งใจร่ำเรียนธรรมอย่างสม่ำเสมอด้วยเคารพ
ที่เรียนแล้ว ก็ท่องหมั่นพันๆ จบ สมทบจนชองช่ำ
ถือธุระ อุตสาหะถ่ายทอดไม่ขาดตก สำแดงธรรม
ผู้นั้น นับว่าประดับชีวิตงามล้ำ ด้วยธรรมาลังการะ

เมธา ยสฺสตฺถิ โส เมธี สมฺโมหํ ยาย เมธติ
สทฺธมฺมํ เมติ ธาเรติ เมธเต จ สิริอาทิภิ

ผู้ใด มีเมธา ผู้นั้นย่อมชื่อว่า เมธี
เมธา คือปัญญาที่คมกล้าตัดขาดความขลาดเขลา
เป็นปัญญา ที่ยึดดึงซึ่งพระสัทธรรมว่า "ของเรา"
ทั้งคลุกเคล้า ศิริกับศีลธรรมกลึงเกลา เข้าไว้ในคน

วชิรสฺส นตฺถิ กิญฺจิ อเภชฺชํ มณิ วา สิลา
เอวํ เมธาวิโน นตฺถิ อเภชฺโช นาม อาลโย

ไม่ว่าพลอยมณี.. หรืออัคนีศิลาใดในโลกหล้า
ที่แข็งกว่า.. จนเพชรไม่อาจตัดขาดนั้นหามีไม่
เช่นกัน ไม่ว่าใต้หล้านั้น จะมีห่วงคล้องอาลัยใดๆ
ไม่มีอาลัยไหน แข็งเกินตัด สำหรับผู้วชิระปัญญา

ขนฺติโก โสรโต ภิกฺขุ โสภโณ โหติ สาสเน
ยถา ตนฺเตน ปณฺณาย โสภณํ โหติ จีวรํ

ภิกษุ.. ผู้ประนีประนอม พร้อมขันติโสรัจจะ
จึงชื่อว่างดงามโสภณ ในพระพุทธศาสนานี้
เฉกเช่น.. อาศัยเส้นใยและปัญญา ประกอบมี
จึงถักทอจีวรประณีตประนอมนี้.. งามโสภณ

ปณฺฑิโต สีลสมฺปนฺโน สณฺโห จ ปฏิภานวา
นิวาตวุตฺติ อตฺถทฺโธ ตาทิโส ลภเต ยสํ

(ปาถิกวคฺเค สิงฺคาลสุตฺต)

ผู้มีศีลชำระจริต.. เป็นบัณฑิต รู้จักทิศที่ควรเคารพ
วาจาอ่อนโยนสุขุมสงบ.. เชี่ยวปัญญาสยบหั่นปัญหา
ประพฤติไม่พองลม.. ไม่ถือดีเหยียดข่มกระด้างกิริยา
ผู้เช่นนั้น ย่อมคู่ควรค่าแก่เกียรติยศ จดจารึกแผ่นดิน

สทฺธมฺมภูสิโต เถโร เมธาวี วชิรูปโม
อโรโค โสภณํ ธมฺมํ เทเสตุ สรโทสตํ

ขอพระเถระ.. ผู้มีพระสัทธรรมเป็นเครื่องประดับ
ผู้มีปัญญาคมกล้าประหนึ่งผลึกแก้ววชิระ
จงดำรงสำแดงพระธรรมอันโสภณ.. ร้อยปีไม่มีโรค

ด้วยจิตคารวะ

พระมหาวิวัฒน์ ยสินฺธโร (ป.ธ.๙)
วัดหาดใหญ่สิตาราม

มุทิตาสักการะ

การได้ชีวิตในพระพุทธศาสนา จากคนธรรมดา สู่ความเป็นสมณะ เรียกว่า พระภิกษุหรือสามเณร แน่นอนย่อมมีวิถีชีวิตแตกต่างจากผู้คนทั่วๆ ไป เช่น การนุ่งห่ม การอยู่ การกิน เป็นต้น นั่นก็เป็นเพราะเพื่อฝึก เพื่อปฏิบัติ ให้อยู่ในปฏิปทาตามที่พระพุทธองค์ได้วางแนวทางไว้ให้

แต่การจะเข้าใจถูก ปฏิบัติถูกตามที่ทรงแสดง ทรงบัญญัติไว้ ไม่ใช่ง่าย ด้วยมีพระบาฬีตรัสก่อนปรินิพพานว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต
ปญฺญตฺโต โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

ดูก่อนอานนท์ พระธรรม พระวินัยใด เราได้แสดง ได้บัญญัติไว้แล้ว พระธรรมนั้น พระวินัยนั้น เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว จักเป็นศาสดาของพวกเธอทั้งหลาย

จึงจะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องในคำตรัสของพระพุทธองค์

ได้เห็นอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ทำหน้าที่ของพุทธบุตรอย่างทุ่มเทเพื่อประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน โดยเฉพาะประโยชน์ท่าน ประโยชน์ของบุคคลอื่น ท่านเจ้าคุณอาจารย์ให้ความสำคัญมาก แม้ยังไม่ถึงฝั่งแห่งพระธรรม พระวินัย แต่การได้รู้ข้ออรรถข้อธรรม แล้วนำไปแสดงแก่คนอื่นๆ สุดความรู้ สุดความสามารถของตนดังกล่าว ประโยชน์ก็เกิดขึ้นแล้ว

บัดนี้ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้รับพระราชทินนามที่ พระเมธีวชิรโสภณ ยิ่งทำให้เห็นพลังของการทุ่มเทในฐานะของพุทธบุตร ปรากฏชัดเป็นทวีคูณ

ขอกราบคารวะ และบูชาคุณของท่านเจ้าคุณอาจารย์ด้วยความเคารพยิ่ง

พระมหาสัมพันธ์ ปิยธมฺโม (ป.ธ.๙)
วัดหาดใหญ่สิตาราม
จ.สงขลา

รักษาไว้...

ศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปรียบเหมือนมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ ใต้มหาสมุทรเต็มไปด้วยของมีค่า มีเพชรนิลจินดา ปะการัง รอให้ผู้มีความรู้และความสามารถไปค้นคว้าหามาเก็บไว้ครอบครองเป็นเจ้าของ ผู้รู้หนทางตำแหน่งและสถานที่ ทั้งมีความเพียรพยายามเท่านั้น จึงจะได้ครอบครองมาเป็นของตน

การศึกษาพระศาสนา คือแนวทางที่จะได้มาซึ่งของมีค่าเหล่านั้น หากไม่มีการศึกษาแล้ว ยากนักที่จะค้นคว้าหามาได้ เพราะไร้ซึ่งแผนที่ตำแหน่งที่อยู่ของสิ่งของมีค่าเหล่านั้นที่ฝังอยู่ใต้มหาสมุทรคือพระศาสนา

การรักษาคุ้มครองแผนที่แห่งสมบัติเหล่านั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่พระภิกษุสามเณร ชาวพุทธทุกคน ต้องเก็บรักษาไว้ให้ดี อย่าให้ผิดเพี้ยน อย่าให้ถูกทำลาย

แผนที่แห่งสมบัติเหล่านั้น คือ ปริยัติธรรม การศึกษาพระศาสนา หากยังมีการศึกษาอยู่ การจะค้นคว้าหาสมบัติคือ พระนิพพานก็เป็นเรื่องเป็นไปได้ หากจะค้นคว้าหาพระนิพพาน โดยไร้ซึ่งการศึกษาก็เป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง ยากยิ่งกว่างมเข็มในมหาสมุทร เป็นร้อยเท่า เป็นพันเท่า เป็นแสนเท่า หรืออาจเป็นไปไม่ได้เลย

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ พระสัทธรรมสามประการนี้ มีปริยัติสัทธรรมเป็นพื้นฐาน ฉะนั้น เมื่อปริยัติสัทธรรม คือการศึกษาเล่าเรียนพระศาสนายังคงอยู่ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และปฏิเวธ คือการตรัสรู้ธรรมก็ยังเป็นไปได้

พระเถระทั้งหลายแต่ก่อน เห็นความสำคัญนี้ จึงช่วยกันทรงจำ สั่งสอน และสืบทอดมาจนถึงรุ่นเรา จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่ต้องช่วยกันสืบทอดคำสอนที่ทรงคุณค่า อันประดุจแผนที่ขุมทรัพย์ต่อไป ให้ยาวนานตราบเท่าที่เป็นไปได้ ตามความรู้ ตามความสามารถของแต่ละคน และแต่ละฐานะ

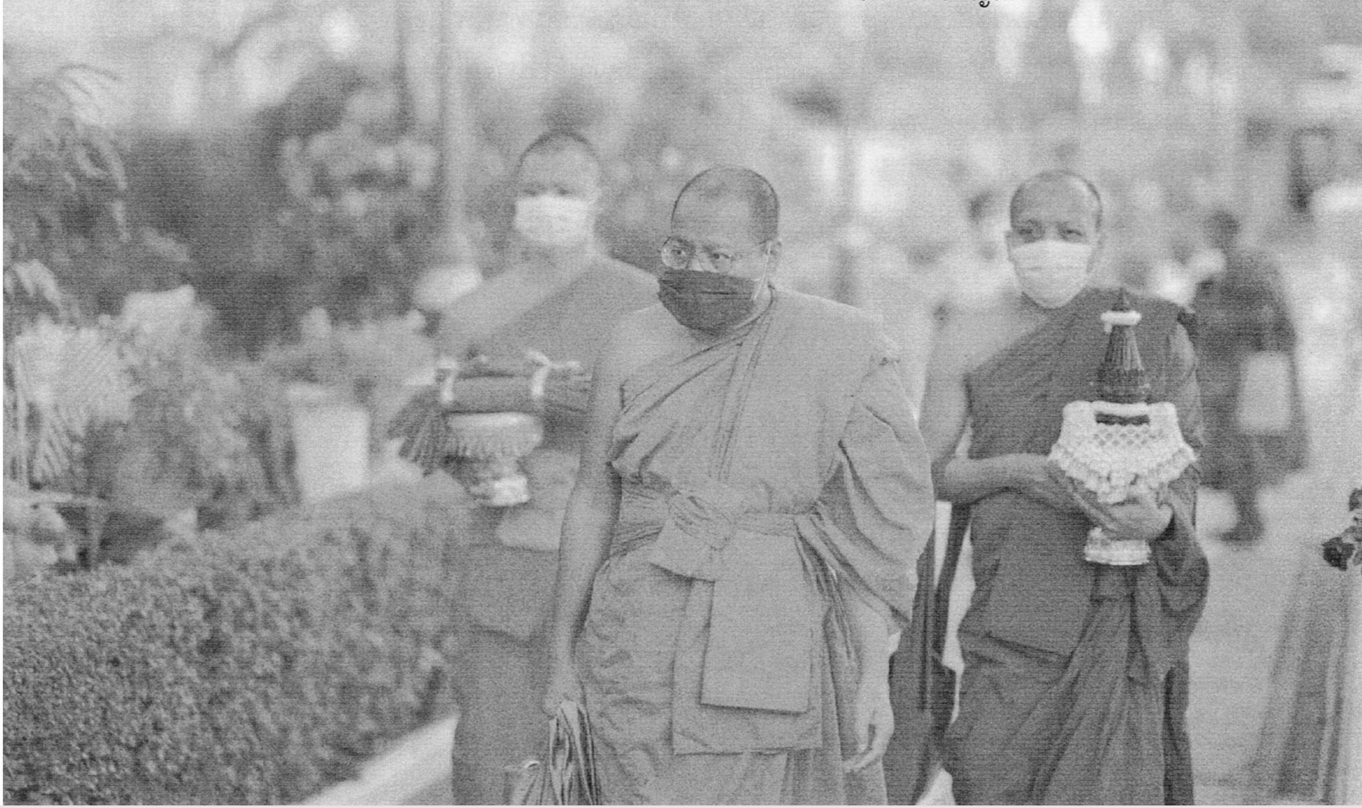
พระภิกษุสามเณร คือผู้สืบทอดพระศาสนาโดยตรง ส่วนอุบาสกอุบาสิกาคือผู้อุปถัมภ์พระศาสนา อาศัยกันทั้งสองฝ่ายศาสนาจึงดำรงมั่นและสืบทอดต่อไปได้ นี่คือช่วยกันสืบทอดพระศาสนาตามฐานะของแต่ละคน

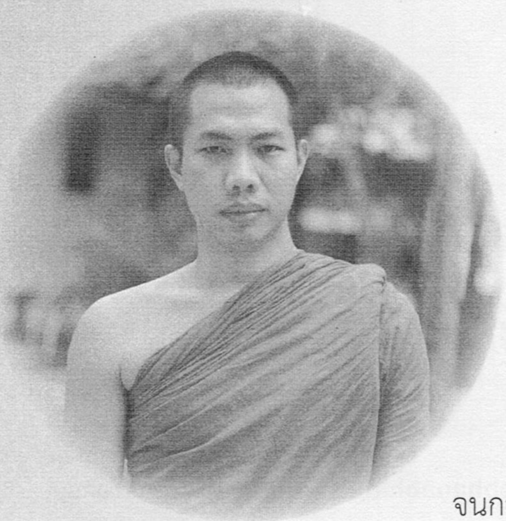
อาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้ทำงานพระศาสนา คือการสอนปริยัติจนเป็นที่เห็นประจักษ์ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงยกย่องท่านให้เห็นประจักษ์ ดังที่ท่านทำอยู่ ด้วยโปรดพระราชทานราชทินนามว่า "พระเมธีวชิรโสภณ"

เป็นบุญยิ่งแล้วที่ได้รู้จัก และได้เป็นลูกศิษย์ของพระผู้ทำเพื่อพระศาสนามากอย่างนี้

ในวาระอันเป็นมงคลอย่างนี้ ขอให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดี แข็งแรง และทำเพื่อศาสนาอย่างนี้ต่อไป อย่าได้เหน็ดเหนื่อยท้อแท้ เพราะงานพระศาสนาคือที่หนึ่งในใจของท่านเจ้าคุณอาจารย์อยู่แล้ว

ด้วยความเคารพอย่างสูง
พระมหาอาทิตย์ ในทอง (ป.ธ.๙)
วัดหาดใหญ่สิตาราม

สายธารแห่งชีวิต

สายน้ำทั้งหลาย ย่อมไหลไปสู่ที่ลุ่ม ไม่หวนคืนกลับ
กาลเวลา ย่อมเคลื่อนไปทุกขณะ ไม่เดินย้อนกลับ
ชีวิต ไยไม่ใช่เป็นเฉกเช่นเดียวกัน!

ชีวิตนี้เปรียบเช่นดังสายน้ำ ไหลเคลื่อนไปทุกขณะตามกาลเวลา จนกระทั่งลมหายใจสุดท้าย ทุกคนต่างก็รู้เรื่องนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้น คนส่วนมากจึงคิดว่า "ทำอย่างไร เราจึงจะใช้ชีวิตนี้ให้คุ้มค่า"

บางคนใช้ชีวิตอย่างเพลิดเพลินสนุกสนานเต็มที่ บางคนทุ่มเทชีวิตในสิ่งที่ตนเองคิดว่าคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป บางคนใช้ชีวิตเพียงให้หมดไปวันๆ อาจไม่ได้คิดหาเหตุผลในการใช้ชีวิตใดๆ เลย มีบ้างบางคนยอมทุ่มเทชีวิตสละชีวิตกับสิ่งที่ตนเองเล็งเห็นว่าเป็นสาระ ฯลฯ

เหตุผลในการใช้ชีวิตนั้น มีมากมาย ฉะนั้น แนวทางการใช้ชีวิตของแต่ละคนนั้น ล้วนแตกต่างกันออกไป แต่แนวทางในการดำเนินชีวิตของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงวางไว้สองทางด้วยกันคือ คันถธุระ การศึกษาพระปริยัติสัทธรรม ๑ และวิปัสสนาธุระ การปฏิบัติเพื่อเห็นแจ้งหนทางพ้นทุกข์อีก ๑ ผู้ใดให้สายธารชีวิตของตนได้ซึมซับและไหลผ่านพระปริยัติสัทธรรมและปฏิปัตติสัทธรรมทั้งสองนี้ ชีวิตของผู้นั้นนับได้ว่าถูกใช้ไปอย่างคุ้มค่าแล้ว ไม่มีอันใดจะต้องเสียดาย

ท่านอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร (ผู้มีธรรมเป็นเครื่องประดับ) นับเป็นหนึ่งในบุคคลผู้ดำเนินตามแนวทางของพระพุทธเจ้าได้อย่างประจักษ์แจ้ง วันเวลาที่ผ่านมาในชีวิตของท่านล้วนแล้วแต่หมดสิ้นไปกับธุระทั้งสองประการนี้ ท่านเป็นผู้คล่องแคล่วในปริยัติ แตกฉานในพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกา และได้นำมากล่าวสอนแก่เหล่าศิษย์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ท่านทุ่มเทอุทิศชีวิตนี้เพื่อพระพุทธศาสนาโดยแท้ การงานสิ่งใดที่ท่านเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาและชาวโลก เมื่อโอกาสมาถึง ท่านจะริเริ่มทำสิ่งนั้นทันที เพราะเมื่อสายธารแห่งชีวิตนี้ไม่ไหลย้อนกลับ หากรีรอที่จะทำเสียแล้ว โอกาสที่จะได้ทำสิ่งนั้นอาจไม่ปรากฏอีกเลยในชีวิตนี้

ท่านเจ้าคุณอาจารย์จึงนับได้ว่า เป็นผู้งดงามประดุจดังเพชรที่เจียระไนดีแล้ว ส่องแสงสว่างในท่ามกลางแห่งหมู่ปราชญ์เมธีทั้งหลาย สมกับนามที่ท่านได้รับพระราชทานว่า "พระเมธีวชิรโสภณ"

ข้าพเจ้าขอกราบคารวะท่านเจ้าคุณอาจารย์ด้วยความเคารพ

พระมหาพงษ์พัฒน์ อุปติสฺโส (ป.ธ.๙)
วัดไวกูลฐาราม

Paṭhamaṁ ācariyaguṇaṁ ahaṁ vandāmi

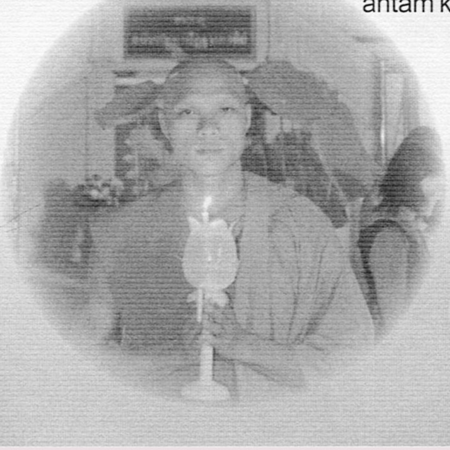
Ācariyassa syāmaraṭṭhādhipena **Varamedhīvajirasobhaṇābhidhanaṁ** guṇavisithaṁ anuppadinnataṁ sutvā anumodāmi abhippamodāmi. "Pūjā ca pūjaneyyānaṁ etaṁ maṅgalamuttama"nti bhagavato maṅgalakaraṁ vacanaṁ manasi katvā ācariyassa guṇaṁ pūjayanto tassa pūjitabbaguṇavisesaṁ idha thokaṁ kittayissāmi.

Medhāvī hi so **Dhammālaṅkāramahāthero** bahussuto Samut Prakarn-nāma janapade Phra Pradaeng padese ṭhitassa Wat Chak Daeng-nāma vihārassa sāmiko. Na ca so kevalaṁ piṭakattaye byatto hoti. Atha taṁ taṁ suttavacanaṁ ṭhānānuraṁ vaḷañjetumpi samattho. Tassa hi ārāmasodhāpanathāya ceva bahujanaatthāya ca yaṁ kacavarasambandhasusaṁvihitakammantaṁ punaparibhogakaraṇaṁ taṁ sakalasyāmaraṭṭhe supākaṭaṁ. Ārāmopi tassa yassakassaci upakaṭṭhassa cittaṁ pasādesi. ko pana vādo tassa samaṇasāruppo.

Vajiraṁ viya therassa ñānaṁ tikkhaṁ taṅkhaṇuppattikaṁ. Antokule antovihāre vā taṁ taṁ pavattapañhaṁ asaṅkīto appaṭinivatto nibbeṭheti. Yathākālaṁ hi uppanna-covid19ti- rogantrāyakappato mocanatthāya mettacittena sammā upāyaṁ dassettvā anurūpavidhiṁ gāhāpetvā attano sissaṁ ārakkhaṁ deti.

Sobhaṇo ca so mahāthero kalyāṇadhammo khantīsoraccena samannāgato. Nābhijānāmi yāvajjatanā tassa kiñci gahaṭṭhaṁ vā pabbajitaṁ vā kodhanena vācassa bhindanaṁ abhisajjanaṁ vā. Sadā sakhilasambhāsova.

Ettakena me parittañāṇena ācariyaguṇaṁ pakāsetuṁ yathāsatti bahupaṇṇe likhitepi appakaṁyeva khāyissati. Evaṁ piyo garu bhāvanīyo vipuḷaguṇasampanno mahāthero viya purisājānīyo satthusāsane ekopi laddhuṁ na sukaraṁ. Ekopi so saddhammassa ciraṭṭhitiyā mahantaṁ kiccaṁ sādheti mahājanassa sukhamāvahati. Yathāha bhagavā –

Dullabho purisājañño, na so sabbattha jāyati;
Yattha so jāyati dhīro, taṁ kulaṁ sukhamedhatīti.
Hotu ācariyassa nānājayamaṇgalaṁ.

Nandiyālaṅkāro
(Jambūdīpa-aruṇuggatapadesa-jātiko) Nandiyālaṅkāro

อาจริยคุณบูชา

ปฐมํ อาจริยคุณํ อหํ วนฺทามิ.

อาจริยสฺส สฺยามรฏฺฐาธิเปน วรเมธีวชิรโสภณาภิธานํ คุณวิสิฏฺฐํ อนุปฺปทินฺนตํ สุตฺวา อนุโมทามิ อภิปฺปโมทามิ. “ปูชา จ ปูชเนยฺยานํ เอตํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ ภควโต มงฺคลกรํ วจนํ มนสิ กตฺวา อาจริยสฺส คุณํ ปูชยนฺโต ตสฺส ปูชิตพฺพคุณวิเสสํ อิธ โถกํ กิตฺตยิสฺสามิ.

เมธาวี หิ โส ธมฺมาลงฺการมหาเถโร พหุสฺสุโต สมุทฺรปราการ-นาม ชนปเท พระประแดง-ปเทเส จิตสฺส วัดจากแดง-นาม วิหารสฺส สามิโก. น จ โส เกวลํ ปิฏกตฺตเย พฺยตฺโต โหติ. อถ ตํ ตํ สุตฺตวจนํ ฐานานุรูปํ วณฺณเชตุมฺปิ สมตฺโถ. ตสฺส หิ อารามโสธาปนตฺถาย เจว พหุชนอตฺถาย จ ยํ กจวรสมฺพนฺธสฺสํวิหิตกมฺมนฺตํ ปุนปริโภคกรณํ ตํ สกลสฺยามรฏฺเฐ สุปากฏํ. อาราโมปิ ตสฺส ยสฺส กสฺสจิ อุปกฏฺฐสฺส จิตฺตํ ปสาเทสิ. โก ปน วาโท ตสฺส สมณสารุปฺโป.

วชิรํ วิย เถรสฺส นามํ ติกฺขํ ตํขณุปฺปตฺติกํ. อนฺโตกุเล อนฺโตวิหาเร วา ตํ ตํ ปวตฺตปญฺหํ อสงฺกีโต อปฺปฏินิวตฺโต นิพฺเพเจติ. ยถากาลํ หิ อุปฺปนฺน-Covid19ติ-โรคนฺตรายกุปฺปิโต โมจนตฺถาย เมตฺตาจิตฺเตน สมฺมา อุปายํ ทสฺเสตฺวา อนุรูปวิธํ คาหาเปตฺวา อตฺตโน สิสฺสํ อารกฺขํ เทติ.

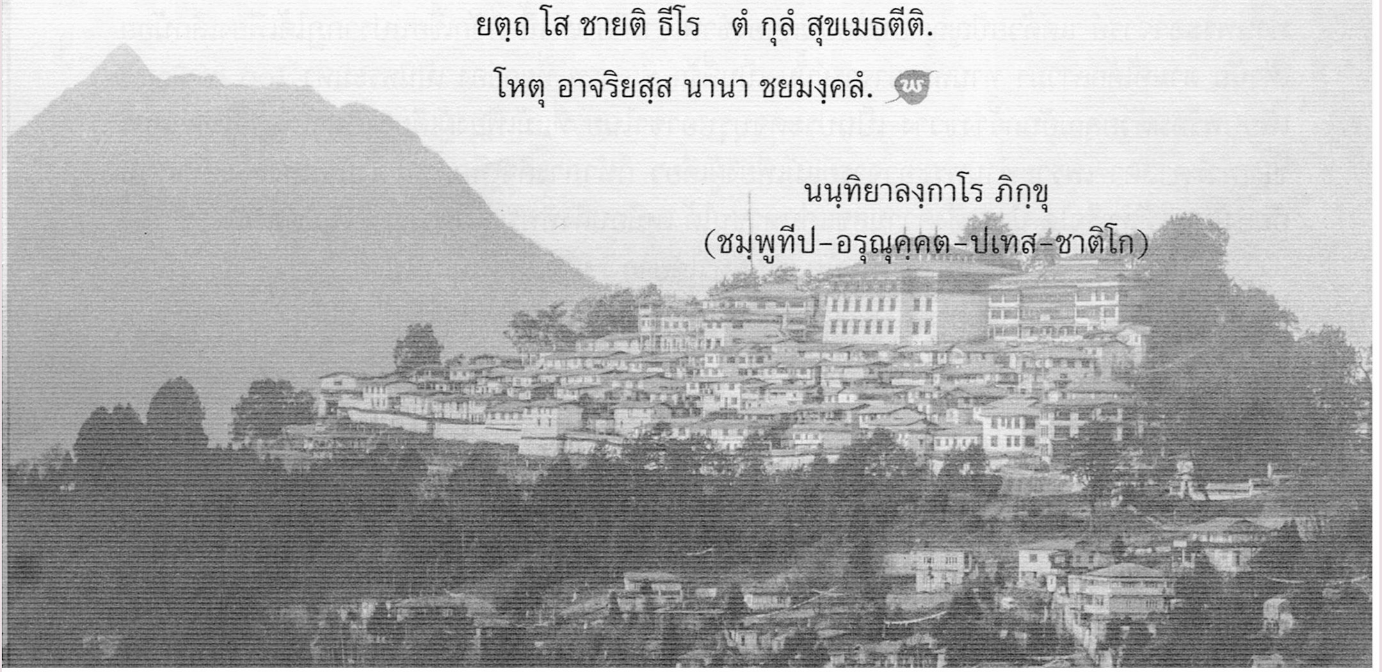
โสภโณ จ โส มหาเถโร กลฺยาณธมฺโม ขนฺติโสรจฺเจน สมนฺนาคโต. นาภิชานามิ ยาวชฺชตนา ตสฺส กิญฺจิ คหฏฺฐํ วา ปพฺพชิตํ วา โกธเนน วาจสฺส ภินฺทนํ อภิสชฺชนํ วา. สทา สขิลสมฺภาโสว.

เอตฺตเกน เม ปริตฺตญาเณน อาจริยคุณํ ปกาเสตุํ ยถาสตฺติ พหุปญฺเญ ลิขิเตปิ อปฺปกํเยว ขายิสฺสติ. เอวํ ปิโย ครุ ภาวนีโย วิปุฬคุณสมฺปนฺโน มหาเถโร วิย ปุริสาชานีโย สตฺถุสาสเน เอโกปิ ลทฺธุํ น สุกรํ. เอโกปิ โส สทฺธมฺมสฺส จิรฏฺฐิติยา มหนฺตํ กิจฺจํ สาเธติ มหาชนสฺส สุขมาวหติ. ยถาห ภควา

ทุลฺลโภ ปุริสาชญฺโญ น โส สพฺพตฺถ ชายติ
ยตฺถ โส ชายติ ธีโร ตํ กุลํ สุขเมธตีติ.

โหตุ อาจริยสฺส นานา ชยมงฺคลํ.

นนฺทิยาลงฺกาโร ภิกฺขุ
(ชมฺพูทีป-อรุณุคฺคต-ปเทส-ชาติโก)

คำแปลอาจริยคุณบูชา

ข้าพเจ้าขอวันทาคุณของพระอาจารย์เป็นอันดับแรก

ข้าพเจ้าได้ฟังมาว่าพระราชาผู้ปกครองประเทศสยาม ได้ทรงโปรดพระราชทานตำแหน่งอันเลิศด้วยคุณอันมีนามที่งดงามว่า **พระเมธีวชิรโสภณ** แก่ท่านพระอาจารย์แล้ว ก็ยินดีปลาบปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าระลึกถึงพระดำรัสที่ตรัสถึงมงคลของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า **"การบูชาบุคคลผู้ควรบูชานี้ เป็นมงคลอันสูงสุด"** เมื่อจะบูชาคุณของท่านพระอาจารย์ จักกล่าวคุณอันพิเศษที่ควรบูชาของท่านไว้สักเล็กน้อย ณ ที่นี้

ก็ท่านพระธัมมาลังการมหาเถระนั้น เป็นผู้มีปัญญา เป็นพหูสูต เป็นเจ้าอาวาสวัดจากแดงที่ตั้งอยู่อำเภอพระประแดง ในจังหวัดสมุทรปราการ และท่านไม่ใช่เพียงแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกเพียงอย่างเดียว โดยที่แท้แล้ว ท่านยังเป็นผู้สามารถที่จะนำคำในพระสูตรนั้นๆ มาใช้สอยได้ตามฐานะที่สมควรอีกด้วย อย่างเช่นเรื่องการทำขยะที่มีการจัดแจงไว้ดีแล้วให้กลับมาใช้สอยได้อีกครั้งเพื่อจะทำวัดให้สะอาด แล้วให้เกิดประโยชน์แก่หมู่ชนเป็นอันมากของท่าน ก็ปรากฏไปทั่วทั้งประเทศสยาม วัดของท่านเองนั้น ก็ยังจิตของคนทุกๆ คนที่ได้เข้าไปให้เลื่อมใส ไม่จำต้องกล่าวถึงสมณสารูปของท่าน (จักไม่ยังจิตของผู้คนให้เลื่อมใสได้อย่างไร)

นามของท่านพระเถระก็เป็นประดุจเพชร แข็งแกร่ง เฉียบคม ท่านไม่เคยจะท้อถอย ท้อแท้เลยคอยคลี่คลายปัญหาต่างๆ ที่เป็นไปทั้งภายในตระกูลหรือภายในวัด ก็ท่านมีเมตตาจิต ได้แสดงถึงอุบายเพื่อจะปลอดภัยจากโรคร้าย Covid-19 ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี แล้วได้สอนถึงวิธีการที่เหมาะสม ให้การดูแลรักษาลูกศิษย์ของท่านตามเวลาที่สมควร

อนึ่ง ท่านพระมหาเถระนั้น เป็นผู้งดงาม คือมีธรรมอันงดงาม ประกอบด้วยขันติและโสรัจจะจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้เลยว่า ท่านเคยกล่าวร้าย หรือกระทบกระทั่งคฤหัสถ์หรือบรรพชิตคนใด ด้วยความโกรธสักครั้งเลยบ้างไหม เพราะท่านเป็นผู้ที่กล่าวแต่ถ้อยคำอ่อนหวานอยู่ตลอดเวลา

แม้ข้าพเจ้าจะเขียนหนังสือตั้งมากมายตามความสามารถ เพื่อจะประกาศถึงคุณของท่านพระอาจารย์ แต่ด้วยปัญญาอันน้อยนิดของข้าพเจ้าเพียงเท่านี้ ก็จักเขียนปรากฏได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ตามที่ได้กล่าวมา ท่านพระอาจารย์นั้น เป็นที่รัก ที่เคารพ ที่ยกย่อง เป็นพระมหา Top of Form เพียบพร้อมด้วยคุณอันกว้างขวาง เป็นประดุจบุรุษอาชาไนย ที่แม้เพียงผู้เดียว ก็หาได้ยากในศาสนาของพระศาสดา เพราะท่านพระอาจารย์แม้เพียงผู้เดียว ก็ทำภารกิจเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรมอันยิ่งใหญ่ให้สำเร็จได้ นำมาซึ่งความสุขแก่มหาชนได้ เหมือนดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า

"บุรุษอาชาไนยนั้น เป็นผู้หาได้ยาก มิได้เกิดในทุกที่ไป
บุรุษอาชาไนยผู้เป็นปราชญ์นั้น ย่อมเกิดในตระกูลใด
ตระกูลนั้นย่อมเข้าถึงซึ่งความสุข" ดังนี้

ขอชัยมงคลต่างๆ จงมีแก่ท่านพระอาจารย์ พ

นันทิยาลังการะ
(อรุณาจัลประเทศ ชมพูทวีป)

A Tribute to Phra Medhīvajirasobhaṇa

Date: 2nd June 2021

It is such a great honour for me to have the opportunity to convey a Mudita message to Phra Ajhan Pranom Dhammalaṅkāro who has recently been bestowed the Royal Title of "Phra Medhīvajirasobhaṇa" on 6th March 2021. The Venerable is known to me more than a decade since we first joined the first Pali speaking Conference at Wat Bovornives in Bangkok in 2009. Since then we often met in some of the Pali conferences in Myanmar and Thailand, and at some events. I have been to Wat Jak Daeng in Bangkok twice brought by Khun Yom Sermsook Patmastana.

Venerable Chaokhun Phra Medhīvajirasobhaṇa is such a wonderful monk who studied very hard and has been working very hard for the benefits of the many. His endeavour and dedication to obtain a Dhammācariya degree in Burmese medium had proved how much effort he put in. It requires a strong saddhā (faith) and determination (adhiṭṭhāna) to master the language, traditional Pali and the Burmese Buddhist thoughts. I have heard the name of Chaokhun when I was a young monk studying at Mahagandhārāma monastery in Mandalay where Chaokhun completed his Dhammācariya degree in Myanmar.

When I was studying for my PhD in Thailand, I learned a lot about his missionary works contributing to Thai Buddhism via his public Dhamma talks and chanting on social media, conducting Pali, Visuddhimagga and Abhidhamma classes and so on. His missionary works are so fascinating and remarkable. Chaokhun is not only a Pali and Buddhist scholar, but also nowadays known as one of the ecological-monks leading the recycling plastic into monk's robes. The Venerable is also a humble monk, living a simple life and with high aims at propagating Buddhasāsanā. Therefore, let me quote the Pali stanza here to offer my mudita message again:

Sāsanaṃ puññavantassa puññavantāva labbhare
Nappapuññā karahaci, paggahṇituṃ avisahā.
Only the persons qualified with merits
are capable of carrying out Sāsana missionary.
Those persons with little merit
hardly dare to carry out the missionary works.

The Venerable Chaokhun could do a lot of beneficial works for the Buddhasāsanā because of many good qualities in him such as patience, intelligence, wisdom, perseverance and faith. Therefore, I highly respect and appreciate the works and life of Venerable Chaokhun and congratulate him on receiving the Royal Title, "Phra Medhīvajirasobhaṇa" wholeheartedly.

Sādhu Sādhu Sādhu Anumodāmi.

Venerable Dr. Devindabhipāla
Deputy Dean,
Lecturer and Head of Department
Shan State Buddhist University, Taunggyi &
Assistant Rector for Academic Affairs
Sariputta College, Muse, Shan State, Myanmar

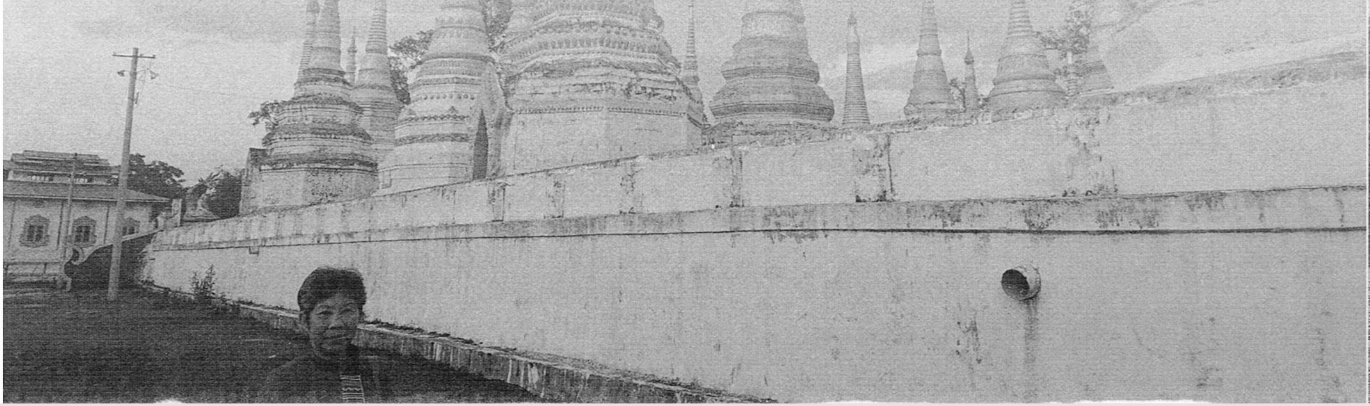
Congratulatory Message

It is a great honor for me to convey my best congratulatory message to Phra Ajhan Phramaha Panom Dhammālaṅkāra, the abbot of Wat Jak Daeng, Samutprakan Province, Thailand, for the Royal Title of "Phra Medhīvajirasobhaṇa" that was conferred on him on 6th March, 2021. The venerable is the right monk and suitable for that Royal Title that was bestowed. Certainly, I am highly pleased and would like to convey my muditā feeling by this message. All of us feel joy and are aware of the venerable wonderful works in trying to preserve, protect, and propagate Buddhism in Thailand and overseas.

Let me quote the main teaching of the Buddha, Dhammapada stanza which states that the wise and right people become to the nation so hardly, if the wise and right people become to the nation, this nation will go for progressing and happiness. I have learnt that Phra Ajahn Chaokhun Phra Medhīvajirasobhaṇa is one of them who is the wise and the right one for the nation and Buddhism. May I give the quote from Dhammapada as follows:

Dullabho purisājañño,
na so sabbattha jāyati;
Yattha so jāyati dhīro,
taṃ kulaṃ sukhamedhati.

"Hard to find is the thoroughbred man; he is not born everywhere.
Where such a wise man is born, that clan thrives happily."
Translation of Acariya Buddharakkhita.
บุรุษอาชาไนยนั้นเป็นผู้หาได้ยาก มิได้เกิดในทุกที่ไป
บุรุษอาชาไนยเป็นปราชญ์ชน เกิดในตระกูลใด ตระกูลนั้นย่อมเข้าถึงซึ่งความสุข

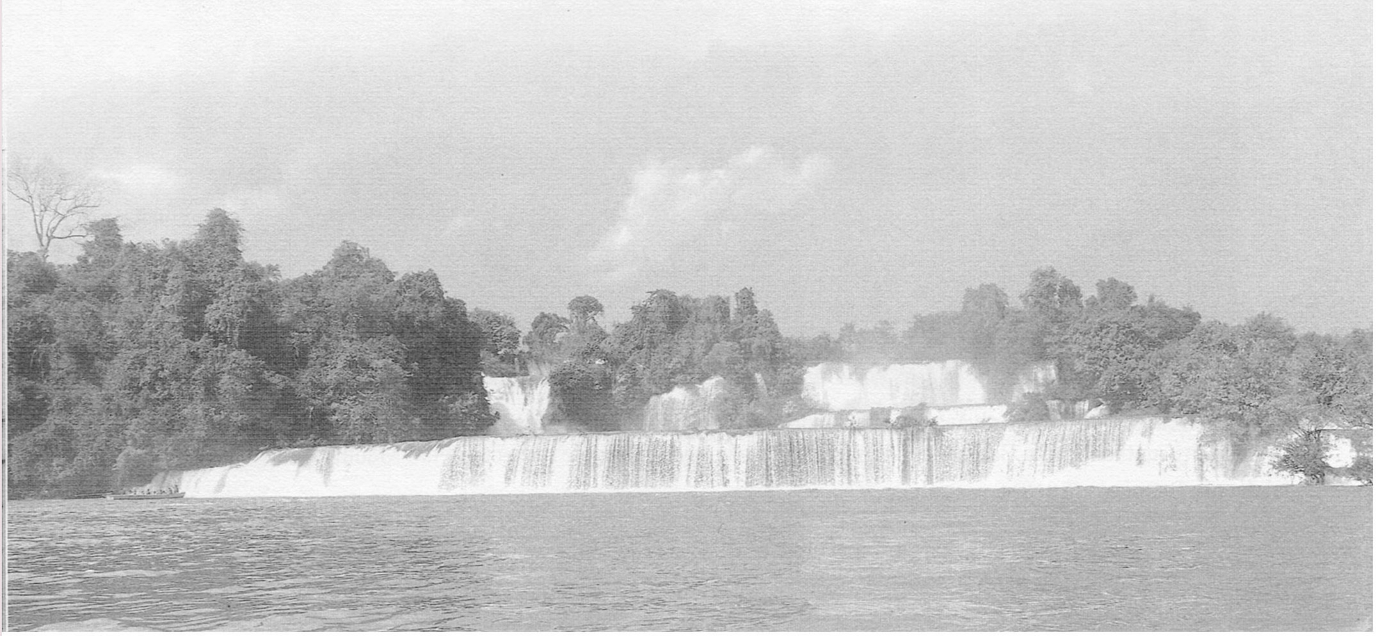
Many people keep on dreaming, some people try, however only a few achieved their dreams. Because the venerable has successfully been through the endeavors and committed much time for the objectives of spreading the teachings of the Buddha, he is indeed an achiever. I am confident enough that the venerable will be able to make a difference in Buddhism since he has proven to be an intelligent and talented bhikkhu. Phra Ajahn Chaokhun has made us all proud. We are confident that he will continue to keep up with the good work for Buddhism.

Chaokhun Phra Medhīvajirasobhaṇa has once led a group of Buddhist devotees from Thailand to visit many places of significant religious interest and see the Buddhist ways of life in my hometown, Laikha, Shan State, on the occasion of the 50th birthday merits making for Ven. Prof. Dr. Khammai Dhammasami (Oxford Sayadaw). It makes me feel close to the venerable and would like to strengthen the cooperation on Buddhist activities between Thai and Thai Yai Buddhist monks further. I wish to extend my warmest congratulations to the venerable on the new Royal Title as Phra Medhīvajirasobhaṇa and wish the venerable the best for his future accomplishments.

May the Triple Gems bless the venerable and give him strengths to be successful in promoting Buddhasasana for many years to come.

Yours in the Dhamma,

(Ven. Dr. Seng Hurng Narinda, Sasanadhaja Dhammacariya)
(Maha Gandhavacaka Pandita)
Assistant to Rector for Foreign Affairs
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Advisor, Tai Sangha University Students' Association in Bangkok &
Lecturer, Shan State Buddhist University, Taunggyi

A Humble Tribute to Phra Medhīvajirasobhaṇa

"Dhammapīti sukhaṁ seti, vippasannena cetasā
Ariyappavedite dhamme, sadā ramati paṇḍito"
(He who imbibes the *Dhamma* abides in happiness with mind pacified;
the wise man ever delights in the *Dhamm*a revealed by the Noble Ones.)
~ Verse no . 5, Paṇḍita Vagga, *Dhammapada*

The kingdom of Siam, presently known as Thailand, is one of the oldest regions where the early imprints of the Dhamma have left a lasting impression. Strongly rooted in the Theravāda tradition, today, approximately 95 percent of Thai devotees continue to follow the footsteps of the Buddha. Because of the impressive amount of followers in the *Saṅgha* community, foreigners call Thailand the Land of Yellow Robes. Steeped in their faith in the Triple Gem (*tri-ratana*), Thai devotees and practitioners continue to honor and cherish their Buddhist heritage, with its glorious culture and rich traditions from centuries past.

The most Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa, also known as Phra Maha Pranom Dhammālaṅkāra, is one of the leading monks among Thai Buddhist *Saṅgha* as well as a devotee of Lord Buddha. Respected Phra Medhīvajirasobhaṇa is an abbot of Wat Jakdaeng, a prominent Buddhist monastery in Bangkok. In following the footsteps of

Image 1: Being inspired by Kalyāṇa-mittatā, Khun Sermsook Patmastana (Toey) and associated with "Visuddhimagga Group", my mother, Ruma Barua Chowdhury and I were paying humble respect to Phra Medhīvajirasobhaṇa at Wat Jakdaeng, Bangkok. (2018)

the Buddha, Phra Medhīvajirasobhaṇa entered into monastic order in his early life. Having started his monkhood journey, Phra Medhīvajirasobhaṇa was not only engaged himself in deepening the practice of *vinaya* (monastic rules), but also reflected himself in to obtaining the esteemed knowledge in scriptural language, i.e., Pāli. It is noteworthy that Pāli *bhāṣā* (scriptural language) is considered as the sacred language of Theravāda Buddhism. The most sacred texts of Buddhism, the *Tipiṭaka* (Three Baskets), is compiled in Pāli language. Because of his deepen understanding in Pāli *bhāṣā*, Phra Medhīvajirasobhaṇa is respected by the Buddhist monks and devotees as an expert in the *Tipiṭaka*. Walking in the path of the Buddha, Phra Medhīvajirasobhaṇa is skilled into the tripartite division of *pariyatti* (theory of Buddhist doctrines), *paṭipatti* (the practice of Dhamma) and *paṭivedha* (insightful exploration in the Dhamma).

Being inspired by *Kalyāṇa-mittatā,* Khun Sermsook Patmastana (Toey), it is my honor to share a few words in paying tribute to the respected Phra Medhīvajirasobhaṇa. Khun Sermsook is one of the pious followers of the Triple Gem and one of the tender hearted benefactors and well wishers (*Kalyāṇa-mittatā*) of *Buddha Sasana* and who consistently supports Buddhist *Saṅgha*, scholars and devotees over many years. Because of *Kalyāṇa-mittatā,* Khun Sermsook who is my friend in Bangkok, my mother and I got this opportunity to know Chaokhun Ajahn. Accompanying Khun Sermsook, I had invaluable opportunities to join in auspicious events at Wat Jakdaeng, along with interacting with Chaokhun Ajahn on many occasions. Each time we met, Chaokhun Ajahn enthusiastically shared the Buddha's teachings in Pāli language. He encouraged monks, devotees and visitors to learn Pāli by heart in order to realize the essence of the Dhamma and to penetrate the root teachings of the Blessed One.

Being under the light of Dhamma, Chaokhun Ajahn has tirelessly taught the Buddha's sublime teachings to monks and devotees. His thoughtful Dharma movement has been inspiring to the devotees to learn the Dhamma in Pāli language. Requested by his devotees, Chaokhun Ajahn used to come to central Bangkok to offer a unique course at the head office of Standard Chartered Bank in every week, particularly on Wednesday evening. A group of Dhamma seekers

Image 2: Being inspired by Kalyāṇa-mittatā, Khun Sermsook Patmastana (Toey) and associated with "Visuddhimagga Group", I was paying humble respect to Phra Medhīvajirasobhaṇa at Wat Jakdaeng, Bangkok. (2019)

from professional backgrounds used to join in this auspicious session; the unique batch is known as "Visuddhimagga Group". The term, "Visuddhimagga" is a Pāli word, whose literal meaning is the path of purification. Venerable Buddhaghosa, one of the prolific scholars of Theravāda tradition, compiled a monumental text, entitled *Visuddhimagga*, in the fifth century. Before starting the Wednesday Visuddhimagga class, Chaokhun Ajahn would lead the participants to start the session with the recitation of the introductory verses from the text, *Visuddhimagga,* with the translation as follows:

"*Anto jaṭā bahi jaṭā* (The inner tangle and the outer tangle)
jaṭāya jaṭitā pajā, (This generation is entangled in a tangle)
Taṃ taṃ gotama pucchāmi (And so I ask of Gotama this question)
ko imaṃ vijaṭaye jaṭanti. (Who succeeds in disentangling this tangle?)
Sīle patiṭṭhāya naro sapañño (When a wise man, established well in virtue)
cittaṃ paññañca bhāvayaṃ, (Develops the awareness and understanding)
Ātāpi *nipako bhikkhu* (The as a monk ardent and sagacious)
so imaṃ vijaṭaye jaṭanti. (He succeeds in disentangling this tangle)"

Phra Medhīvajirasobhaṇa's Dhamma Talk installs a sense of harmony towards monks and devotees. Each time, when I join in a ceremony at Wat Jakdaeng, I closely observe the ease of monks and devotees during the talk. When I was working at Siam Saam Tri School, it was my opportunity to assist Chaokhun Ajahn throughout the Dharma session. It was truly wonderful to notice how kids and elders reflected on Chaokhun Ajarn's talk with joy and gratitude.

One of my fond memories with Phra Medhīvajirasobhaṇa was the summer period while Khun Sermsook brought my mother and me to Wat Jakdaeng. It was one of the inspiring conversations when Chaokhun Ajahn compassionately offered a brief Dharma talk. In his auspicious talk, Chaokhun Ajahn mentioned about the duty of an offspring to his parents which referred to the thirty-eight kinds of auspicious blessings of the *Mahāmaṅgala Sutta*. With a powerful tunes, Phra Medhīvajirasobhaṇa recited:

Mātāpitū upaṭṭhānaṃ puttadārassa saṅgaho
Anākulā ca kammantā etaṃ maṅgalamuttamaṃ.
(To support mother and father, to cherish wife and children,
and to be engaged in peaceful occupation — this is the greatest blessing.)

A deep bow of respect and gratitude to the most Venerable Phra Medhīvajirasobhaṇa for all his kind teachings, and for continuing to propagate the Dhamma and supporting the devotees throughout the years. On this auspicious day, I am congratulating to respected Venerable Chaokhun Ajahn for receiving the prestigious Thai royal title, "Phra Medhīvajirasobhaṇa", from King Rama X. Also, I am conveying my gratitude to *Kalyāṇa-mittatā* Khun Sermsook Patmastana for introducing me to this great sages of the *Buddha Sasana* in Thailand.

May Phra Medhīvajirasobhaṇa live long with sound health.

May the legacy of Phra Medhīvajirasobhaṇa inspire us on the path to liberation.

*Writer: Sanjoy Barua Chowdhury, Teaching Assistant of International Buddhist College, Thailand and a Visiting Scholar of Dharma College, Berkeley, California. (Email: sanjoybchy@gmail.com)

มุทิตาพจน์

ข้าพเจ้ารู้จักพระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร หรือพระเมธีวชิรโสภณ ครั้งแรกที่วัดญาณเวศกวัน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อเดือนพฤษภาคม ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ ซึ่งโครงการบาลีศึกษา (ปาฬิสิกฺขาสุเตสนํ) ได้จัดกิจกรรมบรรยายเรื่อง **"คณะสงฆ์ลังกา-พม่าสร้างชาติอย่างไร?"** คราวนั้นข้าพเจ้าได้รับนิมนต์ไปบรรยายในประเด็นเกี่ยวกับศรีลังกา ส่วนท่านเจ้าคุณได้ทำหน้าที่บรรยายเกี่ยวกับประเทศพม่า การพบกันครั้งนั้นไม่ได้พูดคุยกันเพราะเวลาค่อนข้างจำกัด จากการบรรยายในวันนั้น จึงทราบว่า ท่านเจ้าคุณเรียนจบภาษาบาลีใหญ่มาจากประเทศพม่า จนได้รับปริญญาบัตรชั้นสาสนธชธัมมาจริยะ (ย่างกุ้ง) จากนั้นเป็นต้นมาก็มิได้เจอกันอีกเลย แต่เห็นผลงานของท่านเจ้าคุณในสื่อโซเชียลทั่วไปตลอด ในฐานะพระสงฆ์นักการศึกษา และนักกิจกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปขยะเป็นจีวร

ต่อมา ต้นเดือนกุมภาพันธ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๖๓ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบท่านเจ้าคุณอีกครั้งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งหอพระไตรปิฎกนานาชาติ คณะอักษรศาสตร์ได้จัดงาน **"การศึกษาและสืบสานพระไตรปิฎกนานาประเทศ"** คราวนั้นข้าพเจ้าได้รับนิมนต์บรรยายเรื่องการศึกษาพระไตรปิฎกในศรีลังกา ส่วนท่านเจ้าคุณได้รับนิมนต์บรรยายเรื่องการศึกษาพระไตรปิฎกในพม่า คราวนี้เองได้มีโอกาสสนทนากับท่านเจ้าคุณเป็นเวลาค่อนข้างนาน สิ่งหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าสังเกตเห็นคือ ท่านเจ้าคุณสนใจเรื่องการศึกษาภาษาบาลีเป็นอย่างมาก เพราะถามข้าพเจ้าเกี่ยวกับการศึกษาภาษาบาลีของศรีลังกาอย่างละเอียด แล้วเปรียบเทียบกับการศึกษาภาษาบาลีของพม่าจนเห็นภาพอย่างชัดเจน

อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าได้รับเชิญให้เป็นผู้เขียนบทความตีพิมพ์ใน**วารสารโพธิยาลัย** ซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของวัดจากแดง มีท่านเจ้าคุณเป็นผู้บริหาร ตลอดเวลาสี่ปีที่ข้าพเจ้าร่วมงานกับวารสารโพธิยาลัย ได้เห็นผลงานเชิงประจักษ์ของท่านเจ้าคุณมากมายหลายอย่าง จนเกิดความอัศจรรย์ใจว่าท่านเจ้าคุณแบ่งเวลาในการบริหารงานอย่างไร? เพราะลำพังการสอนภาษาบาลีและพระอภิธรรมก็แทบจะหาเวลาพักไม่ได้อยู่แล้ว แต่เหตุไฉนท่านเจ้าคุณจึงมีพละกำลัง สามารถทำงานอย่างอื่นได้อีกมากมาย ต่อมามีศิษยานุศิษย์ใกล้ชิดของท่านเจ้าคุณช่วยอธิบายคำตอบเหล่านี้ แก่ข้าพเจ้าหลายครั้งต่างกรรมต่างวาระ

ครั้นได้ข่าวว่า ท่านเจ้าคุณได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดตั้งให้ดำรงสมณศักดิ์ที่ **"พระเมธีวชิรโสภณ"** ข้าพเจ้าจึงไม่แปลกใจอันใด เพราะผลงานหรือคุณูปการของท่านเจ้าคุณนั้นมากมายจนเกินบรรยาย และหากมีคนรู้จักตั้งข้อสังเกตว่า ท่านเจ้าคุณได้รับสมณศักดิ์ครั้งนี้เหมาะสมหรือไม่? ข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะอธิบายขยายความพร้อมชี้ชวนให้ดูผลงานของท่านเจ้าคุณซึ่งปรากฏเห็นตามสื่อมวลชนทั่วไป สิ่งหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าอยากเห็นมากที่สุดคือ ท่านเจ้าคุณได้เป็นผู้นำปฏิรูประบบการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปุจฉาแล้วนั้น จักเป็นประโยชน์มหาศาลต่อวงการศึกษาของพระสงฆ์และพระพุทธศาสนาทั้งหมด

ลังกากุมาร

คำคารวะ จากพระภิกษุผู้มาจากแดนไกล

กระผมเป็นพระภิกษุชาวเวียดนามซึ่งได้มีโอกาสมาศึกษาเล่าเรียนที่ประเทศไทยเป็นเวลาประมาณ ๑๕ ปี ก่อนหน้านั้น ได้เรียนรู้การปฏิบัติกัมมัฏฐานที่พม่าอยู่ ๖ ปี ที่เมืองไทยเป็นบุญของกระผมทำให้ได้ร่ำเรียนพระอภิธรรมที่อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย (อชว.) และที่วัดระฆังโฆสิตาราม ดังนั้น จึงได้เคยฟังท่านเจ้าคุณอาจารย์แสดงธรรม ได้ฟังท่านเทศน์คัมภีร์มหาปัฏฐานอย่างละเอียด ทำให้ตรึงจิตตรึงใจนักศึกษาพระอภิธรรม และผู้ที่ใฝ่ในการฟังธรรมอย่างยิ่งในงานประจำปีของอชว. เมื่อหลายปีมาแล้ว

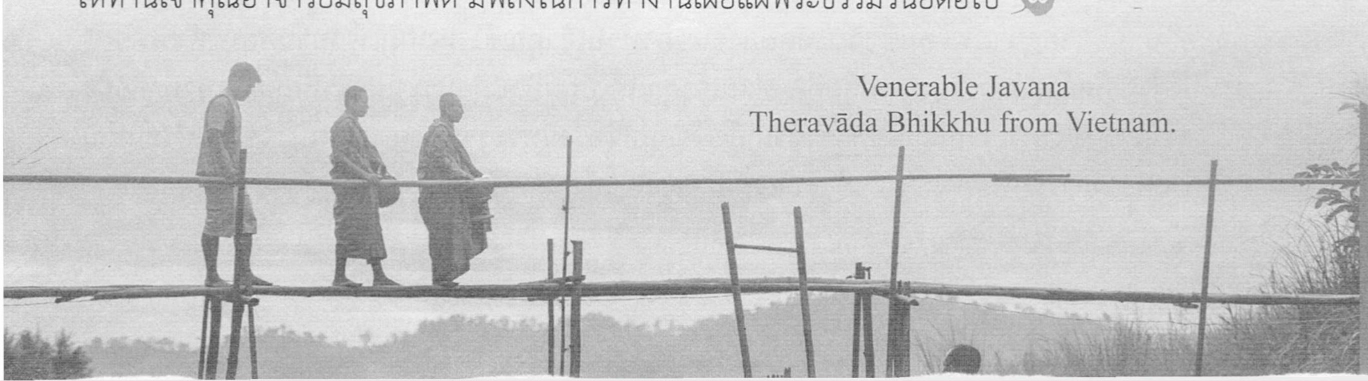
กระผมได้มาวัดจากแดงในหลายโอกาส เพราะมีพระภิกษุและสามเณรชาวเวียดนามที่ได้รับเมตตาจากเจ้าคุณอาจารย์ให้ที่พักพิงเพื่อเรียนบาลี และเรียนคัมภีร์ต่างๆ ในสายบาลีใหญ่ พระภิกษุสามเณรชาวเวียดนามทุกรูปบอกให้กระผมทราบว่า เจ้าคุณอาจารย์ใจดี และมีเมตตากรุณามาก ท่านเหล่านั้นได้เรียนภาษาไทย เรียนพระอภิธรรม ได้ฝึกการเจริญสติ ได้รับความรู้เรื่องพระวินัยที่วัดนี้ และยังได้เห็นจริยาวัตรอันงดงามของพระเถระ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีค่ามาก

ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้เมตตากระผมมาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (ค.ศ. ๒๐๑๙) ท่านได้เดินทางไปเวียดนามตามที่ญาติโยมชาวเวียดนามที่เป็นลูกศิษย์เรียนพระอภิธรรมกับกระผมได้กราบนิมนต์ท่านให้ไปแสดงธรรม และสวดสาธยายพระปริตร เป็นที่ชื่นชอบมากที่ได้ฟังท่านสวดพระปริตร นับเป็นบุญของฆราวาสญาติโยมชาวเวียดนามเป็นอย่างยิ่ง

กระผมขอกราบอนุโมทนากับการเสียสละของท่านเจ้าคุณอาจารย์ ในการเผยแผ่พระสัทธรรมอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างศาสนทายาทที่มีความรู้ทั้งปริยัติ และปฏิบัติ และที่สำคัญยิ่งในการเป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณในเรื่องการลดขยะพลาสติก ขยะอาหาร และขยะจากบรรจุภัณฑ์ต่างๆ รักษาสภาพแวดล้อม ทำให้ความเป็นอยู่สะอาด ลดมลภาวะ ด้วยการเริ่มต้นปลูกจิตสำนึกในวัด ในชุมชนวัดจากแดง ในสังคม ในประเทศ และในโลก ซึ่งตรงกับคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้รักษาธรรมชาติ ทำให้เกิดเป็นสังคมที่น่าอยู่แบบยั่งยืนในธรรม

กระผมและลูกศิษย์ชาวเวียดนาม ขออ้างเอาคุณพระศรีรัตนตรัยโปรดประทานพร ปกปักรักษาให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์มีสุขภาพดี มีพลังในการทำงานเผยแผ่พระธรรมวินัยต่อไป

Venerable Javana
Theravāda Bhikkhu from Vietnam.

มุทิตาสักการะ
พระมหาเถระ

พระมหา กรุณาธิคุณ บุญหลั่งถึง
ประนอม หนึ่ง ครองคุณ บุญอักโข
ธัมมา เทศน์ วิเศษศิลป์ ยิ่งภิญโญ
ลังกาโร สมกิตติศัพท์ สดับดี

พระ จอมไท้ ไพเราะ เสนาะนัก
เมธี หลัก สัตถุสาสน์ ประกาศศรี
วชิร เกล้าฯ พระองค์ใด พระทัยทวี
โสภณ มี พระโองการ ผ่านบัดดล

จะตั้งพระมหาประนอมจงพร้อมสนอง
ธ ยกย่อง ปิฎกสิกขา พาแผ่พล
เป็นที่ "พระเมธีวชิรโสภณ"
มคธค้น ควรคู่ ชนบูชา

ปีติในความรู้สึกที่ลึกล้ำ
อานุภาพธรรม พุทโธวาท พระศาสนา
ยิ่งล้นพ้น ยิ่งแจ้งชัด พระราชศรัทธา
กราบมุทิตา สาธุบุญ "เจ้าคุณประนอม"

พระมหาวิสุทธิ ธานากโร ประพันธ์ถวาย
ในนามวารสาร โพธิยาลัย

พระเมธีวชิรโสภณ: หนึ่งในสดมภ์หลักของพระพุทธศาสนาในยุคนี้

ปัจจุบันเป็นที่รู้กันว่า ภัยพระพุทธศาสนาซึ่งมีทั้งศัตรูภายในและศัตรูภายนอกค่อนข้างเข้มแข็ง ชาวพุทธมักจะถามว่า 'จะรับมือกับภัยของพระพุทธศาสนาอย่างไร' ผมจัดสัมมนาระดมสมอง ผ่านศูนย์พุทธศาสนศึกษาญาณสังวร มูลนิธิ ๑๐๐ พระชันษา สมเด็จพระญาณสังวรานุสรณ์ ใน พระสังฆราชูปถัมภ์หลายครั้ง นับแต่มีการทำรัฐประหารของคณะคสช.เป็นต้นมา

เมื่อจะตอบคำถามข้างต้น ผมนึกถึงคำพูดของท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ซึ่งเคยอธิบายให้ผมฟังเป็นส่วนตัวว่า ชาวพุทธมีหน้าที่ ๕ อย่าง และชาวพุทธควรจะต้องสำรวจตนเองว่ามีศักยภาพทำงานในระดับไหนก่อนค่อยลงมือทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ต่อมา พระเดชพระคุณพระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ) เอามาผูกเป็นคำคล้องจองกันเพื่อให้ท่องจำกันง่ายๆ ว่า ***'ศึกษา ปฏิบัติ สัมผัสผล เผยแผ่ แก้ปัญหา'*** โดยมีรายละเอียดดังนี้ครับ:-

๑. *ศึกษา* หมายถึง ศึกษาพระพุทธศาสนาให้แตกฉาน หรือรู้จักพระพุทธศาสนาดี สามารถอธิบายหรือโต้แย้งคนอื่นในหลักพระพุทธศาสนาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถแยกแยะให้เห็นความต่างระหว่างพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นจำพวกอเทวนิยม ไม่เชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลก กับศาสนาเทวนิยมที่เชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลก เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้ ฯลฯ ต้องรู้ว่าอะไรคือจุดเด่นของพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้พระพุทธศาสนาเป็นที่ยอมรับในโลกปัจจุบัน

นอกจากนั้น ยังต้องรู้ว่า ชาวโลกขณะนี้ ได้มองเห็นคุณค่าของคำสอนพระพุทธศาสนาในหลากหลายมิติมากยิ่งขึ้น เช่น มีคำสอนพระพุทธศาสนาหลายอย่าง สามารถนำไปใช้พัฒนาธุรกิจได้ มีคำสอนพระพุทธศาสนาหลายอย่าง สามารถนำไปใช้จัดการความขัดแย้งได้ มีคำสอนพระพุทธศาสนาหลายอย่าง สามารถนำไปพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำ สร้างทีมเพื่อบริหารงานบริษัทให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นๆ ในครอบครัวและสังคม

ชาวพุทธทุกคนต้องถามตนเองว่า รู้จักพระพุทธศาสนาดีแค่ไหน แล้วตอนนี้ ได้พากันศึกษามาดีพอแล้วหรือยัง? ถ้ายัง หน้าที่สำคัญคือรีบไปหาครูอาจารย์เพื่อศึกษาเสีย

๒.*ปฏิบัติ* หมายถึงการนำคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีล สมาธิและปัญญามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันในฐานะเป็นชาวพุทธ เช่น รักษาศีล ๕ ฝึกสติเพื่อให้ได้สมาธิ และหาโอกาสเจริญวิปัสสนาหรือพัฒนาปัญญา รวมทั้งการนำเอาหลักสามัคคีธรรมหรืออปริหานิยธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หมู่คณะทางสังคมในภาคปฏิบัติ

๓. *สัมผัสผล* หมายถึง การนำคำสอนพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติจนได้รับผลดีต่อชีวิตตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ เช่น ชีวิตมีความสุขจากการเจริญสติเป็นประจำ ครอบครัวมั่งมีขึ้นตามหลักอิทธิบาท ๔ จิตใจเข้มแข็งขึ้นจากการอบรมสมาธิภาวนา ญาติพี่น้องสามัคคีกันดีและอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพุทธ ตระกูลมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและมั่นคงในพระพุทธศาสนา พร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่นหรืออธิบายให้ผู้อื่นมองเห็นข้อดีของการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา พูดง่ายๆ ว่าได้นำหลักพระพุทธศาสนามา 'ปฏิบัติ' ในชีวิตประจำวัน จนเห็นผลชัดเจนด้วยตัวเองแล้วนั่นเอง ไม่ใช่แค่ 'ศึกษา' เท่านั้น

๔. *เผยแผ่* หมายถึง ความพยายามนำคำสอนพระพุทธศาสนาที่ได้จากการศึกษา ปฏิบัติและสัมผัสผลของตนไปเผยแผ่ให้ผู้อื่นได้รับทราบ ไม่ผิดเพี้ยนจากพระไตรปิฎกโดยตรง ในยุคสมัยนี้ ชาวพุทธสามารถเผยแผ่กันได้อย่างง่ายๆ เช่น เปิดบัญชีทาง FB Instagram หรือ Twitter จากนั้น ก็อ่านพระไตรปิฎกแล้วสรุปสาระจากพระไตรปิฎกมาแบ่งปันให้ผู้อื่นได้รับทราบเป็นประจำ ซึ่งสามารถทำได้ง่าย หรืออาจจะเปิดช่อง Youtube Channel แล้วอธิบายธรรมที่ตนได้อ่านจากพระไตรปิฎกให้ผู้อื่นรู้ตาม ดังนี้ เป็นต้น

สำหรับการเผยแผ่นี้ ขอให้แน่ใจว่า เนื้อหาธรรมะที่อธิบายต้องมีคำอธิบายรับรองจากพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์รองอื่นๆ อย่างแน่ชัด เพราะพระพุทธศาสนาคือคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อจะอธิบายว่าอันไหนคือคำสอนพระพุทธศาสนาก็ต้องมีที่มาที่ไป สามารถสืบค้นได้จากพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์พระพุทธศาสนาอื่นๆ ถ้าไม่แน่ใจ ก็ควรต้องไต่ถามผู้รู้ให้เข้าใจละเอียดยิ่งขึ้นก่อนจะนำไปเผยแพร่

หลักๆ แล้ว ผู้ที่จะพยายามเผยแผ่ได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ร่ำเรียนทางปริยัติธรรมมา และยึดคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นหลักในการเผยแผ่ แม้จะมีเกจิอาจารย์ให้ยึดเหนี่ยว ก็ต้องดูว่าที่ท่านอธิบายสอดคล้องกับพระไตรปิฎกหรือไม่ด้วย

๕. *แก้ปัญหา* ระดับที่ ๕ นี้เป็นระดับที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน ต้องใช้ความรู้พื้นฐานแน่นทั้งทางโลกทางธรรม ต้องรู้จักบริบทโลกและบริบทสังคมไทยดี จึงต้องอาศัยการวิจัยนำ กลุ่มชาวพุทธที่จะมาทำงานในระดับนี้ต้องมีความรู้พื้นฐานการวิจัยดี ต้องมีพื้นฐานการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในระดับ

ที่เป็นมันสมองของพระพุทธศาสนาได้

มองจากหลักการที่ท่านอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพได้กล่าวไว้แล้วจะพบว่า พระเดชพระคุณ พระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร) เป็นพระที่มีคุณภาพรูปหนึ่งในสังคมไทยในปัจจุบัน ท่านมีผลงานดีเด่นในหลายๆ ด้าน นอกจากศึกษา ปฏิบัติ สัมผัสผล และเผยแผ่แล้ว ท่านยังแก้ปัญหาให้พระพุทธศาสนาอย่างสำคัญคือ การพัฒนาบุคลากรชาวพุทธให้มีคุณภาพ ด้วยวิธีการฝึกอบรมให้พระสงฆ์สามเณรอื่นๆ รวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่วไป เข้าใจคำสอนของพระพุทธศาสนาดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการเรียนภาษาบาลี ทั้งหลักสูตรบาลีไวยากรณ์ทั่วไป ทั้งบาลีไวยากรณ์ใหญ่และการอบรมพระอภิธรรมเป็นกิจจะลักษณะ ใช้วารสารโพธิยาลัยและสถานีวิทยุศึกษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับภาคีเครือข่าย และมีการเชิญอาจารย์ฆราวาสให้เข้ามาร่วมอบรม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนางาน ใช้ช่องทางสื่อสังคมสมัยใหม่ เช่น สร้างเว็บไซต์ FB Youtube เป็นต้น เพื่อกระจายข่าวให้เข้าถึงประชาชนหมู่มาก

การทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาของท่านเหมาะสมกับกาลสมัย สร้างศาสนทายาทที่มีความรู้ดีในทางพระพุทธศาสนาให้สังคม สมควรเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างให้วัดอีกหลายๆ แห่งในประเทศไทยได้ทำตาม ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บรรดาศิษยานุศิษย์ที่เคยร่ำเรียนมาจากวัดจากแดง จะเป็นพลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย ช่วยเหลือพระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ พัฒนาต่อยอดงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาเช่นนี้ให้กว้างขวางออกไปกว่าเดิม

ในฐานะพุทธมามกะ ผมขออนุโมทนาสาธุที่พระคุณเจ้า พระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ.๖) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเลื่อนสมณศักดิ์ ขอพระคุณเจ้าเจริญมั่นคงในพระพุทธศาสนา มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดไป และขอให้การพัฒนางานทางพระพุทธศาสนาของพระคุณเจ้าประสบแต่ความสำเร็จ และเจริญรุ่งเรืองตามเป้าประสงค์ทุกประการ

ผศ.ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธินันท์
ภาควิชามนุษยศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กัลยาณมิตรที่หาได้ยาก

พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์อุทัยอยู่ ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อน เป็นบุพนิมิตฉันใด ความมีกัลยาณมิตรก็เป็นตัวนำ เป็นบุพนิมิต แห่งการเกิดขึ้นของอารยอัษฎางคิกมรรค แก่ภิกษุ ฉันนั้น"

"ความมีกัลยาณมิตร เท่ากับเป็นพรหมจรรย์ (การครองชีวิตประเสริฐ) ทั้งหมดทีเดียว เพราะว่าผู้มีกัลยาณมิตรพึงหวังสิ่งนี้ได้ คือ จักเจริญ จักทำให้มากซึ่งอารยอัษฎางคิกมรรค"

"อาศัยเราผู้เป็นกัลยาณมิตร เหล่าสัตว์ผู้มีชาติเป็นธรรมดา ก็พ้นจากชาติ ผู้มีชราเป็นธรรมดา ก็พ้นจากชรา ผู้มีมรณะเป็นธรรมดา ก็พ้นจากมรณะ ผู้มีโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส เป็นธรรมดา ก็พ้นจากโสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส"

"เราไม่เล็งเห็นองค์ประกอบภายนอกอื่นแม้สักอย่างเดียว ที่มีประโยชน์มากสำหรับภิกษุผู้เป็นเสขะ เหมือนความมีกัลยาณมิตร ภิกษุผู้มีกัลยาณมิตร ย่อมกำจัดอกุศลได้ และย่อมยังกุศลให้เกิดขึ้น"

"ความมีกัลยาณมิตร ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ เพื่อความดำรงมั่นไม่เสื่อมสูญ ไม่อันตรธานแห่งสัทธรรม" ฯลฯ

(จาก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม สมเด็จพระโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต))

หากย้อนเวลาไปเกือบ ๒๐ ปี นับเป็นบุญที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้พบท่านอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร และบรรดาเพื่อนๆ ของข้าพเจ้าน้อยคนนักที่ไม่รู้จักท่านอาจารย์ ท่านเป็นเสมือนประทีปส่องทางให้เรา ท่านเมตตาพาเราไปกราบสังเวชนียสถาน และไปที่มรดกโลก คือ ถ้ำอจันตา และถ้ำเอลโลร่า ที่เมืองออรังคาบัด รัฐมหาราษฎร์ ที่ประเทศอินเดีย พาไปสักการะพระเจดีย์สำคัญต่างๆ ในประเทศพม่า ไปทำบุญและเยี่ยมเยือนวัดที่ท่านเคยศึกษา พาไปยังสถานที่รจนาคัมภีร์วิสุทธิมรรค และให้เห็นวิถีชาวพุทธที่ประเทศศรีลังกา ไปทำบุญที่วัดท่ามะโอ ไปทำบุญกฐินที่อีสาน ท่านรับนิมนต์มาบรรยายธรรมทุกปี เมื่อข้าพเจ้าเป็นเจ้าภาพจัดปฏิบัติธรรม เจ็ดคืน แปดวัน ณ สวนพุทธธรรม จังหวัดอยุธยา

เป็นเวลาหลายปี เราได้ซึมซับพระธรรมคำสอน จากการบรรยายธรรมแบบต่อเนื่องหลายๆ ชั่วโมง ดูท่านมีพลังและไม่เหน็ดเหนื่อยกับการสอนธรรมะ ไม่ว่าจะเป็นที่วัด ที่ห้องปฏิบัติธรรมยุวพุทธิกสมาคมฯ หรือที่ใดๆ ทั้งการบรรยายธรรมในสถานที่ราชการ ในโรงพยาบาล ในโรงเรียน ในบริษัทห้างร้าน และรวมทั้งที่ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด ซึ่งนิมนต์ท่านหลายวาระในงาน/การทำบุญประจำปีของธนาคาร อีกทั้ง เมื่อเดินทางในรถบัส ไม่ว่าจะกี่ชั่วโมง ท่านทำให้เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็วและมีค่ายิ่ง ท่านนำสวดมนต์ สลับกับอธิบายข้ออรรถข้อธรรม เมื่อมีการเดินทางทุกครั้ง สิ่งแรกที่ทุกคนจะได้ฟังคือ คาถาเดินทางปลอดภัย ไม่เพียงแต่ได้ฟัง เราทุกคนท่องคาถาดังกล่าวเป็นร้อยครั้งจนจำขึ้นใจ ขอเขียนไว้เผื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านดังนี้

ปาสาณา สกฺขรา เจว กฐลา ขาณุกณฺฏกา,
สพฺเพ มคฺคา วิวชฺเชนฺติ คจฺฉนฺเต โลกนายเก
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เม โหตุ สพฺพทา ฯ

“ครั้งเมื่อพระโลกนาถเสด็จไปอยู่ ก้อนหิน ก้อนกรวดทั้งหลายด้วยก็ดี เศษกระเบื้องแตก ตอและขวากหนามทั้งหลายก็ดี ทั้งหมดทั้งปวงที่กล่าวมานี้ ได้หลีกออกจากหนทางเสด็จ เมื่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไป ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอความปลอดภัยจงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อเทอญ”

ครั้งหนึ่งที่ไปอินเดียโดยการนำของท่านเจ้าคุณอาจารย์ ตอนที่ขึ้นภูเขาคิชฌกูฏ เมืองราชคฤห์ หลายคนทำท่าจะเดินขึ้นไม่ไหว พระอาจารย์ก็ได้ร่ายคาถาขึ้นภูเขา ท่านสอนว่า จะเดินขึ้นเขาต้องช้าๆ ให้เรากล่าวคาถานี้ตามท่าน ซึ่งยังจำได้ถึงทุกวันนี้

สิเน สิปฺปํ สิเน ธนํ สิเน ปพฺพตมารุหํ
สิเน กามสฺส โกธสฺส อิเม ปญฺจ สิเน สิเน ฯ

“สิ่งที่ควรทำช้าๆ ๕ ประการ คือ ๑. การเรียนศิลปะ ๒. การแสวงหาทรัพย์ ๓. การขึ้นภูเขา ๔. การเสพกามคุณทั้งห้า ๕. การโกรธ”

เราทุกคนต่างชื่นชอบวิธีการสอนของท่าน (ไม่ใช่ child-centered แต่เป็น ส.ว. เซ็นเตอร์) กัลยาณมิตรในกลุ่มเราจึงได้ตกลงกัน กราบนิมนต์ขอความเมตตาให้ท่านมาบรรยายธรรม สอนคัมภีร์วิสุทธิมรรคให้คณะเราเป็นประจำทุกวันพุธ เราได้รับความเอื้อเฟื้อเรื่องสถานที่จากธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดไทย ให้ใช้ห้องประชุมหลังเลิกงานเพื่อสอนธรรม แก่พนักงาน ลูกค้า และผู้ที่สนใจ เราต่างรอคอยให้ถึงเย็นวันพุธเร็วๆ เพื่อเรียนคัมภีร์วิสุทธิมรรคกับท่านอาจารย์ ท่านบรรยายอยู่หลายปี จนเมื่อเกิดเหตุการระบาดของโคโรน่าไวรัส ชั้นเรียนจึงต้องยุติลง

ทุกคำถามมีคำตอบ

เรามีท่านเจ้าคุณอาจารย์เป็นกัลยาณมิตร ได้รับความรู้มากมายที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เป็นเพราะทุกครั้งที่ได้พบท่าน ท่านมิเคยว่างเว้นจากการพูดข้ออรรถข้อธรรมให้เราได้ฟังทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องภาษาบาลี การศึกษาพระไตรปิฎก การรักษาสมดุลทางธรรมชาติ เรื่องสิ่งแวดล้อม

เรื่องโรคระบาดในสมัยพุทธกาล ฯลฯ ทำให้เราได้ประโยชน์มากมาย และท่านได้กล่าวให้เราจดจำอยู่เนืองๆ เพื่อเน้นให้ทุกคนสร้างอุปนิสัยในการฟังธรรม ถึงอานิสงส์ ๕ ประการแห่งการฟังธรรม ดังที่มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก ในธัมมัสสวนสูตร พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต เล่ม ๓ หน้าที่ ๕๕๘ ว่าด้วยอานิสงส์แห่งการฟังธรรม ๕ ประการ ดังนี้

ผู้ฟังย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๑ ย่อมเข้าใจชัดสิ่งที่ได้ฟังแล้ว ๑
ย่อมบรรเทาความสงสัยเสียได้ ๑ ย่อมทำความเห็นให้ตรง ๑
จิตของผู้ฟังย่อมเลื่อมใส ๑

อานิสงส์เหล่านี้ พวกเราก็ได้ประจักษ์แล้ว และยังคงดำเนินตามแนวทางที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้สอนไว้อยู่เสมอ แม้ว่าชั้นเรียนวิสุทธิมรรคทุกเย็นวันพุธจะไม่มีแล้ว แต่คำสอนที่ท่านได้ถ่ายทอดมายังอยู่ในความทรงจำของเรา ที่จำได้แม่นยำและยังเพียรปฏิบัติก็คือ คาถาที่เราต้องท่องก่อนเริ่มเรียนทุกวันพุธ

สีเล ปติฏฺฐาย นโร สปญฺโญ จิตฺตํ ปญฺญญฺจ ภาวยํ
อาตาปี นิปโก ภิกฺขุ โส อิมํ วิชฏเย ชฏํ ฯ

"นรชนผู้มีปัญญา เป็นภิกษุ มีความเพียร มีปัญญาเครื่องบริหาร ตั้งตนไว้ในศีลแล้ว ทำสมาธิจิตและปัญญาให้เจริญอยู่ เธอจะพึงถางรกชัฏอันนี้เสียได้"

(ภิกษุในคาถานี้ มิได้หมายเพียงพระภิกษุเท่านั้น แต่หมายถึงพุทธบริษัททั้งหมด)

เราทราบกันดีว่า พระอาจารย์นั้นมีความเมตตาต่อทุกคนทั่วไป มีเรื่องเล่ามากมาย เช่น น้องคนหนึ่งได้เล่าว่า ตอนมาวัดจากแดงครั้งแรกยังไม่รู้จักท่าน ได้ขอเข้ามากราบเพื่อสนทนาธรรม ก่อนกลับน้องคนนั้นก็ได้กราบเรียนท่านว่า มีคุณแม่อายุมากที่ป่วยเดินไม่ได้ ท่านก็บอกให้เปิดธรรมะให้คุณแม่ฟัง ท่านถามว่าคุณแม่ป่วยอยู่ที่ใด เขาก็กราบเรียนท่านไป เมื่อเวลาผ่านไป วันหนึ่งเขาทั้งดีใจและตกใจ ที่เห็นพระอาจารย์มาเยี่ยมคุณแม่เขา ท่านสวดโพชฌงค์ให้ฟัง น้องคนนี้เล่าด้วยความปลื้มปีติยิ่ง

ในเรื่องความเมตตาของท่านเจ้าคุณอาจารย์นั้น ครอบครัวเราก็มีประสบการณ์ตรงกล่าวคือ ที่บ้านมีคนขับรถที่ทำงานอยู่กับเรานานมาก ชื่อ **สมบัติ** เป็นที่รู้จักของพระสงฆ์มากมาย เพราะมีหน้าที่ช่วยบริการขับรถไปส่งพระคุณเจ้าหลายรูป โดยเฉพาะขับให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ แต่ระยะหลังเขาไม่แข็งแรงไปตรวจร่างกายพบว่าเป็นมะเร็ง ก็ได้รักษาตัวอยู่ที่บ้านเราและเข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาลบ่อย ต้องหยุดพักเรื่องงานขับรถไป แต่ก็ได้รับเงินเดือนดังเดิมเพราะเป็นคนเก่าแก่

วันหนึ่งเรากลับมาบ้านก็ต้องตกใจเมื่อภรรยาคนขับรถ ซึ่งเป็นแม่ครัวที่บ้าน วิ่งกระหืดกระหอบมาบอกว่า พระอาจารย์ประนอมมาที่บ้านสักพักแล้ว เราไม่เห็นท่านอยู่ในบ้านเรา ถามไปจึงทราบว่าท่านอยู่ที่บ้านพักหลังเล็กที่สมบัตินอนรักษาตัวอยู่ เราตื่นเต้นมาก พอไปกราบจึงได้ถามท่านว่า ทำไมท่านไม่บอกว่าจะมา ท่านตอบว่า มาเยี่ยมสมบัติ มาสวดโพชฌงค์ให้ (ประมาณว่าไม่ได้มาหาเรา) ครอบครัวเราทั้งดีใจและซึ้งในน้ำใจที่ท่านมาเยี่ยมคนรถของเราที่เคยรับใช้ท่าน สามีซึ่งนานๆ จะไปวัดจากแดง ก็ประทับใจว่า ท่านเป็นพระที่มีเมตตาสูงมาก อุตส่าห์มาเยี่ยมเยียนผู้น้อย การมาครั้งนั้นทำให้สมบัติ ภรรยา และครอบครัวข้าพเจ้า เห็นความเมตตากรุณาอันใหญ่หลวงของท่าน ศรัทธาที่มี

มากอยู่แล้วยิ่งเพิ่มเป็นทวีคูณ

ปณฺฑิตานํ เสวนา (การคบบัณฑิต เป็นหนึ่งในมงคล ๓๘ ประการในมงคลสูตร) นับได้ว่าเป็นมงคลอย่างยิ่งที่พวกเรามีพระอาจารย์เจ้าคุณ ผู้เป็นบัณฑิต เป็นเสมือนประทีปส่องทางให้พวกเราเดิน ให้ได้รับความกระจ่างในธรรมะของพระพุทธองค์ ในทุกคำถามท่านมีคำตอบให้เสมอ

พระอาจารย์ท่านมี Slogan อยู่หนึ่งอันที่ผู้เขียนเคยได้ยินตั้งแต่ครั้งแรกที่ท่านได้ไปให้กำลังใจเด็กน้อยจากหลายจังหวัดในอีสาน ในการบวชเป็นสามเณร ประมาณ ๕๐๐ รูป ของกองทุนปลูกรากแก้วพระพุทธศาสนา ท่านให้สามเณรทุกรูปพูดตามและท่องให้ขึ้นใจ ผู้เขียนนั่งฟังอยู่ข้างๆ ในห้องอบรม และจำขึ้นใจ และใช้เป็นคติสอนตน คือ

"ชีวิตคือเดิมพัน ความขยันคือต้นทุน ชีวิตจักสมบูรณ์ หากเพิ่มพูนความขยัน" คือ จะทำอะไรก็เดิมพันด้วยชีวิต เพราะเหตุนี้ จึงเห็นพระอาจารย์ท่านขยันมากในทุกเรื่อง

ก่อนจะจบลง (ภาษาต่างประเทศจะบอกว่า last but not least) เราทุกคนจำที่ท่านอาจารย์พร่ำสอนเสมอว่า ให้หมั่นเจริญกุศล เรื่องกุศลให้รีบทำ ให้ระลึกไว้เสมอว่า **"อหํ ปรมํ"** ดังนั้น เมื่อเป็นเรื่องอันเนื่องด้วยกุศล เราทุกคนต่างร่วมมือขวนขวาย ร่วมใจ รีบทำแบบ ททท. (ทำทันที) มิรีรอ เพราะเสียงที่ท่านกล่าวคำว่า "อหํ ปรมํ" นั้นก้องอยู่ในโสตประสาทของเราเสมอมา ในการตั้งจิตให้อยู่ในกุศลนี้ ในอัฏฐกถาธรรมบท ซึ่งอธิบายความคาถาว่า **อภิตฺถเรถ กลฺยาเณ...ฯ** นั้น ท่านใช้คำว่า **อหํ ปุเร, อหํ ปุเร** ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่า อหํ ปรมํ

ดังนั้น วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นวันที่นำความปลาบปลื้ม ไม่เพียงแก่ศิษยานุศิษย์เท่านั้นที่ปีติยินดี มั่นใจอย่างยิ่งว่าโยมแม่ของท่านในวัย ๙๔ ปี คงปลื้มปีติกับพระลูกชายอภิชาตบุตร อีกทั้งครอบครัวท่าน ชาวอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา กัลยาณมิตร และลูกศิษย์ทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ ทันทีที่ได้รับข่าวอันเป็นมงคล ที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเล็งเห็นจริยาวัตรอันงดงาม และการบำเพ็ญประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาด้านปริยัติ และปฏิบัติ รวมไปถึงการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติ ด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงมีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสมณศักดิ์ตั้งสัญญาบัตรเป็นพระราชาคณะ มีนามว่า **พระเมธีวชิรโสภณ** เราต่างเปล่งคำว่า **สาธุ สาธุ สาธุ** อย่างเต็มปากเต็มคำ

เสริมสุข ปัทมสถาน
และคณะนักเรียนวิสุทธิมรรค
ที่ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดไทย

ฟ้ามีตา...

ก่อนอื่นขอย้อนเวลาสักหน่อย ข้าพเจ้าได้มีโอกาสกราบท่านเจ้าคุณอาจารย์พระมหาประนอม โดยการชักชวนจากกัลยาณมิตรที่แสนดีท่านหนึ่ง คือคุณเสริมสุข ปัทมสถาน หรือที่ทุกคนจะเรียกว่า คุณเต้ย ในครั้งนั้นมีอุบาสก อุบาสิกามาร่ำเรียนบาลีมากมาย จนทำให้คณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ เล็กไปถนัดใจ ครั้งแรกที่ได้เริ่มเรียนกับท่าน ก็รู้สึกศรัทธาในความเป็นครู ที่ท่านพยายามถ่ายทอดวิชาบาลี โดยไม่เพียงแต่สอนไวยากรณ์ แต่ท่านยังได้กล่าวถึงชาดกต่างๆ และอ้างอิงพระพุทธประวัติ เป็นการปูพื้นฐานหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงชี้ทางเป็นสัจธรรม ที่เราชาวพุทธสมควรปฏิบัติตาม

ต่อมาท่านได้ย้ายมาประจำที่วัดจากแดง โดยได้รับนิมนต์จากท่านเจ้าอาวาส พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก ขอกราบระลึกถึงหลวงพ่อด้วยความเคารพยิ่ง มา ณ ที่นี้ ชื่อเสียงของท่านโด่งดังด้านการสอนพระอภิธรรม โดยเฉพาะคัมภีร์มหาปัฏฐาน ตั้งแต่นั้น ท่านเจ้าคุณอาจารย์ก็ได้เปิดการเรียนการสอนพระอภิธรรมและบาลีให้แก่พระเณรและฆราวาส ด้วยวัยและสุขภาพของหลวงพ่อ ท่านเจ้าคุณอาจารย์จึงต้องช่วยบริหารเต็มตัวในด้านการศึกษา

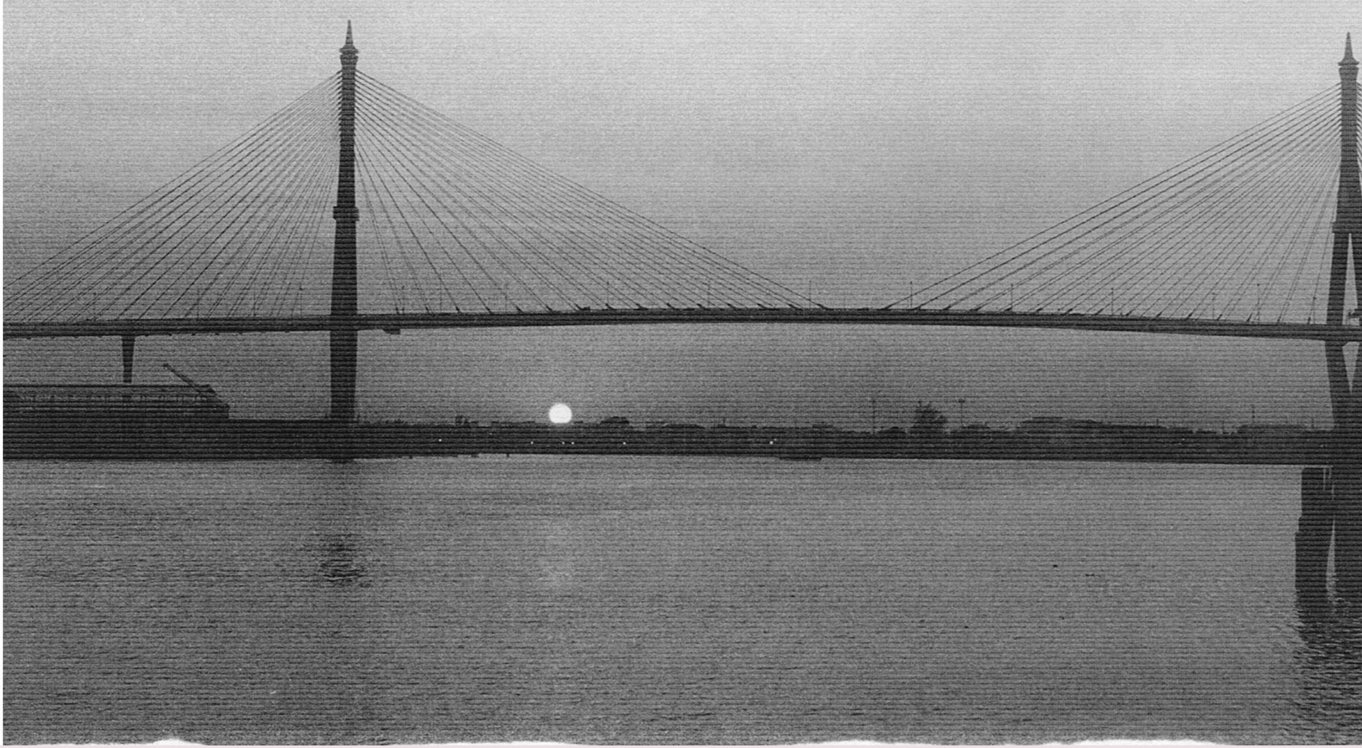

และเนื่องจากสถานที่ตั้งของวัดจากแดงอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ท่านเจ้าคุณอาจารย์เห็นขยะที่ลอยมาตามน้ำ จึงเห็นถึงความสำคัญในการกำจัดขยะและเศษอาหารภายในวัด โดยทำการค้นคว้าศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้าพเจ้าได้ทราบถึงความตั้งใจของท่าน จึงเป็นบุญที่ได้มีโอกาสสนับสนุนปัจจัยเพื่อซื้อเครื่องกำจัดขยะเป็นเครื่องแรกจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วัดจากแดงจึงสามารถนำเศษอาหารที่เหลือในวันหนึ่งๆ แทนที่จะทิ้งเป็นขยะ ก็นำมาเข้าเครื่องกำจัดขยะ ผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์มาใช้เพาะปลูก ดูแลต้นไม้ภายในวัด และผลิตก๊าซหุงต้มได้ เมื่อนำเข้ากระบวนการรีไซเคิลก็สามารถนำกลับมาใช้ในโรงครัวของวัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการทำให้สิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรอบดีขึ้น

นอกจากนี้ท่านได้ศึกษาเชิงลึก โดยนำขวดพลาสติกใสที่ทิ้งแล้วมาผลิตเป็นเส้นใย ปั่นรวมกับเส้นใยผ้า แล้วทอเป็นผืนผ้าเพื่อตัดเป็นไตรจีวร ซึ่งได้รับความชื่นชมในวงกว้าง เป็นที่รู้จักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงสมาคม ชมรม บริษัท ห้างร้าน หน่วยราชการ ที่มีนโยบายเรื่องรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลักขององค์กร

นอกจากท่านจะเน้นการศึกษาด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติ ท่านยังดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมจนชื่อเสียงท่านล่วงรู้ถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเห็นความสำคัญในเรื่องงานพระพุทธศาสนา และทรงทราบถึงผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ของท่านอาจารย์ จึงโปรดพระราชทานสมณศักดิ์ นามว่า พระเมธีวชิรโสภณ ยังความปลาบปลื้มยินดียิ่งในหมู่ลูกศิษย์ ข้าพเจ้าและครอบครัวขอกราบมุทิตาสักการะในโอกาสอันเป็นมงคลที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณในครั้งนี้

สุวรรณา เตชะวิบูลย์

เสียสละ เข้มแข็ง อดทน มุ่งมั่น

ข้าพเจ้านายสุวิชญ โรจนวานิช ได้รู้จักกับพระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากพระอาจารย์ได้พาคณะทำบุญไปทอดผ้าป่าที่วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง เป็นของคณะบุญคุณเสริมสุข ปัทมสถาน พระอาจารย์ ได้สอนแนะนำให้คณะสวดมนต์พร้อมคาถาต่างๆ มากมาย นอกจากนั้นข้าพเจ้ายังได้มีโอกาสติดตามพระอาจารย์ฯ ไปประเทศอินเดียในช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๓ กับคณะคุณเสริมสุข ปัทมสถาน เช่นกันครับ ซึ่งทุกคนในคณะประทับใจและซาบซึ้งที่พระอาจารย์ได้สอนคณะศิษย์อย่างสนุกสนานและมีประโยชน์ ได้ความรู้ตลอดการเดินทาง เรื่องใหญ่ๆ ที่มีโอกาสได้ความรู้จากท่าน คือ เรื่องการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ การที่ท่านสวดบท "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ ..." สวดเจริญพุทธมนต์ พรมน้ำมนต์ที่มีเหตุบางอย่างเกิดขึ้นที่สนามบิน

เมื่อข้าพเจ้าเกษียณอายุราชการจากกระทรวงการคลังแล้ว เริ่มมีเวลาว่างบ้าง จึงได้ไปช่วยงานที่วัดจากแดงระยะหนึ่ง ข้าพเจ้าจะไปที่วัดทุกๆ วันอังคาร เพื่อไปช่วยแผนกต่างๆ ติดตามการทำงานและแก้ปัญหา โดยเฉพาะโครงการที่พระอาจารย์ริเริ่มขึ้น เช่น โครงการนำพลาสติกมาทำจีวร ทำให้ที่วัดได้รับการบริจาคขวดพลาสติกมากมาย จนมีคนบริจาคเครื่องบีบอัดขวดเหล่านั้นรวมตัวกันเป็นก้อนสี่เหลี่ยม สะดวกในการจัดเก็บอย่างยิ่ง โครงการต่อมาก็คือ โครงการทำปุ๋ยจากเศษอาหาร ข้าพเจ้าหัวเสียมาก เนื่องจากในขณะนั้นเครื่องทำปุ๋ยจากเศษอาหารเสีย คือถังที่ใส่เศษอาหารรั่ว จะต้องติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตให้ฝ่ายซ่อมแซมส่งช่างมาซ่อมแซมให้ทางวัดก็เดือดร้อน เนื่องจากนำเศษอาหารมาใส่ลงถังขนาดใหญ่นี้เพื่อทำปุ๋ย ผู้ที่รับผิดชอบจึงแก้ปัญหาโดยการนำเศษอาหารไปทำปุ๋ยหมักตามธรรมชาติไปพลางก่อน หลายสัปดาห์ผ่านไป จากการตามแล้วตามอีก คนดูแลจึงส่งช่างมาซ่อมแซมถังใหญ่นั้นจนสามารถเดินเครื่องได้อีกครั้งหนึ่ง

ระยะต่อมา ข้าพเจ้าได้รับการร้องขอให้ไปช่วยงานที่กระทรวงการคลัง จึงต้องลางานที่วัดจากแดง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็พยายามไปถวายภัตตาหารเช้าในทุกๆ วันเสาร์อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากการที่ข้าพเจ้าได้ไปสัมผัสงานที่วัดจากแดงจึงเข้าใจว่า งานของพระอาจารย์หนักมากๆ ต้องสอนตามที่ต่างๆ ต้องบริหารจัดการทุกๆ เรื่อง และบริหารวัสดุไม่ใช้ recycle ให้เป็นประโยชน์ ต้องปรับปรุงซ่อมแซมวัดและดูแลพระในวัดทั้งหมด แต่ล้วนเป็นประโยชน์ต่อพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าจึงขอกราบมุทิตาพระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ในโอกาสที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร ตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะมีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔ สอดคล้องกับการที่ท่านเสียสละทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับการศึกษาของพระสงฆ์อย่างเข้มแข็งอดทน มุ่งมั่นตลอดมาและตลอดไป

สุวิชญ โรจนวานิช
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
และอดีตผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร
หนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

มุทิตาสักการะ

ขอน้อมถวายสักการะในวโรกาสที่ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะมีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่ผ่านมานี้

ท่านเจ้าคุณฯ เป็นผู้มีความเมตตา เป็นครูที่ให้ความรู้อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ดิฉันได้รู้จักกับท่านเจ้าคุณฯ ตอนไปเที่ยวอินเดียพร้อมคณะคุณเสริมสุข ปัทมสถาน มีความประทับใจในตัวท่านเจ้าคุณฯ เป็นอย่างยิ่ง เพราะครั้งนั้น การเดินทางไปอินเดียต้องใช้เวลาเดินทางมาก ในระหว่างที่คณะรอรถมารับเนื่องจากรถคันเดิมเสียกะทันหัน ตอนนั้นเราก็ไม่มีอะไรทำกันนั่งรอเฉยๆ จึงได้ใช้เวลานั้นสนทนาธรรมกับท่านเจ้าคุณฯ สิ่งที่ประทับใจคือ ท่านบอกว่า ถ้ามีผู้มาฟังธรรมคนเดียวท่านก็สอน ไม่ใช่ต้องรอจำนวนคนมามาก ดังนั้นวันนั้นจึงได้มีโอกาสฟังการขยายความของมงคลสูตร ท่านสอนการใช้ชีวิต สิ่งที่เป็นมงคลและไม่เป็นมงคล ธรรมที่เหมาะกับครอบครัว หลังจากนั้นก็พาครอบครัวทำบุญที่วัดจากแดง และพาเด็กนักเรียนที่ศึกษาในต่างประเทศไปฟังธรรมที่วัดของท่านอีกหลายครั้ง

ดิฉันมั่นใจว่า การที่ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นกำลังใจให้ท่านแล้ว ยังเป็นโอกาสที่ท่านเจ้าคุณฯ จะขยายงานปริยัติไปได้อีกกว้างไกล ในส่วนของการแปลพระไตรปิฎก เพื่อให้คณะสงฆ์ไทยและชาวไทยพุทธเข้าถึงหลักธรรมในพระไตรปิฎก ตามพระราชปุจฉาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอน้อมกราบมุทิตาสักการะด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง

ม.ล. อาภาวดี เทวกุล

ที่นาลันทา เมืองราชคฤห์ ธันวาคม ๒๕๔๘

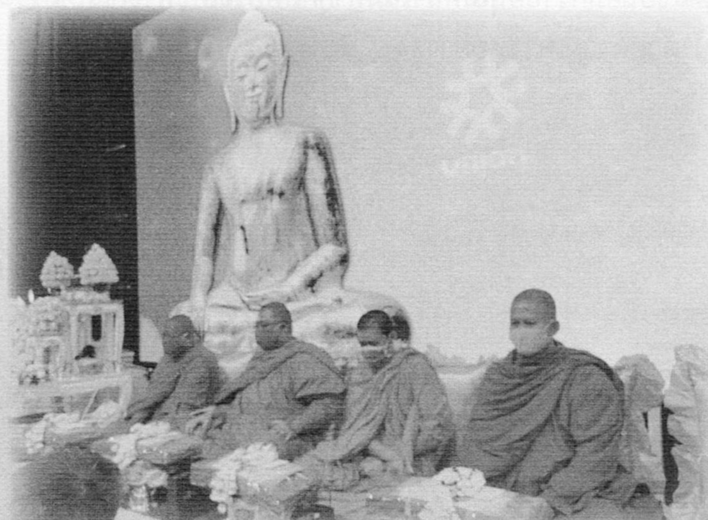
คุณธรรมนำมาซึ่งความก้าวหน้า

เนื่องในโอกาสที่พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญมีนามว่า “พระเมธีวชิรโสภณ” ตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ นั้น ดิฉันและครอบครัวรู้สึกปลื้มปีติและใคร่น้อมถวายมุทิตาสักการะ

จากจริยาวัตรของท่านที่เป็นแบบอย่างในการทำงานทั้งทางสงฆ์และสังคม ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในฐานะอาจารย์สอนบาลี การบรรยายธรรม การก่อตั้งสถาบันพระบาฬีโพธิยาลัย เป็นต้น งานทางด้านวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นกรรมการตรวจชำระพระไตรปิฎก การทำหนังสือมหาราชปริตร การจัดทำ MP3 ธรรมบรรยาย โครงการขุดทองจากกองขยะ เป็นต้น ทำให้พวกเราทุกคนได้ตระหนักอยู่ในใจเสมอว่า ท่านเป็นกำลังสำคัญยิ่งของพระพุทธศาสนา

ศูนย์การค้ายูเนี่ยนมอลล์ของเรา มีโอกาสได้รับความเมตตาจากท่านในการมาเยือนและเป็นประธานในพิธีสวดมนต์อยู่หลายครั้ง ในช่วงระยะเวลายาวนานกว่า ๑๐ ปี ท่านได้เมตตาเป็นประธานในพิธีสวดมหาสมัยสูตร เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๔ และแม้ในช่วงเวลาของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ท่านก็ยังเมตตามาเป็นประธานในพิธีสวดบทรตนสูตร เพื่อปัดเป่าภัยห่างไกลโควิด-19 และบทกรณียเมตตสูตร เพื่อให้เกิดสวัสดิมงคล และเปิดรับความเจริญก้าวหน้า เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

ดร.รัตนา ศิริจิตร และครอบครัว
(ศูนย์การค้ายูเนี่ยนมอลล์)

มุทิตาสักการะ

ในมงคลวาระที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการ โปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร (เปรียญธรรม ๖ ประโยค) วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระราชาคณะ มีนามว่า **"พระเมธีวชิรโสภณ"** ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ และได้โปรดให้ผู้แทนพระองค์ เชิญสัญญาบัตรพัดยศ พระราชาคณะชั้นสามัญถวายแด่พระเมธีวชิรโสภณ เมื่อวันอังคารที่ ๑๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ ณ ศาลาสุธัมมา วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารและเจ้าหน้าที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะแด่พระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ **"พระราชาคณะผู้มีปัญญาประดุจเพชรที่งดงามในพระพุทธศาสนา"** เพื่อเชิดชูเกียรติคุณที่พระเดชพระคุณได้สร้างมาต่อเนื่องยาวนานให้ปรากฏประจักษ์แก่ศรัทธาสาธุชนผู้ที่ยังไม่ทราบให้ทราบชัด ส่วนผู้ที่ทราบแล้วจะได้น้อมอนุโมทนาในมหากุศลที่พระเดชพระคุณได้สร้างมา และจะได้สร้างต่อๆ ไปอีกตราบนานเท่านาน

ในนามของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ กราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณอย่างสูงที่ได้ให้ความเมตตาแก่สมาคมฯ ในโครงการต่างๆ ทั้งงานด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระตลอดระยะเวลากว่า ๑๐ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๕๓ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับเป็นประธานที่ปรึกษาและองค์แสดงธรรมในงานเทศน์ต่างๆ อาทิ งานเทศน์มหาชาติ งานสาธยายพระไตรปิฎก งานเทศน์มงคล ๓๘ ประการ งานเทศน์พระมาลัย งานเทศน์มิลินทปัญหา งานเทศน์มฆมาณพ งานเอตทัคคะและพระอริยสาวกในพระพุทธศาสนา เป็นต้น สมาคมฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณสืบต่อไป

ในวาระโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อพระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ และขอน้อมกราบอนุโมทนาในมหากุศลที่พระเดชพระคุณได้สร้างมาแล้ว และจะได้สร้างต่อไปในภายภาคหน้าด้วยความเคารพอย่างสูง

นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

นายมณเฑียร ธนานาถ

นายกยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ

กิตติคุณประกาศ
พระเมธีวชิรโสภณ
(ประนอม ธมฺมาลงฺกาโร)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ทางวัดท่ามะโอได้เปิดโรงเรียนปริยัติธรรมอย่างเป็นทางการ พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านใส่ใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังนั้นทางรัฐบาลพม่าจึงได้มอบถวายตำแหน่งอัครมหาบัณฑิตให้ท่าน แม้ทางประเทศไทยเองก็เล็งเห็นความเสียสละอันเป็นคุณอเนกอนันต์เกี่ยวกับการศึกษาคัมภีร์สายมูลกัจจายน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้มอบถวายตำแหน่งดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ให้แก่ท่านเช่นกัน โดยปรากฏนามว่า **ดร.พระภัททันตธัมมานันทมหาเถระ สิรีปวรธัมมาจริยะ อัครมหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์** ซึ่งนำความปลาบปลื้มยินดีมาสู่เหล่าศิษย์ยิ่งนัก

ขณะที่เรียนพระปริยัติธรรมกับพระเดชพระคุณหลวงพ่ออยู่นั้น ท่านมักจะนำหลักธรรมคำสอนในพระไตรปิฎกหรือโบราณคติอื่นๆ มากล่าวอยู่เสมอๆ ทั้งทางคดีโลกและคดีธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของศิษยานุศิษย์แต่ละคน

ในราวปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๑๙ นับจากปี พ.ศ. ๒๕๖๔ นี้ ย้อนกลับไปได้ประมาณ ๔๖ ปี มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นกับสามเณรรูปหนึ่งชื่อ **บุญ** (ปัจจุบันคือ นายบุญถนอม นพโสภณ) พร้อมผองเพื่อนประมาณ ๒๐ กว่ารูปด้วยกัน เดินทางโดยรถบัสจาก**จิตตภาวันวิทยาลัย** อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มายังวัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง ตามคำสั่งของพระเดชพระคุณ**หลวงพ่อพระเทพกิตติปัญญาคุณ** (กิตฺติวุฑฺโฒ ภิกฺขุ) ผู้อำนวยการจิตตภาวันวิทยาลัย เพื่อมาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสายมูลกัจจายน์ ซึ่งถือว่า เป็นการศึกษาบาลีชั้นสูง ที่สาบสูญไปจากประเทศไทยเนิ่นนานนับร้อยกว่าปี โดยอนุมานจากเรื่องราวที่ท่านเจ้าประคุณ**สมเด็จพระพุฒาจารย์** (โต พฺรหฺมรํสี) ซึ่งได้มีการกล่าวถึงการเรียนมูลกัจจายน์ในขณะนั้นด้วยนั่นเอง โดยทางจิตตภาวันได้ส่งสามเณรมาเรียนที่วัดท่ามะโอเพียง ๒ รุ่นเท่านั้น

ก่อนหน้าที่ทางจิตตภาวันจะส่งสามเณรมานั้น ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีพระภิกษุสามเณรรุ่นบุกเบิกที่ข้าพเจ้าพอจำได้ คือ

พระอาจารย์มหาราเชนทร์ อคฺคธมฺโม วัดใหญ่อินทาราม อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พระอาจารย์มหาทอง อภิวณฺโณ วัดดุสิตาราม

พระปริยัติธรรมธาดา (ทองคำ เถรานนฺโท) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรฯ

นาวาเอกบุญเศรษฐ์ มาภิรมย์ (อนุศาสนาจารย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ ชลบุรี)

พระอาจารย์มหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร (มรณภาพ)

พระครูภาวนาสมณวัตร (ประจาก สิริวณฺโณ) วิ. เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม ตาณัง เลณัง

พระอาจารย์เหงียนวันทัน (จากเวียดนาม) ท่านแนะนำวิธีการเย็บหนังสือให้เหล่าพระภิกษุสามเณรด้วย เห็นท่านในงานฌาปนกิจพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดท่ามะโอ ดูท่านสุขภาพแข็งแรงมากแม้อายุจะมากแล้วก็ตาม

ภายหลังไม่นานนัก นับจากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๑๙ ก็ได้มีสำนักเรียนต่างๆ ส่งพระภิกษุสามเณรนักศึกษาของตนๆ มาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสายมูลกัจจายน์กับพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดท่ามะโอ อีกมากมายหลายท่าน

ในกลุ่มภิกษุสามเณรเหล่านั้น มีสามเณรประนอม (ปัจจุบัน พระเมธีวชิรโสภณ เจ้าอาวาสวัดจากแดง) และสามเณรธิติพงศ์ (ต่วน) (ปัจจุบัน พระมหาธิติพงศ์ อุตฺตมปญฺโญ อาจารย์ใหญ่ฝ่ายคันถธุระ วัดสุทธาโภชน์) รวมอยู่ด้วย อันที่จริงแล้ว พระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาพระปริยัติธรรมนั้นไม่ค่อยได้มีโอกาสพูดคุยสนทนากันมากนัก เพราะหลวงพ่อมักสอดส่องสายตาไปทั่วบริเวณวัด และท่านมักพูดอยู่เสมอว่า ทางเสื่อมของพระเณรที่มาศึกษาก็คือ

๑. **นิททารามตา** ความยินดีในการหลับนอน

๒. **ภัสสารามตา** ความยินดีในการพูดคุย (จับเข่าคุยกัน)

๓. **กัมมารามตา** ความยินดีในการงาน (งานอย่างอื่นนอกเหนือจากการเรียน)

๔. **สังคณิการามตา** ความยินดีคลุกคลีด้วยหมู่คณะ

ข้าพเจ้าขอสรุปคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดท่ามะโอ ในรูปแบบของคาถาตามฉันทลักษณ์ ดังนี้ว่า

นิทฺทารโต ภสฺสรโต　　นิจฺจํ กมฺมรโตปิ จ

สงฺคณิการโต เจว　　สาสนา ปริหายติ.

"บุคคลผู้ที่ยินดีคลุกคลีด้วยหมู่คณะ ยินดีในการทำงานเนืองนิตย์
ชอบการหลับนอน ชอบสนทนาพูดคุย ย่อมเสื่อมจากหลักธรรมคำสอน"

ดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า ในกลุ่มพระภิกษุสามเณรที่มาใหม่หลายรูปเหล่านั้น มีสามเณรรูปหนึ่ง ชื่อว่า สามเณรประนอม เข็มสันเทียะ เมื่อมาอยู่ที่วัดท่ามะโอแล้ว ก็ต้องท่องบ่นสาธยายกัจจายนสูตรเป็นเบื้องต้นในการเรียนตามกฎของวัดท่ามะโอ

คัมภีร์หลักที่ต้องศึกษา มี ๔ คัมภีร์ ดังนี้คือ

๑. **ปทรูปสิทธิ** หลักไวยากรณ์ที่อธิบายกัจจายนสูตร รจนาด้วยภาษาบาลีโดยท่านพระพุทธัปปิยเถระ

๒. **อภิธานัปปทีปิกา** เป็นพจนานุกรมบาลีที่รจนาในรูปแบบของคาถา โดยจัดเป็นหมวดหมู่ เช่น พระนามของพระพุทธเจ้าโดยสาธารณะ หรือโดยอสาธารณะ พระนิพพาน ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ และดวงดาว เป็นต้น รจนาโดยพระโมคคัลลานเถระ

๓. **วุตโตทัย** ว่าด้วยเรื่องฉันทลักษณ์คือการแต่งคาถาในลักษณะต่างๆ รจนาโดยพระสังฆรักขิตเถระ

๔. **สุโพธาลังการ** ว่าด้วยเรื่องหลักการประพันธ์ในเรื่องการใช้ศัพท์ให้มีอรรถรสทางด้านภาษาศาสตร์ เช่น การเปรียบเทียบอย่างไรมีโทษ เปรียบอย่างไรมีคุณในบทประพันธ์นั้นๆ เป็นต้น รจนาโดยพระสังฆรักขิตเถระ

ไวยากรณ์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าถึงพระพุทธพจน์คือพระไตรปิฎกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเหล่าศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อวัดท่ามะโอต้องได้เห็น ได้ยิน ได้ฟังมาอย่างแน่นอน คือ

โย นิรุตฺตึ น สิกฺเขยฺย สิกขนฺโต ปิฏกตฺตยํ
ปเท ปเท วิกงฺเขยฺย วเน อนฺธคโช ยถา.

"ผู้ที่จะศึกษาพระไตรปิฎกแต่ไม่ศึกษานิรุตติศาสตร์ (ไวยากรณ์) มาก่อน พึงสงสัยบททุกบท เสมือนช้างไร้ตาที่เที่ยวไปในป่าเขาลำเนาไพร ฉะนั้น"

มีผู้ประพันธ์คำกลอนไว้ว่า-

นิรุตติ์ บ่ขีดเขียน แต่ไปเพียรเรียนพระไตร
ทุกบทย่อมสงสัย ดังช้างไพร ไร้ดวงตา

ดังนั้น เหล่าสามเณรมีสามเณรประนอม เป็นต้น จึงสวดสาธยายกัจจายนสูตรจนคล่องแคล่วแล้ว เรียนคัมภีร์ปทรูปสิทธิ เป็นต้น จนจบการศึกษาตามหลักสูตรของวัดท่ามะโอ

ภายหลังท่านได้รับเมตตาจากพระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ฯ ส่งไปศึกษาต่อที่ประเทศสหภาพพม่า พร้อมกับศิษย์วัดท่ามะโออีกหลายรูปจนจบชั้น**สาสนธชะธัมมาจริยะ** รวมทั้งการอุปถัมภ์ที่สนับสนุนโดยหลวงปู่ทองด้วยเป็นระยะๆ และท่านพระครูวรปัญญาคุณ เจ้าคณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ ที่ให้ความเมตตามาโดยตลอด

หลังจากที่ท่านจบการศึกษาแล้ว ท่านได้นำหลักธรรมคำสอนของครูบาอาจารย์ไปแนะนำสั่งสอนให้กับลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ให้ได้รับประโยชน์ทั้งคดีโลกทั้งคดีธรรม จนเป็นที่แซ่ซ้องสรรเสริญของคณะศรัทธาสาธุชนโดยทั่วไป

การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของท่าน ทราบถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร (เปรียญธรรม ๖ ประโยค) วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระราชาคณะมีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

การที่ท่านมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับยศตำแหน่งที่ พระเมธีวชิรโสภณ เช่นนี้ จึงยังความปลาบปลื้มมาให้คณะศรัทธาสาธุชนเป็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าจึงขอหยิบยกพระคาถาจากขุททกนิกาย ธรรมบท มาเพื่อแสดงมุทิตาจิต และกิตติคุณประกาศแด่ท่าน พระเมธีวชิรโสภณ และเป็นกำลังใจในการบำเพ็ญความดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมโลก ดังต่อไปนี้

อุฏฺฐานวโต สตีมโต สุจิกมฺมสฺส นิสมฺมการิโน
สญฺญตสฺส จ ธมฺมชีวิโน อปฺปมตฺตสฺส ยโสภิวฑฺฒติ. *(กุมฺภโฆสกวตฺถุ ๒)*

"ยศย่อมเจริญแก่ผู้บากบั่นพากเพียร มีสติ มีการงานสะอาด พิจารณาแล้วกระทำเป็นปกติ สำรวมระวัง มักดำเนินชีวิตด้วยธรรม และไม่ประมาท"

บุญถนอม นพโสภณ

พระนักพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

จากที่ได้รู้จักท่านเจ้าคุณอาจารย์พระเมธีวชิรโสภณ ประมาณร่วม ๒๐ ปีที่ผ่านมา ด้วยการเข้าอบรมหลักสูตรปฏิบัติธรรม (๘ วัน ๗ คืน) ที่จัดโดยคุณเสริมสุข ปัทมสถาน ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่านเจ้าภาพได้นิมนต์ท่านเจ้าคุณอาจารย์มาแสดงธรรม ซึ่งเป็นครั้งแรกเช่นกันที่ได้รู้จักว่าศีล ๕ มีประโยชน์และโทษอย่างไร ทำไมเราจึงควรมีศีล ๕ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต (ทั้งที่ตัวเองก็ท่องศีล ๕ ได้ตั้งแต่เด็กจากการตามพ่อกับแม่ไปวัดทุกวันพระ แต่ก็ท่องแบบนกแก้วนกขุนทอง ที่ไม่เคยรู้ความหมายจริงจัง) ด้วยน้ำเสียงที่มีพลัง เสียงดัง อักขระชัดเจน ตอบคำถามของผู้เข้าอบรมด้วยสีหน้าท่าทางที่มีเมตตา สร้างความประทับใจตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ต่อมาก็ได้มีโอกาสกราบท่านในงานบุญที่พี่ๆ กัลยาณมิตรชวนไปอยู่บ่อยครั้ง ได้ฟังธรรมและเรื่องเล่าจากพระไตรปิฎกจากท่านเจ้าคุณอาจารย์อยู่เนืองๆ และหลายครั้งที่ได้ร่วมคณะญาติโยมที่มีท่านเจ้าคุณอาจารย์นำไปกราบสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และสังเวชนียสถาน ทั้งที่พม่า อินเดีย ศรีลังกา ก็จะได้รับรู้เรื่องราวสมัยพุทธกาล ที่มาของคำสอนและบทสวดต่างๆ ฯลฯ ที่ท่านเล่า สนุก ชวนให้คิด ให้ติดตาม โดยทุกครั้งอ้างอิงจากพระสูตรและคำสอนในพระไตรปิฎกที่ท่านมีความรู้แตกฉาน ลึกซึ้ง มีความจำดีเป็นเลิศ

ยิ่งนับวันก็ยิ่งเพิ่มความศรัทธาในพระรัตนตรัยและซาบซึ้งในความวิริยะ อุตสาหะของท่านเจ้าคุณอาจารย์ในการทุ่มเท ศึกษา ท่องจำพระไตรปิฎก และนำมาเผยแผ่ สั่งสอนพระ เณร ฆราวาส และลูกศิษย์ของท่านอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

ท่านมักจะปรารภกับลูกศิษย์อยู่บ่อยครั้งว่า ท่านตั้งใจและยินดีจะสร้าง "พระที่มีชีวิต" มากกว่าพระที่เป็นวัตถุ เพื่อที่จะให้พระเหล่านั้นได้นำความรู้ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนในพระไตรปิฎก เพื่อดำรงสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาไว้อย่างถูกต้อง ครบสมบูรณ์ตลอดยาวนาน

ท่านเจ้าคุณอาจารย์เป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจที่ให้ทำ "บ้านสวนธรรมอ่างทอง" ขึ้น ด้วยในขณะนั้นเองตัวศิษย์คิดว่าอยากให้ญาติพี่น้อง กัลยาณมิตรและชาวบ้านในชุมชนบ้านเกิดได้ฟังธรรมจากท่านเจ้าคุณอาจารย์ ได้รู้ถึงคุณประโยชน์และโทษของศีล ๕ รวมทั้งแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต ผนวกเข้าหลักธรรมกับคำสอนและแนวทางของท่านหลวงพ่อพุทธทาส และหลวงพ่อปัญญาฯ จะทำให้ชาวพุทธเรารู้จักพระพุทธศาสนาในแง่มุมและการปฏิบัติที่ถูกต้อง อาทิ การไม่ดิ้นรนและหลงไปกับการดูดวง หาหมอดู สะเดาะเคราะห์ฯ เสียเงินทองไปมากมายแต่ความทุกข์ก็ยังคงอยู่ หรือทุกข์มากขึ้นจากการกู้ยืม เพื่อแสวงหาโชคลาภ

"บ้านสวนธรรมอ่างทอง" จึงเกิดขึ้นเมื่อกลางปี ๒๕๕๖ เป็นต้นมา เริ่มด้วยการเปิดบ้านฟังธรรมในทุกวันเสาร์ ซึ่งได้รับความเมตตาจากท่านเจ้าคุณอาจารย์ส่งพระจากวัดจากแดง ไปแสดงธรรมในบางเสาร์ช่วงปีแรกๆ (ส่วนที่เหลือได้รับความเมตตาจากหลวงพ่อปัญญาฯ จัดพระจากวัดปัญญา

นันทารามและวัดชลประทานรังสฤษดิ์ไปแสดงธรรมต่อเนื่อง) และแม้ภารกิจของท่านเจ้าคุณอาจารย์จะยุ่งมากมาย แต่ก็ยังเมตตารับนิมนต์ไปแสดงธรรมโปรดญาติโยมที่บ้านสวนธรรมอ่างทองในทุกๆ ปีที่ผ่านมา

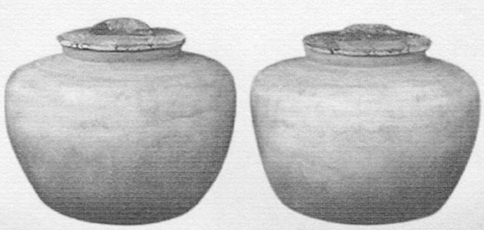
จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว ต่อมาได้มีการต่อยอด โดยการใช้สถานที่ให้เป็นประโยชน์แก่พระ เณร และเยาวชนด้วย กล่าวคือ ได้ใช้สถานที่บ้านสวนธรรมอ่างทองในการปฏิบัติธุดงค์ของพระนวกะ (ที่มีบวชทุกเดือน) จากวัดปัญญานันทาราม และใช้เป็นสถานที่อบรม “โครงการยุวชนต้นกล้า เด็กดีวิถีพุทธ” ตามดำริของหลวงพ่อปัญญาในทุกๆ เดือน เพื่อปูพื้นฐานและฟื้นฟูทางด้านศีลธรรมคุณธรรม ให้กับเด็กๆ นักเรียนชั้น ป.๑ - ป.๖ จำนวนประมาณ ๒๐๐ คน จากโรงเรียนรอบๆ และบริเวณใกล้เคียง ๔ - ๕ โรงเรียน ผลที่ได้คือเด็กๆ มีสัมมาคารวะขึ้น มีความกตัญญู ความรับผิดชอบ มีสมาธิในการเรียนดีขึ้น บางโรงเรียนนำไปสานต่อในโรงเรียน ศีล ๕ ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันต่อสิ่งยั่วยุ ยาเสพติดที่เริ่มแพร่ระบาดเข้าตามโรงเรียน เด็กๆ มีจิตอาสาช่วยเหลือพ่อแม่ คุณครู โรงเรียน เชื่อฟังผู้ปกครอง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ปรารถนาอยากเห็นอยู่บ่อยๆ

แม้ท่านเจ้าคุณอาจารย์จะมีภารกิจมากมาย แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อความคิดที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคม ชุมชน โดยเฉพาะเรื่องปริมาณขยะและขวดพลาสติกที่มีเพิ่มขึ้นทุกวัน เริ่มด้วยการทำปุ๋ยอินทรีย์จากเศษไม้และใบไม้ ต่อเนื่องถึงขยะพลาสติกที่ท่านเล็งเห็นถึงโอกาสจะนำไปแปลงให้เป็นประโยชน์ เช่นเคยถามเมื่อคราวไปกราบท่าน ว่าจะนำเข้าขบวนการแปลงให้เป็นน้ำมันที่นำไปใช้กับเครื่องยนต์ รถตัดหญ้า รถเก็บขยะในวัดได้หรือไม่?

ตามแนวคิดและความพยายามนี้เองได้ประสานสอดคล้องกับนโยบายของกลุ่ม ปตท. ที่มีโครงการช่วยเหลือสังคมด้วยการลดปริมาณขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น จึงเกิดเป็นความร่วมมือกับบริษัทพีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) (PTTGC) โดยท่านเจ้าคุณอาจารย์ใช้วัดจากแดงทำการรวบรวมและคัดแยกขวดพลาสติก (ที่ญาติโยมนำมาส่งให้ หรือใช้รถของวัดไปรับ ณ จุดต่างๆ) ก่อนนำมาเข้าขบวนการผ่านกรรมวิธีด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมส่วนผสมกับวัตถุดิบอื่นๆ ตามความเหมาะสม ผลิตออกมาเป็นจีวรที่ห่มสบาย หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ตามความต้องการ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า หน้ากากผ้า เป็นต้น ในการนี้ท่านเจ้าคุณอาจารย์จึงถือเป็นผู้นำผู้บุกเบิกที่สำคัญในการแปลงขยะหรือสิ่งที่ไม่มีคุณค่า ไม่มีราคาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นมาได้

ในฐานะลูกศิษย์คนหนึ่งที่ได้เห็นถึงภารกิจมากมายและความพยายามอย่างมากของท่านเจ้าคุณอาจารย์ในการส่งเสริมพระภิกษุ สามเณร และฆราวาสทุกหมู่เหล่าได้ศึกษาเล่าเรียน เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักปริยัติและการปฏิบัติแล้ว ท่านยังเป็นนักพัฒนาที่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยการริเริ่มทำโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อส่วนรวมอย่างยั่งยืนตลอดมา

ศิษย์จึงใคร่กราบมุทิตาสักการะต่อท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระเมธีวชิรโสภณ ด้วยความเคารพยิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางบุบผา อมรเกียรติขจร
เจ้าของบ้านสวนธรรมอ่างทอง
อดีตรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ขอถวายมุทิตาสักการะ

ดิฉันในนามของฝ่ายศาสนา สมาคมสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ รู้สึกซาบซึ้งและยินดีอย่างยิ่งต่อท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ในโอกาสที่ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ นามว่า พระเมธีวชิรโสภณ เพราะเราทุกคนได้รับความเมตตาปราณีจากท่านมานาน ในคราวที่ท่านเป็นวิทยากรให้แก่สภาสตรีแห่งชาติฯ ในเรื่องของการดำเนินชีวิตและกิจกรรมของสภาสตรีฯ

เป็นที่ทราบกันว่า สภาสตรีฯ นั้น เป็นองค์กรสาธารณกุศล ดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือสตรี เพื่อพัฒนาสตรีในฐานะความเป็นอยู่ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาศักยภาพของสตรี ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน พร้อมกับบำเพ็ญประโยชน์เพื่อลดภาระของสังคม แต่ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน การทำงานของเรามุ่งดำเนินไปข้างหน้า ทั้งหารายได้เพื่อดำเนินกิจกรรม กับมุ่งไปเพื่อช่วยเหลือแต่เพียงอย่างเดียว กิจกรรมของสภาสตรีฯ จึงมีหลากหลายรูปแบบ มีความสวยงามในขนบธรรมเนียมประเพณี การจัดงานหารายได้เพื่อการกุศล มีการทำงานทะมัดทะแมงในต่างจังหวัด ความเคร่งเครียดของการประชุม การทำงานจึงมีทั้งความสนุกสนานและปัญหาภายในหมู่คณะ เมื่อผู้หญิงรวมกันกลุ่มใหญ่ แน่นอนว่าปัญหาย่อมซับซ้อนมากมาย

ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้เป็นวิทยากรเทศน์ อบรมและสอน ชี้ให้สตรีทั้งหลายมองตนเองในสภาพที่เป็นปัจจุบันต่อการดำเนินกิจกรรม ปลุกจิตสำนึกให้เห็นประโยชน์ของธรรมะและนำมาใช้ทั้งเพื่อตนเอง ครอบครัว และบุคคลอื่นที่ได้เข้าไปช่วยเหลือนั้น มิให้ทอดทิ้งความสามัคคี มิให้ทอดทิ้งความกตัญญูต่อบุพการีและครอบครัว กับสอนให้มีสติและสมาธิกับตนเอง เพื่อให้เกิดความสงบ สอนพรหมวิหาร ๔ สอนสวดมนต์ ฯลฯ คำสอนของท่านเป็นประโยชน์ยิ่งต่อสตรีผู้อยู่ในวัยที่มีความสวยงาม วัยที่มีความพร้อม เพลิดเพลินและสนุกสนานกับความฉาบฉวยของสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราวและชั่วขณะ สตรีได้หันมาพินิจพิเคราะห์ตนเอง หันมามองกิจกรรมสร้างสรรค์ความเจริญที่สมถะและยั่งยืน

ในวาระอันเป็นมงคล ที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้รับเกียรติอันสูงค่ายิ่งนี้ ดิฉันในนามของฝ่ายศาสนา สภาสมาคมสตรีแห่งชาติฯ ขอกราบคารวะนอบน้อมในพระคุณอันยิ่งใหญ่ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยปกป้อง คุ้มครอง ให้ท่านเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ธนสารและธรรมสารสมบัติ เจริญยิ่งด้วยยศศักดิ์ เป็นศรีสง่า แห่งพระศาสนา มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นร่มโพธิ์ตลอดกาลนานเทอญ

ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

นางวิภาศิริ มะกรสาร

ประธานฝ่ายศาสนาสภาสมาคมสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์

ผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา

ขอถวายมุทิตาจิตแด่ท่านอาจารย์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เจ้าอาวาส วัดจากแดง ที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ ในพระราชทินนามที่ "พระเมธีวชิรโสภณ"

เนื่องจากพระเดชพระคุณท่านมีคุณูปการต่อพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก ทั้งทางด้านการบูรณะและขยายเนื้อที่ของวัดจากแดง ให้มีความกว้างขวาง และงดงาม น่าเจริญตาเจริญใจต่อสาธุชนผู้มาร่วมงานบุญต่างๆ ภายในวัดจากแดงแห่งนี้ อีกทั้งยังได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในส่วนที่เป็นการศึกษาพระบาลี พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม ให้เจริญรุ่งเรือง และยังส่งเสริมพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนฆราวาสทั่วไป ให้ได้มีโอกาสมาศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมภายในวัดจากแดงแห่งนี้ ซึ่งปัจจุบันนี้ เราจะเห็นได้ว่า มีคำสอนที่ผิดเพี้ยนจากคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาปะปนเป็นจำนวนมาก ซึ่งคำสอนที่ผิดเพี้ยนเหล่านี้ จะเป็นตัวทำลายพระพุทธศาสนาให้หมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว

ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า จะไม่มีศาสนาใดๆ มาทำลายพระพุทธศาสนาให้สูญสิ้นไปได้ นอกจากพุทธบริษัทจะทำลายกันเอง พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนราชสีห์ ที่ไม่มีสัตว์ใดจะมาฆ่าให้ตายได้ แต่ราชสีห์จะตายเพราะหนอนในตัวราชสีห์นั้นเอง จะกัดกร่อนกินจากภายใน ทำให้ราชสีห์ถึงแก่ความตาย ฉันใด พระพุทธศาสนาย่อมเสื่อมไป เพราะพุทธบริษัทบิดเบือนคำสอนให้ผิดเพี้ยนไปทีละเล็กละน้อย โดยเฉพาะมีชนบางกลุ่มกล่าวบิดเบือนว่า พระอภิธรรมปิฎกไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เป็นคำแต่งใหม่ของสาวกรุ่นหลัง ซึ่งเป็นการกล่าวตู่พระอภิธรรมเป็นอย่างมาก หากผู้ใดได้ศึกษาพระอภิธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่า พระอภิธรรมนั้นแหละมาจากพระสัพพัญญุตญาณขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้จริง หามีสาวกผู้ใดผู้หนึ่งจะสามารถแต่งขึ้นได้ ซึ่งผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาปริยัติธรรมอย่างเข้าใจแตกฉาน ไม่อาจจะเห็นความไม่ถูกต้องเหล่านี้ได้

ดังนั้น การศึกษาเล่าเรียนเรื่องของปริยัติธรรม โดยเฉพาะพระอภิธรรม ซึ่งเกิดจากพระสัพพัญญุตญาณขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำลายความเห็นผิดทั้งหลายให้หมดสิ้นไป เมื่อมีผู้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนพระอภิธรรมภายในวัดจากแดงแห่งนี้เป็นจำนวนมาก เท่ากับเป็นการสร้างบุคลากรที่จะช่วยกันสืบทอดคำสอนที่ถูกต้องให้ดำรงต่อไปในอนาคต เปรียบเหมือนมีวัคซีนที่สามารถป้องกันและทำลายโรคร้ายให้หมดสิ้นไป จึงเท่ากับเป็นการสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปในอนาคต คำสอนที่เป็นมิจฉาทิฏฐิก็จะค่อยๆ หมดสิ้นไป และพระเดชพระคุณท่านได้ทำงานในการสร้างบุคลากรผู้เป็นครูบาอาจารย์ให้ช่วยกันเผยแผ่ธรรมะทางพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานกว่าสิบปี ซึ่งหาผู้ที่จะทุ่มเทชีวิตให้แก่พระพุทธศาสนาอย่างพระเดชพระคุณท่านพระเมธีวชิรโสภณนั้นหาได้ยากมากในปัจจุบัน

ดังนั้น กระผมจึงขอถวายมุทิตาจิตในผลงานการรักษาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาของพระเดชพระคุณท่าน และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย มาปกปักรักษาอำนวยพรให้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ มีอายุยืนยาวและมีสุขภาพแข็งแรง เพื่อจะได้เป็นกำลังในพระพุทธศาสนาตราบนานเท่านาน

เทพฤทธิ์ สาธิตการมณี
ประธานกรรมการมูลนิธิพระอภิธรรมวัดศรีสุดาราม
รองประธานกรรมการมูลนิธิแนบมหานีรานนท์

ผู้มีเมตตาจิตต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเคยไปวัดจากแดงนานแล้ว เมื่อครั้งไปงานศพคนเก่าแก่ ซึ่งอยู่ติดกับวัดจากแดง และได้ฟังท่านอาจารย์พระมหาประนอมเทศน์ ยังคิดอยู่ว่า พระสงฆ์รูปนี้เทศน์ดีมาก หลังจากนั้นก็ไม่ค่อยได้ไปวัดจากแดงอีกเลย จนความทรงจำเริ่มจะลืมเลือน คุณเสริมสุข ปัทมสถาน เพื่อนที่รู้จักกันมานานมาก ก็ได้ชวนไปพม่า โดยพระอาจารย์นำกฐินไปทอดที่นั่น และได้ไปกับคณะของท่านอีก ๑ - ๒ ครั้ง และได้เดินทางไปสังเวชนียสถาน สถานที่ประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน กับคณะของท่านพระอาจารย์ ซึ่งตลอดการเดินทางของพวกเราได้มีการสวดมนต์ ภาวนา และฟังธรรมจากท่าน ท่านเป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบรูปหนึ่ง และเป็นผู้ที่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และการอบรมเทศนาแต่ละครั้ง ท่านรู้เท่าทันเหตุการณ์ของโลก ทำให้วิธีการเทศนาของท่านทำได้ดีมาก เห็นเป็นรูปธรรม สามารถนำคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ได้เป็นอย่างดี

ทุกๆ ปี เราจะทำบุญปีใหม่ และให้พนักงานได้มีโอกาสทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ทั้งที่อาคารในเมือง UBC II และที่ศูนย์ไบเทค ท่านจะเมตตารับอาราธนาพาคณะพระสงฆ์วัดจากแดง จำนวน ๙ รูป รวมท่านอาจารย์พระมหาประนอมมาทุกครั้ง ไม่เคยขาดศรัทธาสักครั้ง ท่านจะเทศน์ให้คติธรรมแต่ละปีไม่ซ้ำกัน พนักงานและผู้บริหารทุกคนระลึกถึงความเมตตาของท่าน ทุกครั้งที่มีการก่อสร้างโครงการไบเทค เฟส ๒ โครงการ Summer LaSalle ท่านจะไปทำพิธีสวดในการลงเสาต้นแรก เพื่อเป็นสิริมงคลเสมอมา

มีอยู่ครั้งหนึ่ง โครงการไบเทค เฟส ๒ ต้องก่อสร้างหลายปี คนงานก่อสร้างมีทั้งคนไทย พม่า เขมร ทุกคนอยากทำบุญ อยากได้กำลังใจ ซึ่งท่านได้เมตตารับนิมนต์มา และท่านเองยังสามารถเทศน์ภาษาพม่าได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ท่านก็ได้จัดหาพระสงฆ์ที่มาศึกษาปริยัติที่วัดจากแดง ที่เทศน์ภาษาเขมรมาแสดงธรรมให้ ทำให้คนงานปลาบปลื้มและมีกำลังใจอย่างมาก กำลังใจมีส่วนสำคัญมากในการทำงาน

ทุกครั้งที่ท่านพระอาจารย์ทำน้ำพระพุทธมนต์ ท่านจะพูดเสมอว่า ต้องเสียงดังฟังชัด ถูกอักขระภาษาถูกต้อง ท่านสวดพระปริตรได้ไพเราะมาก ข้าพเจ้าและครอบครัว ตลอดจนพนักงานทุกคนต่างก็ระลึกถึงความเมตตาของท่านด้วยความซาบซึ้งใจยิ่ง

นอกจากนี้ ท่านพระอาจารย์ยังมีโครงการกำจัดขยะถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ซึ่งจะช่วยลดภาวะโลกร้อน โครงการนำขวดพลาสติกใสมาผสมใยฝ้ายเพื่อทำจีวร และโครงการน้ำชีวภาพจุลินทรีย์ คนพม่าซึ่งมาทำงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ก็ได้วัดจากแดงเป็นที่พึ่งทางใจ วันเสาร์อาทิตย์ก็มาช่วยงานวัด

กฐินทุกปีหลังออกพรรษา พวกเราก็จะรอคอยที่จะได้มางานบุญใหญ่ ขยะเปียกในวัดท่านพระอาจารย์ก็จะแยกทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ลงมือปฏิบัติให้เห็น เป็นผู้นำชุมชน เป็นศูนย์รวมของประชาชนชาวไทยและต่างชาติที่มาทำงานในบริเวณใกล้เคียง ที่บอกเล่ากันปากต่อปาก ทำให้วัดไม่เคยขาดแรงงานที่มาช่วยงานบุญ

ด้วยคุณงามความดีที่ท่านพระอาจารย์ได้ปฏิบัติมาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ความเมตตากรุณาต่อทุกคนไม่เลือกชั้นวรรณะ เชื้อชาติ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่พระสงฆ์และฆราวาส ในการดูแลตนเองและครอบครัว ตลอดถึงประเทศชาติไทย และโลกของเรา

ในวโรกาสที่ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ข้าพเจ้าขอแสดงมุทิตาจิตต่อท่านมา ณ โอกาสนี้

ประพีร์ บุรี

ในนามของคณะผู้บริหารและกลุ่มพนักงานบริษัทภิรัชบุรี

น้อมถวายมุทิตาจิตสักการะ

ในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่พระเดชพระคุณ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ ในพระราชทินนามว่า "พระเมธีวชิรโสภณ" เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

กระผม นายอนุรุธ ว่องวานิช ในนามของกลุ่มบริษัทอังกฤษตรางู และมูลนิธิว่องวานิช ขอกราบนมัสการแสดงมุทิตาจิตแด่พระเดชพระคุณ พระเมธีวชิรโสภณ ในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งในครั้งนี้

นับเป็นบุญของพวกเราที่ได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการจัดอบรมวิปัสสนากรรมฐาน การแสดงธรรม และการให้ความรู้ในเรื่องขยะรีไซเคิล ในการนี้กลุ่มบริษัทอังกฤษตรางูมีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการของพระเดชพระคุณ โดยการบริจาครถตู้สำหรับใช้งานวิ่งรับบริจาคขวดพลาสติก เพื่อนำมารีไซเคิลเป็นผ้าไตรจีวร ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่มีความสร้างสรรค์และเหมาะสมกับวิถีพุทธของคนไทย และยังมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย อีกทั้งการสร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม ก็เป็นวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของพระเดชพระคุณ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคมสืบต่อไป

นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

นายอนุรุธ ว่องวานิช
ประธานกรรมการบริหาร กลุ่มบริษัทอังกฤษตรางู
ประธานมูลนิธิว่องวานิช

ปลื้มปีติยินดีที่ได้เป็นลูกศิษย์

ตลอดเวลาเกือบ ๒๐ ปี ข้าพเจ้าได้รับความเมตตาจากพระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้ฟังคำสอนของท่าน ได้เรียนรู้ถึงพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และติดตามผลงานที่ท่านทำในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ให้ความรู้อบรมพระสงฆ์สามเณร มุ่งเน้นให้พระภิกษุสงฆ์ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาภาษาบาลี เพื่อเข้าถึงพระไตรปิฎก อีกทั้งงานเพื่อสังคมชุมชนพระประแดง รวมทั้งงานสิ่งแวดล้อม ดูแลรักษาธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพยากรของโลก เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนนักเรียนทุกระดับได้เข้าใจความสำคัญ ทั้งในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าฟังธรรมเป็นประจำ เมื่อท่านมาสอนวิชาวิสุทธิมรรคที่ธนาคารที่ข้าพเจ้าเคยเป็นผู้บริหารอยู่ และมีโอกาสได้ติดตามท่านไปเรียนรู้ถึงวิถีชาวพุทธในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศและในต่างประเทศ นับว่าท่านได้เปิดวิสัยทัศน์กับคณะที่ไป โดยเฉพาะข้าพเจ้าให้ได้เรียนรู้มากมาย

ข้าพเจ้ามีความประทับใจเป็นอย่างมาก ในวิธีการสอน การสวดสาธยายพระปริตรบทต่างๆ ฟังแล้วทำให้เกิดพลังในการสร้างความดี ตามคำสอนของพระพุทธองค์ ท่านอาจารย์ได้นำเรื่องบาปบุญคุณโทษที่เข้าใจยาก มาพูดให้เข้าใจง่ายขึ้น

ข้าพเจ้าระลึกถึงคุณงามความดีของท่านอาจารย์ จึงขอจารึกบทนมัสการอาจริยคุณของ *พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)* ที่ก้องอยู่ในโสตประสาทเสมอว่า

อนึ่งข้าคำนับน้อม ต่อพระครูผู้การุญ
โอบเอื้อและเจือจุน อนุสาสน์ทุกสิ่งสรรพ์
ยัง บ ทราบก็ได้ทราบ ทั้งบุญบาปทุกสิ่งอัน
ชี้แจงและแบ่งปัน ขยายอัตถ์ให้ชัดเจน
จิตมากด้วยเมตตา และกรุณา บ เอียงเอน
เหมือนท่านมาแกล้งเกณฑ์ ให้ฉลาดและแหลมคม
ขจัดเขลาบรรเทาโม- หะจิตมืดที่งุนงม
กังขา ณ อารมณ์ ก็สว่างกระจ่างใจ
คุณส่วนนี้ควรนับ ถือว่าเลิศ ณ แดนไตร
ควรนึกและตรึกใน จิตน้อมนิยมชม

ขอให้ท่านอาจารย์อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ลูกศิษย์ทั้งหลาย และช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้คำสอนของพระพุทธองค์แผ่ไปในจิตในใจคน เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขด้วยเทอญ

นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง
รัชนี ตรีพิพัฒน์กุล

ธมฺมนฺเตวาสิก* ผู้ได้อาศัยร่มเงาพระธรรม

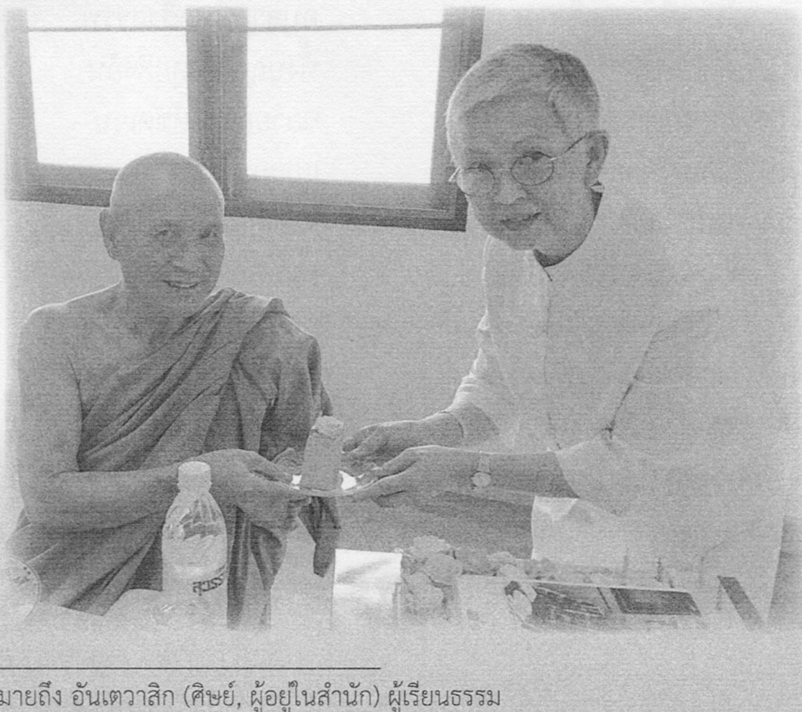
พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ ภาค ๑ เรื่อง กินททสูตร ว่าด้วยเทวตาปัญหา ๕ ข้อ ความว่า

สมัยหนึ่ง เทวดาทูลถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า "บุคคลให้สิ่งอะไรชื่อว่าให้กำลัง ให้สิ่งอะไรชื่อว่าให้วรรณะ ให้สิ่งอะไรชื่อว่าให้ความสุข ให้สิ่งอะไรชื่อว่าให้จักษุ และบุคคลเช่นไรชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง"

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า "บุคคลให้อาหารชื่อว่าให้กำลัง ให้ผ้าชื่อว่าให้วรรณะ ให้ยานพาหนะชื่อว่าให้ความสุข ให้ประทีปโคมไฟชื่อว่าให้จักษุ และผู้ที่ให้ที่พักพาอาศัยชื่อว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ส่วนผู้ที่พร่ำสอนธรรมชื่อว่าให้อมฤตธรรม"

พระอรรถกถาจารย์ท่านอธิบายว่า "บุคคลใดย่อมพร่ำสอนธรรม ย่อมบอกอรรถกถา ย่อมสอนบาลี ย่อมแก้ปัญหาที่ถามแล้ว ย่อมบอกกรรมฐาน ย่อมทำธรรมสวนะ แม้ทั้งหมดนี้ ชื่อว่าย่อมพร่ำสอนธรรม"

อนึ่ง การให้ธรรมนี้เท่านั้น บัณฑิตพึงทราบว่า เป็นเลิศกว่าการให้ทั้งหมด ข้อนี้สมจริง ดังที่ตรัสไว้ว่า

* ธมฺมนฺเตวาสิก หมายถึง อันเตวาสิก (ศิษย์, ผู้อยู่ในสำนัก) ผู้เรียนธรรม

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ สพฺพรสํ ธมฺมรโส ชินาติ
สพฺพรตึ ธมฺมรติ ชินาติ ตณฺหกฺขโย สพฺพทุกฺขํ ชินาติ.

"การให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้งปวง รสแห่งธรรมย่อมชนะรสทั้งปวง
ความยินดีในธรรมย่อมชนะความยินดีทั้งปวง ความสิ้นตัณหาย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง ดังนี้"

ท่านเจ้าคุณอาจารย์อยู่ในฐานะผู้ให้ตลอดระยะเวลายาวนานมานี้ ด้วยคุณความดีที่ท่านได้ปลูกเพาะเมล็ดโพธิ์แห่งการตรัสรู้ไว้มากมายหลายต้นจนนับไม่ได้ แม้บางเมล็ดอาจถูกทำลายไปบ้าง แต่ยังมีอีกจำนวนไม่น้อยที่กำลังเจริญเติบโตเต็มที่ พร้อมเป็นร่มเงาให้สรรพสัตว์ทั้งหลายได้พึ่งพาอาศัย

ท่านได้นำความรู้ที่ได้จากความเพียรศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศ และที่ไปศึกษา ณ ประเทศเมียนมา นานกว่า ๑๒ ปี มาเป็นอาจารย์สอนบาลีไวยากรณ์ชั้นสูง พระอภิธรรม พระไตรปิฎก และภาษาพม่า บรรยายธรรม ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สถาบันต่างๆ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง ทั้งระบบ AM และ FM เป็นกรรมการตรวจชำระพระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๔๙ ตรวจชำระคัมภีร์สัททนีติสุตตมาลา ฯลฯ เพื่ออบรมสั่งสอนพัฒนาจิตแก่พุทธมามกะให้เกิดความศรัทธา ความเสียสละ ความรัก และความเมตตาต่อกันในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ สามารถสร้างครอบครัว สังคม และประเทศชาติให้มีความสุข

นอกจากการอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนให้สนใจปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังแล้ว ท่านเจ้าคุณอาจารย์ยังได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้มีสัมมาปฏิบัติในอีกหลายๆ ด้าน ทั้งด้านอาหาร น้ำดื่ม และที่พัก ตลอดทั้งการเชื่อมโยงพระพุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อมในโครงการขุดทองจากกองขยะ นำขวดพลาสติกใสที่ใช้แล้วมาแปรรูปเป็นจีวรและผืนผ้า เพื่อนำมาตัดเป็นเครื่องนุ่งห่มของฆราวาส ทำผ้าห่ม ทำถุงผ้าใส่ของลดโลกร้อน เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก

เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เจ้าอาวาสวัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระราชาคณะมีนามว่า พระเมธีวชิรโสภณ ในโอกาสนี้ ดิฉันในฐานะศิษยานุศิษย์ ซึ่งมีความภาคภูมิใจ ปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบแสดงมุทิตาจิตสักการะ และขอน้อมนำวัตรปฏิบัติของท่านเจ้าคุณอาจารย์มาเป็นแบบอย่างที่ดี ในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม ขอพระสัทธรรมจงดำรงมั่นสิ้นกาลนาน

เกยูร อัสสกุล
อาจารย์พิเศษเฉพาะทางด้านพระอภิธรรม
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรรมการและเลขานุการ
มูลนิธิสัทธัมมโชติกะ

ธรรมะจากซอย ๑๕

ดิฉันมีบุญได้กราบพระเดชพระคุณพระเมธีวชิรโสภณ ตั้งแต่ที่ท่านยังเป็นพระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร เพราะได้มีโอกาสติดตามคุณหญิงลมุลศรี โกศิน (คุณน้า) ไปทำบุญกับกองทุนปลูกรากแก้วในอดีต

ขอย้อนเวลาไปเมื่อก่อนที่จะเกิดกองทุนปลูกรากแก้วนี้ คือเรื่องมีอยู่ว่า นานมาแล้วที่คุณน้าชอบฟังรายการธรรมะยามดึก ชื่อ **"ธรรมร่วมสมัย"** ที่อดีตพลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธุ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งได้กราบนิมนต์พระสงฆ์ผู้มีความรู้ มากด้วยประสบการณ์ มาออกรายการ และพูดข้ออรรถข้อธรรม หรือแง่มุมบางประเด็นที่น่าสนใจในกิจการสงฆ์ และมีครั้งหนึ่งคุณน้าได้ฟังพระศรีญาณโสภณ (ปัจจุบัน พระราชญาณกวี) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก ซึ่งรับนิมนต์มาออกรายการ ท่านได้กล่าวว่าอยากให้มีกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร คุณน้าทั้งสอง (ท่านโอสถ และคุณหญิงลมุลศรี โกศิน) มีความสนใจมากจึงได้พูดคุยกับพลตรีทองขาวหลังรายการ

สรุปว่า คุณน้าได้นัดกับพลตรีทองขาวเพื่อไปแจ้งความประสงค์ที่จะถวายปัจจัยเริ่มต้นในการตั้งกองทุนที่วัดพระราม ๙ หลังจากที่ได้กราบเรียนพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระธรรมบัณฑิต เจ้า

อาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก และพระราชญาณกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสแล้ว จึงเกิด **"กองทุนปลูกรากแก้วศาสนทายาท"** และงานเกี่ยวกับกองทุนนี้เอง พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ได้รับนิมนต์มาช่วยงานอบรม ปลูกฝัง ให้พลังลูกเณรทั้งหลาย เรื่องการบวชเณรเพื่อเรียนบาลี ในช่วงนั้นท่านได้รับนิมนต์ไปเทศน์บ่อยครั้ง เมื่อมีการให้กำลังใจเด็กชายก่อนบวช มาเป็นสามเณรรากแก้วพระศาสนา ทั้งการอบรมที่วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก และที่หลายจังหวัดในภาคอีสาน ที่มีการบวชครั้งใหญ่ ครั้งแรกๆ เช่น ที่วัดหลวงพ่อทูล จ.อุดรธานี และอีกครั้งที่พระเจดีย์หลวงปู่ศรี จ.ร้อยเอ็ด คุณน้าและผู้ติดตามประทับใจที่ได้ฟังท่านเทศน์ ทั้งตอนที่พลตรีทองขาวนิมนต์พระมหาประนอม มาออกรายการ ธรรมร่วมสมัย เวลา ๒๓.๐๐ น. ซึ่งรายการนี้ สมัยก่อนมีทุกคืน และมีพระเถระผู้ใหญ่ในบ้านเมืองติดตามฟังกันมาก เพราะพลตรีทองขาว มีความสามารถในการนำประเด็นสำคัญ ไม่ว่าจะเรื่องงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรืองานเกี่ยวกับภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันเกี่ยวเนื่องกับจำนวนวัด จำนวนพระภิกษุสามเณรที่ลดลงอย่างน่าใจหาย ท่านเจ้าคุณพระศรีญาณโสภณในครั้งนั้น พร้อมทั้งพระมหาประนอม ได้มาออกรายการอยู่หลายครั้ง เพื่อเปิดประเด็นและเพื่อตอบประเด็นสำคัญๆ คุณน้าจึงช่วยอุปถัมภ์กองทุนนี้อย่างต่อเนื่อง

ระยะหลังคุณน้าได้จัดให้มีการฟังธรรมที่บ้าน เพื่อชักชวนญาติมิตร และเพื่อนฝูงมาฟังธรรม เป็นโอกาสที่จะประชาสัมพันธ์ให้เพื่อนฝูงและญาติมิตรรู้จักกองทุนฯ ด้วย พระมหาประนอมในครั้งนั้นได้รับนิมนต์มาเทศน์ที่บ้านคุณน้าในวันเสาร์หรืออาทิตย์ ซึ่งจัด **"เปิดบ้านฟังธรรม"** ที่สุขุมวิท ซอย ๑๕ อยู่เนืองๆ คุณน้าและดิฉันได้ติดตามการเทศน์ของพระมหาประนอม เมื่อที่วัดจากแดงมีงาน หรือเมื่อท่านไปเทศน์ตอนสัปดาห์วิสาขบูชาโลก หรือที่ยุวพุทธิกสมาคมฯ เช่นกัน ดิฉันและเพื่อนยังได้เคยไปร่วมสาธยายคัมภีร์ปัฏฐาน และสาธยายพระไตรปิฎก ที่พระอาจารย์ท่านนำการสาธยายอย่างแข็งขันในโอกาสสำคัญในที่ต่างๆ เช่นกัน

ตั้งแต่ดิฉันในวัย ๗๐ กว่า ได้ติดตามคณะนักเรียนวิสุทธิมรรค (เรียนที่ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดไทย) ไปวัดจากแดงทุกครั้งที่มีงานบุญ ไม่ว่างานกฐิน งานฉลองศาลา งานสลากภัต งานเทศน์ธรรมบท ซึ่งดิฉันและลูกหลานยังได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ๑ กัณฑ์ หลานๆ ซึ่งเรียนโรงเรียนนานาชาติยังได้มีโอกาสไปจุดเทียนที่อ่างน้ำมนต์ และร่วมฟังเทศน์ธรรมบทที่วัดจากแดงด้วย เราทุกคนชื่นชอบการแสดงธรรมของท่าน เมื่อคุณหญิงมีอายุมากขึ้น ดิฉันได้เป็นหลักในการช่วยนิมนต์ครูบาอาจารย์มาเทศน์ที่บ้านสุขุมวิท ซอย ๑๕ และครั้งใดที่ท่านอาจารย์พระมหาประนอมมาเทศน์ ก็จะมีญาติพี่น้องและเพื่อนๆ ของคุณหญิง เพื่อนๆ ของลูกหลานครอบครัวเรามาฟังกันมากมาย

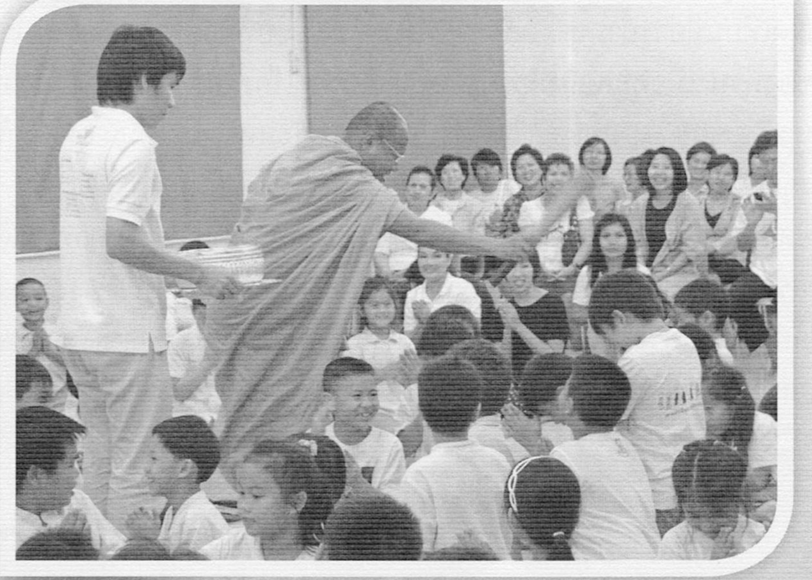
ดังนั้น เมื่อสมาชิกฟังธรรมและญาติมิตรทราบข่าวอันเป็นมงคลว่า พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานสมณศักดิ์พระอาจารย์ที่ พระเมธีวชิรโสภณ ครอบครัวของเรา ซึ่งมีคุณหญิงลมุลศรี โกศิน เป็นประธานและเป็นผู้ใหญ่ที่ริเริ่มกิจกรรมที่เป็นกุศลนี้ โดยเฉพาะดิฉัน รู้สึกปีติยินดีกับข่าวดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เราทุกคนขอกราบแสดงมุทิตาจิตกับพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณมา ณ โอกาสนี้

สุภาณี สายสนธิ์ (โยมอู๊ด ๘๔)

โรงเรียนสยามสามไตร

น้อมถวายมุทิตาสักการะ พระอาจารย์ผู้เลิศคุณ ต่อการศึกษาสยามสามไตร

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ **พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร** วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพระราชาคณะมีนามว่า **"พระเมธีวชิรโสภณ"** โรงเรียนสยามสามไตร คณะผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครองและนักเรียน ในฐานะศิษย์ ล้วนมีความปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง จึงพร้อมใจกันน้อมถวายมุทิตาสักการะ และรำลึกถึงปฏิปทาของพระอาจารย์อันเป็นแบบอย่างของผู้เลิศคุณต่อการศึกษาสยามสามไตร...การศึกษาแนวพุทธ ที่ปรากฏชัดเสมอมา

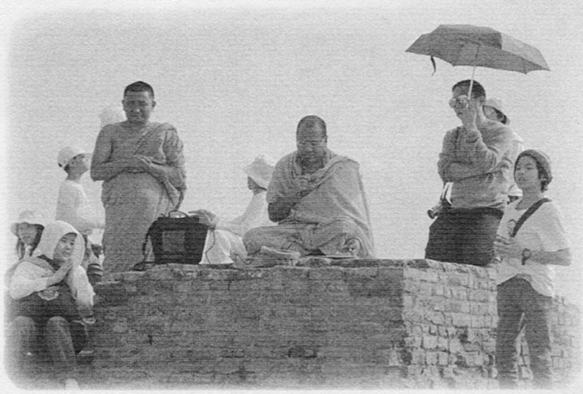

ผู้เลิศคุณในการศึกษาเล่าเรียนพระพุทธศาสนา พระอาจารย์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร หรือปัจจุบันคือ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ **พระเมธีวชิรโสภณ** ให้ความสำคัญต่อความรู้ความเข้าใจของครูและนักเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง โดยการรับนิมนต์เป็นประธานสงฆ์ แสดงธรรมเทศนาในงานสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน เมตตาเป็นผู้นำการเดินทาง และเป็นครูผู้สอนแก่คณะศิษย์สยามสามไตร ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในหลากหลายลักษณะ ทั้งด้านปริยัติและด้านปฏิบัติการ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า ๑๒ ปี

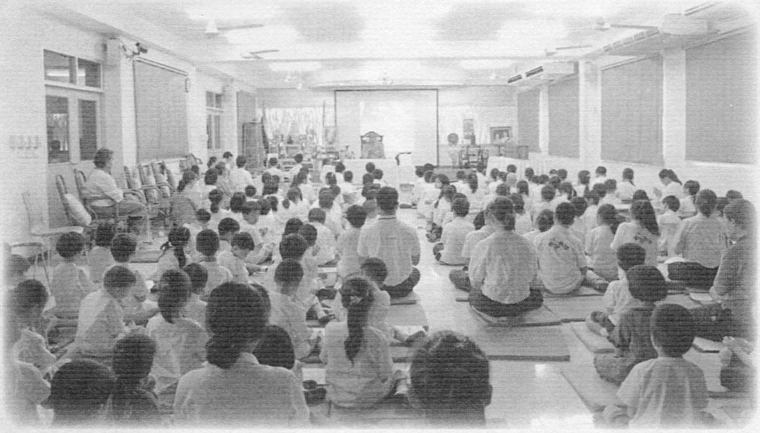

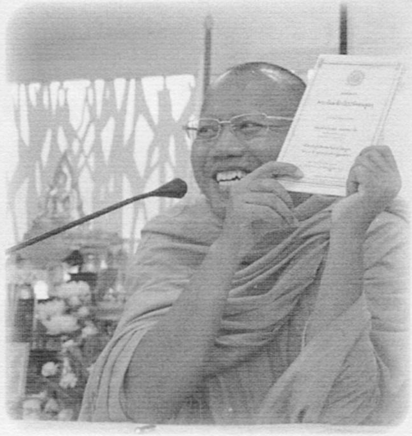

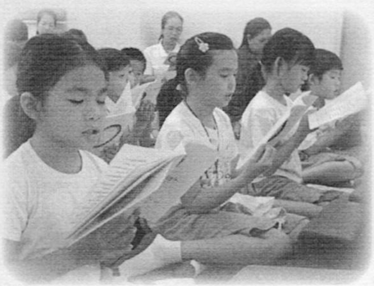

การจาริกบุญ-จารึกธรรม ณ แดนพุทธภูมิ การนำคณะครู นักเรียนและครอบครัว ออกค่ายต่างประเทศ หลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ออกเดินทางศึกษาและปฏิบัติธรรมตามรอยพระพุทธเจ้า ณ ดินแดนที่มีความสำคัญทางด้านพระพุทธศาสนา อาทิ ประเทศอินเดีย เนปาล ศรีลังกา และพม่า ค่ายต่างประเทศนี้เป็นหนึ่งในเอกลักษณ์การจัดการศึกษาแนวพุทธของโรงเรียน และเป็นค่ายเรียนรู้ที่ประกาศถึงความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนสยามสามไตรทุกคน ด้วยความสำคัญดังกล่าว ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ได้เมตตาเป็นผู้นำคณะเดินทางในหลายๆ รุ่น โดยนอกจากจะให้ความรู้อย่างลึกซึ้งในแต่ละสถานที่ที่ไปเยือน ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ยังสอนให้ลูกศิษย์มีความเป็นชาวพุทธที่แท้ รู้จักปฏิบัติตนอย่างรู้ความหมาย รู้คุณค่า ไม่ใช่ปฏิบัติเพียงพิธีกรรมหรือการกระทำที่สืบต่อกันมาเท่านั้น ซึ่งในแต่ละครั้งแต่ละรุ่นที่ผ่านมา ผู้เดินทางทั้งครู นักเรียนและครอบครัว ต่างรู้สึกปีติปราโมทย์ เกิดความซาบซึ้งใจในพระพุทธศาสนา ล้วนเพิ่มพูนความศรัทธาของแต่ละบุคคลได้อย่างน่าอนุโมทนา

"ธรรมะเข้าพรรษา" การศึกษาปริยัติสู่การปฏิบัติอย่างรู้ความหมาย สยามสามไตรได้รับความเมตตาจากท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ในการแสดงธรรม ให้ความรู้แก่คณะครู นักเรียนและผู้ปกครองเป็นประจำทุกปีในช่วงเข้าพรรษา จึงกล่าวได้ว่าท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ มีลูกศิษย์อยู่ทุกวัย ตั้งแต่เด็กอนุบาล ประถม มัธยมต้น ไปจนถึงพ่อแม่ผู้ปกครอง ปู่ย่าตายาย ที่ต่างพากันมาร่วมฟังธรรม ณ หอประชุมของโรงเรียน โดยสาระธรรมในแต่ละครั้งมุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติได้จริง เช่น การสวดมนต์ที่ทุกคนปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวัน ต้องสวดให้ถูกต้อง สวดให้คล่อง และสวดอย่างสม่ำเสมอ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ มักมีคำกลอนหรือบทท่องจำมาฝากลูกศิษย์เสมอ ซึ่งช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาและสร้างอรรถรสในการฟังธรรมได้เป็นอย่างดี

มัธยมรู้โลก...สู่โลกทั้งสาม

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โรงเรียนสยามสามไตรได้เปิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นเป็นครั้งแรก ในชื่อ "มัธยมรู้โลก" การศึกษาของนักเรียนเป็นการเรียนรู้จากชีวิตจริงผสานจากทั้งทางบ้านและที่โรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณสมบัติภายในให้มีความพร้อม และสัมพันธ์กับโลกภายนอก โดยท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ได้เมตตาให้

โอวาทแก่คณะครูและนักเรียนมัธยมรู้โลก ในโอกาสพิธีถวายเทียนพรรษา ณ วัดจากแดง (๒ สิงหาคม ๒๕๕๙) อธิบายถึงความเป็นผู้รู้โลกที่ควรพัฒนาไปสู่ความรู้ใน "โลกทั้งสาม" (โอกาสโลก ๑ สัตวโลก ๑ ขันธโลก ๑) และเน้นย้ำที่ "ขันธโลก" อันได้แก่ตัวเราเอง พร้อมทั้งให้คาถาว่า ***"ดูตัวเราให้ออก บอกตัวเราให้ได้ ใช้ตัวเราให้เป็น"***

โอวาทที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ได้ให้ไว้นั้นถือเป็นหลักธรรมสำคัญที่มัธยมรู้โลกน้อมรับมาปฏิบัติสู่การศึกษาพัฒนาให้เกิดความรู้ตน รู้คน รู้โลก โดยเฉพาะต้องรู้จักตนเอง มองเห็นศักยภาพความสามารถของตนเอง และมีความเข้าใจโลกรอบตัวตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่มนุษย์จะพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้

ขยะศึกษา...งานขยะที่ไม่ใช่ขยะ สยามสามไตรได้รับความเมตตาจากท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ในการอบรมให้ความรู้แบบองค์รวม เรื่องการบริหารจัดการขยะเป็นเวลาหลายครั้ง พร้อมทั้งให้แหล่งเรียนรู้อันสัปปายะ ณ วัดจากแดง ทั้งทางด้านวิชาการและด้านปฏิบัติการ เพื่อให้คณะครู บุคลากร และนักเรียนได้สามารถนำความรู้ไปปรับพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง โดยงานแยกขยะของวัดจากแดงเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียน ที่ทุกคนในชุมชนสยามสามไตรได้ร่วมปฏิบัติ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ให้หลักว่า ***"บางทีขยะอาจไม่ใช่ขยะ แต่มันเป็นขยะเพราะมันอยู่ผิดที่"*** ดังที่ทราบกันดีว่าเรื่องขยะนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตทุกคน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และระดับโลก แบบอย่างและความรู้ที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ มอบให้นั้น ได้ช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง จนเกิดเป็นความร่วมมือร่วมใจ เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีทางด้านการปฏิบัติ และเกิดผลประโยชน์ที่ดีเป็นลำดับตามมา

พระคุณของท่านเจ้าคุณอาจารย์ **พระเมธีวชิรโสภณ** ที่มีต่อโรงเรียนสยามสามไตรนั้นมากเกินกว่าจะบรรยายได้ครบถ้วน แต่พระคุณสูงสุดคือ ความเป็นพระสงฆ์ผู้เป็นสรณะ เป็นที่พึ่งที่ระลึกแก่ศิษย์ทั้งหลาย ในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ สยามสามไตรขอน้อมกราบถวายมุทิตาสักการะแด่ท่านเจ้าคุณอาจารย์ฯ ผู้เลิศคุณ ด้วยเศียรเกล้า

ข้อค้นพบการจัดการศึกษาบาฬีพระไตรปิฎกในพม่า

เกริ่นนำ

ผมได้รับการติดต่อจาก **"พี่เต้ย" คุณนายเสริมสุข ปัทมสถาน** มหาอุบาสิกาผู้มีจิตศรัทธาในการศึกษาพระปริยัติ มุ่งปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ปฏิเวธ ตามหลักพุทธศาสนาสายเถรวาท และมีผลงานส่งเสริมการสร้างคัมภีร์พุทธศาสนา และการศึกษา "บาฬี" มุ่งรักษาพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ อุปถัมภ์สำนักบาลีหลายแห่ง อาทิ วัดท่ามะโอ วัดโมลีโลกยาราม วัดจากแดง วัดหาดใหญ่สิตาราม ฯลฯ ให้ร่วมกันเขียนบทความเพื่อแสดงมุทิตาจิตเนื่องในวโรกาสอันเป็นสิริมงคลที่ **"อาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ.๖, น.ธ. เอก, สาสนธชะ ธัมมาจริยะ"** เจ้าอาวาสวัดจากแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับพระบรมราชโองการ โปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะมีราชทินนามว่า **"พระเมธีวชิรโสภณ"** ตั้งแต่วันที่ ๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ความสัมพันธ์กับพระเมธีวชิรโสภณ

ผมคุ้นเคยกับพระและสามเณรสายวัดท่ามะโอมายาวนาน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ สมัยที่ยังบวชเรียนเป็นสามเณรเปรียญธรรม ๕ ประโยค ได้เดินทางไปค้นคว้าคัมภีร์บาลีต่างๆ ที่สนใจเป็นการส่วนตัวถึงวัดท่ามะโอ จ.ลำปาง ในยุคนั้นมีสามเณรประนอม เข็มสันเทียะ สามเณรสมควร ถ้วนนอก สามเณรจำรูญ ธรรมดา ฯลฯ ที่ผมคุ้นเคย เพราะวัยไล่เลี่ยกัน และสนใจบาลีแบบเอาจริงเอาจัง ไม่แตกต่างกัน แต่ผมเน้นทาง "บาลีสนามหลวง" ส่วนท่านต่างๆ ที่เอ่ยนามข้างต้นเน้น "บาลีใหญ่"

ประสบการณ์จากการเดินทางไปสังเกตการจัดการศึกษาบาฬีพระไตรปิฎกในพม่า

ที่จริง ผมชอบเล่าเรียนบาลี ค้นคว้าพระไตรปิฎก เป็นชีวิตจิตใจ แต่เมื่อ “โอกาส” ไม่เอื้ออำนวย หลังจากพยายามหาหนทางเรียนต่อที่ “มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย” มหานครนิวยอร์ก เป็นเวลากว่า ๑ ปี ผมก็พานพบความจริงว่า “โอกาส” ไม่อำนวย ฟ้าไม่เปิดทาง จึง disruption ชีวิตตนเองไปเล่าเรียนทางการเงิน การประกันภัย การค้าระหว่างประเทศแทน และเอาดีทางบริหารธุรกิจได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งที่พื้นฐานก็เป็น “เปรียญ ๙ ประโยค” ไม่ต่างจากท่านอื่นๆ แต่ไม่แนะนำให้เดินตาม เพราะจนถึงบัดนี้ ก็ไม่มีใครใน มจร. จุฬาฯ หรือ มสธ. ที่จบทาง “บาลีสูงสุด” จะไปเอาดีทาง “การเงิน-การลงทุน” เพราะต้องใช้บุญเก่าผสมบุญใหม่ ให้สมดุลและลงตัวกับคำว่า “โชคดี”

ระหว่างเรียนและทำงานที่นิวยอร์ก ผมก็ใช้เวลาว่างค่อยๆ สะสม รวบรวม “ตำรา” เกี่ยวกับบาลีของฝรั่งแบบค่อยเป็นค่อยไป ขณะเดียวกันก็ได้ตำราบาลีทางสายวัดท่ามะโอ มูลนิธิภูมิพโลภิกขุอ่านประกอบ สลับกับงานวิจัย วิชาการทางบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งเมื่อได้ศึกษาจนจบรายวิชาสูงสุดทางบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ และเปรียบเทียบกับการศึกษาทางปริยัติธรรมก็พบความจริงว่า “ตัวแปรต้น” หรือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความรุ่งเรืองหรือตกต่ำของการศึกษาพระปริยัติธรรมในประเทศต่างๆ คือ “อำนาจรัฐ” ขับเคลื่อนนำโดย “สถาบันพระมหากษัตริย์” กับ “สถาบันการเมือง”

ดังนั้น “พม่า” จึงเป็นประเทศที่ผมสนใจเพราะเห็นว่า “ไทย พม่า ลังกา ลาว เขมร เวียดนาม อินเดีย บังคลาเทศ” ต่างมี “สายสัมพันธ์” ที่ดีทางพุทธศาสนา สมัยที่พม่ายังปิดประเทศ ผมจึงได้ไปขอวีซ่าและเดินทางไปพม่า โดยได้ข้อมูลจากทางสายวัดท่ามะโอว่า ถ้าไปเยือนกรุงย่างกุ้ง ให้แวะไปหา **“ท่านมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร”** ซึ่งผมก็ได้เดินทางไปพบที่วัด น่าจะชื่อ “วัดปัจจนิกายสาสนพิมาน” ในกรุงย่างกุ้ง และได้อาศัยท่านมหาประนอม ซึ่งบอกว่ากำลังทุ่มเทเรียนหลักสูตร **“ธัมมาจริยะ”** ของพม่าอย่างเอาจริงเอาจัง ช่วยพานั่งรถแท็กซี่นำไปทุกหนทุกแห่ง ซึ่งผมเช่าเหมาคัน ๑๕ วัน เดินทางกันแบบค่ำไหนนอนนั่น ตั้งแต่ย่างกุ้ง พะโค หงสาวดี พุกาม จนถึงมัณฑะเลย์ ได้ไปดูการจัดการศึกษาทั่วพม่า สำนักใหญ่ๆ จนครบถ้วน เช่น วัดมหาคันธาโยง ที่ท่านเคยพำนัก ตลอดทางท่านก็เมตตา ใจดี นำไปชมทุกจุดแบบ Unseen เห็นการจัดการศึกษาระบบบาฬีในพม่าที่เป็นความจริง บางแห่งไม่มีโรงแรมค้าง ก็ค้างแรมในศาลาวัด ได้ยินเสียงเณรท่องแบบตลอดวันตลอดคืน นำมาซึ่งความเลื่อมใสบังเกิดศรัทธาในคุณพระรัตนตรัยอย่างแน่นแฟ้นจนบัดนี้

แล้วจากนั้นตลอด ๒๐ ปีเศษ นับแต่ปี ๒๕๔๓ โดยประมาณ ก็ไม่ได้เจอท่านอีกเลย ห่างเหินกันไปตามหน้าที่การงาน เคยทราบข่าวคราวว่าท่านพำนักคณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ กับท่านมหาสมปอง มุทิโต กระทั่งมาทราบข่าวอีกที พระคุณท่านก็ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ความดังที่ทราบกัน

ข้อค้นพบเชิงประจักษ์ จากการเดินทางดูงาน การจัดการศึกษาบาฬีพระไตรปิฎกในพม่า เมื่อ ๒๐ ปีเศษ

ตลอดระยะทาง ท่านมหาประนอม เล่าเรื่องราวการศึกษาในพม่าที่เป็นปัจจุบันในขณะนั้นหลายเรื่องด้วยกัน และพาไปดูสถานที่จริง ได้ทำบุญทำทาน ใส่บาตร ถวายภัตตาหารเพล ถวายปัจจัยเป็น

ทุนการศึกษา แต่ละวัดที่ได้ไปเยี่ยม ได้บำเพ็ญบุญกุศลครบถ้วนทั้งทาน ศีล และภาวนา ได้ข้อค้นพบที่พอเล่าให้ฟังสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

ประการที่ ๑ ระบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่า

การมุ่งเน้น "มุขปาฐะ" คือท่องจำส่วนตัว ผมกลับเห็นและมองว่า นี่เป็น "จุดแข็ง" ของการเรียนบาหีเพื่อค้นคว้าพระไตรปิฎกแบบเถรวาทอย่างแท้จริง ผมได้ศึกษาค้นคว้าย้อนกลับนับแต่พระพุทธศาสนาได้เริ่มเข้าสู่พม่าในพุทธศตวรรษที่ ๘ พบว่า การเรียนบาหีพระไตรปิฎกในพม่ารุ่งเรืองในพุทธศตวรรษที่ ๑๑ โดยการนำของ**พระเจ้าอโนรธา** และพระมหาเถระนามว่า **"อรหันตะ"** จนถึงทุกวันนี้ ทุกวัดวาอารามที่เป็นสำนักเรียน จะมีแต่เสียงท่องแบบเรียนบาหีไวยากรณ์ คัมภีร์ต่างๆ ดังกึกก้องทุกวัด สำนักเรียนบาหีตั้งแต่ย่างกุ้งถึงมัณฑะเลย์ น่าเชื่อว่าติดต่อกันมายาวนาน นับเป็นพันๆ ปี นับเป็น "การทรงจำ การกล่าว การบอกบาหี" ที่ผมเห็นว่าเป็นการ "ธำรงรักษา" พระพุทธศาสนา ไว้ได้เป็นระบบ "มุขปาฐะ" ที่ดีที่สุดกว่าทุกระบบ สะท้อนได้จากการสืบทอด สืบต่อ สืบสาน คำสอนพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ถึง ๒,๖๐๐ ปี โดยไม่ผิดเพี้ยนแม้แต่อักขระเดียว

ประการที่ ๒ เป้าหมายการจัดการเรียนการสอน "พระปริยัติธรรม"

ในสมัยพุกาม ประการที่ ๑ เน้นให้มีความรู้ความชำนาญเชี่ยวชาญในคัมภีร์บาลีระดับพื้นฐานและมีพื้นฐานความรู้สัททาวิเสสต่างๆ ที่เป็นกุญแจให้สามารถศึกษาคัมภีร์บาลีชั้นสูงได้ และประการที่ ๒ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาบาลี โดยเฉพาะสำนวนภาษาเขียน และการเผยแผ่โดยแต่ง แปล ตีความ อธิบาย ตรงตามพระบาหีคือ พระไตรปิฎก และคัมภีร์บริวารคือ สัททาวิเสสตลอดถึงคันถันตระคือ ภาษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาษาสันสกฤต ปรากฤต เบงกอล พม่า ฯลฯ

เป้าหมายสั้นๆ แค่ ๒ ข้อข้างต้น ผมว่าน่าสนใจ เพราะความจริงที่ประจักษ์คือ ในสมัยพุกามมีผู้แต่งตำราบาลีมีชื่อเสียงมาก เช่น ท่านอัคควังสะ ท่านธรรมเสนาบดี ท่านอำมาตย์ตันปยิงท่านฉัปปทะ ท่านธัมมวิลาสะ พระเจ้าจสวา ฯลฯ กล่าวได้ว่า "ปริยัติศาสนา" ในยุคนี้รุ่งเรืองที่สุด ส่วนสมัยเป็งยะถึงสมัยยองยัน ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๓๐ - ๒๒๙๕ การศึกษาบาลีเมืองเป็งยะหรือ "วิชยปุระ" รุ่งเรืองมาก มีคัมภีร์ชื่อดังเกิดขึ้นคือ **"อภิธานัปปทีปิกาฎีกา"** แต่งโดย จตุรงคพลมหาอำมาตย์ ซึ่งเป็นพจนานุกรมอธิบายนามศัพท์ในบาลีภาษา ขยายความ **"อภิธานัปปทีปิกา"** พจนานุกรมบาลีภาษาเล่มแรกของโลกในเกาะสิงหล

เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนบาลี เน้น ๒ แนวทางคือ ใช้ภาษาบาลีเผยแผ่ และใช้ภาษาพม่าเผยแผ่ โดยเป้าหมายเผยแผ่พระพุทธศาสนาเน้น ๔ ข้อสำคัญคือ

๑) ให้มีความกตัญญูกตเวทีเคารพนับถือผู้มีพระคุณทั้ง ๕ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พ่อแม่ อุปัชฌาย์ครูบาอาจารย์

๒) ให้มีวินัยทั้งกาย วาจา และใจ

๓) ปลูกฝังให้มีสติและปัญญาในมรรคคือสัมมาทิฐิ

๔) ให้ปรับใช้ธรรมะทันยุคทันสมัย "ราชวงศ์คุนบอง" เป็นราชวงศ์สุดท้ายที่ปกครองพม่าระหว่าง พ.ศ. ๒๒๙๕ - ๒๔๒๘ และเสียเอกราชให้อังกฤษ พม่ากลายเป็นประเทศที่ไร้สถาบันพระมหากษัตริย์

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ทว่า "การศึกษาบาฬีค้นคว้าพระไตรปิฎก" ก็ยังคงยึดตามขนบจารีตประเพณีดั้งเดิมเอาไว้ได้ไม่ผิดเพี้ยนแม้แต่อักขระเดียว

ข้อขบคิดจากการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่า

เมื่อเปรียบเทียบสมัยที่อังกฤษปกครองพม่า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๖๗ - ๒๔๒๘ รวม ๖๑ ปี กระทั่งถึงปี ๒๔๒๙ อังกฤษได้ประกาศว่า ภาคเหนือของพม่าได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษแล้ว เป้าหมายการศึกษาแบบอังกฤษเน้นให้เยาวชนเป็นสมาชิกที่ดีของพลเมืองโลก ส่วนการศึกษาแบบวัดในพม่าเน้นให้เยาวชนที่นับถือพุทธศาสนา เป็นคนเฉลียวฉลาด และมีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม นับถือผู้มีพระคุณ ๕ คือ พระรัตนตรัย พ่อแม่ และครูบาอาจารย์

ทว่าเมื่อผมค้นคว้าต่อได้พบประเด็นน่าสนใจเพิ่มเติมคือ ในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองพม่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๘ นักประวัติศาสตร์ชาวพม่าคือ **"อูตันทุด"** ได้บันทึกไว้เป็นภาษาพม่าว่า เป็นช่วงที่การศึกษาระบบวัดในพม่าเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เลวร้ายที่สุด โดยเล่าว่า สมัยอังกฤษปกครอง ได้คิดค้นวิธีการเกี่ยวกับการศึกษาระบบโรงเรียนวัด และได้ดึงเข้ามาในระบบโรงเรียนรัฐบาล ส่วนการศึกษาของโรงเรียนวัดในยุคที่ญี่ปุ่นปกครอง ไม่ได้รับความสนใจ เพิกเฉย และจัดการเรียนการสอนตามมีตามเกิด

สิ่งน่าทึ่งก็คือ การศึกษาระบบพระปริยัติธรรมที่เน้นเผยแผ่และปฏิบัติ ยังคงสภาพขนบจารีตประเพณีดั้งเดิมไว้ได้ครบถ้วน ไม่มีการนำของใหม่เพิ่มเติมเข้ามา รักษาประเพณีไว้มิให้เสื่อมสูญ ญี่ปุ่นไม่สามารถทำลายจุดยืนการศึกษาแบบวัดได้ แม้ญี่ปุ่นจะเน้นการออกแบบ นวัตกรรม หัตถกรรม เทคโนโลยี และการอาชีวะ แต่ก็ยังประสบสภาวะล้มลุกคลุกคลานและล้มเหลว ที่ญี่ปุ่นพอทำได้เป็นรูปธรรม คือทำให้โรงเรียนเป็นระบบเดียวกันได้สำเร็จ มีการศึกษาภาษาพม่าเป็นจุดมุ่งหมาย มีโครงสร้างการศึกษาวิชาชีพเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่การศึกษาแบบญี่ปุ่นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในพม่ากันมากว่าทำลายระบบการศึกษาของวัดวาอารามในพม่า คือมุ่งผลิตและนำเยาวชนไปสู่ "การอาชีวะ" "การอุตสาหกรรม" และ "การช่าง" มากกว่าผลิตเยาวชนเพื่อ "การรักษาขนบประเพณีพม่าดั้งเดิม" คือการเล่าเรียนบาฬีเพื่อแปลพระไตรปิฎก

ประเด็นที่น่าขบคิดอีกข้อคือ "ปรัชญาการศึกษาของคณะสงฆ์พม่า" เท่าที่ดูโครงสร้างหลักสูตรพม่าตั้งแต่สมัยพุกามจนถึงปัจจุบัน คณะสงฆ์พม่าทุกนิกาย แม้จะมีคำสอนแตกต่างกัน ก็ยังคงมุ่งเน้นหลักการที่เป็นโลกิยะและโลกุตตระ ซึ่งเน้น **"๓ ป"** กล่าวคือ **ปริยัติ** เล่าเรียนพระธรรมวินัย **ปฏิบัติ** ลงมือทำตามพระธรรมวินัย **ปฏิเวธ** การบรรลุมรรคผลนิพพานตามหลักพระธรรมวินัย คณะสงฆ์พม่าได้ยึดพุทธพจน์ว่า **"สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ" "การให้ธรรมย่อมชนะทุกทาน"** เป็นปรัชญาการศึกษา

สภาพความเป็นจริง

จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ แม้ประเทศพม่า ยังคงวุ่นวายอยู่กับ "อำนาจรัฐ" มีความขัดแย้งทางการเมืองไม่สิ้นสุด และแม้จะเผชิญกับภัยคุกคามโรคระบาด คือโคโรนาไวรัส (Covid-19) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ การศึกษาพระปริยัติธรรมในพม่า ก็ยังคงดำเนินต่อไป โดยยึดหลัก "ปริยัติ-ปฏิบัติ-ปฏิเวธ" ผมเสียดาย

ที่เวลาจำกัด เลยไม่ได้มีเวลาไปดูงาน "สำนักปฏิบัติกรรมฐาน" แต่ทราบว่า มีหลายสำนักที่มีชื่อเสียง เช่น สำนักมหาสีสยาดอ สำนักอูบาขิ่น ฯลฯ ซึ่งหากอนาคตมีผู้สนใจค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำแนวปริยัติไปสู่ปฏิบัติเพื่อ "วิมุตติ" คือหลุดพ้นจากทุกข์ ของสำนักกรรมฐานต่างๆ ทั่วพม่า ซึ่งมีมากกว่าที่เอ่ยมาข้างต้น มาเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนกับสำนักปฏิบัติกรรมฐานในไทย การศึกษาพระปริยัติธรรมในไทยจะได้รับประโยชน์เป็นอันมาก จากพุทธศาสนาในพม่า "ดินแดนแห่งพระเจดีย์ทอง" ซึ่งต้องยอมรับความจริงว่า คนพม่ามีนิสัยคล้ายคนไทยหลายเรื่อง กล่าวคือ มีค่านิยมทำบุญทำทาน การต้อนรับเลี้ยงดูผู้มาเยือน ตักบาตรพระ สามเณร สามเณรี แม่ชี ภิกษุณี ทุกๆ วัน มีค่านิยมสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุ อาทิ เจดีย์ วัด สะพาน ศาลา บ่อน้ำสาธารณะ ถ้าไม่ทำเอง ก็รวมตัวกันช่วยคิดช่วยทำ บุญกุศลมีผลทำให้ชาวพม่ามีนิสัยร่าเริง แจ่มใส สุภาพ อ่อนโยน ว่านอนสอนง่าย ไม่ดื้อรั้น เชื่อบุญ บาป กิเลส กรรม สังสารวัฏ คล้ายกัน

ที่น่าขบคิดประเด็นสุดท้ายคือ **ปฏิปทาท่านเจ้าคุณอาจารย์ "พระเมธีวชิรโสภณ" เท่าที่ผมสังเกตและสัมผัส มีด้วยกัน ๒ ข้อ** ข้อแรกคือ **"ความสะอาด"** ท่านเล่าว่า "ต้นแบบความสะอาด" ท่านได้จากประสบการณ์เป็นศิษย์ "หลวงพ่อธัมมานันทะ" บูรพาจารย์ใหญ่ ระบบการศึกษาบาลีใหญ่วัดท่ามะโอ ใครเคยไปจะพบว่า เป็นวัดที่สะอาดสะอ้าน ไม่มีใบไม้ร่วงแม้แต่ใบเดียว เพราะหลวงพ่อท่านจะนำพระเณรในวัดลงกวาดลานวัดเป็นกิจวัตรประจำวัน

อีกข้อคือ "ความเก่ง" ซึ่งศิษย์สายหลวงพ่อธัมมานันทะจะทราบกันดีว่า หลวงพ่อมักจะยกย่อง **"หลวงพ่อแลดี สยาดอ"** ครูบาอาจารย์ท่านเสมอว่าเป็น "ต้นแบบ" ด้วยความกตัญญูกตเวที ซึ่งเมื่อพิจารณา "ผลงานเชิงประจักษ์" ไม่เกินเลยที่จะกล่าวว่า การที่ท่านเจ้าคุณประนอม เก่งปริยัติ เก่งเรียน เก่งสอน เก่งเผยแผ่ เก่งงาน และเก่งด้าน "Recycle" จนความทราบถึงพระเนตรพระกรรณ ก็ด้วยความที่ท่านเจ้าคุณ เจริญรอยตามบูรพาจารย์คือ "หลวงพ่อธัมมานันทะ" เป็นต้น อย่างเคร่งครัด ทั้งการฝึกตนให้ "สะอาด" และพัฒนาตนเองให้ "เก่ง" ด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ดังนั้น ผมจึงเขียนบทความนี้ และหวังว่าข้อเขียนนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่านทุกวงการ...

อุทิส ศิริวรรณ*

เขียน ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

---

* ป.ธ. ๙ (สามเณรปี ๒๕๓๓) วัดราชบุรณะ, พธ.บ. มจร รุ่น ๓๕ ปี ๒๕๓๓, ศษ.บ. มสธ รุ่น ๗ ปี ๒๕๓๓, อ.ม. บาลี-สันสกฤต จุฬาฯ ปี ๒๕๓๖, MBA Finance & Insurance, St John's University, New York, ปี ๒๕๓๙, DIBA (International Business) Nova Southeastern University, Florida, ปี ๒๕๔๔ ล่าสุดเป็นสมาชิกสถาบัน IEEE, New York, Pali Text Society, UK ตำแหน่งบริหารเป็นรองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยโลก ตำแหน่งวิชาการเป็นศาสตราจารย์ประจำ (Full Professor) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแคริสมา เมืองพรอวิเดนเชียลส์ ทีซี บริติชเวสต์อินดีย์ และผู้อำนวยการโครงการปริญญาเอกทวิปริญญา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตทางบริหารธุรกิจ Charisma University, TC, British West Indies & Apollos University, Montana, USA ติดต่อผู้เขียนที่ uthit.siriwan@charisma.edu.eu

ภาษาบาลีใช้พูดได้

@ "ภาษาบาลีใช้เป็นภาษาพูดได้ไหม"

"ได้"

"แล้วทำไมอาจารย์ไม่สอนพูดบ้างล่ะ"

คำถาม – คำตอบนี้เกิดขึ้นในเช้าวันหนึ่ง ขณะผมสอนแปลภาษาบาลีอยู่กับนิสิตปี ๑ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ๒๐ ปีมาแล้ว ซึ่งเติมเชื้อไฟให้ผมสนใจเรื่องพูดภาษาบาลีมากขึ้น แล้ววันต่อมาผมก็ตอบสนองด้วยการนำประโยคสนทนาเป็นภาษาบาลีมาเสนอในชั้นเรียน

@ "กึ เต นามํ ?"

ผมเอ่ยทักทันทีเมื่อนิสิตมาพร้อม พวกเขามองหน้าผมแบบงงๆ ผมเลยต่อว่าพวกเขาว่า

"อ้าว ทำไมไม่ตอบล่ะ ? อาจารย์ถามชื่อพวกเธอแล้ว ถามเป็นภาษาบาลีไงล่ะ"

"อาจารย์ ถามว่าไง ?"

"What's your name ?" ผมยกประโยคภาษาอังกฤษง่ายๆ ขึ้นมาเทียบ

เท่านั้นเอง เสียงฮือก็ดังขึ้นทั้งชั้นเลย ฮือกันหมด เสียงฮือแสดงความยินดีดังชัดเจน ผมได้ยินถนัดเพราะทั้งชั้นมีด้วยกัน ๑๐ คน ปีนั้นนับว่ามากที่สุดแล้ว จากนั้น ผมก็ให้ทุกคนออกเสียงตาม "กิง เต นา มั้ง ?"

"บรรจบ เม นามํ" ผมตอบนำโดยใส่ชื่อผมลงไปก่อน นิสิตหัวเราะฮา แล้วก็ให้พวกเขาแต่ละคนเอ่ยชื่อตัวเองเป็นคำตอบ

บรรยากาศวันนั้นสนุกสนาน นึกไม่ถึงว่า **ภาษาบาลีใช้พูดได้** จะทำให้การเรียนการสอนมีรสชาติ

@ นับจากนั้นมา ผมก็มีประโยคสนทนาภาษาบาลีแบบสั้นๆ มาให้นิสิตครั้งละ ๑-๒ ประโยค และที่ประทับใจ คือมีนิสิตชายมาให้ผมแต่งภาษาบาลีว่า "ฉันรักเธอ" ให้เขา เขาจะส่งการ์ดวาเลนไทน์ให้นิสิตหญิงที่เขาพึงใจ ผมเขียนไปว่า "อหํ ตํ ปิยายามิ" แล้วเขาก็ไปเติมท้ายด้วยภาษาอังกฤษว่า "I Love You" จึงกลายเป็นการ์ด ๓ ภาษา

"ฉันรักเธอ อหํ ตํ ปิยายามิ

I Love You"

ผมจำได้ไม่ลืมมาจนถึงทุกวันนี้

@ กับท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ ผมเคยไปร่วมประชุมเวทีใช้ภาษาบาลีที่พม่ามาหลายครั้ง เห็นความเก่งของท่านอยู่ ดังนั้น เมื่อท่านได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในสิ่งที่ท่านสมควรได้รับ ก็ขออนุโมทนา

@ "ภาษาบาลีพูดได้ คืนชีวิตให้ภาษาบาลีด้วยการพูด

ปาลิภาสา วาจาย วิญฺญาปนียา

หนฺท สญฺชีวาเปม สลฺลาเปน ปาลิภาสํ.

Pali is speakable.

Please keep Pali living with speaking."

ขอถวายมุทิตาสักการะมาด้วยข้อเขียนนี้

ด้วยความเคารพ

ศาสตราจารย์พิเศษ ร้อยโท ดร. บรรจบ บรรณรุจิ

๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๔

อุปกรณ์เพื่อการศึกษาบาลีพระไตรปิฎก

พระพุทธพจน์ เป็นวิสัยแห่งพระสัพพัญญุตญาณ มีความงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด ประกอบด้วยองค์คุณ คือ สาตถะ (เพียบพร้อมด้วยอรรถ) และสพยัญชนะ (เพียบพร้อมด้วยพยัญชนะ) มีความลึกซึ้งโดยศัพท์และความหมาย อีกทั้งมีนัยวิจิตรพิสดารตรัสไว้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ยากยิ่งที่จะเข้าใจได้ตามสภาวะ (ยถาสภาว) และตามพุทธประสงค์ (ยถาธิปเปต) สมดังพระพุทธดำรัสว่า

> **อธิคโต โข มฺยายํ ธมฺโม คมฺภีโร ทุทฺทโส ทุรนุโพโธ สนฺโต ปณีโต อตกฺกาวจโร นิปุโณ ปณฺฑิตเวทนีโย.** (วิ. มหา. ๔.๗.๗.)
>
> ธรรม (อริยสัจ ๔) ที่เราได้บรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต ไม่เป็นวิสัยแห่งตรรกะ ละเอียด ผู้มีปัญญา (ที่ปฏิบัติโดยชอบเท่านั้น) จึงจะรู้ได้

พระพุทธพจน์นั้นประกอบด้วยพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม รวมเรียกชื่อว่า **"พระไตรปิฎก"** ถูกบันทึกไว้ด้วย**ภาษามคธหรือภาษาบาลี** ซึ่งเป็นภาษาที่ได้รับการยกย่องไว้ ๔ ฐานะ คือ สัมพุทธโวหารภาสา (ภาษาอันเป็นโวหารของพระพุทธเจ้า), อริยโวหารภาสา (ภาษาอันเป็นโวหารของพระอริยะ), ยถาภุจจพรหมโวหารภาสา (ภาษาบันทึกสภาวธรรม), ปาลิภาสา (ภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์) ความเข้าใจภาษานี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะพระพุทธดำรัสในพระไตรปิฎกมีความละเอียดลึกซึ้งโดยรูปศัพท์และความหมาย ผู้รู้หลักภาษาอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถเข้าใจเนื้อความที่เป็นพุทธาธิบายได้อย่างชัดเจน เช่นกับนักกฎหมายที่พิเคราะห์กฎหมายได้ละเอียดถูกต้องกว่าคนทั่วไป

โดยเหตุที่พระพุทธพจน์ ตรัสไว้ตามอัธยาศัยของผู้ฟังในวาระต่างกัน จึงทำให้อนุชนรุ่นหลังอาจไม่เข้าใจความได้ถูกต้องครบถ้วน และส่งผลให้เกิดมีผู้ตีความตามความเห็นที่ต่างกันมากมายจนถึงขั้นขัดแย้งกัน เปรียบเหมือนกลุ่มคนตาบอดที่ต่างคลำพบช้าง แต่บอกลักษณะของช้างไปตามส่วนที่คลำพบ เช่น ส่วนหัว ขา หลัง ลำตัว และหาง แต่ละส่วนย่อมมีลักษณะต่างกัน จึงบอกเล่าตามความเห็นของผู้ที่ไม่เห็นจริงว่า ช้างเหมือนหม้อ เสา คันไถ ยุ้งข้าว และไม้กวาด ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีคัมภีร์อธิบายพระพุทธพจน์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา มธุฎีกา โยชนา ทีปนี คัณฐี และคัมภีร์สัททาวิเสส คัมภีร์เหล่านี้ล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายความในพระไตรปิฎกให้กระจ่างแจ้งทั้งในทางหลักภาษา สภาวธรรม และในทางวรรณคดี แต่เนื่องจากเป็นคัมภีร์ที่รจนาด้วย**ภาษามคธหรือภาษาบาลี** จึงใช้ได้เฉพาะบุคคลผู้รู้ภาษานี้เท่านั้น

บูรพาจารย์ทั้งหลายได้เห็นคุณูปการของภาษามคธหรือภาษาบาลีเช่นนี้ จึงตั้งใจสืบทอดการศึกษาภาษามคธหรือภาษาบาลี โดยแต่ง**ตำราไวยากรณ์ภาษาบาลี** เพื่อเป็นคู่มือในการศึกษาบาลีพระพุทธ

พจน์หลายคัมภีร์ หลายยุค นับตั้งแต่ยุคพุทธกาล เช่น พระมหากัจจายนะ มหาสาวก แต่งคัมภีร์ไวยากรณ์ ชื่อ มหานิรุตติและนิรุตติปิฎก พระอาจารย์กัจจายนะแต่งคัมภีร์กัจจายนไวยากรณ์ เป็นต้น เมื่อไวยากรณ์มีความสำคัญต่อภาษาบาลี ภาษาบาลีมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธพจน์ (พระธรรมวินัย) ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของพระบรมศาสดา พระพุทธพจน์ก็คือพระไตรปิฎก ได้รับการศึกษา รักษา สืบทอด มาตามลำดับยุคสมัย โดยระบบปริยัติธรรม คือ การศึกษา ทรงจำ กล่าวบอกคัมภีร์พระบาลี

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี นับแต่โบราณมา ท่านบูรพาจารย์กำหนดคัมภีร์ (หนังสือตำรา) ที่ใช้เป็นหลักสูตรการศึกษาเรียกว่า **"วงศ์ปริยัติ"** หมายถึงการศึกษาพระปริยัติไปตามลำดับวงศ์ของคัมภีร์ คัมภีร์ที่ท่านจัดเป็นหลักสูตรใช้ศึกษาแบบวงศ์ปริยัตินี้ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคัมภีร์ คือ

กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ **กลุ่มคัมภีร์หลักภาษาและหลักวรรณคดีบาลี** กลุ่มนี้แบ่งออกเป็น ๔ คัมภีร์หลัก คือ

๑. ศัพทศาสตร์ คือ กลุ่มคัมภีร์แสดงกฎเกณฑ์ของภาษา ได้แก่ คัมภีร์ไวยากรณ์ เช่น คัมภีร์กัจจายนะ โมคคัลลานะ สัททนีติ และ คัมภีร์บริวาร

๒. นิฆัณฑุศาสตร์ คือ กลุ่มคัมภีร์แสดงนิยามความของคำ ได้แก่ คัมภีร์พจนานุกรมศัพท์บาลี มีคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา พจนานุกรม ปทานุกรม นาม ธาตุ เป็นต้น

๓. ฉันทศาสตร์ คือ คัมภีร์ที่แสดงหลักการประพันธ์ฉันท์ภาษาบาลี คัมภีร์ที่ได้รับความนิยมในหมู่ปราชญ์ฝ่ายบาลี คือ คัมภีร์วุตโตทัย

๔. เกฎภศาสตร์ คือ คัมภีร์แสดงถึงอรรถรสความไพเราะเพราะพริ้งของภาษาบาลี ทั้งชนิดร้อยแก้วและร้อยกรอง คือ คัมภีร์สุโพธาลังการ (กล่าวกันว่า ผู้มีความรู้แตกฉานพระไตรปิฎก หากยังมิได้ศึกษาคัมภีร์อลังการนี้ ยังไม่ถือว่ามีความซาบซึ้งในพระไตรปิฎกพอ)

กลุ่มที่สอง ได้แก่ **กลุ่มคัมภีร์บาลีพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และคัมภีร์บาลีอื่นๆ**

- พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธสาวก
- อรรถกถา เป็นคัมภีร์อธิบายขยายความพระไตรปิฎก
- ฎีกา, อนุฎีกา เป็นคัมภีร์อธิบายขยายความพระไตรปิฎก อรรถกถา

คัมภีร์กลุ่มที่หนึ่ง เป็นเสมือนหนึ่งกุญแจดอกสำคัญที่จะไขความของคัมภีร์กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มคัมภีร์บาลีพระไตรปิฎก กุลบุตรผู้มีฉันทะอย่างแรงกล้าปรารถนาจะศึกษาคัมภีร์กลุ่มที่หนึ่งนี้ให้มีความรู้แตกฉานเชี่ยวชาญทั้ง ๔ คัมภีร์ จึงจะถือว่ามีความรู้ความสามารถพอที่จะไปศึกษากลุ่มคัมภีร์บาลีพระไตรปิฎก หากมิได้ศึกษาคัมภีร์กลุ่มที่หนึ่งให้เชี่ยวชาญแตกฉานแล้ว เมื่อไปศึกษาคัมภีร์กลุ่มที่สอง จะเกิดความอึดอัดในการแปล ลังเลสงสัยในอรรถพยัญชนะบางบท

จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาบาลีมีความสำคัญอย่างสูงสุดต่อกระบวนการศึกษาพระไตรปิฎก ซึ่งถือว่าเป็นบันไดขั้นแรกหรือกุญแจดอกแรกสำหรับผู้ที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา จะต้องศึกษาเล่าเรียนกันอย่างจริงจัง มิใช่ศึกษากันเพียงแค่สอบผ่านตามกฎที่ทางบาลีสนามหลวงกำหนดไว้เท่านั้น การสอบผ่านยังมิใช่เป็นการวัดผลว่าเรารู้ การวัดผลว่าเรารู้หรือไม่นั้น ตัวเราเท่านั้นเป็นผู้วัดผล เพราะเราไม่สามารถที่จะโกหกตัวเองได้ สำหรับการศึกษาภาษาบาลีที่จะให้ถึงขนาดแตกฉานได้นั้น สิ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือไวยากรณ์ ดังนั้น จึงมีกฎทางภาษากล่าวไว้ว่า

"คัมภีร์ไวยากรณ์มีความสำคัญยิ่งที่ภิกษุสามเณรควรศึกษาเล่าเรียน เพราะผู้ที่ขาดความรู้ในไวยากรณ์ก็เปรียบเสมือนคนใบ้ที่ไม่มีความสามารถชี้แจงความประสงค์ของตนได้ ด้วยเหตุที่ไวยากรณ์เป็นประดุจดังอวัยวะที่สำคัญยิ่ง แม้โบราณาจารย์ผู้แตกฉานเชี่ยวชาญพระปริยัติธรรมก็ได้กล่าวไว้ว่า ไวยากรณ์เป็นวิชาพื้นฐานของพระไตรปิฎก"

พระไตรปิฎกนั้น ถ้าศึกษาแล้วเข้าใจ ก็จะสนุกสนานเพลิดเพลินดื่มด่ำได้อรรถรส แต่การจะเข้าไปศึกษาพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีแบบวิเคราะห์วิจัยได้นั้น พื้นฐานเดิมจะต้องศึกษาไวยากรณ์มาก่อน ถึงจะอ่านพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง ก็ไม่สามารถวิเคราะห์วิจัยตามหลักภาษาของภาษาบาลีได้เลย เพราะภาษาไทยไม่มีธาตุ วิภัตติ ปัจจัยพอที่จะสื่อถึงอรรถอันแท้จริงของพระพุทธพจน์บทนั้นๆ ได้ ผู้ที่ศึกษากฎไวยากรณ์ภาษาบาลีได้อย่างแตกฉานเท่านั้นจึงจะสามารถทำเช่นนั้นได้ เมื่อการศึกษาไวยากรณ์มีความจำเป็นต่อการศึกษาภาษาบาลี ภาษาบาลีมีความสำคัญต่อการศึกษาพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเป็นที่บรรจุพระธรรมวินัยซึ่งเป็นตัวแทนของพระบรมศาสดาเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาเช่นนี้ ทุกวันนี้ เราลองถามตัวเราเองดูว่า เราอ่านพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีได้เข้าใจแล้วหรือยัง

กระผมขออนุโมทนาในความตั้งใจทุ่มเทของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ เจ้าอาวาสวัดจากแดง จ.สมุทรปราการ ในการสร้างศาสนทายาท ไม่ว่าภิกษุ สามเณร และฆราวาสทั่วไปให้มีความรู้แตกฉานในเรื่องของภาษาบาลี เพื่อการเข้าถึงพระไตรปิฎก ท่านเจ้าคุณเล็งเห็นความสำคัญของปริยัติศาสนา จึงสนับสนุนให้มีการศึกษาภาษาบาลีและคัมภีร์ต่างๆ เพื่อการถ่ายทอดวิชาความรู้และสืบทอดคำสอนของพระพุทธองค์ให้เป็นที่เข้าใจได้อย่างแตกฉาน ทั้งที่วัดจากแดง และที่สำนักเรียนต่างๆ ที่ได้นิมนต์ท่านไปบรรยายเกี่ยวกับภาษาบาลี และพระไตรปิฎก ซึ่งมีมากมายมิอาจกล่าวได้หมด ทราบว่าวันหนึ่งๆ ทางวัดจากแดงจัดให้มีการเรียนการสอนบาลี พระอภิธรรม และคัมภีร์ต่างๆ ในพระพุทธศาสนาหลายระดับ ทั้งที่เรียนในชั้นเรียน และเรียนทาง online ซึ่งมีผู้ศึกษาครอบคลุมพื้นที่ได้ทั่วประเทศไทย กระผมได้เห็นผลงานการเทศน์ การสอนของท่านเจ้าคุณมาเป็นเวลาหลายปี ท่านได้ใช้ความรู้ที่เรียนขั้นพื้นฐานจากวัดท่ามะโอ จ.ลำปาง และที่ท่านได้ไปเรียนอย่างแตกฉานจนจบชั้นธัมมาจริยะ และท่านเข้าปฏิบัติกัมมัฏฐานทุกครั้งในช่วงปิดภาคเรียนหลังสอบเป็นเวลากว่า ๑ เดือน ที่สาธารณรัฐเมียนมา

กระผมได้มีโอกาสทำงานร่วมกับท่าน ไม่ว่าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส ที่วัดพิชยญาติการาม ร่วมประชุมวิชาการ และในงานสัมมนาภาษาบาลีในโอกาสต่างๆ ได้เห็นถึงความแตกฉาน และความมุ่งมั่นในการทำงานของท่าน นับเป็นบุญของวงการศึกษา และงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยที่มีท่านเจ้าคุณที่ทำงานด้านวิชาการ เป็นที่พึ่งของพระหนุ่มเณรน้อยและเหล่าลูกศิษย์ทั่วไปได้อย่างดียิ่ง จึงขอกราบมุทิตากับท่าน ในโอกาสที่ท่านเจ้าคุณได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่ พระเมธีวชิรโสภณ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๔

รองศาสตราจารย์ ดร.เวทย์ บรรณกรกุล
ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาเอก
สาขาวิชาบาลีพุทธศาสตร์

บันทึกประทับใจ "อัศจรรย์เมตตา"

ในช่วงโควิดได้มีโอกาสเรียนโครงการศึกษาพระไตรปิฎกทางออนไลน์ กับอาจารย์พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ในบทเรียนแรกๆ ท่านสอนสวดมนต์ โดยต้องออกเสียงอักขระให้ถูกต้อง แปลความหมายได้ และมีใจเมตตาอันบริสุทธิ์ จึงทำให้ย้อนนึกถึงเมื่อมาสวดมนต์ ฟังเทศน์ และเวียนเทียน ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ธรรมสถานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ฟังน้ำเสียงการสวดมนต์และการเทศน์จากท่านเป็นครั้งแรก รู้สึกประทับใจ ครั้งต่อๆ มาได้มีโอกาสชวนคุณแม่มาด้วย แม่ก็ชอบใจว่าท่านสวดมนต์ได้ไพเราะจับใจ แม่เข้าไปกราบท่านอย่างงกเงิ่น ท่านรอ ไม่รีบร้อน แม่จึงบอกท่านว่าร่างกายไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว ท่านเมตตาด้วยใจอันบริสุทธิ์ จึงสวดมนต์ให้แม่พนมมือรับ แม่ได้รับพลังเมตตานั้นจริงๆ ทำให้แม่กลับมาเริ่มหัดสวดมนต์และออกกำลังกายเบาๆ ได้

ครั้งหนึ่งทางธรรมสถานจุฬาฯ จัดถวายเทียน เราพาพ่อและแม่ไปที่วัดจากแดงด้วย พ่อเดินหลังงอ หูไม่ค่อยได้ยิน ส่วนแม่ตามัว ขาไม่ค่อยมีแรง จึงค่อยๆ เดินจูงและเข็นรถกันมา ยังไม่ทันถึงที่หมาย ท่านเจ้าคุณฯ เดินมาทักทายพ่อกับแม่ด้วยเมตตา ทั้งๆ ที่ท่านต้องไปเป็นประธานในงานพิธีนี้ ท่านมานั่งที่โต๊ะม้าหินใกล้ๆ เรียกให้พ่อกับแม่นั่งด้วย ท่านสวดมนต์ให้พ่อกับแม่พนมมือรับด้วยเสียงก้องกังวานไพเราะอยู่ครู่ใหญ่ๆ จากนั้นท่านจึงค่อยเดินขึ้นไปเริ่มพิธี ความสงบเย็นที่อบอุ่นในความเมตตานี้ ยังคงประทับอยู่ในใจของพ่อกับแม่จนทุกวันนี้ นึกถึงทีไรพ่อกับแม่ก็มีรอยยิ้มออกมาทางตาและริมฝีปากเสมอ

เมื่อวันมาฆบูชาเราได้พาพ่อแม่มาเวียนเทียนที่ธรรมสถานจุฬาฯ เราส่งดอกบัวและหนังสือสวดมนต์ให้พ่อกับแม่ เมื่อท่านเจ้าคุณฯ และคณะพระสงฆ์มาถึงจึงได้เริ่มนำสวดมนต์ พ่อที่หูตึงบอกว่า "ได้ยินเสียงชัดดีนะ" อ่านหนังสือสวดมนต์ในใจตามไปได้ สังเกตที่พ่อเปลี่ยนหน้าหนังสือตามได้ ส่วนแม่ที่ตามัวก็อ่านบทสวดมนต์ในวันนั้นได้ด้วย โดยเราเปิดหนังสือสวดมนต์ให้ แล้วใช้นิ้วชี้นำไล่ไปตามตัวหนังสือ แม่พยายามสวดมนต์ออกเสียงได้เกือบตลอดในพิธีนั้น แม้ว่าคืนนั้นท่านจะสอนสวดรัตนสูตรพร้อมคำแปลซึ่งใช้เวลามาก แต่พ่อกับแม่ก็ยังนั่งหน้าตาสดใสไม่ง่วงเลย ทั้งที่เกินเวลาเข้านอนปกติไป ความเมตตาที่แฝงอยู่ในทุกอักขระในบทสวดของพระพุทธเจ้า และเสียงสวดมนต์ในท่วงทำนองของท่านเจ้าคุณฯ และคณะสงฆ์ที่ชัดเจนในทุกถ้อยคำ แจ่มชัดในทุกความหมาย ได้แผ่พลังเมตตาอย่างน่าอัศจรรย์ใจในคืนวันเพ็ญนั้น

"อรหัง สัมมา ฯลฯ" และ "นโม ตัสสะ ฯลฯ" พ่อกับแม่จะสวดมนต์ให้เราฟัง เมื่อไปเยี่ยมเยือนแม่เล่าให้ฟังว่า "ก่อนนอนพอแม่จะเริ่มสวดมนต์ พ่อก็จะรีบปรี่เข้ามานั่งสวดมนต์ด้วย แล้วต้องทำเสียงให้ดังกว่าแม่ด้วยทุกครั้งเลย" เราอดยิ้มไม่ได้เลยจริงๆ และรู้สึกปลื้มเมื่อนึกถึงภาพที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ พ่อแม่และน้องสาวที่นอนอยู่ด้วยนั้น นั่งสวดมนต์ด้วยกันทั้ง ๓ คน

เนื่องในโอกาสมงคลวาร ขอน้อมกราบถวายมุทิตาสักการะแด่ พระเมธีวชิรโสภณ โดยกตัญญุตา

ยชญา

พระเมธีวชิรโสภณกับงานพระไตรปิฎกศึกษาสากล

วิทยาลัยสงฆ์หงาจันเปียน

เดือนมิถุนายน ปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ ดิฉันได้รับมอบหมายงานจากท่านเจ้าคุณเมธีวชิรโสภณ ให้**อิรวดีทัวร์** เป็นผู้จัดการเดินทางนำคณะพระสงฆ์ไทยไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษาที่ประเทศเมียนมา แม้ท่านเจ้าคุณฯ เอง มีภารกิจมากมายอันมิอาจรับอาราธนาเป็นวิทยากรผู้ทรงภูมิในการเดินทางครั้งนั้น แต่ท่านก็เมตตาดำริ กำหนด และคัดเลือกสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงานในประเทศเมียนมา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เหล่าคณะสงฆ์ที่เดินทางไป

การศึกษาดูงานในครั้งนั้น ได้รับผลสำเร็จด้วยดี ได้เห็นการเรียนการสอนคณะสงฆ์ในเมียนมา ที่ผสานระหว่างการเรียนพระปริยัติธรรม (Monastic Education) กับการศึกษาในระบบปัจจุบัน (Buddhist University) เข้าไว้ด้วยกันได้เป็นอย่างดี

จึงขอหยิบยกบรรยากาศการศึกษาดูงานครั้งนั้นบางส่วน มาแสดงไว้ในที่นี้ เพื่อเชิดชูแนวคิดท่านเจ้าคุณเมธีวชิรโสภณกับงานสืบทอดงานพระไตรปิฎกศึกษาสากล และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

เราเริ่มการเดินทางที่สำนักเรียนวัดมหาวิหารในเมืองมอบี ห่างจากกรุงย่างกุ้งราว ๑ ชั่วโมง มีพระสงฆ์สามเณรเริ่มต้นการศึกษาหลักสูตรยอดสามเณร Samanekyaw (สามเณรจ่อ)

ราว ๑,๒๐๐ รูป โดยกว่าครึ่งมาจากครอบครัวชาวเมียนมาในรัฐยะไข่ รัฐฉาน ซึ่งถือเป็นชนกลุ่มน้อยในเมียนมา ที่มิอาจสื่อสารภาษาเมียนมาได้ดีและชัดเจนนัก ร่วมกับพระนักศึกษาต่างชาติ อาทิ ศรีลังกา เวียดนาม กัมพูชา และไทย ซึ่งมิอาจพูดอ่านเขียนภาษาเมียนมาได้คล่องเช่นกัน ดังนั้น ภาษากลางที่ใช้สื่อสารในวัดนี้ จึงใช้ภาษาบาลีเป็นหลัก ทำให้พัฒนาการสื่อสารภาษาบาลีของพระสงฆ์สามเณรที่นี่รุดหน้าก้าวไกล บรรยากาศไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่วัดจากแดง ประเทศไทยนัก

การศึกษาของพระสงฆ์สามเณรในระดับต้นที่เมียนมา จะเน้นการศึกษาพระวินัยเป็นหลัก วินัยเป็นหัวใจของการสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงต้องอบรมบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัย ที่นี่เราพบความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบตนเอง เคารพส่วนรวม ประหยัดทรัพยากร ประหยัดพื้นที่ใช้สอย ทุกหนแห่ง เช่นเดียวกับแนวคิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประหยัดทรัพยากรของท่านเจ้าคุณเมธีวชิรโสภณ ดังจะเห็นได้จากโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ของวัดจากแดง ที่มีผู้นำเสนอผลงานท่านเจ้าคุณฯ ให้เป็นที่ประจักษ์อยู่เนืองๆ ดิฉันอดคิดไม่ได้ว่า การที่ท่านเจ้าคุณฯ ศึกษาร่ำเรียนในเมียนมาเป็นระยะเวลานาน ได้บ่มเพาะอุปนิสัยท่านให้เป็นผู้ประหยัดอดออม รักษาทรัพยากร เพราะสภาพแวดล้อมของชีวิตพระนักศึกษาในเมียนมาเป็นเช่นนั้น

ยามที่ดิฉันนำพาคณะพระสงฆ์ไทยหรือฆราวาสไปศึกษาดูงานที่เมียนมา มักมีคำถามหนึ่งเสมอว่า พระตั้งพันกว่ารูปอยู่กันอย่างไร บางที่มีอาคารอยู่สองสามอาคารเท่านั้น ไหนหอฉัน ไหนห้องเรียน ไหนที่จำวัด ดิฉันมักตอบท่านเหล่านั้นว่า ที่เดียวกัน ยามเช้าพับเก็บที่นอนหมอนมุ้งเข้าก็กลายเป็นห้องเรียน ตกค่ำเก็บโต๊ะเรียน ปูที่นอนเข้าก็เป็นห้องจำวัด สมบัติพระก็มีเพียงหีบใบเล็กใบหนึ่งไว้ใส่ของใช้ส่วนตัววางไว้ตามมุมที่กำหนด ส่วนหอฉันในวัดใหญ่มีพระสงฆ์สามเณรกว่าพันรูป บางครั้งต้องแบ่งถวายเพลสองรอบในหอฉันเดียวกัน เหลื่อมเวลากัน ไม่มีข้ออุปสรรคใดในการดำรงชีพ เพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญคือการศึกษา ฝึกฝนพระสงฆ์สามเณรให้มีวินัย รักษาเวลา มัธยัสถ์ ประหยัดทรัพยากร ประหยัดพื้นที่ใช้สอยดังกล่าวแล้ว

แนวคิดการบ่มเพาะผู้เรียนให้มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่นิยมสร้างถาวรวัตถุหรูหราในสถานศึกษา แต่มุ่งหวังผลิตบัณฑิตให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด อันเป็นเป้าหมายของการศึกษา ปรากฏชัดในวิทยาลัยสงฆ์หงาจันเปียน ซึ่งท่านเจ้าคุณฯ ดำริให้เราไปเยี่ยมชมให้ได้ ภายในวิทยาลัยสงฆ์หงาจันเปียน กรุงย่างกุ้ง ร่มรื่นไปด้วยต้นกรักไม้ในพระพุทธศาสนาที่ทางพม่านิยมปลูกในศาสนสถาน มีอาคารเรียนขนาดสามชั้นอยู่สองอาคาร หากมองผิวเผิน อาจไม่เชื่อว่าสถานที่แห่งนี้เปิดสอนระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยคัมภีร์พระไตรปิฎก

วิทยาลัยสงฆ์หงาจันเปียน เปิดสอนระดับปริญญาเอก หลักสูตรคัมภีร์มหาปัฏฐาน ในช่วง

เข้าพรรษา ปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นปีแรก โดยนักศึกษาในหลักสูตร คือพระบัณฑิต "อภิวํส" จำนวน ๒๔ รูป ซึ่งผ่านการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์เข้าศึกษาต่ออย่างเข้มข้น ต้องผ่านเกณฑ์ทดสอบว่ามีทักษะทางภาษาบาลีและภาษาอังกฤษในระดับยอดเยี่ยม พระนักศึกษาระดับปริญญาเอกทั้ง ๒๔ รูป จะร่วมกันผลิตผลงานวิจัยในระดับปริญญาเอก หลักสูตรคัมภีร์มหาปัฏฐาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบวิจัยปัจจัย ๒๔ รูปละหนึ่งปัจจัย ค้นหาข้อมูลและสภาวธรรมที่เกี่ยวข้อง ใช้เวลาในการศึกษา ๓ ปี เพื่อนำเสนอดุษฎีนิพนธ์ให้เป็นที่ประจักษ์ ก่อนอนุมัติจบการศึกษา นั่นหมายความว่า ในอีก ๓ ปีข้างหน้า ดุษฎีนิพนธ์ชั้นเลิศเกี่ยวกับคัมภีร์มหาปัฏฐาน แจกแจงปัจจัย ๒๔ เป็นภาษาบาลีและภาษาอังกฤษโดยละเอียด จะออกสู่สายตาสาธารณชน จะเป็นคัมภีร์ล้ำค่าให้ชาวพุทธได้ศึกษา นับเป็นการมองการณ์ไกลและธำรงพระพุทธศาสนาได้อย่างเยี่ยมยอดที่สุด

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พม่ามีการจัดตั้งคณะราชบัณฑิตเช่นนี้ เพื่อสนองงานในราชสำนัก รวมถึงการทำงานของคณะสงฆ์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยความเชื่อที่ว่า คณะนักปราชญ์ระดมสมองร่วมกันทำงานจึงจะประสบความสำเร็จ ได้รับผลเลิศ นี่คือวิธีคิดของเมียนมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และใช้กับทุกส่วนงาน ทั้งทางโลกและทางธรรม นับเป็นการเปิดโลกทัศน์ในการศึกษาดูงานครั้งนี้

คณะศึกษาดูงานยังได้เดินทางไปยังวัดซึ่งเป็นโรงพิมพ์ผลิตตำราพระปริยัติธรรม และคู่มือการศึกษาที่แต่งขึ้นเอง เพื่อสนองวัตถุประสงค์ผู้ใช้ที่ต่างกัน และเป็นสถานที่ผลิตพระไตรปิฎกดิจิทัลแห่งเดียวในเมียนมา ที่มาของการสร้างพระไตรปิฎกดิจิทัลน่าสนใจมาก เกิดจากคหบดีผู้หนึ่งที่ประกอบสัมมาชีพเป็นแพทย์แผนปัจจุบัน มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวด ตั้งใจบวชเรียนในวัดกลางเมือง เพราะอยากจัดทำพระไตรปิฎกดิจิทัล นอกจากบวชเพื่อใช้เวลาทำงานและมีปัจจัยพร้อมทุ่มเทเพื่อพระศาสนาแล้ว ยังพาทีมงานวิศวกรคอมพิวเตอร์ระดับหัวกะทิมาอีกหลายสิบชีวิต จนสร้างพระไตรปิฎกดิจิทัลฉบับสมบูรณ์สำเร็จ เป็นประโยชน์ต่อคนทั่วไป การที่พุทธบริษัท ๔ รู้ว่า จะทำอย่างไรให้พระศาสนาธำรงอยู่ได้ และลงมือปฏิบัติให้เกิดผลตรงนี้สำคัญยิ่ง

หลังศึกษาดูงานการศึกษาคณะสงฆ์เมียนมาอย่างเข้มข้นทั้งหมด ตั้งแต่ชั้นมูลในระบบปริยัติธรรม จนถึงการศึกษาสมัยใหม่ในระดับปริญญาเอก ดิฉันสังเกตเห็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ระบบการศึกษาของคณะสงฆ์เมียนมาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากการเรียนพระไตรปิฎกศึกษาที่ละเอียดเข้มข้นอย่างที่ทราบกันดีแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ดิฉันสังเกตเห็นคือ พุทธบริษัท ๔ ต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดรับกัน พร้อม

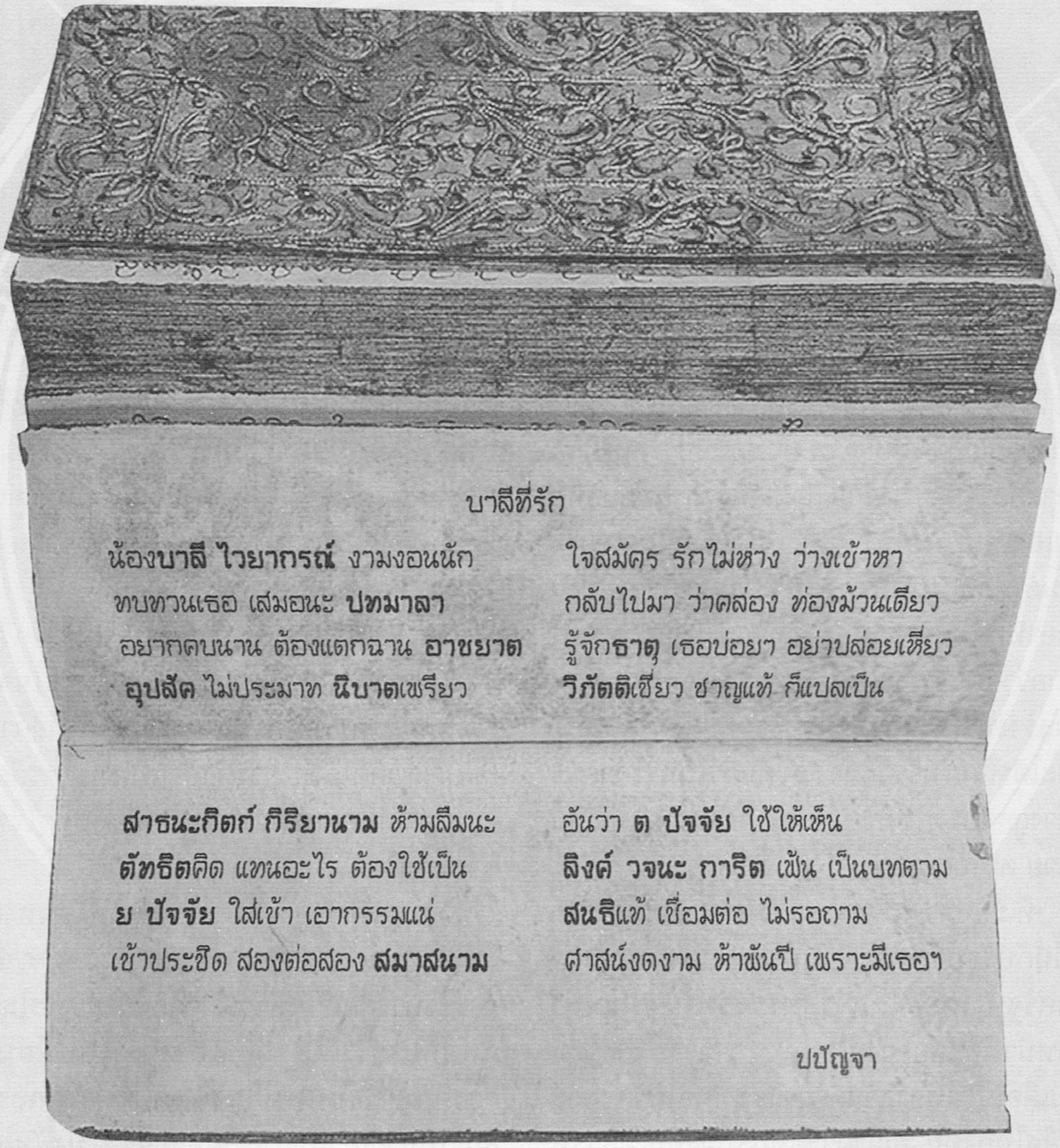
ขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง สำนักเรียนมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีประสิทธิภาพ อุบาสกอุบาสิกา มีความเลื่อมใสศรัทธา มุ่งมั่นอุทิศตนเองเพื่อพระพุทธศาสนา ทั้งหมดหล่อหลอมรวมกันเกิดเป็นพลังพุทธบริษัท ๔ สร้างศาสนทายาทที่เปี่ยมความรู้ ดั่งที่ท่านเจ้าคุณฯ เน้นย้ำเสมอว่า พระพุทธศาสนาจะดำรงสถาพร ต้องร่วมกันสร้างพระที่มีลมหายใจ พระที่มีชีวิต สืบทอดพระไตรปิฎก อรรถกถา และคัมภีร์ในพระศาสนาอย่างถูกต้อง พระพุทธศาสนาจึงจะธำรงไม่เสื่อมคลาย ตราบกาลนาน

ที่เมียนมา ผู้บริหารสถานศึกษาของพระสงฆ์ที่ขึ้นกับรัฐบาล ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐทั้งหมด โดยกระทรวงศาสนาเมียนมารับหน้าที่ดูแลอย่างมีเอกภาพอาจารย์พระไม่มีเงินเดือน มีเพียงสวัสดิการและที่พักในวัด และพอใจในสิ่งที่มี คณาจารย์ทุกรูปจึงทุ่มเทสรรพกำลังเพื่อสอนหนังสือ โดยไม่ต้องมีห่วงใดๆ ส่วนเจ้าสำนักเรียน ก็ไม่จำเป็นต้องลำบากหาปัจจัยเลี้ยงสำนัก เพราะเมื่อมีผลงาน ศรัทธาก็จะตามมา ชาวบ้านรู้ว่าจะทำบุญอย่างไรให้ได้บุญแท้ เขาจะทุ่มเทสร้างพระที่มีชีวิตอย่างสุดหัวจิตหัวใจ ร่วมใจกันอุปถัมภ์สำนักเรียน สำนักเรียนที่มีผลงานโดดเด่น คิวจองเจ้าภาพถวายภัตตาหารรายวัน พร้อมบำรุงน้ำไฟวัดรายเดือน เต็มสองถึงสามปีล่วงหน้า

พระสงฆ์สามเณรทำหน้าที่สอน - เรียน พัฒนาการศึกษาของตนให้ดีที่สุด ประโยชน์ก็ตกกับพระพุทธศาสนา ฝ่ายอุบาสกอุบาสิกาเองก็มีปัญญาคิดได้ว่า การทำบุญส่งเสริมการศึกษาพระสงฆ์คือสุดยอดแห่งทาน นั่นคือหัวใจของความสำเร็จ

ความสำเร็จของการสร้างพระที่มีลมหายใจ สืบทอดพระพุทธศาสนาของวัดจากแดง ภายใต้การบริหารงานของท่านเจ้าคุณพระเมธีวชิรโสภณ ก็ทอดยาวในทิศทางเดียวกันกับที่เมียนมา การศึกษาระบบพระไตรปิฎกศึกษาสากลของสถาบันโพธิยาลัยและวัดจากแดง มุ่งมั่นผลิตบัณฑิตที่เป็นเลิศ พร้อมจะเป็นประทีปส่องแสงสว่างไกล เป็นหลักชัยในพระพุทธศาสนา เป็นที่พึ่งแห่งมหาชนทั้งหลาย

เรื่อง/ภาพ : อลิสา จินดา

บาลีที่รัก
น้องบาลี ไวยากรณ์ งามงอนนัก ใจสมัคร รักไม่ห่าง ว่างเข้าหา
ทบทวนเธอ เสมอนะ ปทมาลา กลับไปมา ว่าคล่อง ท่องม้วนเดียว
อยากคบนาน ต้องแตกฉาน อาขยาต รู้จักธาตุ เธอบ่อยๆ อย่าปล่อยเหี่ยว
อุปสัค ไม่ประมาท นิบาตเพรียว วิภัตติเชี่ยว ชาญแท้ ก็แปลเป็น
สาธนะกิตก์ กิริยานาม ห้ามลืมนะ อันว่า ต ปัจจัย ใช้ให้เห็น
ตัทธิตคิด แทนอะไร ต้องใช้เป็น ลิงค์ วจนะ การิต เฟ้น เป็นบทตาม
ย ปัจจัย ใส่เข้า เอากรรมแน่ สนธิแท้ เชื่อมต่อ ไม่รอถาม
เข้าประชิด สองต่อสอง สมาสนาม ศาสน์งดงาม ห้าพันปี เพราะมีเธอฯ
ปปัญจา

Congratulations พูดเป็นบาลีว่าอย่างไร

นาวาเอกทองย้อย แสงสินชัย

Congratulations เป็นคำอังกฤษที่นิยมใช้พูดกันเพื่อแสดงความยินดีในโอกาสต่างๆ เช่น เมื่อสำเร็จการศึกษา ได้เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งการงาน เป็นต้น พจนานุกรมอังกฤษ-บาลี แปล congratulate เป็นบาลี ดังนี้

(๑) abhinandati **อภินนฺทติ** (อะ-พิ-นัน-ทะ-ติ) = ชื่นชมยินดี

(๒) pitimnivedeti **ปีตึ นิเวเทติ** (ปี-ติง นิ-เว-เท-ติ) = ประกาศความปลื้มใจ

"อภินนฺทติ" และ "นิเวเทติ" เป็นคำกริยา (กิริยาอาขยาต) ปฐมบุรุษ (ในไวยากรณ์บาลีหมายถึงผู้ที่เราพูดถึง คือบุคคลหรือสิ่งทั่วไป) เอกพจน์

ถ้าเราเป็นผู้พูดเอง (ไวยากรณ์บาลีเรียก "อุตตมบุรุษ") "อภินนฺทติ" เปลี่ยนรูปเป็น "อภินนฺทามิ" (อะ-พิ-นัน-ทา-มิ)

โปรดสังเกตว่า "อภินนฺทามิ" เป็นรูปคำในลักษณะเดียวกับ "อนุโมทามิ" (อะ-นุ-โม-ทา-มิ) ที่เราคุ้นกันดี แต่ใช้ในโอกาสแตกต่างกัน

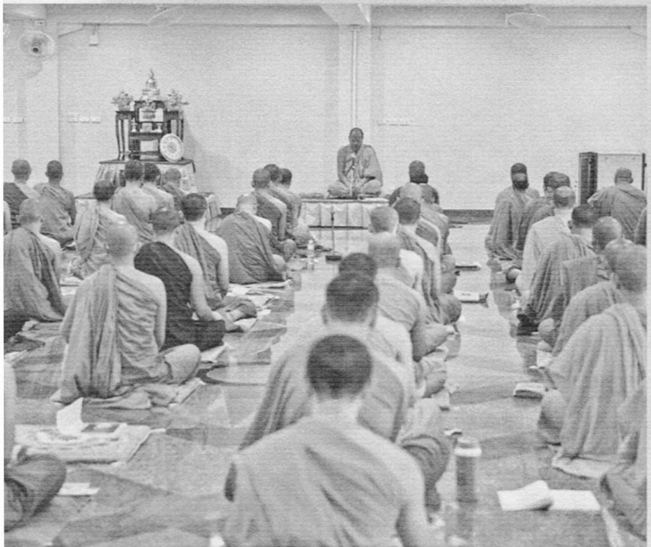
(๑) **"อนุโมทามิ"** ใช้ในกรณีที่ได้รู้เห็นว่าใครทำความดีอันเป็นบุญกุศลในทางพระศาสนา เช่น ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เมื่อรู้เห็นหรือมีผู้บอกให้รู้ที่เรียกกันว่า **"แบ่งส่วนบุญ"** เราก็พูดว่า **"อนุโมทามิ"** แปลว่า **"ข้าพเจ้าขออนุโมทนา"** รูปคำนามคือ **"อนุโมทนา"** ที่เราพูดกันติดปาก

(๒) **"อภินนฺทามิ"** ใช้ในกรณีอื่นๆ ที่ควรแก่การแสดงความยินดี เช่น สำเร็จการศึกษา สอบได้ ได้เข้าทำงานหรือเข้ารับราชการ ได้เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนยศ ได้บุตรธิดา เป็นต้น กรณีเช่นนี้ใช้ **"อนุโมทามิ"** ไม่เหมาะ ควรใช้ **"อภินนฺทามิ"** แปลว่า **"ข้าพเจ้าขอชื่นชมยินดี"**

รูปคำนามคือ **"อภินนฺทน"** (อะ-พิ-นัน-ทะ-นะ) โปรดสังเกตว่า –ทะ-นะ ไม่ใช่ –ทะ-นา

"อภินนฺทน" รูปคำก็ตรงกับ congratulations

ส่วน **"นิเวเทติ"** ถ้าเราเป็นผู้พูดเอง เปลี่ยนรูปเป็น **"นิเวเทมิ"** รูปประโยคเต็มเป็น **"ปีตึ นิเวเทมิ"** แปลว่า "ข้าพเจ้าขอประกาศความ

ปลื้มใจ” รูปประโยคคำแปลและความหมายตรงกับคำว่า “ขอแสดงความยินดี” ที่พูดกันในภาษาไทย

รูปคำนามคือ **“ปีตินิเวทน”** (ปี-ติ-นิ-เว-ทะ-นะ) โปรดสังเกตว่า รูปคำกริยา **“ปีตึ นิเวเทติ”** หรือ **“ปีตึ นิเวเทมิ”** **“ปีตึ”** แยกเป็นคำหนึ่งต่างหาก แต่เมื่อเป็นรูปคำนาม **“ปีติ”** สมาสกับ **“นิเวทน”** และรูปคำเป็น “ปีติ” ไม่ใช่ “ปีตึ”

อภิปราย :

วันนี้ (๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒) คณะสงฆ์ประกาศผลการสอบบาลีสนามหลวงประจำปี มีผู้แสดงความยินดีกับพระภิกษุสามเณรและฆราวาสที่สอบได้เป็นที่เอิกเกริก ผู้แสดงความยินดีก็มีทั้งผู้ที่สอบได้ด้วยกันเองและมิตรสหายของผู้สอบได้ มีทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณรและฆราวาสญาติโยม

คำแสดงความยินดีที่พบหนาตาก็คือ congratulations อันเป็นภาษาอังกฤษที่ชาวโลกนิยมใช้พูดแสดงความยินดีกันทั่วไป

ผู้เขียนบาลีวันละคำสะดุดใจ ประเด็นอยู่ที่แสดงความยินดีในโอกาสที่เรียนภาษาบาลีแล้วสอบได้ แต่แสดงความยินดีกันเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะผู้สอบได้ประโยคสูงสุด คือ ป.ธ.๙ ซึ่งเป็นประโยคที่ต้องรู้ภาษาบาลีระดับสูง ควรที่จะแสดงความยินดีเป็นภาษาบาลี แต่ก็ไม่มีเลย

แม้เหตุผลที่ว่า congratulations เป็นเหมือนภาษาสากลจะเป็นเหตุผลที่ฟังขึ้น และต้องยอมรับว่า ที่ไหนๆ เขาก็พูดกันทั้งนั้น แต่ผู้เขียนบาลีวันละคำก็ยังรู้สึกว่า เรากำลังทำสิ่งที่เป็นการดูแคลนตัวเอง ทำไมเราจึงลืมภาษาบาลี ทำไมเราจึงไม่แสดงความยินดีเป็นภาษาบาลี ทำไมเราไปอ้างภาษาสากล ในเมื่อโอกาสนี้เป็นโอกาสพิเศษ เป็นโอกาสของภาษาบาลีโดยเฉพาะ

แสดงความยินดีปรารภเหตุที่มาจากภาษาบาลีโดยตรง เรากลับไม่ใช้ภาษาบาลี ไม่ฉวยโอกาสที่จะแสดงถึงความสามารถที่จะใช้ภาษาบาลีที่เราสอบได้

แล้วเราจะรอไปใช้ภาษาบาลีกันในโอกาสไหน มีโอกาสไหนอีกเล่าที่จะเหมาะไปกว่านี้

จริงอยู่ การเรียนบาลีในเมืองไทยเป็นการเรียนเพื่อแปลคัมภีร์ ไม่ใช่เรียนเพื่อสนทนาหรือเรียนพูดในชีวิตประจำวัน แต่นี่ไม่ใช่ข้อจำกัดที่จะมาปิดกั้นไม่ให้ผู้เรียนใช้ภาษาบาลีสื่อสารสนทนากันได้

ตกลงว่าเราเรียนบาลีเพื่อสอบได้กันเท่านั้นจริงๆ หรือ สนทนาก็ไม่ได้ ค้นคว้าพระธรรมวินัยก็ไม่เอา

ดูก่อนภราดา!

: สอบได้เป็นภาษาบาลี

: แสดงความยินดีเป็นภาษาอังกฤษ

: ข้างบนหลงทาง : ข้างล่างหลงทิศ

: อิติปิโสฟุดฟิด : กุสลาอาเมน!

ขอขอบพระคุณเว็บไซต์ เสรีชน : เสรีธรรม Congratulation http://dhamma.serichon.us/2019/03/27/congratulation-พูดเป็นบาลีว่าอย่างไ/

ปาฬิปาโมกข์

กัจจายนไวยากรณ์ ตอนที่ ๖

โครงสร้างของกัจจายนไวยากรณ์

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กัจจายนไวยากรณ์เป็นตำราเก่าแก่ที่สุดซึ่งบริบูรณ์ด้วย**สูตร** (กฎข้อบังคับ) **วุตติ** (คำอธิบายสูตร) และ**อุทาหรณ์** (ตัวอย่าง)

องค์ประกอบของสูตรที่พบในคัมภีร์การิกา

สูตรโดยทั่วไปในคัมภีร์ไวยากรณ์ มีองค์ประกอบ ๗ อย่าง คือ

๑. **อัปปักขระ** มีพยางค์น้อย คือ ใช้คำสั้นๆ เพื่อให้ท่องจำได้ง่าย

๒. **อสันเทหะ** ไม่คลุมเครือ คือ มีศัพท์และเนื้อความกระจ่างชัดเจน

๓. **สารัตถะ** มีเนื้อความเป็นแก่นสาร คือ สูตรทุกสูตรมีประโยชน์เพื่อการประกอบรูปศัพท์ ไม่มีสูตรที่ไร้ประโยชน์ในคัมภีร์

๔. **คุยหนินนยะ** แสดงเนื้อความอันซ่อนเร้น คือ แสดงเนื้อความที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย

๕. **นิทโทสะ** ไม่มีโทษ คือ ไม่อาจหาข้อบกพร่องได้โดยศัพท์หรือเนื้อความ

๖. **เหตุมะ** มีเหตุอันสมควร คือ ทุกสูตรมีเนื้อหาเชื่อมโยงกัน มีสาเหตุในการกล่าวสูตรเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

๗. **ตถะ** ถูกต้อง คือ ไม่มีข้อผิดพลาดที่ทำให้ผู้รู้ตำหนิได้

ดังคัมภีร์การิกาอันเป็นไวยากรณ์ที่แต่งแรกสุดในพม่ากล่าวว่า

อปฺปกฺขรมสนฺเทหํ สารตฺถํ คุยฺหนินฺนยํ
นิทฺโทสํ เหตุมํ ตถํ สุตฺตํ ปจุรตฺถกา.

(การิกา ๔๕)

“[คัมภีร์การิกานี้] มีเนื้อหากว้างขวาง เหมือนสูตร [ในกัจจายนไวยากรณ์] ที่มีพยางค์น้อย ไม่คลุมเครือ มีเนื้อความเป็นแก่นสาร แสดงเนื้อความอันซ่อนเร้น ไม่มีโทษ มีเหตุอันสมควร และถูกต้อง”

องค์ประกอบของสูตร ที่พบในคัมภีร์กัจจายนสุตตัตถะ

ข้อความจากคัมภีร์การิกานี้มีเนื้อหาคล้ายกับข้อความที่กล่าวไว้ในคัมภีร์กัจจายนสุตตัตถะ แต่คัมภีร์ดังกล่าวถือว่าสูตรมีองค์ประกอบ ๖ อย่าง คือ

๑. **สวัปปักขระ** มีพยางค์น้อยมาก คือ ใช้คำสั้นๆ เพื่อให้ท่องจำได้ง่าย

๒. **อสันเทหะ** ไม่คลุมเครือ คือ มีศัพท์และเนื้อความกระจ่างชัดเจน

๓. **สารัตถะ** มีเนื้อความเป็นแก่นสาร คือ สูตรทุกสูตรมีประโยชน์เพื่อการประกอบรูปศัพท์ ไม่มีสูตรที่ไร้ประโยชน์ในคัมภีร์

๔. **สัพพโตมุขะ** มีนัยรอบด้าน คือ ประกอบรูปศัพท์ได้หลายนัย

๕. **อักโขภะ** ไม่หวั่นไหว คือ ไม่มีใครตำหนิได้โดยศัพท์หรือเนื้อความ

๖. **อนวัชชะ** ไม่มีโทษ คือ ไม่อาจหาข้อบกพร่องได้โดยศัพท์หรือเนื้อความ

ดังข้อความว่า

สฺวปฺปกฺขร’มสนฺเทหํ สารตฺถํ สพฺพโตมุขํ
อกฺโขภ’มนวชฺชญฺจ ฉพฺพิธํ สุตฺตลกฺขณํ.

(กัจ.สุตตัตถะ ๑/๑๒)

“ลักษณะของสูตรมี ๖ ประการ คือ มีพยางค์น้อยมาก ไม่คลุมเครือ มีข้อความเป็นแก่นสาร มีนัยรอบด้าน ไม่หวั่นไหว และไม่มีโทษ”

องค์ประกอบของสูตรที่พบในคัมภีร์มุคธโพธะ

ผู้เขียนเข้าใจว่า ท่านผู้แต่งกัจจายนสุตตัตถะคือพระวิสุทธาจาระในพุทธศตวรรษที่ ๒๔ ได้แต่งข้อความนี้ตามข้อความจากคัมภีร์มุคธโพธฎีกาว่า

สฺวปฺปกฺขร’มสนฺทิทฺธํ สารวํ สพฺพโตมุขํ
อกฺโขภ’มนวชฺชญฺจ สุตฺตํ สุตฺตวิโท วิทู.

(มุคธ.ฎีกา ๑/๑)

“ผู้ฉลาดในสูตรย่อมรู้สูตร [ว่ามีองค์ประกอบคือ] มีพยางค์น้อยมาก ไม่คลุมเครือ มีแก่นสาร มีนัยรอบด้าน ไม่หวั่นไหว และไม่มีโทษ”

รูปสันสกฤตของคาถาข้างต้น มีดังต่อไปนี้

สฺวลฺปากฺษร’มสนฺทิคฺธํ สารวตฺ วิศฺวโตมุขมฺ
อสฺโตภ’มนวทฺยญฺจ สูตฺรํ สูตฺรวิโท วิทุะ.

องค์ประกอบของสูตร ที่พบในคัมภีร์โมคคัลลานปัญจิกาฎีกา

อย่างไรก็ตาม คัมภีร์โมคคัลลานปัญจิกาฎีกาที่แต่งโดยพระสังฆรักขิตะในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๗ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสูตร ๕ ประการดังนี้

อปฺปกฺขร'มสนฺทิทฺธํ สสารํ คุฬฺหนิณฺณยํ
ปสนฺนตฺถญฺจ สุตฺตนฺติ อาหุ ตลฺลกฺขณญฺญุโน.

(โมคฺ.ปญฺจิกาฏีกา ๑/๑)

"ผู้รู้ลักษณะของสูตรนั้นกล่าวประโยคที่มีพยางค์น้อย ไม่คลุมเครือ มีแก่นสาร มีข้อวินิจฉัยอันซ่อนเร้น และมีเนื้อความชัดเจนว่าเป็นสูตร"

ปาฐะที่ผิดพลาดจากการจารต่อๆ กันมาช้านาน

มีข้อสังเกตว่า คาถาข้างต้นมีเนื้อหาคล้ายคลึงกับคาถาที่กล่าวไว้ในคัมภีร์การิกา แต่คำว่า คุฬฺหนิณฺณยํ ซึ่งมีคำแปลตามโมคคัลลานปัญจิกาฎีกานิสสัย (หน้า ๖๔) ว่า

"มีข้อวินิจฉัยอันซ่อนเร้น" พบเป็นรูปว่า **คุยฺหนินฺนยํ** ซึ่งมีคำแปลว่า "แสดงเนื้อความอันซ่อนเร้น" ตามคัมภีร์ฎีกาของการิกาที่อธิบายว่า **คุยฺหนินฺนยนฺติ คุยฺหอตฺถสฺส นายกํ** (คำว่า คุยฺหนินฺนยํ แปลว่า แสดงเนื้อความอันซ่อนเร้น)

ผู้แปลเข้าใจว่าปาฐะในคัมภีร์โมคคัลลานปัญจิกาฎีกาน่าจะถูกต้องกว่าปาฐะในคัมภีร์การิกาที่ผิดพลาดจากการจารใบลานสืบทอดกันมา เพราะคำว่า **คุยฺห** มาจาก **คุห** ธาตุ + **ย** ปัจจัยในภาวสาธนะหรือกรรมสาธนะ แปลตามศัพท์ว่า "การปกปิด, พึงถูกปกปิด" คำนี้มีอรรถ ๒ ประการในคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา (กัณฑ์ที่ ๓ คาถา ๑๐๖๑) ว่า องคชาต และที่ลับ ส่วนคำว่า **คุฬฺห** มาจาก **คุห** ธาตุ + **ต** ปัจจัยในกรรมสาธนะ แปลตามศัพท์ว่า "ถูกปกปิดแล้ว" นอกจากนั้นคำว่า **นิณฺณย** สมควรกว่า **นินฺนย** เพราะคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา (กัณฑ์ที่ ๑ คาถา ๑๗๑) กล่าวถึงศัพท์ ๒ ศัพท์ว่า **นิจฺฉย** และ **นิณฺณย** โดยอภิธานัปปทีปิกาฎีกา (คำอธิบายคาถา ๑๗๑) กล่าวว่า **นสฺส ณตฺตํ** (แปลง น เป็น ณ)

นอกจากนั้น แม้ในวรรณกรรมบาลีทั่วไปจะพบรูปว่า **คุฬฺห** บ้าง **คูฬฺห** บ้าง แต่รูปว่า คูฬฺห สมควรกว่า คุฬฺห เพราะโมคคัลลานไวยากรณ์ (กัณฑ์ที่ ๔ สูตร ๑๐๖) กล่าวถึงการทีฆะ อุ ใน คุ เป็น อู ด้วยสูตรว่า **มุหพหานญฺจ เก กานุพนฺเธ' ตฺเว** (ให้ทีฆสระของ **มุห** ธาตุ **พห** ธาตุ และ **คุห** ธาตุ ชิด **ต** ปัจจัยที่มี ก อนุพันธ์อันไม่มี ตฺว อักษร [ใน ตฺวา ปัจจัยและ ตฺวาน ปัจจัย]) ได้รูปว่า **มูโฬฺห** (หลงแล้ว) **พาโฬฺห** (รุนแรงแล้ว) **คูโฬฺห** (ถูกปกปิดแล้ว)

ดังนั้น จึงสรุปความได้ว่า คำว่า **คุยฺหนินฺนยํ** ที่พบในคัมภีร์การิกา และคำว่า **คุฬฺหนิณฺณยํ** ที่พบในโมคคัลลานปัญจิกาฎีกา ควรมีรูปว่า **คูฬฺหนิณฺณยํ** ขอฝากให้ผู้รู้พิจารณาความถูกต้องต่อไป

สูตร ๔ ประเภท

สูตรในคัมภีร์ไวยากรณ์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. **สัญญาสูตร** สูตรตั้งชื่อ เช่น อักษร สระ รัสสะ ทีฆะ พยัญชนะ เป็นต้น

๒. **วิธิสูตร** สูตรประกอบรูปศัพท์ เช่น ลบสระ แปลงสระ เป็นต้น

๓. **ปริภาสาสูตร** สูตรแสดงกฎทั่วไป เป็นเครื่องสังเกตที่มีความหมายครอบคลุมเนื้อหาของคัมภีร์ทั้งหมด เช่น สูตรว่า **ลิงฺคญฺจ นิปจฺจเต** (นามศัพท์และอื่นๆ ย่อมตั้งไว้คล้อยตามพระชินพจน์) ซึ่งแสดงการตั้งลิงค์และธาตุไว้ตามสมควรแก่พระชินพจน์

๔. **อธิการสูตร** สูตรที่ติดตามไปปรากฏในสูตรอื่น เช่น สูตรว่า **ชินวจนยุตฺตํ หิ** (ข้อความทั้งหมดคล้อยตามแก่พระชินพจน์นั่นเทียว) ซึ่งติดตามไปตลอดทั้งคัมภีร์ ก็เพื่อให้สูตร วุตติ และอุทาหรณ์ทั้งหมดที่กล่าวไว้ในกัจจายนไวยากรณ์คล้อยตามพระชินพจน์

สูตร ๖ ประเภท

สูตร ๔ ประเภทนี้กล่าวไว้ในปทรูปสิทธิปกรณ์ (สูตร ๖๓) นอกจากนั้น ในบางแห่งปทรูปสิทธิปกรณ์ยังจำแนกสูตรออกเป็นนิยมสูตร (สูตรกำหนดให้แน่นอน) และอติเทสสูตร (สูตรชี้แนะวิธีที่กระทำ) ดังนั้น คัมภีร์กัจจายนสุตตัตถะจึงแต่งคาถาสรุปความสูตรทั้ง ๖ ประเภท ดังนี้

สญฺญา จ ปริภาสา จ วิธีปิ นิยโมปิ จ
อติเทโสธิกาโรติ ฉธา วา สุตฺตลกฺขณํ.

(กัจ.สุตตัตถะ ๑/๑๒)

“อีกอย่างหนึ่ง ลักษณะของสูตรมี ๖ ประการ คือ สัญญาสูตร ปริภาสาสูตร วิธิสูตร นิยมสูตร อติเทสสูตร และอธิการสูตร”

ข้อความข้างต้นนำมาจากมุคธโพธฎีกา (คำอธิบายสูตร ๑) ว่า

สญฺญา จ ปริภาสา จ วิธิ นิยมเอว จ
อติเทโสธิกาโร จ ฉพฺพิธํ สุตฺตลกฺขณํ.

“ลักษณะของสูตรมี ๖ ประการ คือ สัญญาสูตร ปริภาสาสูตร วิธิสูตร นิยมสูตร อติเทสสูตร และอธิการสูตร”

มีรูปสันสกฤตในต้นฉบับว่า

สํชฺญา จ ปริภาษา จ วิธิรฺนิยม เอว จ
อติเทโศธิการศฺจ ษฑฺวิธํ สูตฺรลกฺษณํ.

(คำแปลเหมือนฉบับบาลี)

ฉบับต่อไปจะกล่าวถึงจำนวนสูตรของกัจจายนไวยากรณ์ ซึ่งมีข้อแตกต่างกันตามความเห็นของคัมภีร์นยาสะ และปทรูปสิทธิปกรณ์ พ

รัตนาวลี

ประทีปธรรมแห่งบาลี ตอนที่ ๔

ปาฬิปาโมกข์

โหติ กทาจิ มจฺจานํ ชีวิตํ อุณฺณโตณตํ
อุณฺณเต มา ปมชฺชิตฺถ มา โจสกฺกิตฺถ โอณเต.

"ชีวิต มีขึ้น มีลง
เวลาขึ้น อย่าหลง เวลาลง อย่าท้อ"

คาถาข้างต้นมีคำแปลตามศัพท์ว่า

ชีวิตํ อ.ชีวิต **มจฺจานํ** ของมนุษย์ ท. **อุณฺณโตณตํ** เป็นสิ่งทั้งสูงทั้งต่ำ **กทาจิ** ในบางคราว **โหติ** ย่อมเป็น ฯ (**ตุมฺเห** อ.ท่าน ท.) **มา ปมชฺชิตฺถ** อย่าประมาทแล้ว (**กาเล** ในกาล) **อุณฺณเต** อันสูงขึ้นแล้ว ฯ **มา จ โอสกฺกิตฺถ** และอย่าท้อถอยแล้ว (**กาเล** ในกาล) **โอณเต** อันต่ำลงแล้ว ฯ

<u>คำอธิบายโดยย่อ</u>

๑. คำว่า **อุณฺณโตณตํ** ตัดบทเป็น **อุณฺณต** + **โอณตํ**

คำว่า **อุณฺณต** มาจาก **อุ** บทหน้า + **นมุ** ธาตุ (**นมเน** = น้อมไป) + **ต** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ เมื่อลบ มฺ ที่สุดธาตุแล้วให้แปลง น เป็น ณ แล้วซ้อน ณฺ เป็น ณฺณ

คำว่า **โอณต** มาจาก **อว** บทหน้า + **นมุ** ธาตุ (นมเน = น้อมไป) + **ต** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ แปลง อว เป็น โอ และแปลง น เป็น ณ เช่นเดียวกัน

คำนี้มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **อุณฺณตญฺจ ตํ โอณตญฺจาติ อุณฺณโตณตํ** = ชีวิตทั้งสูงและต่ำ ชื่อว่า อุณณโตณตะ (วิเสสโนภยปทกรรมธารยสมาส)

๒. คำว่า **ปมชฺชิตฺถ** มาจาก **ป** บทหน้า + **มท** ธาตุ (อุมฺมาเท = บ้า) + **ย** ปัจจัย + **ตฺถ** อัชชตนีวิภัตติ

๓. คำว่า **โอสกฺกิตฺถ** มาจาก **อว** บทหน้า + **สกฺก** ธาตุ (คติยํ = ไป) + **ตฺถ** อัชชตนีวิภัตติ แปลง อว เป็น โอ

สทฺทเห ทย'มญฺเญสํ วิสฺสาสํ ตาย มา อกา
อชฺชวํ หุยฺชฺโน โหติ สฐานํ ติขิณาวุธํ.

ควรเชื่อน้ำใจ แต่อย่าเดิมพันกับน้ำใจ เพราะความซื่อของคนซื่อตรงเป็นอาวุธที่ดีเยี่ยมของคนโกง

คาถาข้างต้นมีคำแปลตามศัพท์ว่า

(**ปุคฺคโล** อ.บุคคล) **สทฺทเห** พึงเชื่อ **ทยํ** ซึ่งความกรุณา (**ชนานํ** ของชน ท.) **อญฺเญสํ** เหล่าอื่น ฯ (**ปุคฺคโล** อ.บุคคล) **มา อกา** อย่าได้กระทำแล้ว **วิสฺสาสํ** ซึ่งความเชื่อใจ **ตาย** (ทยาย) ในความกรุณานั้น ฯ **หิ** เพราะว่า **อชฺชวํ** อ. ความเป็นแห่งคนซื่อสัตย์ **อุชุโน** ของคนซื่อสัตย์ **ติขิณาวุธํ** เป็นอาวุธอันคมกล้า **สฐานํ** ของคนโกง ท. (**โหติ** ย่อมเป็น) ฯ

<u>คำอธิบายโดยย่อ</u>

๑. คำว่า **สทฺทเห** มาจาก สํ บทหน้า + **ธา** ธาตุ (**ธารเณ** = ทรงไว้) + **อ** ปัจจัย + **เอยฺย** วิภัตติ แปลง ธา เป็น ธาธา, แปลง ธ ของ ธา ตัวหน้าเป็น ท, รัสสะ อา ของ ท เป็น อ, แปลง ธ ของ ธา ตัวหลังเป็น ห, รัสสะ อา ของ หา เป็น อ, ซ้อน ทฺ เป็น ทฺท, ลบนิคคหิตท้าย สํ อุปสรรค และแปลง เอยฺย วิภัตติเป็น เอ ได้รูปว่า สทฺทเห

โดยทั่วไป **ธา** ธาตุมีความหมายว่า **ทรงไว้** แต่เมื่อมี **สํ** อุปสรรคอยู่หน้าก็มีความหมายว่า เชื่อ, เชื่อถือ เพราะธาตุทั้งหลายมีอรรถมากเป็นอเนก อุปสรรคที่อยู่หน้าธาตุทำให้อรรถของธาตุนั้นๆ ปรากฏชัดเจนตามฐานะ ดังข้อความว่า

ธสฺสุ หึสาสงฺฆาเตสุ	ธา ธารทานโปสเน
นิ ตุ นฺยาเส วิ กรเณ	อา อาโรเป'ภิ ภาสเน.
สํ สทฺทหนสนฺธีสุ	อปิ อจฺฉาทเน ปริ
นิวาเส อว สวเน	อนฺตโร จุ อทสฺสเน.

(ธาตฺวตฺถ. ๒๐๑-๒)

"**ธสฺสุ** ธาตุในความหมายว่า เบียดเบียน และประชุม [เช่น ธสฺสติ]

ธา ธาตุในความหมายว่า ทรงไว้, ให้ และเลี้ยงดู [เช่น ทธาติ]

ลง **นิ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า ฝัง [เช่น นิทหติ, นิเธติ]

ลง **วิ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า กระทำ [เช่น วิทธาติ]

ลง **อา** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า ยกขึ้น [เช่น อาเธติ, สมาธิ]

ลง **อภิ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า กล่าว [เช่น อภิธาติ, อภิธานํ]

ลง **สํ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า เชื่อ และเชื่อมต่อ [เช่น สทฺทหติ, สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา, สนฺธิ]

ลง **อปิ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า ปิด [เช่น อปิธาติ, ปิทหติ]

ลง **ปริ** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า นุ่ง [เช่น ปริทหติ]

ลง **อว** เป็นบทหน้า ใช้ในความหมายว่า ฟัง [เช่น โอทหติ, โอเธติ, โอหิตโสโต]

ลง **อนฺตร** เป็นบทหน้า เป็นจุราทิคณะ ใช้ในความหมายว่า ไม่เห็น [เช่น อนฺตรธายติ, สาเทวตา อนฺตรหิตา]"

๒. คำว่า **ทยมญฺเญสํ** ตัดบทเป็น **ทยํ** + **อญฺเญสํ**

คำว่า **ทยา** เป็นอิตถีลิงค์ สัททนีติปกรณ์ (ธาตุมาลา) กล่าวว่า **ทยา** ศัพท์มีความหมาย

พระอุโบสถวัดจากแดง

๒ ประการ คือ **เมตตา** หรือ**กรุณา** ตามฐานะอันควร ดังข้อความว่า

ทยาติ เมตฺตาปิ วุจฺจติ กรุณาปิ. ทยาปนฺโนติ เอตฺถ หิ เมตฺตา ทยาติ. เมตฺตจิตฺตตํ อาปนฺโนติ หิ อตฺโถ. อทยาปนฺโนติ เอตฺถ ปน กรุณา ทยาติ วุจฺจติ.

(นีติ.ธาตุ. ๑๙๑)

"เมตตาหรือกรุณา เรียกว่า **ทยา** กล่าวคือ ในคำว่า **ทยาปนฺโน** (ถึงความเมตตา, มีเมตตา) นี้ เมตตาเรียกว่า ทยา เป็นความจริงที่มีความหมายว่า ผู้ถึงเมตตาจิต แต่ในคำว่า **อทยาปนฺโน** (ผู้ไม่ถึงความกรุณา, ผู้ไม่มีกรุณา) นี้ กรุณาเรียกว่า ทยา"

๓. คำว่า **อกา** มาจาก **กร** ธาตุ + **อา** หิยยัตตนีวิภัตติ แปลง กร เป็น กา และลง อ อักษรเป็นอาคม ได้รูปว่า อกา

๔. คำว่า **อชฺชว** มาจาก **อุชุ** ศัพท์ + **ณ** ปัจจัยในภาวตัทธิต แปลง อุ เป็น อา, ซ้อน ชฺ เป็น ชฺชุ, รัสสะ อา เป็น อ, แปลง อุ ของ ชุ เป็น โอ แล้วแปลง โอ เป็น อว ได้รูปว่า **อชฺชว** คำนี้มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **อุชุโน ภาโว อชฺชวํ** = ความเป็นแห่งคนซื่อสัตย์ ชื่อว่า อัชชวะ (**อุชุ** ศัพท์ + **ณ** ปัจจัยในภาวตัทธิต)

๕. คำว่า **หุยุชุโน** ตัดบทเป็น หิ + อุชุโน

๖. คำว่า **ติขิณาวุธ** มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **ติขิณญฺจ ตํ อาวุธญฺจาติ ติขิณาวุธํ** = อาวุธอันคมกล้า ชื่อว่า ติขิณาวุธะ (วิเสสนบุรพบทกรรมธารยสมาส)

ขออนุโมทนาผู้ร่วมจัดพิมพ์วารสารนี้

๑. คุณกาญจนา เรืองจินดา
๒. คุณรัชนี ตรีพิพัฒน์กุล
๓. คุณสุวรรณา เตชะวิบูลย์
๔. คุณอภิญญา แจ้งอริยวงศ์
๕. คุณจิรวรรณ ศิริจิตร และครอบครัว
๖. พลโทนรวีร์ คุณเสริมสุข ปัทมสถาน
๗. คุณอมรศักดิ์ - คุณรพีเพ็ญ นพรัมภา
๘. คุณมานิต คุณมาลี และคุณก้องรัฐ ศิริมิตรผล

ภาษาธรรม

สนทนาภาษาบาลี ตอนที่ ๑๖

นายธรรมดา

โภนฺโต ปาหิมามกา ท่านมิตรรักแฟนบาลีที่เคารพ **อถ นานาวากฺยานิ วุจฺจนฺเต.** ในช่วงเวลาต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจักนำเสนอประโยคบาลีต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. นนุ-วากฺยํ

ประโยคคำถามที่ประกอบด้วย **นนุ** นิบาต เป็นคำปุจฉาวาจกะ (คำระบุคำถาม) ซึ่งในการเขียนประโยคบาลีนั้น นิยมวาง **นนุ** ไว้หน้าประโยค ส่วนในเวลาแปล "นนุ" แปลว่า "มิใช่หรือ" อุทาหรณํ-ตัวอย่าง (ตย)

นนุ อาวุโส ภควตา อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต.

คำแปล **อาวุโส** ท่านครับ **ธมฺโม** พระธรรม **ภควตา** อันพระผู้มีพระภาค **เทสิโต** ทรงแสดงไว้ **วิราคาย** เพื่อการสำรอกกิเลส **อเนกปริยาเยน** โดยเหตุมุมมองประการต่างๆ **นนุ** มิใช่หรือ

ประโยคข้างต้นนี้ผู้ถามได้ถามโดยคำถามแบบหยั่งเชิงมติความคิดเห็นรวมอยู่ด้วย เพื่อประกอบการตัดสินใจในการตอบ สำนวนบาลีเรียกการหยั่งเชิงมติความคิดเห็นทำนองนี้ว่า **อาโภคะ** ซึ่งในกรณีที่จะถามแบบมีการใส่อาโภคะเข้ามาอย่างนี้นั้น ท่านจะใช้ **นนุ** เป็นคำบ่งบอก สามารถใช้ได้กับทั้งกริยากิตก์และกริยาอาขยาต ตัวอย่างการใช้กับกริยาอาขยาต ดังนี้

นนุ มํ ภควา เอตทโวจ.

ภควา พระผู้มีพระภาค **อโวจ** เคยตรัส **เอตํ** ซึ่งพระดำรัสนี้ **มํ** กะเรา **นนุ** มิใช่หรือ

ประโยคนี้เป็นคำถามเชิงหยอดใส่ความในใจที่ต้องการจะสื่อเข้ามาด้วยความในใจนั้นก็คือ "การที่พระผู้มีพระภาคได้เคยตรัสไว้" นั่นเอง เนื่องจากเป็นการตรัสไว้ในอดีต จึงใช้กริยาอาขยาตที่ประกอบด้วยอัชชตนีวิภัติ ซึ่งเป็นวิภัติที่บอกอดีต, อัชชตนีวิภัติ มี ๑๒ ตัว คือ อี, อุํ; โอ,

ตถ; อํ, มฺหา; ตฺถ, ตถุํ; เส, วฺหํ; อึ, มฺเห.

บางครั้ง ท่านใช้ "นนุ" ในประโยคที่มี "น" ปฏิเสธนิบาตร่วมอยู่ด้วย ตัวอย่างเช่น

นนุ สีลวโต สคฺโค นาม น ทุลฺลโภ.

สคฺโค นาม ขึ้นชื่อว่า สวรรค์ **น ทุลฺลโภ** ย่อมมิใช่ของหาได้ยาก **สีลวโต** สำหรับบุคคลผู้มีศีล **นนุ** มิใช่หรือ

ในประโยคข้างต้นนี้ เป็นประโยคคำถามด้วย **นนุ** (มีการหยั่งเชิงด้วยความคิดชนิดอาโภคะ) ผสมด้วย **น** ซึ่งเป็นนิบาตประเภท **ปฏิเสธวาจก (ปฏิเสธวาจี)** บางครั้งก็มี **โข** ห้อยตามหลัง **นุ** แทนก็มี ซึ่งในกรณีที่เป็น **นุ โข** นี้ ท่านนิยมวาง "นุ โข" ไว้หลังบท (คำ) อื่น หนึ่งบท ตัวอย่างเช่น

(ก) สกฺโกติ นุ โข อิทํ มาเรตุํ.

(โส) บุคคลนั้น **สกฺโกติ นุ โข** จักสามารถหรือไม่ **มาเรตุํ** เพื่อฆ่า **อิทํ** ซึ่งสิ่งนี้

(ข) มเรยฺย นุ โข อยํ อิมํ วิสํ ขาทิตฺวา.

อยํ คนผู้นี้ **ขาทิตฺวา** เคี้ยวกินแล้ว **อิมํ วิสํ** ซึ่งของมีพิษนี้ **มเรยฺย นุ โข** จักตายหรือหนอแล

ประโยคข้างต้นนี้ สามารถพบเห็นได้ในคัมภีร์อัฏฐกถาและคัมภีร์ฎีกา (ซึ่งเป็นมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่ได้รับการสืบทอดกันมาแต่ยุคโบราณ กระทั่งปัจจุบัน แต่น่าเสียดายที่ยังไม่มีอัศวินสักกะคนขี่ม้าขาวมาแปลคัมภีร์ฎีกา ซึ่งต้นฉบับเป็นภาษาบาลีออกสู่ภาษาไทย เพื่อให้คนไทยได้เชยชม)

อนึ่ง **นุ โข** นิบาต กับ **นนุ** นิบาต พึงทราบว่า มีอรรถคล้ายคลึงกัน ซึ่งนิยมแปล **นุ โข** เป็นภาษาไทยว่า "หรือหนอ" "หรือไม่" แปล "นนุ" ว่า "มิใช่หรือ" "มิใช่รึ"

จะอย่างไรก็ตาม **นุ โข** นิบาตนั้น มีลักษณะการใช้ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวคือ นิยมวางไว้หลังบทหน้าหนึ่งบทเป็นส่วนใหญ่ เช่น **สกฺโกติ นุ โข, มเรยฺย นุ โข** ฯลฯ ซึ่งในคัมภีร์ไวยากรณ์เป็นต้น ท่านได้อธิบายความหมายของ **นุ โข** นิบาตนี้ไว้ในอรรถ **สํสย = สงสัย** นั้นจึงส่งผลให้ประโยคคำถามที่มี **นุ โข** นิบาตประกอบอยู่กลายเป็นประโยคคำถามเชิงสงสัยไปโดยปริยาย

เมื่อมิตรรักแฟนบาลีทุกท่านได้ศึกษาประโยคคำถาม ที่มี **นนุ** และ **นุ โข** แล้ว กิจกรรมที่สำคัญของท่านต่อไปก็คือ ฝึกฝนพูดเขียนประโยคที่มีลักษณะเช่นนั้นให้คล่อง ให้ชำนาญ ให้เชี่ยวชาญเพื่อให้ทันต่อการนำไปใช้ได้ในทุกที่ทุกเวลาเถิด

ประโยคสำหรับฝึกฝน

๑. เมื่อวานนี้ คุณไปตลาดคลองเตยมา มิใช่หรือ.

๑. นนุ ตฺวํ หิยฺโย "คลองเตย"ติวิสฺสุตํ มหาปณํ อคญฺฉิ.

๒. อาจารย์ของท่าน ส่งท่านไป วัดท่ามะโอ เพื่อเรียนบาลีใหญ่ มิใช่หรือ

๒. นนุ ตวาจริเยน มหาปาฬิติโวหริตํ ปริยตฺติธมฺมํ อุคฺคณฺหิตุํ ท่ามะโออารามํ เปสิโต.

๓. เธอมีทรัพย์สมบัติเงินทองมากมาย มิใช่หรือ ไฉนเล่า จึงไม่ให้ไว้แก่ลูกๆ เล่า

๓. นนุ เต อตฺถิ พหูนิ สุวณฺณรชตาทิ รตนานิ, กสฺมา ตานิ ปุตฺเตสุ น ททาสิ.

๔. ทำไม เธอจึงลักทรัพย์ของคนอื่นไป, เธอเองก็มีเสื้อผ้าอยู่มากมายมิใช่หรือ

๔. กสฺมา ตฺวํ ปเรสํ ภณฺฑานิ โจเรตฺวา คณฺหาสิ. นนุ เตปิ อตฺถิ พหูนิ วตฺถานิ.

๕. เพราะเหตุไร เจ้าถึงได้แย่งเอาภรรยาของเขา, เจ้าเองก็มีภรรยาอยู่มิใช่หรือ

๕. กสฺมา ตฺวํ ตสฺส ภริยํ วิลุมฺปิตฺวา คณฺหาสิ, นนุ เตปิ อตฺถิเยว ภริยา.

๖. เมื่อวาน ตอนเย็น เธอเห็นคุณเขียวกลางทางอยู่มิใช่หรือ, ทำไมจึงโกหก

๖. **นนุ หิยฺโย สายณฺหสมเย มคฺคนฺตเร นีลนามํ ปุริสํ ปสฺสสิ. กสฺมา มุสาวาทํ ภณสิ.**
๗. เย็นวันนี้ คุณจะไปถึงเมืองเชียงใหม่ได้หรือเปล่า
๗. **ปาปุณิสฺสสิ นุ โข ตฺวํ อชฺช สายณฺหสมเย เชียงใหม่นครํ คมิตฺวา.**
๘. ท่านพูดซะอย่างนี้ เด็กๆ จะเข้าใจได้หรือ
๘. **ชาเนยฺยุํ นุ โข เอวํ กถเนน ทารกา.**
๙. เอาไม้แค่นี้ตี วัวจะตายให้ท่านรึ
๙. **มเรยฺย นุ โข โคโณ อิมินาปิ ทณฺฑเกน ตํ ปหริตฺวา.**
๑๐. เอื่อยๆ เฉื่อยๆ อย่างนี้ จะถึงนิพพานไหมเนี่ย
๑๐. **สมฺปาปุเณยฺยํ นุ โข เอวํ มนฺทคมเนน นิพฺพานนครํ.**

มิตรรักแฟนบาลีที่เคารพทุกท่านเอ๋ย ๑๐ ประโยคที่ผู้เขียนยกมาข้างต้นนี้ ท่านทั้งหลายควรฝึกให้จงหนัก ควรมีเทคนิคในการฝึกฝนของตนๆ แล้วแต่ว่าท่านใดจะถนัดแบบไหน บางท่านอาจชอบอ่านออกเสียงดังๆ หลายๆ รอบจึงจะจำ บางท่านอาจชอบวิเวก อ่านเบาๆ ไม่ออกเสียงให้มนุษย์และเทวดาได้ยินเอาเสียเลย บางท่านขยันมาก มีความเพียรสูง อ่านหนึ่งประโยคซ้ำไปซ้ำมาเป็นร้อยๆ รอบ หากไม่ประทับอยู่ในเซลล์สมอง ก็ไม่ยอมเลิกรา บางท่านขยันน้อย อ่านแค่รอบเดียวก็เกิดนิพพิทา = ความเบื่อ (แต่มิใช่นิพพิทาญาณแน่นอนครับ)

ต่อไปนี้ คือคำแนะนำสำหรับการฝึกฝนครับ

๑. อ่านประโยคภาษาบาลีออกเสียงให้ดังๆ ชัดๆ หลายๆ รอบจนคล่องปาก
๒. อ่านคำแปลหลายๆ รอบ จนเข้าใจ
๓. ศึกษาค้นคว้าหาคำแปลของคำแต่ละคำ
๔. ฝึกสัมพันธ์
๕. ฝึกสร้างคำโดยย่อด้วยสูตรไวยากรณ์กัจจายนะ, โมคคัลลานะ หรือสัททนีติ
๖. หากอ่านหลายๆ รอบแล้ว แต่ยังไม่เข้าใจ ให้ถามเพื่อน-ผู้รู้ ครูอาจารย์ ผู้สอน เพื่อให้ได้คำอธิบายที่ถูกต้อง
๗. จงพยายามหาอุทาหรณ์หรือตัวอย่างอื่นๆ เพิ่มเติมเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยอาจจะหาจากต้นฉบับบาลีตัวจริง จากคัมภีร์ไวยากรณ์, พระไตรปิฎก อัฏฐกถา ฎีกา และคันถันตระอื่นๆ
๘. จงอย่าหยุดการแสวงหาวิชาความรู้ จงสวมวิญญาณแห่งสุเตสี (ผู้แสวงหาความรู้) อยู่ตลอดเวลา จงใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จงอย่ากังวลเกี่ยวกับอดีต และอนาคตให้มากจนเกินไป จงใส่ใจสิ่งที่เป็นปัจจุบัน "ที่นี่และเดี๋ยวนี้" จงกล้าที่จะหายใจเบาๆ ยาวๆ แล้วบอกกับตัวเองว่า "ฉันจะต้องรู้ภาษาบาลี และจะเข้าใจไวยากรณ์บาลีและคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในชาตินี้ให้ได้" จงอย่าปล่อยให้มารมาครอบงำ บั่นทอน และตัดรอนพลังแห่งจิตใจที่สร้างสรรของท่านได้ จงระลึกรู้และตระหนักคิดอยู่เป็นนิตย์ว่า "พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยสอนให้เรายอมแพ้และท้อถอย" (โปรดติดตามตอนต่อไป) พ

ตามรอยสถูปพระเจ้าอุทุมพร ตอนที่ ๓ จบ

"อุทยานประวัติศาสตร์มหาเถระอุทุมพะระ" อนุสรณ์สถานจากความรักและศรัทธา

อรชร ตั้งวงษ์เจริญ

พระเจ้าอุทุมพร กษัตริย์องค์ที่ ๓๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา ทรงครองราชย์อยู่เพียง ๓ เดือน ก็สละราชบัลลังก์ให้พระเชษฐา คือ พระเจ้าเอกทัศน์ ขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ แล้วทรงออกผนวชในปี พ.ศ. ๒๓๐๑ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๐๒ พระเจ้าอลองพญากษัตริย์พม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา พระองค์ทรงลาผนวชเพื่อเป็นแม่ทัพออกศึกป้องกันพระนคร จนพม่าถอยทัพกลับไป ครั้นเสร็จศึกพระองค์เสด็จเข้าวัง กลับพบพระเชษฐาประทับบนบัลลังก์พร้อมพระแสงดาบพาดบนตัก ทรงทราบความหมาย ก็ทูลลาออกผนวชอีกครั้ง จนได้สมญานามว่า "ขุนหลวงหาวัด"

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๐๙ พระเจ้ามังระส่งกองทัพพม่ามาตีกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง เหล่าขุนนางและชาวบ้าน จึงถวายฎีกาให้พระเจ้าอุทุมพรทรงลาผนวชมาเป็นแม่ทัพอีกครั้ง โดยใส่ฎีกาในบาตรของพระองค์ขณะเดินบิณฑบาตจนล้นบาตรทุกวัน ก็มิอาจทำให้พระองค์เปลี่ยนพระทัยสละเพศบรรพชิตออกมาคุมทัพช่วยรบกับพม่า จนกรุงศรีอยุธยาต้องพ่ายแพ้ในวันอังคาร ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๕ ตรงกับวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๓๑๐ เนเมียวสีหบดีแม่ทัพพม่า จึงทูลเชิญพระองค์ท่านในสมณเพศพร้อมพระญาติพระวงศ์และชาวอยุธยาอีกกว่า ๒ แสนคน อพยพเดินทางสู่กรุงอังวะ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๑๐ และหลังจากนั้น พระองค์ก็มิได้กลับสู่มาตุภูมิอีกเลย

พระเจ้าอุทุมพรหาได้เป็นวีรบุรุษที่ถูกลืมเสียทีเดียว หากแต่พระองค์ไม่ได้รับความสนใจเพียงพอจากนักวิชาการช่วงหลังที่ตัดสินความสำคัญของผู้ครองแผ่นดินยุคเปลี่ยนผ่าน ผ่านผลแพ้ชนะของสงครามรบพม่าในปี พ.ศ. ๒๓๐๙ - ๒๓๑๐ เมื่อนำการปราชัยของกรุงศรีอยุธยามาเป็น "ตัวตั้ง" ความสำคัญของพระเจ้าอุทุมพรก็ถูกลดทอนลงด้วยพระองค์ถูกตัดสินว่า เป็นผู้ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชาติบ้านเมือง เพราะมิยอมลาสิกขาออกมารบป้องกันพระนคร จนดูประหนึ่งว่า การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่กรุงปราศจากพระเจ้าอุทุมพรมาช่วยบัญชาการรบ

*กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงพระนิพนธ์หนังสือพระราชพงศาวดารพม่า ถึงกับกล่าวตัดพ้อว่า "พระทูลกระหม่อมแก้วน้ำพระทัยช่างกระไรเลย จะแค้นกันไปถึงไหนอีก" ซึ่งอันที่จริงเหตุแห่งการเสียกรุงครั้งนั้นมีด้วยกันหลายปัจจัย และประการสำคัญประการหนึ่งคือ เป็นการพ่ายแพ้ทางยุทธศาสตร์ กระนั้นหากไม่นำผลการแพ้ชนะในสงคราม พ.ศ. ๒๓๐๙ – ๒๓๑๐ มาใช้เป็นบรรทัดฐาน และศึกษาประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญของอยุธยาตอนปลายอย่างละเอียดถี่ถ้วน ก็จะตระหนักว่า พระเจ้าอุทุมพรเป็นรัฐบุรุษสำคัญที่มีบทบาทในการแย่งชิงอำนาจ เสวยอำนาจ เสียอำนาจ และยังเป็นพระมหากษัตริย์อยุธยาพระองค์เดียวที่ดำรงพระชนม์ชีพในต่างแดนจนเสด็จสวรรคต**

---

* ความตอนหนึ่งจากคำนิยมของ ศ.ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์ ในหนังสือ ขุนหลวงหาวัด กษัตริย์ผู้เสียสละราชย์ เขียนโดย รศ.ดร.ศานติ ภักดีคำ

สถูปพระเจ้าอุทุมพร ความจริงที่ยังไม่ปรากฏ

การพยายามค้นหาสถูปที่บรรจุพระอัฐิของพระเจ้าอุทุมพรในพม่า เป็นความสำนึกหนึ่งของคนไทย (กลุ่มหนึ่ง) ที่อยากคืนความรักให้พระองค์ท่านได้ทรงทราบ แต่การสืบค้นกว่าจะได้พบสถูปที่บรรจุพระอัฐิของพระองค์นั้น เป็นเรื่องที่ยากลำบากเพราะไม่มีหลักฐานจารึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีแต่ประวัติศาสตร์บอกเล่า ถึงแม้พบหลักฐาน Parabike บันทึกสมุดข่อยของพม่าที่บันทึกว่า มีการพระราชทานเพลิงศพพระสงฆ์ที่เคยเป็นกษัตริย์ต่างแดน ที่**สุสานลินซินกง** แต่ก็ไม่ได้ระบุชื่อหรือมีจารึกพระนามที่สถูปในสุสานแห่งนี้อย่างชัดเจน

เมื่อเกิดข่าวรัฐมัณฑะเลย์ต้องการรื้อ สุสานลินซินกง เพื่อพัฒนาที่ดินย่านนั้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ **คุณวิจิตร ชินาลัย** ในนามสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทีมงานอาสาสมัคร จึงขอให้**นายสมชาย เสียงหลาย** ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมของไทย (ในขณะนั้น) ลงนามในฐานะข้าราชการของไทย มอบหมายให้เอกชน คือ สมาคมสถาปนิกสยามฯ ทำการสำรวจและขุดค้นสถูปในสุสานลินซินกง เพื่อค้นหาพระอัฐิของสมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ตามข้อสมมติฐานจาก Parabike ที่บันทึกสถานที่

คุณวิจิตร ชินาลัย

ถวายพระเพลิงพระบรมศพไว้ และขอให้ชะลอการรื้อสุสานเพื่อให้ทีมงานไทยเข้าสำรวจสถูปให้เสร็จสิ้นก่อน ทั้งนี้ เมื่อรัฐบาลท้องถิ่นมัณฑะเลย์อนุญาต ทีมงานอาสาสมัครจึงเข้าดำเนินการสำรวจพื้นที่สุสานและขุดค้นสถูป ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

หลังจากการขุดค้นแม้จะพบหลักฐาน **บาตรมรกต** ซึ่งเป็นภาชนะที่บรรจุอัฐิของบุคคลสำคัญที่พระมหากษัตริย์ประทานให้ และพบสายประคดในบาตรมรกต แสดงว่าเจ้าของอัฐิคงเป็นพระสงฆ์ แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นพระรูปใด ชื่ออะไร เป็นพระเถระชาวไทยหรือพม่า ความคิดเห็นแตกต่างกันระหว่างทีมสำรวจจากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระราชูปถัมภ์ ที่คิดว่าหลักฐานนี้ สามารถระบุได้ว่าสถูปที่สุสานนี้ คือที่บรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ขณะที่ข้าราชการระดับสูงของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมของประเทศไทย กลับคิดว่าหลักฐานเหล่านี้ยังไม่เพียงพอ ไม่มีพระสุพรรณบัฏจารึกชื่อที่แน่นอน วิธีการขุดสำรวจโบราณสถานไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางโบราณคดี การทำงานของทีมงานตั้งธงไว้แล้วทำให้มีอคติในการสรุป ทั้งนี้ ต่างฝ่ายต่างมีเหตุผลแวดล้อมมาสนับสนุนในความเชื่อของตน

ส่วนทางเจ้าของพื้นที่ นาย**อู ตาน ส่วย** รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรมสหภาพเมียนมา (ในขณะนั้น) นาย**อู ออง หม่อง** ผู้ว่าการรัฐมัณฑะเลย์ และนาย**อู วิน หม่อง** นักวิชาการโบราณคดีชาวพม่า ต่างลงความเห็นว่า สุสานลินซินกงแห่งนี้ มีสถูปบรรจุพระอัฐิของพระเจ้าอุทุมพร ตามหลักฐานจากบันทึกใน Parabike ซึ่งทำให้ทางการมัณฑะเลย์ประกาศให้สถานที่นี้เป็นโบราณสถาน เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้เป็นแหล่งศึกษาทางโบราณคดีต่อไป แต่ทางข้าราชการกรมศิลปากรประเทศไทยกลับชี้ว่า การสนับสนุนของข้าราชการเมียนมานั้นทำไปเพราะมีผลประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ จึงเป็นการสนับสนุนที่มีวัตถุประสงค์แอบแฝง

ขณะเดียวกัน เมื่อ**นายเอนก สีหามาตย์** อธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม (ในขณะนั้น) ให้สัมภาษณ์ในนามรัฐบาลไทย ไม่รับรองรายงานการสำรวจขุดค้นสถูปและการค้นพบหลักฐานต่างๆ ที่ทีมจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ จัดทำขึ้น มีผลทำให้ทางรัฐบาลสหภาพเมียนมาออกคำสั่งระงับและยุติการค้นหาหลักฐานจากสถูปนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จนปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๔) ก็ยังไม่ได้มีความคืบหน้าในการค้นหาหลักฐานจากสถูปและซากโบราณสถานในสุสานแห่งนี้เพิ่มเติมอีกเลย

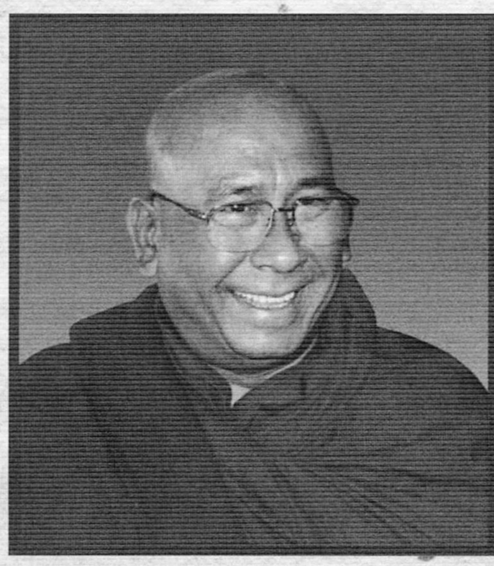
สมาคมมิตรภาพพม่า-ไทยจิตพรรณ (Yethaphanpwint Association)

เมื่อรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาไม่รับรองเอกสารรายงานการทำงานและบาตรมรกตที่ค้นพบ แต่ทีมทำงานยังคงเชื่อในสิ่งที่ทำและหลักฐานที่ปรากฏ **สมาคมมิตรภาพพม่า-ไทยจิตพรรณ** (Yethaphanpwint Association ในภาษาพม่า Yethaphan แปลว่ามะเดื่อ) จึงก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของภาคเอกชนไทยและเอกชนพม่าเพื่อดำเนินงานอนุรักษ์สุสานลินซินกงโบราณสถานแห่งนี้ให้เป็นอนุสรณ์สถานที่ระลึกถึงพระเจ้าอุทุมพรในชื่อ **"โครงการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์อุทยานประวัติศาสตร์มหาเถระอุทุมพะระ"** (พม่าขนานพระนามพระเจ้าอุทุมพรว่า มหาเถระอุทุมพะระ สะกดในภาษาอังกฤษว่า Maha Thera Udumbara)

โดยฝ่ายเอกชนพม่าจะเป็นผู้ดำเนินการ ฝ่ายเอกชนไทยจะเป็นผู้สนับสนุนในด้านการออกแบบก่อสร้างและเงินทุนตามหลักการเดิม โดยไม่มีฝ่ายรัฐบาลทั้งสองประเทศสนับสนุน

คำว่า มหาเถระ สูงกว่า พระเถระ สำหรับมหาเถระของพม่าถือว่าผู้นั้นไม่ธรรมดา (ในประวัติศาสตร์ไทยเรารู้จักมหาเถระองค์หนึ่ง คือ มหาเถรคันฉ่อง พระสงฆ์ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชให้ความเคารพ) ในคติของพม่า เชื่อว่าพระสงฆ์ระดับมหาเถระเป็นพระอรหันต์ ในเมืองอมรปุระยุคนั้นมีมหาเถระ ๗ องค์ ๑ ใน ๗ องค์นั้น คือ พระเจ้าอุทุมพร หรือมหาเถระอุทุมพะระ ดังนั้น พระอัฐิธาตุของพระองค์หลังถวายพระเพลิงแล้ว จึงมีผู้ขอแบ่งนำไปประดิษฐานในพระสถูปเจดีย์ต่างๆ ทั้งในอังวะ สะกาย และมัณฑะเลย์ ดังที่ **นายสด แดงเอียด**ได้เคยไปพบพระธาตุองค์หนึ่งที่**วัดข่ามีนเว** ที่เมืองสะกาย

"สมาคมมิตรภาพพม่า-ไทยจิตพรรณ ได้ขออนุญาตสร้างอนุสรณ์สถานสมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ทั้งนี้ ได้ทำหนังสือถึงนายกเมืองมัณฑะเลย์ เพื่อยืนยันหลักฐานการค้นพบและขอจัดทำอนุสรณ์สถานพระเจ้าอุทุมพร หลังจากเสร็จสิ้นโครงการจะมอบเป็นของขวัญให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นมัณฑะเลย์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ความสัมพันธ์สองประเทศ" นายวิจิตร ชินาลัย ให้สัมภาษณ์ในสื่อผู้จัดการออนไลน์ เผยแพร่เมื่อ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

หลวงพ่อษิตากู

แบบจำลองอนุสรณ์สถาน และแผนผังสถานที่

"โครงการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์อุทยานประวัติศาสตร์มหาเถระอุทุมพะระ" โดยฝ่ายเอกชนพม่าจะเป็นผู้ดำเนินการ ฝ่ายเอกชนไทยจะเป็นผู้สนับสนุนในด้านการออกแบบก่อสร้างและเงินทุน โดยทางการเมียนมาได้มอบพื้นที่ให้ ๑ เอเคอร์ (๒.๕ ไร่) และทางสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้สนับสนุนเงินทุนในการก่อสร้าง

ทั้งนี้ทางสมาคมมิตรภาพพม่า-ไทยจิตพรรณได้ขออาราธนาพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ของพม่า คือ หลวงพ่อษิตากู อธิการบดีมหาวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติของพม่าเป็นองค์อุปถัมภ์โครงการฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานพอสังเขป ดังนี้

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ผู้แทนหลวงพ่อษิตากูนำเสนอรายละเอียดและแผนการดำเนินการต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี

รัฐมัณฑะเลย์ ต่อมาวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ทางการเมืองมัณฑะเลย์ออกใบอนุญาตให้หลวงพ่อษิตากู ดำเนินโครงการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานมหาเถระอุทุมพะระ ได้ในเนื้อที่ ๑ เอเคอร์

ภาพข่าว The Global New Light of Myanmar รายงานว่า คณะกรรมการพัฒนาแห่งรัฐมัณฑะเลย์ได้ออกเอกสารอนุญาตเป็นทางการแก่**หลวงพ่อษิตากู** พระเถระผู้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงฆ์ของพม่า ตั้งแต่วันที่ ๒๔

Renovation of King Udumbara memorial grounds in Mandalay slated for completion in six months

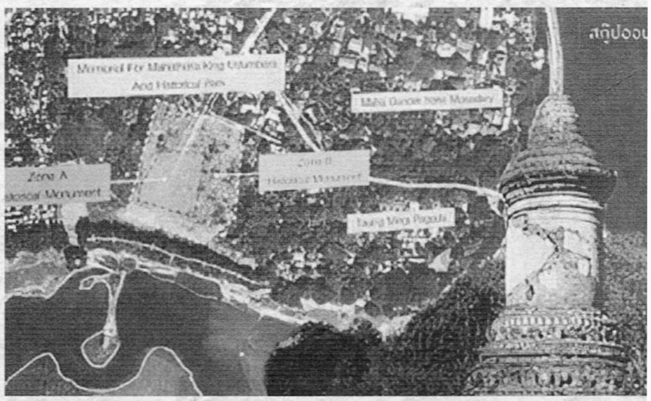
Posted by Global New Light of Myanmar | Date: April 22, 2016 | in: National

King Udumbara memorial ground is seen in Amarapura.

RENOVATION works on the Udumbara memorial ground at Linzin hillock in Amarapura Township, Mandalay is slated for completion within six months according to archaeologist U Win Maung (Tampawady).
Renovations kicked off yesterday on the memorial ground where the tomb of King Udumbara of Thailand is believed to have been built more than 230 years ago.
The works resumed on one-acre land following the approval of the Mandalay City Development Committee that had banned the works started in 2013 to restore the resting-place of the Thai monarch as a memorial ground on four-acre land with the use of the fund from Thailand.
We can return to renovate the site as Sitagu Sayadaw requested the former President and the previous Mandalay Region government to grant permission to resume the renovation works as a token of improving Thailand-Myanmar relations, said the archaeologist.
He added that renovation works include 15 structures including a stupa built by King Udumbara and tombs of the King and his relatives.

Aung Thant Khaing

ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้บูรณะเป็นอนุสรณ์สถานแห่งความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท และความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ไทยและพระสงฆ์พม่า ที่มีมาแต่ในอดีตยาวนานนับพันปี โดยให้ใช้ชื่อโครงการว่า "Mahathera King Udumbara Memorial Ground Project (MKUMG)" ภายในพื้นที่ ๒.๕ ไร่ โดยกำหนดให้เสร็จสมบูรณ์ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๙

ต่อมาเกิดการจลาจลเนื่องจากสุสานมุสลิมที่อยู่ข้างเคียงกับสุสานลินซินกงถูกรื้อถอน ชาวโรฮีนจา และชาวพม่าที่นับถือศาสนาอิสลามทำการประท้วงลุกลาม จนรัฐบาลท้องถิ่นต้องสั่งระงับโครงการอนุรักษ์อนุสรณ์สถานฯ ชั่วคราวเมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๔) เป็นเวลากว่า ๕ ปีแล้ว โครงการยังคงรอการอนุญาตดำเนินการต่อจากทางราชการสหภาพเมียนมา

พระเจ้าอุทุมพร ในมุมมองของนักประวัติศาสตร์และนักเขียน

แม้สมเด็จพระเจ้าอุทุมพรจะครองราชย์ในระยะเวลาเพียงสั้นๆ แต่วิถีการดำเนินชีวิตของพระองค์กลับเป็นเรื่องน่าสนใจ สติปัญญา ความเพียร และความเฉลียวฉลาดของพระองค์ทำให้พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศถึงกับยอมขัดกฎ

ศ.ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์

ม.ล.ชัยนิมิตร นวรัตน

ระเบียบราชประเพณีแต่งตั้งราชโอรสคนน้องให้เป็นรัชทายาท ข้ามพี่ชายคนโต โดยเอาประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง บทบาทในฐานะกษัตริย์เมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์ก็ได้จัดการปราบกบฏเจ้าสามกรม กบฏภายในราชสำนักโดยไม่มีการนองเลือด บทบาทการเป็นน้องชายที่ยอมสละราชบัลลังก์เพื่อพี่ชายโดยไม่ห่วงหาอาทรกับอำนาจ บทบาทของพระเถระก็ได้รับการยอมรับนับถือจากราษฎรทั้งชาวไทยและชาวพม่า ทั้งนี้บันทึกต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ไทยจะมีเรื่องราวของพระองค์น้อยมาก บันทึกเรื่องราวของพระองค์จะพบในพงศาวดารพม่ามากกว่า

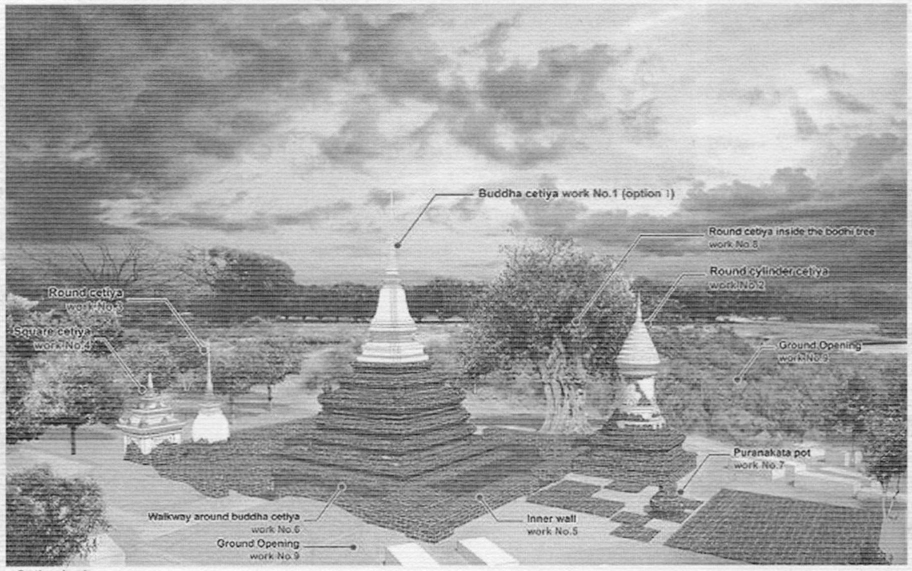
ความตอนหนึ่งจากคำนิยมของ **ศ.ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์** (นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์พม่า) ในหนังสือ ขุนหลวงหาวัด กษัตริย์ผู้เสียสละราชย์ เขียนโดย รศ.ดร.ศานติ ภักดีคำ ความว่า

"พระเจ้าอุทุมพร เป็นรัฐบุรุษคนสำคัญในประวัติศาสตร์อยุธยาตอนปลาย หากแต่ประวัติศาสตร์ไทยมุ่งแต่จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับวีรบุรุษผู้ปกป้องหรือกอบกู้เอกราช พระราชประวัติของพระมหากษัตริย์ที่มิได้มีพระราชกรณียกิจสัมพันธ์กับการกอบกู้หรือปกป้องเอกราช แต่ก็มีความสำคัญไม่ว่าจะเป็นสมเด็จพระไชยราชา สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง หรือสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กลับถูกมองข้าม สมเด็จพระเจ้าอุทุมพรเป็นรัฐบุรุษอีกพระองค์หนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเมืองสมัยอยุธยาตอนปลาย และยังเป็นพระมหากษัตริย์อยุธยาพระองค์เดียวที่ดำรงสถานะสมณเพศเป็นที่ยอมรับท่ามกลางหมู่อริราชศัตรูตราบจนสวรรคต "

ความคิดเห็นของ **ม.ล.ชัยนิมิตร นวรัตน** (สถาปนิกนักคิดนักเขียน ผู้เขียนสารคดีเรื่องประวัติศาสตร์มีชีวิต ตีพิมพ์ในนิตยสารสกุลไทย) แสดงความคิดเห็นในกระทู้มหาเถระเจ้าอุทุมพร พระวิบากของพระองค์ในปัจจุบันกาล จากเว็บไซต์เรือนไทยดอทคอม ดังนี้

"พระองค์ได้รับการถวายพระเกียรติยศในฐานะพระราชาไปตลอดการเดินทางสู่เมืองอังวะ ซึ่งทรงประทับอยู่ถึง ๒๙ ปี ในเมืองพม่า เป็นขวัญกำลังใจของคนไทยพลัดถิ่นที่สิ้นหวังในการจะหาทางกลับบ้านกลับเมือง เพราะเกรงว่าจะเป็นการหนีเสือปะจระเข้เข้ามาตายเปล่า จึงทำใจยอมรับสภาพและกลายเป็นคนพม่ากลมกลืนไปกับเขา แต่ที่ยิ่งกว่านั้น พระจริยาวัตรในสมณะเพศของพระองค์ได้เป็นที่เคารพสักการะของคน

MAHATHERA KING UDUMBARA MEMORIAL GROUND, LINZINGONG, AMARAPURA

Cetiya look after restoration

3D PERSPECTIVE

พระพุทธรูปปางเปิดโลก ร.๓ ทรงสร้างถวายพระเจ้าอุทุมพร

พม่า นับตั้งแต่พระเจ้าแผ่นดินไปจนถึงชาวบ้านชาวเมือง สูงสุดกระทั่งได้รับความเชื่อถือว่าทรงเป็นพระอรหันต์ ทรงได้รับการเอาพระทัยใส่อย่างดีจากกษัตริย์พม่าทุกพระองค์ จนถึงรัชสมัยพระเจ้าปะดุง เมื่อทรงทิ้งเมืองอังวะไปสร้างราชธานีใหม่ที่อมระปุระ ได้ทรงสร้างวัดโยเดียให้เป็นที่ประทับจำพรรษา บนพื้นที่ที่เป็นเสมือนพระราชอุทยาน แล้วอาราธนา พระมหาเถระอุทุมพะระให้เสด็จตามไปด้วย จนกระทั่งเสด็จสวรรคต และได้รับพระราชทานเพลิงศพอย่างยิ่งใหญ่ โดยมีหลักฐานบันทึกว่า ที่เนินลินซินจะมีคนไทยสักกี่คนที่รู้เรื่องนี้ ส่วนใหญ่ก็คาดเดาว่าพระชะตากรรมของพระองค์คงจะคล้ายๆ กับเจ้าอนุเวียงจันทน์ และเชลยศึกชาวลาวที่ถูกกวาดต้อนมากรุงรัตนโกสินทร์ การได้รู้ความจริงเช่นนี้เป็นสิ่งที่ล้ำค่าต่อความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติไทยและพม่าอย่างยิ่ง ในการที่ต้องอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก"

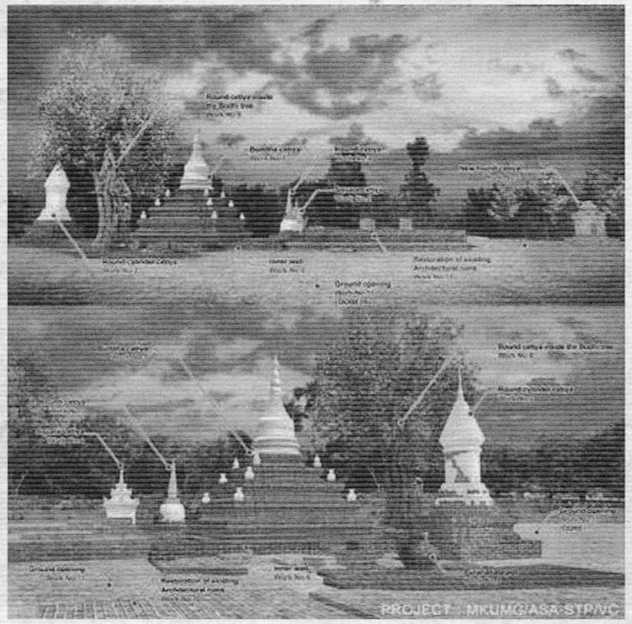
นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งราชวงศ์จักรี โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระพุทธรูปปางเปิดโลก เพื่ออุทิศพระราชกุศลถวายแก่สมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้หล่อฐานชั้นล่างแล้วให้กาไหล่ทอง พร้อมจารึกข้อความเพื่อทรงอุทิศพระราชกุศลถวาย ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่หอราชกรมานุสรณ์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (ข้อมูลจากวิกิพีเดีย)

อนุสรณ์สถาน สงบนิ่งเพื่อรอเวลาให้สถานการณ์โลกคลี่คลาย

สถูปในสุสานลินซินกง ที่ขุดพบบาตรมรกตบนพานแก้วแว่นฟ้า บรรจุพระอัฐิพร้อมผ้าสายประคด หลักฐานที่ขุดพบเหล่านี้ แม้จะไม่ได้รับการรับรองว่าเป็นพระอัฐิของสมเด็จพระเจ้าอุทุมพรจากทางราชการของรัฐบาลไทย และรัฐบาลสหภาพเมียนมาสั่งระงับการสำรวจโบราณสถานแห่งนี้ไปแล้ว คงไม่ใช่ประเด็นสำคัญอีกต่อไป ในเมื่อความรักและศรัทธาที่มีต่อมหาเถระอุทุมพะระได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อเอกชนไทยและชาวพม่าร่วมมือกันจัดสร้างอนุสรณ์สถานอุทยาน

ประวัติศาสตร์มหาเถระอุทุมพะระขึ้น เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของพระองค์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่แสดงถึงความรัก สร้างขึ้นด้วยความเลื่อมใสศรัทธา ปราศจากอคติ ไม่มีอำนาจใดๆ ที่จะมาขัดขวางได้ ความจริง ความเท็จ ล้วนต้องสงบนิ่ง เมื่อพลังความเชื่อออกตัวเคลื่อนไหวทลายกำแพงความขัดแย้ง

แม้ว่าวันเวลาจะล่วงเลยมาถึง ๕ ปีแล้ว (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) แต่โครงการอนุสรณ์สถานแห่งนี้ ก็ยังไม่สามารถก่อสร้างได้ ทั้งๆ ที่มีความพร้อม ทั้งสถานที่ ทั้งแบบแผนผังก่อสร้าง และงบประมาณแล้วก็ตาม

โครงการสร้างอนุสรณ์สถานนี้ชะงักงันด้วยสาเหตุต่างๆ คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เกิดการประท้วงและจลาจลจากชาวโรฮีนจาและชาวมุสลิมพม่าที่มีต่อการรื้อถอนสุสานมุสลิม ในขณะที่ไม่มีการรื้อถอนสุสานลินซินกง ทั้งๆ ที่อยู่ข้างๆกัน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ สถานการณ์ทางการเมืองในพม่าเมื่อรัฐบาลทหารถ่ายโอนอำนาจให้รัฐบาลพลเรือน อำนาจการบริหารของประเทศถูกเปลี่ยนแปลง และเป็นปีที่ชาวไทยกำลังเศร้าโศกกับงานพระบรมศพในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ ปัญหาโรคระบาด โควิด-19 หยุดการเดินทางและกิจกรรมต่างๆ ทั่วโลก และปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๔) เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐประหารและการประท้วงทั่วประเทศในสหภาพเมียนมา

โครงการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์อุทยานประวัติศาสตร์มหาเถระอุทุมพะระ ยังคงต้องรอ... รอเวลาในการดำเนินการต่อไป ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เป็นอนิจจัง เหมือนเป็นการทดลองพลังรักและศรัทธา ที่ทุกคนมีต่อพระองค์ท่าน สมเด็จพระเจ้าอุทุมพรกษัตริย์ที่ไร้บัลลังก์สำหรับคนไทย แต่เป็นมหาเถระอุทุมพะระ พระเถระที่ชาวพม่าให้ความเคารพคนสองแผ่นดินที่โลกต้องจดจำ

อ้างอิง

๑. http://www.reurnthai.com/index.php?topic=6834.0
๒. หนังสือขุนหลวงหาวัด กษัตริย์ผู้เสียสละราชย์ เขียนโดย รศ.ดร.ศานติ ภักดีคำ

ราชวชิรปณฺฑิตาภิตฺถุติ

๑. ราเชติ ธมฺมราชสฺส
วชิโร ธมฺมมุตฺตมํ
ปณฺฑิโต อาคเม เถโร
ราชวชิรปณฺฑิโต.

๒. อพฺภุณฺหํ อนุตฺตรํ ฐานํ
ธมฺมราเชน ทินฺนกํ
ตสฺส มุทิตจิตฺเตน
ททามพฺภนุโมทนํ.

[๑-๒] พระเถระรูปใด เป็นผู้ยังพระสัทธรรม
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้ทรงเป็นธรรมราชา ให้เจริญรุ่งเรือง
ดุจสายฟ้าส่องแสงเจิดจ้าทั่วนภาดล
ทั้งเป็นชนชาตินักปราชญ์
ฉลาดรอบรู้ในพระไตรฯ
จึงได้รับพระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์
จากพระราชาคณะชั้นสามัญ เป็นชั้นราช
ในราชทินนามว่า "พระราชวัชรบัณฑิต"
ปวงข้าพเจ้าทั้งหลาย
ขอน้อมถวายมุทิตาสักการะแด่พระเถระรูปนั้น
ด้วยความเคารพยิ่ง

จำรูญ ธรรมดา ผู้ประพันธ์